

Cyfarfod

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

Dyddiad ac Amser

10.00 y.b., DYDD IAU, 15FED HYDREF, 2020

Lleoliad

Cyfarfod Rhithiol - Zoom

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

eirianroberts3@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 8/10/20)

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

AELODAETH (19)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Aled Ll. Evans
Huw Gruffydd Wyn Jones
W. Gareth Roberts
Sedd Wag - Plaid Cymru

Aled Wyn Jones
Berwyn Parry Jones
Paul John Rowlinson

Charles Wyn Jones
Peredur Jenkins
Gethin Glyn Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

John Brynmor Hughes
Dewi Wyn Roberts
Angela Russell

Richard Medwyn Hughes
John Pughe Roberts

Llais Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Alwyn Gruffydd

Annibynnol Unedig Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Sedd Wag - Annibynnol Unedig Gwynedd

Aelod Unigol (1)

Y Cynghorydd
Sion W. Jones

Aelod Lleyg (1)

Mrs Sharon Warnes

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. ETHOL CADEIRYDD

I ethol Cadeirydd ar gyfer 2020/21.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

I ethol Is Gadeirydd ar gyfer 2020/2021

3. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol

5. MATERION BRYD

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

6. COFNODION

5 - 14

Bydd y Cadeirydd yn cynnig bod cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd 30 Gorffennaf 2020 yn rhai cywir

7. CYFRIFON TERFYNOL - CYNGOR GWYNEDD

15 - 149

- a) Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig
- b) (i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" Cyngor Gwynedd
- b) (ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" (y Cyngor)

8. CYFRIFON TERFYNOL - CRONFA BENSIWN GWYNEDD

150 - 177

- a) Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig
- b) (i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" y Gronfa Bensiwn
- b) (ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" (y Gronfa Bensiwn)

9. TROSOLWG ARBEDION - ADRODDIAD CYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU ARBEDION

178 - 193

I ystyried yr adroddiad

10. CYLLIDEB REFENIW 2019/20 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST	194 - 220
I ystyried yr adroddiad	
11. RHAGLEN GYFALAF 2019/20 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST	221 - 230
I ystyried yr adroddiad	
12. STRATEGAETH CYLLIDEB 2021/22	231 - 235
I ystyried yr adroddiad	
13. BLAENRAGLEN PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU	236 - 238
I ystyried yr adroddiad	

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU 30/07/2020

Yn bresennol: Y Cyngorydd John Brynmor Hughes (Cadeirydd)
Y Cyngorydd Angela Russell (Is-gadeirydd) (hyd at ddiwedd eitem 12)

Cynghorwyr: Aled Evans, Alwyn Gruffydd, Medwyn Hughes, Aled Wyn Jones, Berwyn P Jones, Huw W Jones, Dewi Roberts, John Pughe Roberts, Paul Rowlinson, Angela Russel a Gethin Glyn Williams (eitem 10 ymlaen)

Sharon Warnes (Aelod Lleyg)

Swyddogion: Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Dewi Morgan (Pennaeth Cynorthwyol - Refeniw a Risg), Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid), Luned Fôn Jones (Rheolwr Archwilio), Delyth Jones-Thomas (Rheolwr Buddsoddi), Siân Pugh (Cyfrifydd Grŵp - Corfforaethol a Phrosiectau) a Lowri Haf Evans (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth)

Eraill a wahoddwyd:

Cyngorydd Ioan Thomas (Aelod Cabinet Cyllid)
Cyngorydd Edgar Owen (Cadeirydd y Cyngor)

Ian Howse (Deloitte)
Alan Hughes (Archwilio Cymru)

1. YMDDIHEURIADAU:

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cyngorydd Sïon Jones

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Cadarnhaodd y Cadeirydd bod y cofnod yn gofnod priodol o'r cyfarfod hwn a gynhaliwyd 13 Chwefror 2020

5. DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL CYNGOR GWYNEDD AR GYFER 2019/20

Cyflwynwyd y datganiad gan Pennaeth Cynorthwyol - Refeniw a Risg ac eglurodd bod y datganiad, er nad yn rhan o'r cyfrifon, yn ddogfen statudol ac angen ei chyhoeddi gyda'r cyfrifon. Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon Archwilio (Cymru) a Chod ymarfer CIPFA mae'n rhaid i bob Awdurdod Lleol sicrhau bod datganiad o reolaeth fewnol yn ei le. Adroddwyd mai'r Prif Weithredwr ac Arweinydd y Cyngor sydd yn arwyddo'r datganiad er bod angen cymeradwyaeth gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

Rhodddwyd ychydig o gefndir i'r datganiad gan nodi bod dyletswydd ar bob Awdurdod Lleol i gyflwyno datganiad blynyddol ac er yn wahanol o ran fformat neu ddull mae eu cynnwys yn debyg iawn. Yng Ngwynedd, y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu, o dan arweiniad y Prif Weithredwr sydd yn adolygu'r gofrestr risg. Bydd y grŵp yn trafod risgiau mewn 22 o feysydd llywodraethu gwahanol, gan nodi'r rheolaethau sydd gan y Cyngor yn eu lle er mwyn lliniaru'r risgiau hynny. Caiff hyn ei wneud mewn ymateb i fframwaith CIPFA sydd yn adnabod egwyddorion craidd ar gyfer llywodraethu da.

Adroddwyd bod y Grŵp wedi dod i gasgliad bod 0 maes gyda risgiau uchel iawn, 1 maes risgiau uchel, 11 maes risgiau canolig a 10 maes risgiau isel. Nodywd mai y maes risg uchel oedd diwylliant, a'r rhesymeg hyn yw bod diwylliant amhriodol o fewn y Cyngor yn llesteirio'r holl agweddau llywodraethu. Er hynny, ategwyd bod Gweledigaeth Ffordd Gwynedd yn dangos enghreifftiau da iawn gyda chynnydd arwyddocaol cyffredinol ond nid yn gyson ar draws y Cyngor. Ategwyd bod yr amserlen wedi llithro ychydig oherwydd pandemig covid 19, ond ceir enghreifftiau bod diwylliant Ffordd Gwynedd wedi cynorthwyo'r sefyllfa mewn rhai llefydd wrth ymateb i'r argyfwng.

Tynnwyd sylw mai un sgôr risg sydd wedi newid yn y flwyddyn sef adolygu deilliannau a hynny oherwydd methiant i ddysgu gwersi o brofiad gan barhau i wneud yr un pethau yn anghywir.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol nodwyd y sylwadau canlynol gan Aelodau:

- Pryder am atebolrwydd y Cyngor ac am gymal yn yr adroddiad sydd yn mynegi nad oes 'dim dyhead gan y cyhoedd i ddal y cyngor yn atebol'. Ystyriwyd hyn yn gymal dilornus a bod awydd ymysg y cyhoedd ond bod diffyg ymddiriedaeth oherwydd penderfyniadau anodd yn y gorffennol. Er mai Aelodau sydd yn cynrychioli'r cyhoedd nid oes grym gan aelodau cyffredin gan nad ydynt yn rhan o drafodaethau ac felly efallai'r cyhoedd yn colli cysylltiad.
- Cysylltiad gydag Aelodau wedi bod yn wan yn ystod y cyfnod clo. Diffyg cyfathrebu gyda Chadeiryddion Pwyllgorau 'bach'
- Diffyg mewnbwn i benderfyniadau - derbyn gwybodaeth o benderfyniadau ond braf fuasai cael gwybod beth sydd yn cael ei drafod ymlaen llaw.
- Risg sgôr ddim yn gwahaniaethu o flwyddyn i flwyddyn. Pam nad oes ymateb i'r her? Pam nad oes gwelliant?
- Meysydd wedi eu cytuno ar gyfer datblygu - sut fydd 'mewnbwn' y cyhoedd yn cael ei fesur ac a fydd barn y cyhoedd yn cael ei gynnwys?
- Rhy fuan efallai i feirniadu gan fod pwysau mawr i ymateb i effaith y pandemig a gwneud y penderfyniadau cywir.

Mewn ymateb nododd y Pennaeth Cyllid bod llwyth o waith ychwanegol i'r gwaith dyddiol wedi ei wneud i flaenoriaethu adnoddau a sicrhau parhad gwasanaethau mewn ymateb i effaith y pandemig. Ategwyd bod pob ymgais wedi ei wneud i ddefnyddio pob adnodd posib ac nad oedd bwriad i beidio cyfathrebu.

PENDERFYNWYD Cymeradwyo'r Datganiad (drafft) yn ddarostyngedig i addasu'r pedwerydd cymal yn y rhan "Atebolrwydd" i ddileu'r cyfeiriad at ddiffyg dyhead y cyhoedd i ddal y Cyngor yn atebol, ac argymhell fod Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr yn ei arwyddo

6. CYFRIFON TERFYNOL 2019/20 – ALLDRO REFENIW

Nododd yr Aelod Cabinet Cyllid y cyflwynwyd yr adroddiad i'r Cabinet 16 Mehefin 2020 a bod y Cabinet wedi cymeradwyo'r holl argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol. Pwysleisiodd bod yr Aelodau Cabinet i gyd yn ymwybodol o'u cyfrifoldeb i gadw at y gyllideb. Nododd bod sefyllfa gofal oedolion a gorwariant Adran Plant a Theuluoedd yn amlygu pryder.

Gosodwyd y cyd-destun ac ymhelaethwyd ar gynnwys yr adroddiad gan yr Uwch Reolwr Cyllid. Cyfeiriwyd at gynhoad o'r sefyllfa fesul adran oedd yn amlygu'r symiau i'w cario ymlaen ar ddiwedd y flwyddyn. Amlygwyd bod y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd yn gorwario £3.3m ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a'r Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol gyda gorwariant o £500k. Tynnwyd sylw at y manylion pellach (atodiad 2) a'r pwysau amlwg, sylweddol sydd yn wynebu y maes gofal a maes gwastraff i geisio lleihau'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy beidio torri gwasanethau - gwelir tystioleth bod trafferthion cyflawni arbedion.

Amlygwyd bod yr Adran Oedolion wedi profi gwelliant yn y sefyllfa ariannol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol gan dderbyn ac ailgyfeirio grantiau hwyr a defnydd cyllid un tro o £420k. Heb y cyfraniadau ychwanegol hyn buasai'r adran wedi gorwario £1.5m, fodd bynnag wedi derbyn bidiau ychwanegol gwerth £1.8m ar gyfer 2020/21.

Adroddwyd bod cynnydd pellach yn y tueddiad gorwariant ar y gwasanaethau gweithredol, lleoliadau ac ôl 16 yn yr Adran Plant a Theuluoedd ac felly adroddwyd ar orwariant o £3.4m. Ategwyd nad oedd y sefyllfa yn unigryw i Wynedd ond yn hytrach yn ddarlun cyfarwydd ar draws yr holl awdurdodau. Er hynny, y sefyllfa yn parhau yn un pryderus ac er bod £2m ychwanegol wedi ei ddyrannu i gyllideb 2020/21 yr Adran i gwrdd ar pwysau cynyddol, bod methiant i wireddu arbedion yn fater sydd angen ei ddatrys - bwriad cyfarch hyn mewn adroddiad dilynol i'r Cabinet.

Sylwadau pellach:

- Prifffyrdd a Bwrdeistrefol yn dangos lleihad ond maes gwastraff yn broblemus eleni
- Balansau ysgolion wedi cynyddu o £4m i £4.3m
- Addysg a YGC wedi perfformio yn well na'r hyn a ragwelwyd yn ystod y flwyddyn
- Tanwariant yn yr Adran Amgylechedd a thanwariant un tro ar nifer o benawdau Corfforaethol
- Yn dilyn adolygiad digonolrwydd o'r cronfeydd a darpariaethau penodol y Cyngor wrth gau'r cyfrifon a llwyddwyd i gynaeafu £825,000 o adnoddau.

Mewn ymateb i sylw bod nifer o'r adrannau yn cynnwys trosiant staff fel problem, nodwyd yn gyffredinol, os yn anwybyddu gwaraint cyfalaf, bod $\frac{3}{4}$ o'r gwaraint yn waraint staff ac felly yn anochel y byddai materion staff yn codi. Ategwyd, bod bidiau mewn rhai adrannau wedi ei cymeradwyo i helpu'r sefyllfa yma.

PENDERFYNWYD

- **derbyn y sefyllfa a'r risgiau perthnasol yng nghyswllt cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau**
- **derbyn penderfyniadau'r Cabinet (16/6/20)**

7. DATGANIAD O GYFRIFON CYNGOR GWYNEDD 2019/ 20

Cymerodd yr Aelod Cabinet Cyllid y cyfle i ddiolch i **holl** staff yr Adran Cyllid am sicrhau bod Datganiad y Cyfrifon y Cyngor wedi eu paratoi erbyn 15fed o Fehefin. Adroddwyd bod Llywodraeth Cymru ers hynny wedi ymestyn dyddiad y cyflwyno i fis Tachwedd gan fod nifer o Gynghorau wedi cadarnhau nad oedd modd cwblhau'r dasg erbyn mis Mehefin. Roedd yn destun balchder gan yr Aelod Cabinet, o dan yr holl amgylchiadau, bod y Cyngor wedi llwyddo i gwblhau'r datganiad trwy ymroddiad staff yr adran o fewn cyfnod heriol iawn. Ateggodd ers mis Mawrth mai blaenoriaeth y Cyngor yw amddiffyn pobl fregus ein cymunedau.

Ateggodd y Pennaeth Cyllid bod y datganiad wedi ei gwblhau ar ffurf statudol ac fe nododd bod y ffigyrau pensiwn yn ystumio'r ffigyrau - cyfeiriwyd atynt fel ffigyrau papur ac i ddeall y sefyllfa ychydig yn well cyfeiriodd at y wybodaeth am y symudiadau yn y reserfau (tud 79). Teimlwyd yr angen i gyflwyno'r datganiad gan y byddant wedi dyddio erbyn cyfarfod nesaf y

Pwyllgor (14/09/20). Gan nad oes modd i Deloittes gwblhau eu harchwiliad hwy o'r cyfrifon tan fis Medi, ystyriwyd y gall y Pwyllgor, yn y cyfarfod hwnnw, ganolbwyntio ar archwiliad yr archwilwyr allanol. Ateggodd yr Uwch Reolwr Cyllid bod chwe set o gyfrifon wedi eu cwblhau ac yng nghyd-destun y datganiad, nodwyd ei fod yn ddatganiad cymhleth a hirfaith yn dilyn ffurf safonol CIPFA. Tynnwyd sylw at yr adroddiad naratif ac at y prif faterion yn y datganiad.

PENDERFYNWYD derbyn y Datganiad o Gyfrifon Statudol (drafft cyn archwiliad) er gwybodaeth

8. CYFRIFON TERFYNOL HARBYRAU GWYNEDD 2019/20

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Uwch Reolwr Cyllid a eglurwyd yn unol â'r gofynion statudol o dan Ddeddf Harbyrau 1964 mae'n rhaid i Wynedd, fel awdurdod harbyrau, ddarparu datganiad cyfrifon blynyddol sy'n ymwneud â gweithgareddau harbyrau Abermaw, Aberdyfi, Pwllheli a Porthmadog. Gyda throsiant yr harbyrau yn is na £2.5m, ystyriwyd i fod yn gorff llywodraeth leol llai o faint ac felly mae cwblhau ffurflen datganiadau cyfrifon a ddarparwyd gan Archwilio Cymru yn cwrdd â'r gofynion statudol.

Cyfeiriwyd at y cyfrif incwm a gwawriant ac amlygwyd, er bod yr incwm yn llai na'r target roedd tanwariant o £10.5k (staffio cynnal a chadw). Tynnwyd sylw at ffurflen safonol yr archwilwyr allanol a nodwyd bod y cyfrifon eisoes wedi bod yn destun archwiliad mewnol ac ers canol mis Mai yn destun archwiliad allanol gan Deloitte. Ateggwyd mai dim ond os bydd angen gweithredu newidiadau yn dilyn archwiliad y bydd fersiwn ddiwygiedig yn cael ei chyflwyno i gyfarfod nesaf o'r Pwyllgor ar Fedi 14eg 2020.

PENDERFYNWYD derbyn a chymeradwyo'r wybodaeth

- **Cyfrif Incwm a Gwariant Refeniw 2019 / 20**
- **Ffurflen Datganiad cyfrifon a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 (yn amodol ar archwiliad)**
- **Cadeirydd y Pwyllgor i lofnodi'r datganiadau (yn electroneg)**

9. RHEOLAETH TRYSORLYS

Cyflwynwyd adroddiad gan y Rheolwr Buddsoddi yn adrodd ar wir ganlyniadau rheolaeth trysorlys y Cyngor yn ystod 2019/20, yn erbyn y strategaeth a sefydlwyd am y flwyddyn ariannol honno. Nodwyd bod gweithgaredd benthycy'r Cyngor o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol, a derbyniwyd £546,000 o log ar fuddsoddiadau a oedd yn uwch na'r £406,000 yn y gyllideb. Cadarnhawyd nad oedd unrhyw fanc roedd y Cyngor wedi buddsoddi arian gyda nhw wedi methu â thalu.

Tynnwyd sylw at fanylder y gweithgareddau benthycy gan amlygu bod y benthyciadau tymor hir wedi aros yn gyson ond y gwahaniaeth mwyaf yw'r benthyciadau tymor byr sydd wedi ei gymryd allan. Nodwyd bydd yn arferol gofyn am lif arian tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol ond gyda goblygiadau pandemig covid 19 ar ansicrwydd sut i dalu grantiau i fusnesau yn ddiogel, penderfynwyd cymryd benthyciadau tymor byr er mwyn talu'r grantiau. Adroddwyd bod £15m eisoes wedi ei dalu yn ôl gyda £4m i'w dalu eto.

Adroddwyd yng nghyd-destun buddsoddiadau bod hwn wedi bod yn gyfnod distaw a'r opsiynau buddsoddi yn rhoi dychweliadau eithaf isel. Nodwyd bod gwerth y £10m a fuddsoddiwyd yn y gronfa eiddo yn Chwefror 2019 wedi lleihau yn sylweddol erbyn diwedd Mawrth 2020 a hynny oherwydd effaith niweidiol pandemig covid 19. Ateggwyd bod y gwerth yn isel ond bod adferiad o ryw 20% yng ngwerth marchnadoedd wedi ei gael ers hynny. Y bwriad yw parhau gyda'r buddsoddiadau am y tymor canolig / hir a chynnal trafodaethau cyson gydag Arling Close i gadw llygad ar y portffolio. Amlygwyd bod cyfradd dychwelyd

eiddo yn agos i 4% ac yn trosi incwm refeniw o ryw £400k y flwyddyn ac felly yn arf da iawn i'w gael mewn portffolio.

PENDERFYNWYD derbyn y wybodaeth.

10. CYNLLUN ARCHWILIO ALLANOL 2020 CYNGOR GWYNEDD

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Alan Hughes (Archwilio Cymru) ac Ian Howse (Deloitte) Nodwyd y byddai'r cyfrifon ar gael i'r cyhoedd hyd at fis Medi gyda'r Archwilwyr Allanol yn cyflwyno eu harchwiliad terfynol o'r cyfrifon wedi hynny.

Tynnwyd sylw at y risgiau arwyddocaol sydd wedi eu hadnabod ar gyfer archwiliad y Cyngor oedd yn cynnwys gwrthwneud rheolaethau gan Reolwyr (sydd yn risg gyffredin i bob Awdurdod), effaith argyfwng cenedlaethol covid 19, cyflawnrwydd gwariant a gronnwyd, incwm a gwariant grant GwE, archwilio'r ddarpariaeth a wnaed mewn perthynas â dyfarniad achos McCloud (Pensiynau) a gwaith dechreuol i adolygu parodrwydd ar gyfer cyflwyno prydles.

Yng nghyd-destun Archwilio Perfformiad ar gwaith am y flwyddyn i ddod, nodwyd bod covid wedi taro rhywfaint o gynnwys y cynllun. Gwnaed penderfyniad i ddiddymu archwiliad Deddf Llesiant a chanolbwyntio ar ddilyn trefn adfer y Cyngor. Amlygwyd bod gweddill y cynllun yn aros run fath ar Archwilwyr yn parhau i gasglu sicrwydd ac asesu risg, cyflawni gwaith ar gynaliadwyedd ariannol, cwblhau adolygiad rhanbarthol o gomisiynu gofal preswyl a nyrsio (gwaith sgopio a thrafodaethau i ddechrau ym mis Medi). Tynnwyd sylw at y bwriad o wneud gwaith lleol ar 'ein ffordd o weithio', ond nodwyd y bydd angen cynnal trafodaethau gyda swyddogion i ganfod os yw'r testun yn parhau yn briodol.

PENDERFYNWYD derbyn adroddiad Archwilio Cymru

11. ASESIAD O GYNALIADWYEDD ARIANNOL CYNGOR GWYNEDD

Cyflwynwyd yr Adroddiad gan Alan Hughes (Archwilio Cymru). Nodwyd, er bod yr adroddiad wedi ei ysgrifennu cyn cyfnod covid roedd y prif ganfyddiadau, cysyniadau ac egwyddorion yn parhau yn briodol. Cyfeiriwyd at y crynodeb o ddarganfyddiadau'r archwiliad gan amlygu mai'r prif ganfyddiad oedd bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn gymharol gryf ar hyn o bryd gyda strategaeth ariannol yn cefnogi cydnerth ariannol. Er hynny, amlygwyd risg bod rhai o wasanaethau yn gorwario yn sylweddol ac nid yw'r holl arbedion yn cael eu gwireddu. Aethpwyd drwy'r canfyddiadau fesul un gan dynnu sylw at y risgiau.

Mewn ymateb, diolchodd y Pennaeth Cyllid am yr adroddiad gan nodi ei fod yn adlewyrchiad teg o'r sefyllfa ond yr adroddiad wedi dyddio rhyw ychydig erbyn hyn. Rhoddwyd diweddariad ar lafar o'r sefyllfa bresennol:

- Gwynedd oedd yr awdurdod gyntaf i adrodd ar Effaith Covid-19 ar Gyllideb 2020/21 a gwnaed hynny i'r Cabinet 19/05/20
- Ers hynny, sawl awdurdod wedi derbyn adroddiadau gan eu trysorydd, a'r hyn sydd yn gyffredinol ymhob adroddiad yw'r ansicrwydd -
 - a) ynglŷn â pharhad cyfyngiadau'r argyfwng, ac
 - b) am faint y cymorth gellid disgwyl gan Lywodraeth Cymru.
- Nid yw sefyllfa debygol Cyngor Gwynedd wedi newid yn sylfaenol ers adrodd ym mis Mai.
- Yn y chwarter cyntaf, roedd y gwariant ychwanegol oddueut £2m oedd ychydig yn fwy na'r hyn a ragwelwyd, ond swmp ohono wedi'i ddigolledu.

- Nid oedd y gost ychwanegol a adroddwyd arno yn cynnwys taliadau Gostyngiadau Treth Cyngor. Disgwylir y bydd Llywodraeth Cymru yn digolledu hwn hefyd gyda thrafodaethau yn cael eu cynnal 30/07/20
- Roedd colled incwm y Cyngor ychydig yn llai na'r hyn a amcangyfrifwyd, ac mae gobraith hefyd o ddigolledu'r swmp yma yn Ch.1.
- Ym mis Mai, trafodwyd colled incwm o £5m yn Ch.1, a £5m pellach yn Ch.2. Gwir golled incwm Ch.1 oedd £4.9m, ac mae tebygolrwydd y bydd Llywodraeth Cymru yn digolledu awdurdodau am gyfran dda ohono (cais wedi ei gyflwyno 27/07/20).
- Bydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (WLGA) yn gwneud achos i Llywodraeth Cymru neilltuo cronfa am Ch.2, ond dim sicrwydd o hynny.
- Aseiad y Cyngor o'r golled incwm ddim yn cynnwys sefyllfa casgliad o'r Dreth Cyngor – hyn yn byder ac yn amhosib i'w fesur ar hyn o bryd.
- Fodd bynnag, mae lle i ddisgwyl bydd incwm Ch.2 ar lefel dipyn agosach at y gyllideb wrth i fusnesau ail-agor, ymwelwyr yn talu am barcio, ayb.
- Y reserfau am gymryd ergyd, ond bod digon ar gael i ymdopi gyda'r sefyllfa eleni
- Bydd angen cynllunio ymlaen ar gyfer 2021/22, gan nad oes gwarant y bydd grant Llywodraeth Cymru yn cadw fyny gyda chwyddiant - cyn yr argyfwng, roedd setliad 2020/21, yn un o'r gorau ers degawd a mwy, oedd yn argoeli fod y blynyddoedd o doriadau llym wedi lleddfu.
- Bydd angen cymryd stoc o'r sefyllfa a chesio ystyried rhediad eang o bosibiliadau ar gyfer y flwyddyn nesaf. Y wybodaeth i'w gyflawni yn ffurfiol i'r Cabinet ym mis Hydref.

Diolchwyd am yr adroddiad ac am fewnbwn y Pennaeth Cyllid.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chyfanswm o £37.8m o fwlch ariannol a pha mor hyderus rydym o'r ffigyrau hyn? nodwyd bod balansau 2019/20 a 2020/21 wedi eu delio gyda hwy, ond anodd iawn fyddai rhoi ffigwr ar y blynyddoedd eraill ac felly rhoi rhybudd iechyd ar y sefyllfa oherwydd yr ansicrwydd

Mewn ymateb i gwestiwn y byddai llwyddiant y Cyngor yn cael ei gosbi oherwydd eu lefelau reserfau iach, nodwyd nad oedd lefelau'r reserfau yn ffactor sydd yn dylanwadu ar y taliadau grant gan Lywodraeth Cymru. Bydd yr hawliad yn cael ei benderfynu ar sail angen a'r gwahaniaeth rhwng incwm eleni a llynedd ynghyd a gwir gostau ychwanegol dilys e.e., costau staff ychwanegol a PPE

Nododd yr Aelod Cabinet bod ansicrwydd mawr o beth fydd cyfanswm yr arian a gawn gan Lywodraeth Cymru sydd ei hunain yn ddibynnol ar benderfyniadau Llywodraeth San Steffan. Roedd yr Aelod Cabinet o'r farn y bydd y sefyllfa yn dderbyniol eleni, ond gwir bryder am 2021/22.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn a chael adroddiad cyfansawdd o'r holl gynghorau er mwyn cael cymhareb, nodwyd bod bwriad casglu'r holl negeseuon i un adroddiad cenedlaethol ond daethpwyd i gasgliad i ailddyranu'r adnoddau a chanolbwyntio ar y sefyllfa mae'r cynghorau yn ei wynebu yn sgil effaith covid. Ategwyd bod angen ystyried effaith risg 'dim incwm' i'r dyfodol.

PENDERFYNWYD derbyn adroddiad a sylwadau Archwilio Cymru

12. CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL AM Y CYFNOD 01/02/20 - 31/03/2020

Cyflwynwyd, er gwybodaeth, adroddiad gan y Rheolwr Archwilio yn diweddarar'r Pwyllgor ar waith archwilio mewnol am y cyfnod 3 Chwefror hyd 31 Mawrth 2020. Amlygwyd bod 10 o archwiliadau'r cynllun wedi eu cwblhau.

Eglurwyd bod trefniadau newydd wedi eu sefydlu ar gyfer archwiliadau dilyniant. Yn 2018/19, daethpwyd i gytundeb ar 88 o gamau gweithredu i'w cyflawni erbyn 31 Mawrth 2020. Yn dilyn cais am wybodaeth a thystiolaeth gan yr Unedau/Gwasanaethau perthnasol ar gynnydd gweithrediadau, dengys ar 31 Mawrth 2020 bod gweithrediad derbynol ar **100%** o'r camau cytunedig a gytunwyd i liniaru risgiau uchel/uchel iawn, h.y. 11 allan o 11, a **72.73%** o'r camau cytunedig a gytunwyd i liniaru risgiau isel/canolig., h.y. 56 allan o 77.

Ategwyd bod gweithrediad derbynol ar **76.13%** o'r camau cytunedig, h.y. 67 allan o 88 gweithrediad cytunedig gyd chynnydd wedi ei wneud ar **12.5%**, h.y. 11 gweithrediad cytunedig. Er hynny, ni dderbyniwyd ymateb mewn perthynas â **11.36%** o'r gweithrediadau er bod cais am wybodaeth wedi ei wneud.

Cyfeiriwyd at archwiliad o broses hawlio costau teithio GwE a dderbyniodd farn sicrwydd 'cyfyngedig'. Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod proses effeithlon ac effeithiol mewn lle ar gyfer hawlio costau teithio drwy system hunanwasanaeth, sydd yn lleihau'r baich gweinyddol ac yn cadw risg o golled drwy gamgymeriad neu dwyll i lefelau priodol.

Amlygwyd pryder gan Aelod, ar ôl i'r drefn o gyflwyno ceisiadau drwy hunanwasanaeth leihau'r gwaith gweinyddol yn sylweddol, bod rheolwyr wedi anghofio gwirio hawliadau costau teithio eu staff. Cadarnhawyd fod rheolaeth GwE wedi ymrwymo i atgoffa rheolwyr i wirio hawliadau i liniaru'r risg a amlygwyd.

Yn ychwanegol, ystyriwyd bod ansicrwydd y bu ystyriaeth i werth am arian wrth newid lleoliadau gwaith swyddogol rhai o staff GwE. Pwysleisiwyd nad oedd diffyg yn y drefn hunanwasanaeth yn gyffredinol, roedd gan reolwyr gyfrifoldeb i wirio ceisiadau costau teithio, ac nad rôl weinyddol ydoedd. Yn benodol ynglŷn â GwE, pryd penderfynodd Cabinet Gwynedd i newid trefniadau hawliau costau teithio, penderfynodd GwE newid lleoliadau gwaith rhai staff. Ategwyd nad oedd Archwilio Mewnol yn argyhoeddedig fod lleoliad gwaith rhithiol i staff yn rhoi sicrwydd o werth am arian.

Adroddwyd bu trafodaethau rhwng GwE a Cefnogaeth Gorfforaethol ar adeg y newid lleoliad gwaith, a bod GwE wedi cyfiawnhau'r newidiadau cyn ei cymeradwyo.

Mewn ymateb i'r uchod, awgrymwyd dylai GwE ail adolygu'r newidiadau i leoliadau gwaith.

Mewn ymateb i gwestiwn a yw'n arferol i wyrdroi / newid penderfyniad y Cabinet, nododd y Pennaeth Cyllid roedd y Cabinet wedi sefydlu trefn hawliau teithio ar sail lleoliad gwaith, ac ar wahân i hynny roedd GwE wedi ail ddynodi lleoliad gwaith rhai o'i staff. Nodwyd nad oedd penderfyniad y Cabinet wedi ei wyrdroi ac nad oedd hynny'n arferiad.

Cyfeiriwyd ar archwiliad o daliadau goramser yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a dderbyniodd farn sicrwydd cyfyngedig. Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau addas mewn lle i sicrhau bod taliadau goramser yn cael eu talu ar y gyfradd gywir a'u bod yn briodol.

Er bod yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol wedi gwneud gwaith arbennig dros gyfnod pandemig Covid 19, amlygwyd pryder bod £193k wedi ei glustnodi yn ychwanegol i'w cyllideb ar gyfer 2020/21 a hwythau eisoes gyda gorwariant o £500k. Holiwyd os oedd cynllun i drafod gorwariant y gwasanaeth a pham nad oes modd rhyddhau'r £193k iddynt rwan?

Mewn ymateb amlygwyd bod yr Adran yn mynd drwy flwyddyn drosiannol oherwydd newidiadau i'r gwasanaethau casglu a gyda'r swm £193k amlygwyd mai swm ydyw sydd yn rhan o gais gan Cyngor Gwynedd am arian gan y Llywodraeth oherwydd yr argyfwng. Nodwyd bod angen pwysu a mesur beth fydd yr incwm sydd wedi ei gollu a chynnal

trafodaethau gyda'r holl wasanaethau ym mis Medi i asesu'r swm yn ddibynnol ar yr hyn gaiff ei dderbyn.

Mewn ymateb i'r eglurhad, derbyniwyd y sylw bod yr Adran yn mynd drwy gyfnod trosiannol a bod newidiadau yn digwydd, ond cyfeiriwyd at sawl cyfeiriad yn yr adroddiad at drefniadau staffio o ran salwch ac absenoldeb. Holiwyd os oedd y materion hyn yn cael ystyriaeth mewn cyfnod trosiannol ac mewn cynlluniau ail drefnu. Gyda chymhellant i ruthro a phroblemau hanesyddol gyda salwch ac absenoldebau yn y gwasanaeth a yw'r trefniadau yn addas - os nad yw'r materion hyn yn derbyn sylw, bydd y problemau yn parhau. Derbyniwyd y sylw bod y Gwasanaeth mewn cyfnod trosiannol ond y gwasanaeth yn gorwario yn flynyddol ac felly angen ei alw gerbron Gweithgor Gwella Rheolaethau.

Mewn ymateb i'r pryder, nodwyd bod y Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn rhoi sylw i'r materion hyn oherwydd y goblygiadau ariannol. Er bod salwch ac absenoldebau yn ffactor yn y gwasanaeth yma, awgrymwyd bod angen edrych yn gyffredinol ar y polisi goramser ar gallu i gynllunio gwaith o fewn oriau arferol.

Mewn ymateb, cynigiwyd bod angen ymchwilio i'r anghysondebau i ddefnydd y polisi ar draws y Cyngor, sut mae goramser yn cael ei weithredu a sicrhau nad yw'r Cyngor yn agored i achos gan yr Undebau.

Cynllun Rhaglen Waith Pontydd - lefel sicrwydd cyfyngedig. Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau addas yn bodoli er mwyn cynnal archwiliadau o bontydd sydd o dan ofal Cyngor Gwynedd a bod trefn addas ar gyfer blaenoriaethu unrhyw waith angenrheidiol arnynt a dethol contractwyr. Yn dilyn awgrym i alw'r cynllun gerbron gweithgor gwella rheolaethau, nododd y Rheolwr Archwilio y dylid eithrio'r rhaglen waith yma oherwydd nid oedd sgôr risg archwiliad yn adlewyrchu prosesau trefniadau gwaith sydd mewn lle - yr hyn sydd yn cael ei adlewyrchu yw'r risgiau sydd yn deillio o gyfyngiadau cyllidebol ar gyfer delio gyda digwyddiadau.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chynnal pontydd yng Ngwynedd a sut mae hyn yn cael ei ariannu, nododd y Pennaeth Cyllid bod modd i gynlluniau cyfalaf gael eu hariannu gan arian gan Lywodraeth Cymru. Ategwyd bod rhestr hir o geisiadau wedi eu cyflwyno ar gyfer cynlluniau sydd yn 'barod i symud' gydag ambell bont wedi ei gynnwys yn y rhestr gwaith. Er hynny, nid oedd sicrwydd y byddai'r arian ar gael.

Diolchwyd am yr adroddiad cynhwysfawr. Awgrymwyd gwahodd y gwasanaethau hynny sydd heb ymateb i'r gweithrediadau i'r Pwyllgor er mwyn gwyntyllu materion sydd wedi codi. Mewn ymateb i'r awgrym, ystyriwyd y byddai hyn yn rhestr hir o weithrediadau ynghyd a 'r cynlluniau lefel sicrwydd cyfyngedig. Awgrymodd y Rheolwr Archwilio y gellid rhoi ail gyfle i wasanaethau ymateb gyda thystiolaeth ar y gweithrediadau ac i'r pwyllgor dderbyn diweddariad yn y cyfarfod nesaf. Os na fydd ymateb wedi ei dderbyn erbyn hynny, yna'r cam nesaf fydd eu galw gerbron Gweithgor Gwella Rheolaethau

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad a chefnogi'r gweithrediadau cytunedig sydd eisoes wedi'u cyflwyno i reolwyr y gwasanaethau perthnasol, a galw rheolwyr GwE (ynglŷn â chostau teithio) a Priffyrdd a Bwrdeistrefol (ynglŷn â goramser) i gyfarfod y Gweithgor Gwella Rheolaethau

13. ADRODDIAD BLYNYDDOL PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL 2019 - 2020

Cyflwynwyd adroddiad gan y Rheolwr Archwilio yn mynegi barn Archwilio Mewnol ar yr amgylchedd rheolaethol gyffredinol o fewn yr Awdurdod yn ystod 2019/20. Adroddwyd, ar

sail y gwaith a gwblhawyd gan Archwilio Mewnol, bod Cyngor Gwynedd fframwaith cadarn o reolaeth fewnol.

Adroddwyd bod 49 darn o waith wedi eu cynnwys yng nghynllun archwilio addasedig terfynol 2019/20. Nodwyd bod 45 o'r aseiniadau wedi eu cwblhau erbyn 31 Mawrth 2020, a oedd yn cynrychioli 91.84% o'r cynllun. O'r adroddiadau perthnasol a dderbyniodd lefel sicrwydd, derbyniodd 77.77% ohonynt lefel sicrwydd 'digonol' neu 'uchel'. Adroddwyd yn rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ac yng nghyd-destun gwaith dilyniant, allan o'r 88 gweithrediad cytunedig wnaethpwyd yn 2018/19 roedd gweithrediad derbyniol ar 76.14% ohonynt erbyn Mawrth 31 2020. Ategwyd bod cynnydd wedi ei wneud ar 12% ac ni dderbyniwyd ymateb ar gyfer 11.36% - bydd y gwasanaeth yn ail ymweld â'r rhain yn y flwyddyn ariannol gyfredol.

Nodwyd bod gostyngiad yn nifer y dyddiau cynhyrchiol oedd ar gael i'w darparu ar gyfer archwiliadau Cyngor Gwynedd o 913 diwrnod rhwng 1af Ebrill 2018 a 31ain Mawrth 2019 i 681 diwrnod am yr un cyfnod yn 2019/20. Eglurwyd bod hy o ganlyniad i absenoldeb mamolaeth, cynorthwyo Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn eu trefniadau diwedd blwyddyn ariannol a darparu gwasanaeth archwilio Byw'n Iach Cyf. Ers Ebrill 2020 adroddwyd bod 7 aelod llawn amser i'r Tîm Archwilio Mewnol ac un Archwiliwr Dros Dro i gyflenwi cyfnod mamolaeth ac absenoldeb uwch Archwiliwyr i fynychu Coleg ar gyfer ennill cymhwyster proffesiynol.

Mewn ymateb i gwestiwn gan aelod parthed y defnydd o gynllun prentisiaeth fel modd o sicrhau parhad gwasanaeth a pharhad mewn safon, nododd y Rheolwr Archwilio ei bod yn annog unigolion i ennill cymwysterau proffesiynol a manteisio ar gyfleoedd o fewn y maes.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chytundeb i Cyngor Gwynedd roi cymorth ariannol i gwmni Byw'n Iach er nad oedd trosolwg o'r sefyllfa, adroddodd y Pennaeth Cyllid bod amod i Wynedd ddigolledu incwm Byw'n Iach.

Nodwyd gwerthfawrogiad o waith y Rheolwr Archwilio.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad blynyddol yn unol â gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Gyhoeddus am y flwyddyn ariannol 2019/2020

14. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL DRAFFT 2020 – 2021

Cyflwynwyd cynllun drafft diwygiedig o waith Archwilio Mewnol am y flwyddyn ariannol 2020/21 er sylwadaeth a chymeradwyaeth gan y Pwyllgor. Amlygwyd, yn unol ag arfer gorau a Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, mae'r cynllun Archwilio Mewnol yn destun adolygiad parhaus i sicrhau ei fod yn parhau'n gyfredol ac yn adlewyrchu newidiadau yn y busnes.

Eglurwyd bod y cynllun wedi ei ddiweddarau yn sgîl pandemig Covid-19 a'r ffaith nad oedd modd i Archwilio Mewnol gynnal gwaith yn chwarter cyntaf y flwyddyn. Adroddwyd bod swyddogion Archwilio Mewnol wedi cael eu hadleoli i gynorthwyo a chefnogi'r Cyngor drwy wirio a phrosesu Grantiau Llywodraeth Cymru i Fusnesau a weinyddir gan y Gwasanaeth Refeniw. Ategwyd bod gwariant rhagamcanol y Grantiau hyn yn £63m, yr ail gyngor uchaf yng Nghymru o ran gwariant a thrafodion – y gwaith wedi ei adlewyrchu yn y cynllun diwygiedig.

Tynnwyd sylw at un o brif flaenoriaethau chwarter 1, fel yn y ddwy flynedd ariannol flaenorol, yw darparu gwasanaeth Archwilio Mewnol i oddeutu 70 o gynghorau cymuned, tref a dinas. Ar gyfer cyflawni hyn ac i gynorthwyo'r cynghorau i gwrdd â'u hamserlen statudol o ran cyflwyno eu cyfrifon erbyn 30 Mehefin 2020, derbyniwyd dogfennaeth drwy e-bost ble'n

bosibl, a chynhaliwyd cyfarfodydd drwy ddefnyddio Zoom neu Microsoft Teams, yn ogystal â sgysiau dros y ffôn. Bu i'r Gwasanaeth dderbyn adborth positif gan y Clercod/Swyddogion Ariannol Cyfrifol ar y trawsffurfiad esmwyth o gynnal yr archwiliadau hyn.

Adroddwyd y byddai cynllun diwygiedig 2020/2021 Archwilio Mewnol yn rhoi ystyriaeth briodol bob amser i'r posibilrwydd y gall twyll neu lygredigaeth ddigwydd. Eglurwyd y byddant yn manteisio ar y Fenter Twyll Cenedlaethol ac yn cynnal gwaith Atal Twyll Rhagweithiol gydag Archwilio Cymru hefyd wedi penderfynu ymestyn y Fenter i dargedu'r risgiau twyll sy'n gysylltiedig â grantiau neu daliadau Covid-19 a wneir gan awdurdodau lleol. Ategwyd na fyddai'r swyddogion Archwilio sydd wedi bod ynghlwm â'r gwaith o brosesu taliadau grant yn cynnal y gwaith hwn i sicrhau annibyniaeth a gwahaniad dyletswyddau priodol. Bydd y Gwasanaeth hefyd yn parhau i roi sylw i grantiau penodol, yn enwedig lle mae amodau'r grant yn disgwyl adolygiad gan Archwilio Mewnol.

Tynnwyd sylw at y prif newidiadau yn y cynllun diwygiedig a nodwyd y byddai'r cynllun yn rhoi hyblygrwydd i alluogi'r Gwasanaeth i gefnogi'r Cyngor gydag unrhyw faterion a ddaw i'r amlwg ac i weithredu'n brydlon i unrhyw risgiau a ddeillir yn sgil y materion hynny.

Diolchwyd y Pennaeth Cyllid i'r staff am eu parodrwydd i drosglwyddo i gynorthwyo gyda'r lefel uchel o daliadau grant.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Cynllun Archwilio Diwygiedig ar gyfer cyfnod 1 Ebrill 2020 i 31 Mawrth 2021

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 a daeth i ben am 13:20

CADEIRYDD

Eitem 7

CYFARFOD	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
DYDDIAD	15 Hydref 2020
TEITL	Cyfrifon Terfynol am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 a'r Archwiliad perthnasol
PWRPAS	Cyflwyno – <ul style="list-style-type: none">• Datganiad o'r Cyfrifon ôl-Archwiliad;• Adroddiad 'ISA260' Deloitte;• Llythyr Cynrychiolaeth (Atodiad 1).
ARGYMHELLIAD	Ystyried a chymeradwyo'r wybodaeth cyn awdurdodi'r Cadeirydd i ardystio'r llythyr
AWDUR	Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid

1. **CYFRIFON 2019/20**

Roedd bwriad eleni i'r cyfrifon terfynol yn dilyn archwiliad gael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 30 Gorffennaf 2020, ond yn sgil yr argyfwng Covid-19 a'r cyfnod clo, bu i Lywodraeth Cymru ymestyn yr amserlen gan gynnwys oedi'r cyfnod hawliau'r etholwyr i archwilio'r cyfrifon. Felly, cyflwynwyd y Datganiad o Gyfrifon 2019/20 (amodol ar archwiliad) i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 30 Gorffennaf 2020, pryd bu craffu priodol.

Er bod bwriad gwreiddiol i gwblhau'r archwiliad gan gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 14 Medi 2020, bu oediad efo'r archwiliad yn ymwneud â phrisio safleoedd gwaredu gwastraff y Cyngor. O ganlyniad, mae'r cyfrifon terfynol yn dilyn archwiliad yn cael eu cyflwyno i Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu 15 Hydref 2020, sydd o fewn yr amserlen statudol ddiwygiedig o 30 Tachwedd 2020 eleni.

2. **ARCHWILIAD GAN DELOITTE AR RAN ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU**
Nodwyd yng nghyfarfod Gorffennaf fod y cyfrifon hyn yn destun archwiliad gan gwmni Deloitte, a chyflwynir yma adroddiad 'ISA260' gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn manylu ar brif ddarganfyddiadau Deloitte.

3. **DATGANIADAU ARIANNOL ÔL-ARCHWILIAD AM 2019/20**
Cyflwynir yma hefyd y fersiwn derfynol (ôl-archwiliad) o'r Datganiad o'r Cyfrifon am 2019/20. Mae'r prif newidiadau ers y fersiwn cyn archwiliad wedi'u hamlinellu yn rhan 8 a 15 o adroddiad 'ISA260' Deloitte.

4. **ARGYMHELLIAD**
Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ystyried a chymeradwyo'r –

- Adroddiad 'ISA260' gan Deloitte ar gyfer Cyngor Gwynedd
- Datganiad o'r Cyfrifon 2019/20 (ôl-archwiliad)

5. LLYTHYR CYNRYCHOLAETH

Gofynnir i Gadeirydd y cyfarfod, ynghyd â'r Pennaeth Cyllid, ardystio'r Llythyr Cynrychiolaeth, yn electronig eleni (Atodiad 1 i adroddiad Deloitte) wedi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gymeradwyo'r uchod.

6. TYSTYSGRIF YR ARCHWILYDD PENODEDIG

Wedi iddo dderbyn y Llythyr Cynrychiolaeth wedi'i ardystio gan y Cadeirydd a'r Pennaeth Cyllid, bydd Archwilydd Cyffredinol Cymru (Adrian Crompton) yn cyhoeddi'r tystysgrif ar y cyfrifon.

Cyngor Gwynedd

DATGANIAD O'R CYFRIFON 2019/20

Adran Cyllid
www.gwynedd.llyw.cymru

MYNEGAI

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2 - 7
Datganiad Cyfrifoldebau	8
Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	9
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	10
Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau	11
Y Fantolen	12
Datganiad Llif Arian	13
Nodiadau i'r Cyfrifon	14 – 88
Atodiad A – Y Gronfa Degwm	89
Atodiad B – Cronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan	90
Atodiad C – Datganiad llywodraethu Blynyddol	91 - 109
Adroddiad yr Archwilydd	110 - 111
Geirfa	112 - 113

ADRODDIAD NARATIF

Rhagarweiniad

Mae cyfrifon Cyngor Gwynedd am 2019/20 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 9 i 113.

Mae'r Cyfrifon yn cynnwys:

- **Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu** – Er nad yw'n ddatganiad statudol, mae'n dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth, treth cyngor a trethi busnes) gan Awdurdodau Lleol o'i gymharu â'r adnoddau sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan Awdurdodau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - Hwn yw prif gyfrif refeniw'r Cyngor. Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisïau cyfrifeg cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir y sefyllfa trethiant yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau** - Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi yn 'reserfau defnyddiadwy' a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae sefyllfa trethiant yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Y Fantolen** - Sydd yn datgan sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2020.
- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyngor yn ystod 2019/20 at ddibenion refeniw a chyfalaf.
- **Cyfrifon Cronfa'r Degwm a Chronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan.**

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol a cefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiau Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau Gwynedd

Mae gweledigaeth a blaenoriaethau'r Cyngor wedi eu cynnwys yng Nghynllun Cyngor Gwynedd cafodd ei adolygu ym mis Mawrth 2020. Mae'r Cynllun yn cefnogi gweledigaeth y Cyngor, sef, gweld pob cymuned yng Ngwynedd yn ffynnu, a'n bod fel pobl yn :

- Mwynhau bywyd hapus, iach a diogel
- Derbyn addysg o'r radd flaenaf fydd yn caniatáu i ni wneud yr hyn y dymunwn ei wneud
- Ennill cyflog digonol i fedru cynnal eu hunain a'n teuluoedd
- Cael byw mewn cartrefi o ansawdd o fewn ein cymunedau
- Cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg
- Cael byw gydag urddas ac yn annibynnol gyhyd ag sy'n bosibl
- Cael manteisio ar harddwch naturiol y Sir

Yn unol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r uchod fel ein Amcanion Llesiant.

Mae yna sawl elfen i Gynllun y Cyngor, gan gynnwys Cynllun Cryno sy'n amlinellu ein Blaenoriaethau Gwella ac ein saith Amcan Llesiant, a Chynlluniau Adrannau sy'n disgrifio holl waith dydd i ddydd y Cyngor. Mae'r cynllun ar gael yn:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholis%3%afau/Cynlluniau-corrforaethol-a-strategaethau/Cynllun-Cyngor-Gwynedd-2018-23.aspx>

Ar ddiwedd Mawrth 2020 gwelwyd argyfwng COVID-19 sydd wedi cael effeithiau pellgyrhaeddol. O ran Cyngor Gwynedd, mewn ymateb i'r pandemig COVID-19, mae'r Cyngor wedi canolbwyntio ar y gweithgareddau isod:

- Darparu gofal plant ar gyfer gweithwyr allweddol,
- Cefnogi plant a phobl fregus,
- Casglu sbwriel o dai,
- Chwarae ein rhan i gefnogi busnesau,
- Unrhyw beth arall sy'n diogelu neu achub bywydau.

Yn ogystal, yn unol ag arweiniad diweddaraf Llywodraeth Cymru, mae'r Cyngor yn trefnu ail agor ei wasanaethau'n ofalus.

Strategaeth Ariannol

Mae Strategaeth Ariannol y Cyngor a Chyllideb 2019/20 a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 7 Mawrth 2019 yn gosod y sylfaen ar gyfer medru cyflawni'r blaenoriaethau gwella, tra'n ceisio dygymod hefyd gyda'r cynnydd parhaus yn y galw am ein gwasanaethau. Yn anorfod, mae'r Strategaeth Ariannol yn ddibynnol ar y blaenoriaethau. Mae'r strategaeth ar gael yn:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholisïau/Cyllid/Strategaeth-ariannol.aspx>

Sefydli'r y gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth ariannol tymor canolig, er mwyn sicrhau fod y gyllideb honno yn paratoi ar gyfer y sefyllfa i ddod, yn hytrach na chyfarch anghenion un flwyddyn yn unig. Mae'r cynllunio tymor canolig hyn wedi talu ar ei ganfed i'r Cyngor, gan ei alluogi i gynllunio arbedion angenrheidiol yn rhesymegol, heb orfod cymryd penderfyniadau brysio/amhriodol o ran y buddion i'r dinasyddion, ac wedi sefydlu cyfundrefn ar gyfer adnabod arbedion a thoriadau cyllidol.

Mae'r toriadau yn yr arian y mae'r Cyngor yn ei dderbyn gan y Llywodraeth yn golygu fod angen i ni ddygymod efo derbyn llai o arian i gynnal ein gwasanaethau. Serch hynny, rydym wedi bod yn lled lwyddiannus yn cadw'r effaith ar drigolion Gwynedd i'r lleiafswm posibl, ond bellach mae'r toriadau wedi cychwyn brathu. Nid oes unrhyw argoel fod y toriadau parhaus yn y cyllid a gawn gan Lywodraeth Cymru i dalu am y gwasanaethau allweddol yr ydym yn eu darparu yn dod i ben yn y dyfodol agos; byddwn felly yn parhau efo'r gwaith o sicrhau ein bod yn gwireddu'r arbedion hynny sydd wedi eu cymeradwyo eisoes a sicrhau ein bod yn cynllunio ar gyfer darganfod arbedion y dyfodol.

Bydd newidiadau yn sgil pandemig COVID-19 hefyd yn effeithio ar sefyllfa ariannol tymor-canolig y Cyngor. Mae'r Cyngor fel cynghorau eraill Cymru wedi cyd-weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru er mwyn ymdopi gyda'r sefyllfa gorau y gellir, gyda'r Cyngor wedi prosesu grantiau Cefnogi Busnes sylweddol o ran gwerth. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau fod arian ychwanegol ar gael i gwrdd â rhai costau yn deillio o effaith COVID-19, gyda'r rhagolygon o ran digolledu incwm yn fwy addawol erbyn hyn.

Tybir na fydd effaith cyfredol y pandemig yn effeithio'n sylweddol ar werth asedau ac ymrwymadau'r Cyngor. Mi fydd angen adolygu'r dybiaeth yn rheolaidd.

Mesur Perfformiad

Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor yn gylch sy'n cefnogi cynllunio, rheoli ac adrodd ar berfformiad ein gwasanaethau, er mwyn sicrhau y gorau ar gyfer pobl Gwynedd heddiw ac yfory. Mae Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cyngor Gwynedd yn adrodd ar ein llwyddiant i gyflawni ein blaenoriaethau gwella ac hefyd darparu gwybodaeth ar berfformiad adrannau'r Cyngor a sut maent yn cynorthwyo pobl Gwynedd. Mae'r adroddiad ar gael ar:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Perfformiad-a-gwariant/Perfformiad-y-Cyngor/Mesur-Perfformiad.aspx>

Perfformiad Ariannol 2019/20

- Er gwaethaf gofynion parhaus i gyflawni arbedion heriol, mae sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2019/20 yn cadarnhau y bu rheolaeth ariannol effeithiol. Adroddir ar sefyllfa alldro ariannol 2019/20 i'r Cabinet yn ei gyfarfod ar 16 Mehefin 2020. Gofynnir i'r aelodau Cabinet gymeradwyo cario drosodd tanwariant net gwasanaethau o £77k am y flwyddyn.
- Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2019/20, roedd yr adroddiad o'r adrannau a nifer o benawdau corfforaethol

wedi medru cadw o fewn eu cyllidebau, bu gwelliant yn sefyllfa ariannol yr Adrannau Addysg, Prifffyrdd a Bwrdeistrefol, Ymgynghoriaeth ac Oedolion erbyn diwedd y flwyddyn. Ond bu cynnydd yn nhueddiad gorwariant gan yr Adran Plant a Theuluoedd.

- Dengys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalen 10 fod gwariant reffeniw gros y Cyngor ar lefel 'Cost Gwasanaethau' yn £406m yn ystod 2019/20, gyda'r sefyllfa net yn £269m.
- Bu i sefyllfa ariannol 2019/20 gael ei chymryd i ystyriaeth yn y broses o sefydlu cyllideb 2020/21.

TABL I - Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)

Mae cyllideb net y Cyngor yn cael ei gyllido gan dreth y cyngor, grantiau cyffredinol y llywodraeth a threthi annomestig cenedlaethol yn bennaf ac yn £265m ar gyfer 2019/20.

Mae Tabl I yn cynnwys cymhariaeth perfformiad cyllidebol ar lefel crynhoad, a ceir gwybodaeth bellach yn Nhabl 2.

	Cyllideb	Gwir	Gwahaniaeth
	£'000	£'000	£'000
Gwariant Net ar Weithgareddau	265,420	265,336	(84)
Swm Adrannol i'w gario ymlaen ar ddiwedd blwyddyn	0	77	77
	265,420	265,413	(7)
Ariannwyd gan -			
Incwm y Dreth Cyngor	(88,869)	(89,364)	(495)
Cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol	(40,502)	(40,502)	0
Grantiau Llywodraeth Cyffredinol	(136,049)	(136,049)	0
Cyfraniad i Falans y Gronfa Gyffredinol	0	502	502
	0	0	0

- Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau ar dudalennau 10 a 11 yn darparu dadansoddiad o'r symudiadau yn y flwyddyn.

TABL 2 - Symudiad Trawsddodiad rhwng 'Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)' (Tabl 1) i'r fformat Incwm a Gwariant sydd yn adlewyrchu'r Strwythur Rheolaethol Adrannol.

Adran	Adroddiad Perfformiad (Alldro)	Addasiad Trawsddodiad	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo	Datganiad Incwm a Gwariant
	£'000				
Addysg	85,757	(446)	85,311	10,703	96,014
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,551	(63)	7,488	2,072	9,560
Cyllid	6,025	85	6,110	1,644	7,754
Economi a Chymuned	4,294	(213)	4,081	3,370	7,451
Oedolion, Iechyd a Llesiant	51,326	182	51,508	5,997	57,505
Plant a Chefnogi Teuluoedd	18,053	(85)	17,968	1,848	19,816
Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd)	24,980	(488)	24,492	10,631	35,123
Amgylchedd	3,160	535	3,695	4,336	8,031
Tai ac Eiddo	3,223	(18)	3,205	3,906	7,111
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,641	11	1,652	257	1,909
Ymgynghoriaeth Gwynedd	90	(25)	65	1,309	1,374
Corfforaethol	66,357	(51,875)	14,482	2,728	17,210
Cost Gwasanaethau	272,457	(52,400)	220,057	48,801	268,858
Eraill (Yn cynnwys Addasiad Canolog a Chorfforaethol)	(7,044)	52,400	45,356	(48,801)	(3,445)
Cyfanswm	265,413	0	265,413	0	265,413

Addasiad Trawsddodiad - Mae'r addasiadau yn y golofn trawsddodiad yn cyfeirio at y cyfraniad net i ac o reserfau.

• Eitemau Materol o Incwm a Gwariant

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:

- £92m yn y maes pensiwn, sef yr ailfesuriad blynyddol o'r asedau buddion pensiwn diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 23).
- Yn dilyn ailbrisiu rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), gwared net o £6m ar ailbrisiu asedau eiddo, offer a chyfarpar (Nodyn 15 a 23).

• Materion Eraill

- Mae risgiau ariannol gyda sefyllfa byd-eang. Oherwydd y sefyllfa gyffredinol yma, bu'n angenrheidiol i'r Awdurdod gymryd yr amgylchiadau i ystyriaeth yn ei gynlluniau ariannol, gan hefyd gadw lefel darbodus o reserfau.
- Ers y refferendwm ar aelodaeth y DU o'r Undeb Ewropeaidd, bu cryn ansicrwydd economaidd. Disgwylir i hyn barhau am gyfnod a gall hyn effeithio rhai ffactorau a phenderfyniadau cyllidol gan yr Awdurdod.
- Mae dyfodiad yr argyfwng COVID-19 yn her ariannol pellach i'r Cyngor yn y tymor byr a chanolig.

Gwariant Cyfalaf yn 2019/20

Yn 2019/20 gwariodd y Cyngor £29.1m ar gynlluniau cyfalaf. Dengys y tabl canlynol fanylion y gwariant yma ynghyd â'r modd y cafodd ei ariannu.

TABL 3 - CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A'I ARIANNU

2018/19 £'000		2019/20 £'000
3,481	Addysg	8,757
1,399	Amgylchedd	1,926
6	Cefnogaeth Gorfforaethol	0
1,049	Cyllid	926
656	Economi a Chymuned	1,037
780	Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,926
93	Plant a Chefnogi Teuluoedd	303
6,971	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	8,229
6,993	Tai ac Eiddo	5,328
1,380	Ymgynghoriaeth Gwynedd	637
22,808		29,069
	ARIANNWYD GAN -	
7,918	Benthyciadau	5,979
10,538	Grantiau a Chyfraniadau	20,083
162	Derbyniadau Cyfalaf	423
4,190	Refeniw a Chronfeydd Eraill	2,584
22,808		29,069

- Cynhwysir Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf drwy Statud o £4.9m yn y tabl uchod. Ad-dalwyd y gwariant yma i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm gwariant ar Asedau Anghyfredol ac Asedau ar Gael i'w Gwerthu oedd £26.2m fel y dangosir yn Nodyn 15 a 20.
- Roedd Dyled Benthyciadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2020 yn £125.5m – cynnydd o £16.8m (o £108.7m) yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd ad-daliadau o £2.2m yn unol â thelerau'r benthyciadau unigol.

Darpariaethau ac Arian wrth Gefn

Yn ychwanegol at y Balans Cyffredinol heb ei glustnodi o £7.6m, roedd gan y Cyngor ddarpariaethau o £8.2m, reserfau eraill a glustnodwyd o £59.2m a balansau ysgolion o £4.3m. Cyfanswm y rhain oedd £79.3m. Ceir manylion yn y Fantolen, Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau a Nodyn 10 a 22.

Adolygwyd digonolrwydd cronfeydd penodol a darpariaethau'r Cyngor gan y Pennaeth Cyllid wrth gau'r cyfrifon eleni, yn unol â'r polisi a gymeradwywyd. Llwyddodd yr adolygiad i gynaeafu £825k o adnoddau, gan argymhell i'r Cabinet (yn ei gyfarfod ar 16 Mehefin 2020) i'w ddefnyddio i gynorthwyo i gyllido'r sefyllfa gorwariant gan yr adrannau.

Hefyd gofynnwyd am gefnogaeth y Cabinet, i drosglwyddo £1.799m o'r gronfa strategaeth ariannol i gyllido'r bwloch, ac felly osgoi gwneud defnydd o falansau'r Cyngor i fantoli cyllideb 2019/20.

Cronfa Bensiwn

Mae gan y Cyngor (fel cyflogwr) ymrwymiad net yn deillio o'u cyfran o asedau ac ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 19. Mae'r Fantolen yn cynnwys asesiad gan Actiwari y Gronfa, Hymans Robertson, o gyfran y Cyngor o ymrwymiad y Gronfa Bensiwn. Mae'r ymrwymiad net yma wedi gostwng £61m i £238m yn 2019/20. Gweler Nodyn 38 am wybodaeth bellach.

Sefyllfa ar un pwynt mewn amser yw'r ymrwymiad pensiwn net. Gall prisiau'r farchnad gynyddu neu leihau yn sylweddol yn y tymor byr ac felly nid oes modd meintoli'r effaith tymor hir bydd symudiad o'r fath yma ym mhrisiau'r farchnad yn ei gael ar y Gronfa Bensiwn. Cafodd prisiad diwethaf ei gynnal ar 31 Mawrth 2019, gyda'r nesaf i'w gynnal 31 Mawrth 2022.

Llywodraethu

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod trefniadau llywodraethu cadarn yn bodoli, er hwyluso gweithrediad effeithiol ei swyddogaethau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg. Mae gwybodaeth bellach wedi ei gynnwys o fewn y Datganiad Llywodraethu Blyneddol.

Polisiau Cyfrifo

Mae'r polisiau cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu'r cyfarwyddiadau yn y Côt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20.

Newidiadau mewn Polisiau Cyfrifeg ac i'r Datganiad o'r Cyfrifon

Mae polisiau cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu y newidiadau sydd yn ofynnol yn unol ag arferion cyfrifo cywir yn unig, yn dilyn addasiadau sydd yn weithredol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20 i Gôt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig.

Gwybodaeth Bellach

Mae Datganiad o'r Cyfrifon ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd sef www.gwynedd.llyw.cymru.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Ffion Madog Evans
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679133

neu

Sian Pugh
Cyfrifydd Grwp – Corfforaethol a Phrosiectau
01286 679134

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu ar wefan y Cyngor ar yr adeg briodol.

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB Y CYNGOR

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad o'i faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb y Cyngor hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

15 Hydref 2020

CYFRIFOLDEB Y PENNAETH CYLLID

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir allan yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r Datganiad o'r Cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac yn cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2020, ac incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

Dafydd L. Edwards B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

2 Hydref 2020

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei wario a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth, treth cyngor a threthi busnes) gan Awdurdodau lleol o'i gymharu â'r adnoddau sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill gan Awdurdodau yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant yn cael ei ddyrannu i bwrpas gwneud penderfyniadau rhwng adrannau y Cyngor. Mae incwm a gwariant sydd fel arfer yn cael ei gyfrifo yn unol â threfn cyfrifo cyffredinol arferol yn cael ei gyflwyno yn fanylach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU						
2018/19				2019/20		
Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Cyfrifo a'r sail Ariannu (gweler Nodyn 9) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000		Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Cyfrifo a'r sail Ariannu (gweler Nodyn 9) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000
83,432	7,962	91,394	Addysg	85,311	10,703	96,014
7,801	2,265	10,066	Cefnogaeth Gorfforaethol	7,488	2,072	9,560
5,915	1,284	7,199	Cyllid	6,110	1,644	7,754
4,273	3,162	7,435	Economi a Chymuned	4,081	3,370	7,451
49,407	5,087	54,494	Oedolion, Iechyd a Llesiant	51,508	5,997	57,505
15,792	1,631	17,423	Plant a Chefnogi Teuluoedd	17,968	1,848	19,816
24,309	7,614	31,923	Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	24,492	10,631	35,123
1,488	3,744	5,232	Amgylchedd	3,695	4,336	8,031
3,209	4,014	7,223	Tai ac Eiddo	3,205	3,906	7,111
1,686	232	1,918	Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,652	257	1,909
432	1,135	1,567	Ymgynghoriaeth Gwynedd	65	1,309	1,374
9,297	(2,292)	7,005	Corfforaethol	14,482	2,728	17,210
207,041	35,838	242,879	Cost Gwasanaethau	220,057	48,801	268,858
22,578	174	22,752	Gwariant Gweithredol Arall	24,083	(171)	23,912
17,502	(5,262)	12,240	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	15,571	(2,440)	13,131
(259,617)	(13,581)	(273,198)	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(265,916)	(18,252)	(284,168)
(12,496)	17,169	4,673	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(6,205)	27,938	21,733
(52,389)			Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol	(64,885)		
(12,496)			(Gwarged)/Diffyg ar y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	(6,205)		
(64,885)			Balans Cau y Gronfa Gyffredinol	(71,090)		

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisiau cyfrifeg gyffredinol dderbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dengys y sefyllfa trethiant yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu ac yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.

2018/19			Nodyn	2019/20		
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
113,322	(21,928)	91,394	Addysg	119,901	(23,887)	96,014
11,604	(1,538)	10,066	Cefnogaeth Gorfforaethol	11,035	(1,475)	9,560
9,582	(2,383)	7,199	Cyllid	10,288	(2,534)	7,754
15,949	(8,514)	7,435	Economi a Chymuned	13,017	(5,566)	7,451
78,274	(23,780)	54,494	Oedolion, Iechyd a Llesiant	85,377	(27,872)	57,505
27,472	(10,049)	17,423	Plant a Chefnogi Teuluoedd	32,763	(12,947)	19,816
49,315	(17,392)	31,923	Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	52,031	(16,908)	35,123
13,579	(8,347)	5,232	Amgylchedd	16,100	(8,069)	8,031
9,786	(2,563)	7,223	Tai ac Eiddo	10,865	(3,754)	7,111
2,574	(656)	1,918	Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	2,796	(887)	1,909
6,997	(5,430)	1,567	Ymgynghoriaeth Gwynedd	6,776	(5,402)	1,374
39,075	(32,070)	7,005	Corfforaethol	45,501	(28,291)	17,210
377,529	(134,650)	242,879	Cost Gwasanaethau	406,450	(137,592)	268,858
22,752	0	22,752	Gwariant Gweithredol Arall	24,083	(171)	23,912
12,547	(307)	12,240	Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	13,677	(546)	13,131
0	(273,198)	(273,198)	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	(284,168)	(284,168)
412,828	(408,155)	4,673	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	444,210	(422,477)	21,733
		(10,326)	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o ailbrisiu Asedau Sefydlog			(6,070)
		448	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o Ailbrisiu Offerynnau Ariannol			1,293
		0	(Gweddill)/Diffyg yn deillio o Ailbrisiu Offerynnau Ariannol sydd ar gael i'w gwerthu			(171)
		48,870	Ailfesuriad o'r buddion pensiwn diffiniedig net ymrwymadau/(asedau)			(91,705)
		38,992	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(96,653)
		43,665	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(74,920)

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN RESERFAU

Dengys y Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau y symudiad o ddechrau'r flwyddyn i'r diwedd mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i 'reserfau defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny sy'n gymwysedig i ariannu gwariant neu leihau trethiant lleol) a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae'r Datganiad yn dangos sut mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn reserfau'r Awdurdod yn cael eu torri lawr rhwng enillion a cholledion yn unol ag ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gdnabyddedig. A hefyd yn dangos yr addasiadau statudol sy'n ofynnol i ddychwelyd at y swm godir ar y dreth cyngor ar gyfer y flwyddyn. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net yn dangos symudiadau statudol y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn yn dilyn yr addasiadau hyn.

		<i>Gwybodaeth ychwanegol</i>			Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau					
	Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol heb glustnodi	Reserfau Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd	Cyfanswm Balansau Ysgolion	Balans Cronfa Gyffredinol	Reserf Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau Defnyddiadwy	Reserfau na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Reserfau'r Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans 31 Mawrth 2018 a ddygwyd ymlaen		(5,895)	(42,476)	(4,018)	(52,389)	(1,729)	(2,102)	(56,220)	(32,646)	(88,866)
Trawsnewid i SAARh 9 a SAARh15		4	0	0	4	0	0	4	0	4
<i>Symudiad mewn reserfau yn 2018/19</i>		-								
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		4,669	0	0	4,669	0	0	4,669	38,992	43,661
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau		(17,169)	0	0	(17,169)	(411)	(3,918)	(21,498)	21,498	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2018/19		(12,496)	0	0	(12,496)	(411)	(3,918)	(16,825)	60,490	43,665
<i>Trosglwyddiadau ilo Reserfau a Glustnodwyd</i>		11,321	(11,339)	18	0	0	0	0	0	0
<i>(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2018/19 (yn dangos Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd)</i>		(1,175)	(11,339)	18	(12,496)	(411)	(3,918)	(16,825)	60,490	43,665
Balans 31 Mawrth 2019 a ddygwyd ymlaen		(7,070)	(53,815)	(4,000)	(64,885)	(2,140)	(6,020)	(73,045)	27,844	(45,201)
<i>Symudiad mewn reserfau yn 2019/20</i>										
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		21,733	0	0	21,733	0	0	21,733	(96,653)	(74,920)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau		(27,938)	0	0	(27,938)	(71)	1,295	(26,714)	26,714	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2019/20		(6,205)	0	0	(6,205)	(71)	1,295	(4,981)	(69,939)	(74,920)
<i>Trosglwyddiadau ilo Reserfau a Glustnodwyd</i>		5,703	(5,370)	(333)	0	0	0	0	0	0
<i>(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2019/20 (yn dangos Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd)</i>		(502)	(5,370)	(333)	(6,205)	(71)	1,295	(4,981)	(69,939)	(74,920)
Balans 31 Mawrth 2020 a ddygwyd ymlaen		(7,572)	(59,185)	(4,333)	(71,090)	(2,211)	(4,725)	(78,026)	(42,095)	(120,121)

Y FANTOLEN

Dengys y Fantolen werth asedau ac ymrwymiadau'r Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai ymrwymiadau) yn cyfateb i'r reserfau a ddelir gan yr Awdurdod. Adroddir ar y reserfau mewn dau gategori. Y categori cyntaf o reserfau yw'r reserfau defnyddiadwy, h.y. y reserfau hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o reserfau ac unrhyw gyfyngiad statudol o'u defnydd (er enghraifft, y Reserf Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddir i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled yn unig). Yr ail gategori o reserfau yw'r rhai hynny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori yma o reserfau yn cynnwys reserfau gydag elw a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft, y Reserf Ailbriso), ble nad yw'r symiau ar gael i'w defnyddio i ddarparu gwasanaethau dim ond pan werthir yr asedau yn unig; a reserfau gyda gwahaniaethau amseriad fel y dangosir ar linell 'Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu yn unol â rheoliadau' o'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

31 Mawrth 2019 £'000		Nodyn	31 Mawrth 2020 £'000
450,548	Eiddo, Offer a Chyfarpar	15	461,009
60	Asedau Treftadaeth		60
705	Eiddo Buddsoddi	16	165
2,225	Asedau Gweddilliol	15	1,960
17	Buddsoddiadau Tymor Hir	17	17
4,139	Dyledwyr Tymor Hir	17	3,948
457,694	Asedau Tymor Hir		467,159
19,567	Buddsoddiadau Tymor Byr	17	11,259
73	Asedau ar gael i'w Gwerthu	20	73
1,251	Stoc		1,367
55,834	Dyledwyr Tymor Byr	18	76,415
14,686	Arian a Chyfwertioedd Arian	19	14,900
91,411	Asedau Cyfredol		104,014
(30,573)	Gorddrafft Banc	19	(22,338)
(2,770)	Benthyciadau Tymor Byr	17	(21,112)
(53,280)	Credydwyr Tymor Byr	21	(53,149)
(278)	Darpariaethau Tymor Byr	22	(304)
(1,618)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o flaen llaw	32	(1,443)
(88,519)	Ymrwymiadau Cyfredol		(98,346)
(7,685)	Darpariaethau Tymor Hir	22	(7,850)
(105,924)	Benthyciadau Tymor Hir	17	(104,346)
(298,514)	Ymrwymiad Pensiwn	38	(237,519)
(1,700)	Ymrwymiadau Prydlesau Cyllidol	35	(1,540)
(1,562)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o flaen llaw	32	(1,451)
(415,385)	Ymrwymiadau Tymor Hir		(352,706)
45,201	Asedau Net		120,121
(73,045)	Reserfau Defnyddiadwy		(78,026)
27,844	Reserfau na ellir eu defnyddio	23	(42,095)
(45,201)	Cyfanswm Reserfau		(120,121)

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y Datganiad Llif Arian y newidiadau mewn arian a chyferthoedd arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Trwy rannu'r llif arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu, dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyferthoedd arian. Mae cyfanswm y llif arian net o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Awdurdod a ariennir trwy incwm grant a threthiant neu gan dderbynyddion y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae'r Gweithgareddau Buddsoddi yn cynrychioli'r all-lif arian a wnaed am adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarpariad gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae'r llif arian a gyfyd o Weithgareddau Ariannu yn ddefnyddiol i ragweld yr hawl sydd gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) ar lif arian yr Awdurdod yn y dyfodol.

2018/19 £'000		Nodyn	2019/20 £'000
4,673	(Gwarged)/Diffyg Net ar Ddarpariaeth Gwasanaethau		21,733
(40,347)	Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol	24a	(36,412)
699	Addasiadau am eitemau cynwysedig yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sydd yn weithgareddau buddsoddi neu ariannu	24b	548
(34,975)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu		(14,131)
7,604	Gweithgareddau Buddsoddi	25	22,295
10,123	Gweithgareddau Ariannu	26	(16,613)
(17,248)	(Cynnydd)/Lleihad net mewn arian a chyferthoedd arian		(8,449)
33,135	Arian a chyferthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	15,887
15,887	Arian a chyferthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	7,438

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN I - POLISIÂU CYFRIFO

I.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod yn y flwyddyn ariannol 2019/20 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn honno, sef 31 Mawrth 2020. Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o'r Cyfrifon yn flynyddol, a hynny yn unol ag arferion cyfrifo cywir. Mae'r arferion hyn wedi eu cynnwys yn bennaf yn y *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20* ac yn cael eu cefnogi gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Confensiwn cost hanesyddol yw'r egwyddor cyfrifo sydd wedi ei fabwysiadu'n bennaf yn y Datganiad o'r Cyfrifon, wedi'i addasu gan ailbrisiad rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol. Mae y cyfrifon wedi eu paratoi ar sail busnes gweithredol.

Mewn perthynas â pholisi yn ymwneud a chyfalafu gwariant, ein hymarferiad yw gweithredu ar sail natur y gwariant yn hytrach na lefel penodol o wariant.

I.2 Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgareddau yn y flwyddyn y maent yn digwydd, nid pan wneir neu dderbynnir taliadau arian parod.

- Bydd y referniw o gytundebau gyda derbynwyr gwasanaeth, boed am wasanaeth neu nwyddau, yn cael ei adnabod pan fydd y gwasanaeth neu'r nwyddau yn cael eu trosglwyddo i dderbynnwyd y gwasanaeth yn unol â'r rhwymedigaethau perfformiad y cytundeb.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwllch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pan fydd y taliad yn cael ei wneud.
- Bydd llog sy'n cael ei dderbyn o fuddsoddiadau a'r llog sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifo yn ôl eu trefn fel incwm a gwariant ar sail cyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol yn hytrach nag i'r llif arian sydd wedi ei bennu gan y cytundeb.
- Ble mae referniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu ei dalu, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid lleihau gwerth y dyledion a chodi tâl ar y Cyfrif referniw am yr incwm sydd yn annhebygol o gael ei gasglu.

I.3 Arian a Chyferthoedd Arian

Caiff unrhyw fuddsoddiadau tymor byr sydd gan yr Awdurdod, y mae modd eu troi'n arian yn rhwydd, a gyda risg isel o newid yn eu gwerth, eu categoreiddio fel cyferthoedd arian a'u cynnwys fel Arian a Chyferthoedd Arian ar y Fantolen. Adnau tymor byr gyda sefydliadau ariannol sydd ar gael ar unwaith ar ddyddiad y Fantolen yw'r buddsoddiadau a gynhwysir yn y diffiniad hwn.

I.4 Asedau Dibynnol / Ymrwymadau Dibynnol

Ceir ased dibynnol pan fo digwyddiad sy'n rhoi ased posib i'r Awdurdod ble bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Ceir ymrwymiad dibynnol pan fo digwyddiad sy'n arwain at rywmedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Ceir ymrwymiad dibynnol yn ogystal pan fod amgylchiadau y gwneir darpariaeth amdanynt fel arfer, ond unai, nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau, neu, ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw asedau ac ymrwymadau dibynnol yn cael eu datgan ar y Fantolen, ond yn hytrach o fewn y nodyn Ymrwymadau Dibynnol ac Asedau Dibynnol yn y cyfrifon.

NODYN I - POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

1.5 Corfforaethol

Mae'r pennawd Corfforaethol yn cynnwys eitemau yn ymwneud â ffurfio polisiâu corfforaethol a gweithgareddau aelodau, a chostau sydd yn gysylltiedig â rhedeg yr Awdurdod.

1.6 Buddiannau Gweithwyr

1.6.1 Buddion sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr yw'r rhai hynny sydd yn ddyledus o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis cyflogau, tâl gwyliau a thâl salwch i weithwyr cyfredol ac maent yn cael eu hadnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn gwasanaethu'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawl gwyliau (neu unrhyw amser i ffwrdd o'r gwaith e.e. amser wedi ei gronni) sydd yn ddyledus i'r gweithwyr ond sydd heb ei gymryd cyn diwedd y flwyddyn ac yn cael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae cost y cronriad yn mynd yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn yn cael ei wrth-droi drwy'r Datganiad o'r symudiad mewn Reserfau fel bod cost y buddion gwyliau yn mynd yn erbyn y flwyddyn ariannol y cymerir y gwyliau.

1.6.2 Buddion Terfynu Cyflogaeth

Mae buddion terfynu cyflogaeth yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu o ganlyniad i benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad yn wirfoddol ac fe'u codir ar sail addasiad cronriad yn erbyn y gwasanaeth priodol neu, lle mae'n berthnasol, i'r llinell Gwasanaethau Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr unai pan na all yr Awdurdod dynnu'r cynnig o'r buddion hynny yn ôl neu pan fo'r Awdurdod yn cydnabod cost o ail-strwythuro, p'run bynnag sydd gyntaf.

Pan fo buddion terfynu cyflogaeth yn cynnwys ychwanegiadau i bensiynau mae'r ddarpariaeth statudol yn golygu y dylai Cronfa'r Cyngor dderbyn y gost sydd yn daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiywr yn y flwyddyn yn hytrach na'r swm, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â'r safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau mae angen neilltuo symiau i ac o'r Gronfa Bensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol am fuddion terfynu pensiynau ychwanegol a rhoi'r debydau am yr arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a'r pensiywr ac unrhyw symiau taladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn yn eu lle.

1.6.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Capita Teachers' Pensions ar ran Adran Addysg Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lymf-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae trefniadau'r cynllun athrawon yn golygu nad yw ymrwymadau'r buddion hynny yn cael eu hadnabod i'r Awdurdod. Mae'r cynllun felly yn cael ei gyfrifo fel petai yn gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid yw ymrwymadau ar gyfer taliadau yn y dyfodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen. Mae'r llinellau Addysg a Plant a Chefnogi Teuluoedd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys cost cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn y flwyddyn.

1.6.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod - gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion pensiwn diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraid - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau yn cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraid diwethaf neu am nad yw'r actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Cyngor dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg Perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Cyngor o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh 19.

1.6.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.7 Digwyddiadau Wedi'r Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ôl-fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddiad y Datganiad o'r Cyfrifon. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath; a
- y rhai hynny sy'n dynodi amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond os ystyrir y byddai'n cael effaith faterol, yna byddai natur y digwyddiadau ynghyd ag amcangyfrif o'r effaith ariannol yn cael ei ddatgelu yn y nodiadau.

Nid yw unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd wedi'r dyddiad awdurdodi cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o'r Cyfrifon.

1.8 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau i Bolisiau Cyfrifo, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall yr angen i wneud addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifo neu i gywiro gwall sylweddol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithir gan y newid, ac felly ni wneir addasiad cyfnod blaenorol.

Yr unig dro y gwneir newidiadau i bolisiau cyfrifo yw pan mae'n ofynnol gan ymarferion cyfrifo priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, cyfrifir amdano yn ôl-weithredol (oni bai y nodir yn wahanol) trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi wedi bodoli erioed.

Caiff gwallau materol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol.

1.9 Offerynnau Ariannol

Ymrwymadau Ariannol

Cydnabyddir ymrwymadau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Cyngor yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r llog taladwy blynyddol sydd yn cael ei gynnwys ar y llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn seiliedig ar werth cario yr ymrwymiad, wedi ei luosi gyda chyfradd llog effeithiol yr offeryn. Y chyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y rhan fwyaf o fenthyciadau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sydd yn weddill (ynghyd â llog cronodig); a'r llog a gaiff ei ddatgan yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Mewn achosion lle codwyd premiymau a disgownts ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei rannu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o rannu'r enillion neu golledion dros y tymor sydd yn weddill ar y benthyciad ble'r oedd y premiwm yn daladwy neu'r gostyngiad yn dderbyniadwy pan fyddai'n cael ei ad-dalu. Mae cysoni'r swm a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli trwy drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad mewn Reserfau.

Asedau Ariannol

Dosbarthir asedau ariannol yn unol â dull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae'r Awdurdod yn dal asedau ariannol wedi eu mesur ar:

- gost amorteiddiedig, a
- gwerth teg drwy elw a cholled, a
- gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall. Mae angen polisi ar wahân ble mae Cyngor yn dal asedau ariannol ar werth teg drwy incwm a gwariant arall.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Model busnes y Cyngor yw i ddal buddsoddiadau i gasglu llif arian cytundebol. Mae offerynnau ariannol felly yn cael eu dosbarthu fel cost amorteiddiedig, ag eithrio rheiny nad yw eu taliadau cytundebol yn daliad o brifswm a llog yn unig (h.y ble nad yw llif arian ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol wedi eu Mesur ar Gost Amorteiddiedig

Cydnabyddir asedau ariannol ar y Fantolen pan ddaw'r Cyngor yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Bydd credyd blynyddol i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr am y llog a dderbynnir yn seiliedig ar werth cario yr ased wedi ei luosi gyda chyfradd llog effeithiol yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r asedau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sydd yn weddill (yn ogystal â'r llog cronedig) gyda'r llog sy'n dderbyniadwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd unrhyw enillion a cholledion sydd yn codi wrth ddad-gydnabod ased yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mae'r Awdurdod yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar ei holl asedau ariannol a ddelir ar gostau wedi'u hamorteiddio, unai ar sail 12 mis neu oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig hefyd yn gymwys i symiau derbyniadwy ar brydles ac asedau contract. Dim ond colledion oes a gydnabyddir ar gyfer symiau masnach derbyniadwy a ddelir gan yr Awdurdod. Cyfrifir colledion amhariad i adlewyrchu'r posibilrwydd na fydd y llif arian yn digwydd yn y dyfodol o ganlyniad i'r benthyciwr yn diffyg dalu ei ymrwymiad.

Asedau Ariannol a Fesurir ar Werth Teg Drwy Incwm Cynhwysfawr Arall

Caiff asedau ariannol a fesurir ar WTICA eu cydnabod ar y fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offerynnau ariannol ac yn cael eu mesur yn y lle cyntaf a'u cario ar werth teg. Cydnabyddir enillion gwerth teg wrth iddynt godi mewn incwm cynhwysfawr arall.

Asedau Ariannol wedi eu Mesur ar Werth Teg Drwy Elw a Cholled

Cydnabyddir asedau ariannol sydd wedi eu mesur ar werth teg drwy elw a cholled ar y Fantolen pan ddaw'r Cyngor yn rhan o gytundeb i ddarparu offerynnau ariannol. Maent yn cael eu mesur ar eu gwerth teg yn y lle cyntaf a'u cario ar werth teg. Cydnabyddir enillion a cholledion gwerth teg wrth iddynt gyrraedd y Gwaged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Mesuriad Gwerth Teg o Asedau Ariannol

Gwerth teg ased yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn i werthu ased mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae mesuriad gwerth teg asedau ariannol yr Awdurdod yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- Offerynnau sydd â phris marchnad wedi ei ddyfynnu – pris y farchnad
- Offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog a phendant – dadansoddiad llif arian gostyngol

Mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur wedi eu categorio yn unol â'r tri lefel isod;

- Mewnbwn Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd actif am asedau yr un fath y gall yr Awdurdod gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur.
- Mewnbwn Lefel 2 – mewnbwn heblaw am brisiau a ddyfynnwyd sy'n gynwysiedig o fewn Mewnbwn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbwn Lefel 3 – mewnbwn anweladwy i'r ased.

Bydd unrhyw enillion a cholledion sydd yn codi wrth ddad-gydnabod ased yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae mesuriad ein hasedau a ddelir ar WTICA yn bris **Tud. 35** y dyddiad mesur.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.10 Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill

Mae grantiau a chyfraniadau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a refeniw yn cael eu cyfrifo ar sail groniodol, ac yn cael eu cydnabod ar unwaith fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod amod ynghlwm wrth y grant neu gyfraniad nad yw'r Awdurdod wedi ei fodloni.

Oherwydd gofynion y gyfundrefn rheoli cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf fel rhan o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf, nid yw'r grantiau a chyfraniadau sy'n ariannu gwariant cyfalaf sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wir incwm. Felly, mae'r Awdurdod yn cyfrifo'r symiau hyn fel a ganlyn:

- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei dderbyn, a bod amodau'n parhau heb eu bodloni ar ddyddiad y Fantolen, yna caiff y grant ei gydnabod fel Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o flaen llaw ar y Fantolen. Unwaith mae'r amod wedi ei fodloni, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei adnabod fel incwm yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a bod y gwariant sydd i'w ariannu o'r grant neu gyfraniad hwnnw wedi ei wneud ar ddyddiad y fantolen, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo o'r Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf, i adlewyrchu dyrannu adnoddau cyfalaf i ariannu gwariant. Adroddir y trosglwyddiad hwn yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

1.11 Asedau Treftadaeth

Asedau diriaethol yw asedau treftadaeth gyda rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, ac a ddelir gan y Cyngor yn bennaf er diben gwybodaeth addysgol neu gyfraniad i ddiwylliant. Dyma'r categorïau o asedau treftadaeth sydd wedi eu hadnabod gan y Cyngor:

- Lluniau a Phaentiadau
- Teyrndylsau Dinesig
- Casgliadau Llyfrgell/Archifau
- Casgliadau Amgueddfeydd ac Oriolau
- Adeiladau Hanesyddol a Henebion Cofrestredig
- Parciau a Gwarchodfeydd Natur Leol

Defnyddiodd y Cyngor brisiwr allanol (cwmni Bonhams) i ddarparu amcangyfrifon o brisiadau o'i deyrndylsau dinesig a'i luniau a phaentiadau. Er mwyn cysondeb, mae'r Cyngor wedi gweithredu ar sail yr un trothwy de minimis i ddibenion prisio Asedau Treftadaeth ag i weddill ei asedau tymor hir - gweler polisi 1.17.

Mae'r Cyngor yn ystyried bod gan yr asedau treftadaeth hyn oes amhenderfynadwy a gwerth gweddilliol uchel; ac o'r herwydd, nid yw'r Cyngor yn ei ystyried yn briodol i ddibrisio'r asedau. Bydd yr asedau treftadaeth a gynhwysir yn y cyfrifon yn cael eu hasesu'n flynyddol am unrhyw amhariad – gweler polisi 1.17.

1.12 Stoc a Contractau Tymor Hir

Dylai stociau a gwaith mewn llaw ymddangos ar y Fantolen ar sail yr isaf o gost a gwir werth, yn unol â darpariaethau'r Côt Ymarfer. Oherwydd ymarferoldeb prif systemau stoc y Cyngor, mae mwyafrif y stoc yn ymddangos yn y cyfrifon ar sail cost gyfartalog. Nid yw'r gwahaniaeth o'r sail prisio yn faterol.

Mae contractau tymor hir yn cael eu cyfrifo ar sail o godi'r gwaged neu'r diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau gyda'r ystyriaeth yn cael ei ddyrannu i'r rhwymedigaethau perfformiad bodlonwyd ar sail y nwyddau neu'r gwasanaethau a drosglwyddwyd i dderbynnydd y gwasanaeth yn ystod y flwyddyn ariannol.

1.13 Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent ac/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu. Caiff yr eiddo yma eu prisio ar sail gwerth teg. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categoreiddio yn unol â thair lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau yr Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o natur unigryw yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.14 Prydlesau

Caiff prydlesau eu hystyried yn brydlesi cyllidol pan fo telerau trosglwyddiad y brydles a'r holl risgiau a buddion sy'n deillio o berchnogaeth o'r eiddo, offer neu gyfarpar yn trosglwyddo i'r prydlesai. Caiff bob prydles arall eu hystyried yn brydlesau gweithredol.

Yr Awdurdod fel Prydlesai:

Caiff symiau a ddelir dan brydlesi cyllidol eu hadnabod yn wreiddiol, ar ddechrau'r brydles, ar werth teg (neu, os yn is, gwerth presennol y lleiafswm taliadau prydles), gydag ymrwymiad cyfatebol am rwymedigaeth y brydles i'r prydleswr. Caiff taliadau'r brydles eu dosrannu rhwng cost ariannol (i'w gynnwys yn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr) a chost a roir yn erbyn ymrwymiad y brydles i'w leihau. Caiff yr ased perthnasol ei drin yn unol â'r polisiau arferol, a chaiff ei ddibrisio fel sy'n briodol.

Caiff taliadau prydlesau gweithredol eu dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost i'r gwasanaeth perthnasol ar sail dibrisiad llinol dros gyfnod y brydles.

Yr Awdurdod fel Prydleswr:

Ble mae'r Awdurdod yn caniatáu prydles gyllidol ar eiddo, mae'r ased perthnasol yn cael ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad, sydd i'w gynnwys yn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nid yw gwerth y gwarediad a ysgrifennir allan yn gost a roir yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau tymor hir yn cael eu darparu o dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae'r symiau felly yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o'r Balans Cronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau.

Caiff incwm rhent o eiddo sydd wedi ei ganiatáu trwy brydles weithredol ei gydnabod ar sail linol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a chaiff yr ased ei ddangos ar y Fantolen.

1.15 Asedau Gweddilliol

Caiff Asedau Gweddilliol yr Awdurdod eu dangos ar wahân ar y Fantolen. Gwerth teg yr asedau hyn sy'n cael ei ddangos, sy'n seiliedig ar werth y farchnad. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categoreiddio yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrywiaeth yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.16 Gorbenion a Chostau Gwasanaethau Cefnogol

Mae rhai costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu dosrannu i'r gwasanaethau priodol yn unol â threfniadau'r Cyngor ar gyfer atebolrwydd a pherfformiad ariannol.

1.17 Asedau Tymor Hir

Adolygir gwerth asedau'r Cyngor a gofnodir ar fas data'r Gwasanaeth Eiddo o leiaf bob pum mlynedd. Ers y flwyddyn ariannol 2015/16, mae'r Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbriso gwahanol gategoriâu o'r asedau yma yn flynyddol, gydag ailbrisiad fel arfer yn effeithiol ar 31 Mawrth pob blwyddyn. Mae hyn yn unol â'r Côd a'r Datganiadau Egyddorion Priso Asedau a Nodiadau Arweiniad a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrffewyr Siartredig.

Dangosir Tir ac Adeiladau ar sail gwerth teg neu gost ail-adeiladu dibrisiedig (CAD) ar gyfer eiddo arbenigol.

Dangosir Eiddo Buddsoddi ar sail gwerth teg.

Defnyddir cost hanesyddol a ddibrisiwyd ar gyfer Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

Mae Asedau is adeiladwaith a chymunedol yn ymddangos ar gost hanesyddol a ddibrisiwyd.

Cynhwysir Asedau heb eu cwblhau ar sail cost hanesyddol tan gwblheir y gwaith, pan eu prisir yn unol â'r polisiau cyfrifo a'u trosglwyddo i'r categori asedau perthnasol.

Defnyddir isafswm at ddibenion priso o £20,000 ar gyfer Tir ac Adeiladau Gweithredol y Cyngor a £5,000 ar gyfer eitemau unigol o Gerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Fe ychwanegir gwariant ar asedau newydd a chyfredol yn flynyddol, gan wedyn ystyried os ydy'r gwariant yma wedi cynhyrchu cynnydd mewn gwerth i'r ased. Os oes cynnydd mae hyn yn cael ei adlewyrchu drwy'r Reserf Ail Brisio; os nad oes cynnydd mae'n dilyn fod amhariad i werth yr ased (gweler isod ar gyfer dull cyfrifo am amhariad). Yn benodol ar gyfer asedau megis Tir ac Adeiladau, ac Asedau Cymunedol ble ceir gwariant yn y flwyddyn o dros £100,000 ar ased unigol, mae Rheolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) y Cyngor yn adolygu'r asedau ac yn ail brisio unrhyw un sydd ei angen.

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch oblygiadau tymor canolig yr effeithiau cyfredol y pandemig COVID-19 a ymadawiad y Deyrnas Unedig o'r Undeb Ewropeaidd. Tybir na fydd hyn yn effeithio yn sylweddol ar werth asedau'r Cyngor. Bydd angen adolygu'r dybiaeth yn rheolaidd.

Amhariad a Dibrisiant

Amhariad

Amhariad yw treuliant budd economaidd sydd yn benodol i ased. Yn unol â Safon Cyfrifo Rhyngwladol 36 mae'r Cyngor yn adolygu ei asedau bob blwyddyn i adnabod unrhyw amhariad neu leihad mewn gwerth oherwydd treuliant buddiannau economaidd. Yn ogystal, caiff gwerth gweddilliol ac oes fuddiol yr asedau eu hadolygu'n flynyddol, a'u haddasu ble'n briodol.

Pan mae colledion amhariad yn cael eu hadnabod, maent yn cael eu cyfrifo fel a ganlyn:

- Ble mae balans o gynnydd ailbrisio ar gyfer ased o fewn y Reserf Ailbrisio, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn y balans (hyd at swm y cynnydd cronedig).
- Pan nad oes balans ar y Reserf Ailbrisio ar gyfer ased neu balans annigonol, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Dibrisiant

Prif elfen SCRh 16 yw y dylid dibrisio adeiladau oni bai eu bod yn cael eu prisio bob blwyddyn. Yn ogystal, dylid dibrisio bob rhan o Eiddo, Offer a Chyfarpar ar wahân os yw eu cost yn arwyddocaol o ystyried cyfanswm cost yr eitem. Dylid sefydlu trothwy isafswm, yn seiliedig ar yr effaith sylweddol tebygol ar y datganiadau ariannol, fel bod bob ased o dan y trothwy yn cael eu diystyru i bwrpas cydrannu. Trothwy ar gyfer 2019/20 yw 1% o werth yr holl adeiladau. Y dosraniad sydd yn cael ei ystyried ar gyfer yr elfen sydd ddim yn dir, dros y trothwy de minimis ydi:

- a) offer a chyfarpar a gwasanaethau peirianeg, ac
- b) adeiledd

Mae'r mwyafrif o adeiladau'r Cyngor (dros 75%) yn cael eu prisio ar sail Cost Ail-adeiladu Dibrisiedig (CAD), a ddatblygir ar y dull cydrannol, ac adlewyrchir y gwahanol elfennau ym manylion y cyfrifiadau. Fodd bynnag, yn gynwysedig yn yr uchod mae adeiladau gydag eitemau sylweddol o offer a chyfarpar sydd ag oes fuddiol fyrrach; e.e. boeleri ac offer gwresogi pyllau nofio a chanolfannau hamdden. Adnabyddir yr elfennau hyn drwy addasu oes fuddiol yr adeilad i gymryd oes fyrrach yr elfennau i ystyriaeth.

Yn seiliedig ar adolygiad o natur a'r math o adeiladau sy'n eiddo i'r Cyngor, daethpwyd i'r canlyniad nad oes gan weddill yr adeiladau eitemau sylweddol o offer a chyfarpar na gwasanaethau peirianeg sydd angen eu cydrannu ar wahân.

Dibrisir Asedau ar sail eu gwerth ar y Fantolen i'w ysgrifennu i ffwrdd fel a ganlyn:

- (i) Dibrisir Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar dros eu bywyd amcangyfrifiedig (3–15 mlynedd)
- (ii) Dibrisir Is adeiladwaith dros 40 mlynedd
- (iii) Ysgrifennir Gwariant Refeniw i'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud i lawr yn y cyfnod yr ymddangosant
- (iv) Ni ddibrisir Tir
- (v) Dibrisir Adeiladau dros eu bywyd defnyddiol gweddilliol amcangyfrifiedig (5–80 mlynedd)
- (vi) Ni ddibrisir Eiddo Buddsoddi, Asedau heb eu Cwblhau nac Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Ni ddibrisir ym mlwyddyn y caffaeliad.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Lleiafswm Darpariaeth Refeniw

Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i wneud darpariaethau darbodus ar gyfer adbrynu dyledion. Mae'r Gweinidogion Cymreig wedi cyhoeddi Canllawiau ar Ddarpariaeth Lleiafswm Refeniw (LIDR) ac mae gofyn i Awdurdodau Lleol roi ystyriaeth i Ganllawiau o'r fath yn unol ag adran 21 (1B) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Dyma'r pedwar opsiwn LIDR sydd ar gael:

- Opsiwn 1: Y Dull Rheoleiddio
- Opsiwn 2: Y Dull Gofyn Cyllido Cyfalaf
- Opsiwn 3: Y Dull Oes Asedau
- Opsiwn 4: Y Dull Dibrisiad

D.S.: Nid yw hyn yn cau allan dulliau darbodus eraill.

LIDR yn 2019/20: Gellir defnyddio opsiynau 1 a 2 dim ond ar gyfer gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi nad yw o'r Cyfrif Refeniw Tai (Dim-CRT) a ariennir o fenthyciad (ystyr 'wedi'i gefnogi' yma yw costau cyllido a gaiff eu cefnogi drwy Grant Cefnogi Refeniw y Llywodraeth Ganolog). Mae'r dulliau o wneud darpariaeth ddarbodus ar gyfer gwariant cyfalaf Dim-CRT heb ei gefnogi yn cynnwys Opsiynau 3 a 4 (gellir defnyddio 3 a 4 ar gyfer gwariant cyfalaf Dim-CRT wedi'i gefnogi yn ogystal, os yw'r Cyngor yn penderfynu gwneud hynny).

Cyflwynwyd y Datganiad LIDR i'r Cyngor cyn dechrau blwyddyn ariannol 2019/20. Pe bai cynnig i ddiwygio telerau'r Datganiad LIDR gwreiddiol yn ystod y flwyddyn, dylid cyflwyno datganiad diwygiedig i'r Cyngor ar yr adeg honno.

Defnyddiodd y Cyngor Opsiwn 1 yng nghyswllt gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi a ariennir o fenthyciad, ac Opsiwn 3 yng nghyswllt gwariant cyfalaf heb ei gefnogi a ariennir o fenthyciad.

Roedd yr LIDR yng nghyswllt lesau a chynlluniau Menter Cyllid Preifat (MCP) a brynwyd ar y Fantolen dan y Côt Ymarfer Cyfrifeg sy'n seiliedig ar y SAARh yn cyd-fynd â'r ad-daliad prifswm blynyddol ar gyfer yr ymrwymiad gohiriedig cysylltiedig.

Bydd yr Awdurdod yn adolygu'r polisi yma yn flynyddol yng ngoleuni'r Cynllun Rheoli Asedau.

Yn unol â'r Côt Ymarfer, telir am wariant cyfalaf ar gyfer Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor sydd i'w gyllido o refeniw drwy ei ddsbarthu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

1.18 Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol

Mae incwm Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol am y flwyddyn yn cael eu trin fel incwm cronedig, ac yn cael eu cynnwys ar linell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae Cyngor Gwynedd yn Awdurdod bilio Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol. Mae'n casglu Treth y Cyngor ar ran ei hun ac ar ran Awdurdodau eraill, ac yn casglu Trethi Annomestig fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru.

1.19 Darpariaethau

Mae'r Cyngor yn gosod darpariaethau o'r neilltu ar gyfer ymrwymadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Gwneir darpariaethau hefyd ar gyfer dyledion sydd yn annhebyg o gael eu talu. Ysgrifennir dyledion drwg i ffwrdd yn erbyn y gwasanaeth perthnasol. Mae'r Cyngor yn dosbarthu'r darpariaethau hyn fel ymrwymadau tymor hir neu dymor byr fel sy'n briodol yn ddibynnol ar natur bob darpariaeth.

1.20 Reserfau (a Balansau)

Yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 1992, mae'r Cyngor yn cynnal –

- Cronfa Gyffredinol sydd yn cynrychioli arian wrth gefn ("balansau") yr Awdurdod, sef balans gweithredol i helpu lliniaru effaith llif arian anwastad ag i'w gadw wrth gefn i liniaru effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.
- Nifer o Reserfau Penodol cyfalaf a refeniw a glustnodwyd ar gyfer pwrpasau arbennig, sef arian wedi'i adeiladu i gwrdd ag ymrwymadau a ragwelir. Mae'r Cyngor yn cynnal adolygiad parhaus o ddigonolrwydd a defnydd o reserfau penodol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- Mae'r Cyngor yn cymryd agwedd asesu'r risg tuag at gynnal lefelau digonol o falansau a reserfau er mwyn cwrdd ag anghenion gwario'r dyfodol. Wrth ystyried y gyllideb flynyddol a'r strategaeth ariannol tymor canol, bydd y Cyngor yn gosod allan ei fwriad ynghylch lefel y balansau cyffredinol a'r cronfeydd, yng nghyd-destun yr holl

risgiau perthnasol. Gweler cymeradwyaeth o'r polisi llawn ar gyfer cronfeydd gan Gabinet y Cyngor ar 23 Mehefin 2015.

- Cedwir rhai reserfau eraill, sef 'reserfau na ellir eu defnyddio', i bwrpasau technegol o reoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol a buddion gweithwyr. Nid yw'r rhain yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy yr Awdurdod.

1.21 Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf Drwy Statud

Mae deddfwriaeth yn caniatáu categoraiddio peth gwariant fel cyfalaf i bwrpas ariannu er nad yw'n creu ased sydd yn cael ei gario ar y Fantolen. Bwriad hyn yw galluogi'r gwariant i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf yn hytrach nag ei roi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol a fyddai'n cael effaith ar y Dreth Cyngor am y flwyddyn. Defnyddir cost hanesyddol fel sail prisio ar gyfer y math yma o wariant ac ysgrifennir hwn i lawr o fewn blwyddyn.

1.22 Treth ar Werth

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW y cynhwysir TAW neu y caiff ei ddangos fel cost 'TAW anadferadwy' mewn gwariant cyfalaf a refeniw.

1.23 Dyledwyr a Chredydwyr

Cedwir cyfrifon y Cyngor ar sail cronni yn unol â'r Côt Ymarfer Cyfrifeg. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu gwir wariant ac incwm sy'n berthnasol i'r flwyddyn dan sylw, boed y taliadau a'r derbyniadau wedi cael eu talu neu eu derbyn yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol, a hefyd rhai taliadau blynyddol megis yswiriant. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

1.24 Dyrannu Llog Derbyniadwy

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian dros ben am gyfnodau o dros nos hyd at 13 mis (ac eithrio buddsoddiadau mewn eiddo) a thelir y llog i'r Gronfa Gyffredinol, Cronfa Bensiwn Gwynedd, Cronfa'r Degwm ac ymddiriedolaethau a chyd-bwyllgorau eraill ar sail eu balansau dyddiol a'r gyfradd llog a enillir.

1.25 Costau Benthycia

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthycia sy'n perthyn i gaffaeliad, gwneuthuriad na chynhyrchiad ased cymwysedig fel a ganiateir yn y Côt.

Cyfrifir am log sydd yn daladwy ar fenthyciadau allanol yn y cyfnod y maent yn perthyn iddo ar sail sy'n adlewyrchu effaith economaidd gyflawn y benthyciad.

1.26 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Yng nghyfrifon yr Awdurdod, caiff buddiannau mewn cwmnïau ac endidau eraill eu hadrodd fel asedau ariannol ar gost gwreiddiol, llai unrhyw ddarpariaeth am golledion.

1.27 Asedau Cyfredol ar gael i'w gwerthu

Er mwyn i ased gael ei gydnabod fel Ased ar gael i'w werthu, mae'n ofynnol i'r ased fod ar gael i'w werthu yn syth yn ei gyflwr presennol, mae'n rhaid i'r gwerthiant fod yn hynod o debygol, rhaid i'r ased gael ei farchnata a'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn i ddyddiad y dosbarthiad. Caiff yr ased ei gydnabod ar werth teg (gwerth y farchnad) llai costau gwerthu wrth ailddosbarthu. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categoraiddio yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl mewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrywiaeth yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.28 Gwaredu Asedau

Pan mae ased yn cael ei waredu, mae gwerth yr ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw a cholled wrth waredu. Mae derbyniadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw neu

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

golled wrth waredu (e.e. cael ei glustnodi yn erbyn gwerth yr ased ar adeg y gwaredu). Mae unrhyw gynnydd wedi ei gronni ar gyfer yr ased yn y Reserf Ailbrisiu yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

1.29 Derbyniadau Cyfalaf

Pan werthir asedau gan yr Awdurdod mae'r ddeddfwriaeth yn nodi'r defnydd y gellir ei wneud o'r derbyniadau cyfalaf.

Gellir defnyddio 100% o'r holl dderbyniadau cyfalaf sydd yn perthyn i Gronfa'r Cyngor ac nid yw'n angenrheidiol bellach i roi canran o'r derbyniad o'r neilltu. Cedwir y derbyniadau yn y Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes defnyddir yr adnoddau i gyllido gwariant cyfalaf.

1.30 Trefniant Consesiwn Gwasanaeth

Mae Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael ei adnabod fel Menter Cyllid Preifat (MCP), yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, ble mae'r eiddo, offer a chyfarpar i ddarparu'r gwasanaeth dan gyfrifoldeb y contractwr MCP am gyfnod y cytundeb ond yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd y cyfnod heb unrhyw gost ychwanegol. Mae'r Awdurdod yn rheoli'r gwasanaeth a ddarperir ac yn medru rheoli pwy arall sy'n medru defnyddio'r ddarpariaeth. Mae'r gost am ddefnydd o'r ddarpariaeth yn cael ei gytuno gyda'r Contractwr cyn gosod y cytundeb drwy broses o ddeialog cystadleuol.

1.31 Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniant ble mae gan y partiön sydd â chydreolaeth yr hawl i'r asedau a'r oblygiadau o'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig â'r trefniadau. Mae'r gweithgareddau y mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â hwy ar y cyd â gweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r cyd-weithredwyr. Mewn perthynas â'i ddiddordeb mewn trefniant gweithred ar y cyd, mae'r Awdurdod fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod ei gyfran o'r asedau, ymrwymadau, refeniw a gwariant.

1.32 Ysgolion

Mae'r Côt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig yn cadarnhau bod cydbwysedd rheolaeth ysgolion sy'n cael eu cynnal gan yr Awdurdod lleol (h.y. yr ysgolion hynny sy'n cael eu hadnabod yn y Ddeddf Fframwaith a Safonau Ysgolion 1998, fel y'i diwygiwyd), yn gorwedd efo'r Awdurdod lleol. Mae'r Côt hefyd yn datgan bod asedau, ymrwymadau, reserfau a llif arian yr ysgolion hynny yn cael eu cydnabod yng nghyfrifon yr Awdurdod lleol (ac nid mewn Cyfrifon Grŵp). O ganlyniad, mae trafodion, llif arian a balansau yr ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr Awdurdod fel petaent yn drafodion, llif arian a balansau yr Awdurdod.

1.33 Mesuriad Gwerth Teg o Asedion An-Ariannol

Mae polisi'r Awdurdod ar fesuriad gwerth teg ased ariannol wedi ei osod allan yn nodyn 1.9. Mae'r Awdurdod hefyd yn rhoi mesuriad gwerth teg ar rai o asedau an-ariannol yr Awdurdod megis asedau gweddilliol, eiddo buddsoddi a rhai o offerynnau ariannol ar bob cyfnod adrodd. Gwerth teg yw'r pris gwerthu a dderbynnir ar gyfer yr ased mewn modd trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar ddyddiad y mesuriad. Mae'r mesuriad gwerth teg yn tybio bod y trefniant o werthu'r ased neu drosglwyddo'r ymrwymiad yn cymeryd lle unai:

- a. yn y brif farchnad i'r ased, neu
- b. yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad sydd fwyaf manteisiol ar gyfer yr ased.

Wrth fesur gwerth teg ased neu ymrwymiad, defnyddia'r Awdurdod ragdybiaethau y byddai cyfranogwyr y farchnad yn eu defnyddio wrth brisiu ased neu ymrwymiad, gan gymeryd bod cyfranogwyr y farchnad yn gweithredu er eu budd economaidd mwyaf.

Wrth fesur gwerth teg ased an-ariannol, mae'r Awdurdod yn ystyried gallu cyfranogwyr y farchnad i gynhyrchu buddiannau economaidd drwy ddefnyddio'r ased yn y modd gorau bosib, neu drwy ei werthu i gyfranogwr arall y farchnad fyddai'n defnyddio'r ased yn y modd gorau bosib.

Defnyddia'r Awdurdod dechnegau prisio sydd yn addas i'r amgylchiadau ac sydd â data digonol ar eu cyfer, gan uchafu'r defnydd o fewnbwn gweladwy perthnasol ac isafu'r defnydd o fewnbwn anweladwy.

Mae'r mewnbnw i'r technegau prisio sy'n berthnasol i'r asedau hynny ble mesurir neu ddatgelir gwerth teg ar eu cyfer yn natganiadau ariannol yr Awdurdod yn cael eu categoreiddio yn hierarchaeth gwerth teg fel a ganlyn:

- Lefel I – prisiau a ddyfynnir (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu ymrwymadau unfath y gall yr Awdurdod eu cyrchu ar ddyddiad y mesuriad;

NODYN 1 – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- Lefel 2 – mewnbwn ar wahân i'r prisiau a ddyfynnir yn Lefel 1, sydd yn weladwy ar gyfer yr ased, unai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol; neu
- Lefel 3 – mewnbwn anweladwy ar gyfer ased

I.34 Polisiâu Eraill

Mae gan Gyngor Gwynedd bolisiau ar gyfer y canlynol, ond nid ydynt yn cael eu hystyried i fod yn faterol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2019/20:

- Asedau Anniriaethol
- Trosi Arian Tramor.

NODYN 2 – NEWID MEWN POLISI CYFRIFO

Mae'r polisiâu cyfrifo presennol y Cyngor wedi eu haddasu i adlewyrchu'r cyfarwyddiadau yn y Côt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20.

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL

O ganlyniad i ddau newid, mae'r eitemau canlynol wedi eu haddasu yn 2019/20 ar gyfer y cyfnod blaenorol. Roedd un ohonynt oherwydd i'r adran Tai ac Eiddo newydd gael ei ffurfio, a dechrau gweithredu ym mis Medi 2019. Roedd y newid arall i sicrhau fod pob adran yn cynnwys costau addas ar gyfer eu cyfran o'u defnydd o asedau anghyfreddol a chostau buddion staff, oedd yn flaenorol wedi eu cynnwys yn wallus i Gorfforaethol.

DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

	Fel ddatganwyd yn flaenorol 2018-19			Addasiad			Ailddatgan 2018-19		
	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000	Gwariant Net i'w Ariannu gan falansau'r Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a'r sail Cyfrifo £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr £'000
Addysg	83,432	0	83,432	0	7,962	7,962	83,432	7,962	91,394
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,801	0	7,801	0	2,265	2,265	7,801	2,265	10,066
Gwlad	5,915	0	5,915	0	1,284	1,284	5,915	1,284	7,199
Economi a Chymuned	4,273	0	4,273	0	3,162	3,162	4,273	3,162	7,435
Deolion, Iechyd a Llesiant	51,135	(63)	51,072	(1,728)	5,150	3,422	49,406	5,087	54,494
Plant a Chefnogi Teuluoedd	15,792	0	15,792	0	1,631	1,631	15,792	1,631	17,423
Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	24,309	0	24,309	0	7,614	7,614	24,309	7,614	31,923
Amgylchedd	2,969	0	2,969	(1,481)	3,744	2,263	1,488	3,744	5,232
Tai ac Eiddo	0	0	0	3,209	4,014	7,223	3,209	4,014	7,223
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,686	0	1,686	0	232	232	1,686	232	1,918
Ymgynghoriaeth Gwynedd	432	0	432	0	1,135	1,135	432	1,135	1,567
Corfforaethol	9,297	35,901	45,198	0	(38,193)	(38,193)	9,297	(2,292)	7,005
Cost Gwasanaethau	207,041	35,838	242,879	0	0	0	207,041	35,838	242,879
Gwariant Gweithredol Arall	22,578	174	22,752	0	0	0	22,578	174	22,752
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	17,502	(5,262)	12,240	0	0	0	17,502	(5,262)	12,240
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(259,617)	(13,581)	(273,198)	0	0	0	(259,617)	(13,581)	(273,198)
(Gweddill)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(12,496)	17,169	4,673	0	0	0	(12,496)	17,169	4,673
Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol	(52,389)			0			(52,389)		
Llai (Gweddill)/Diffyg ar y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn	(12,496)			0			(12,496)		
Balans Cau y Gronfa Gyffredinol	(64,885)			0			(64,885)		

* Cefnffyrdd = Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru
Cyngor Gwynedd

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Nodyn	Fel ddatganwyd yn flaenorol 2018-19			Addasiad			Ailddatgan 2018-19		
	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	105,225	(21,793)	83,432	8,097	(135)	7,962	113,322	(21,928)	91,394
Cefnogaeth Gorfforaethol	9,339	(1,538)	7,801	2,265	0	2,265	11,604	(1,538)	10,066
Cyllid	8,298	(2,383)	5,915	1,284	0	1,284	9,582	(2,383)	7,199
Economi a Chymuned	12,787	(8,514)	4,273	3,162	0	3,162	15,949	(8,514)	7,435
Oedolion, Iechyd a Llesiant	75,914	(24,842)	51,072	2,360	1,062	3,422	78,274	(23,780)	54,494
Plant a Chefnogi Teuluoedd	25,835	(10,043)	15,792	1,637	(6)	1,631	27,472	(10,049)	17,423
Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	41,701	(17,392)	24,309	7,614	0	7,614	49,315	(17,392)	31,923
Amgylchedd	11,937	(8,968)	2,969	1,642	621	2,263	13,579	(8,347)	5,232
Tai ac Eiddo	0	0	0	9,786	(2,563)	7,223	9,786	(2,563)	7,223
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	2,342	(656)	1,686	232	0	232	2,574	(656)	1,918
Ymgynghoriaeth Gwynedd	5,862	(5,430)	432	1,135	0	1,135	6,997	(5,430)	1,567
Gorfforaethol	78,289	(33,091)	45,198	(39,214)	1,021	(38,193)	39,075	(32,070)	7,005
Cost Gwasanaethau	377,529	(134,650)	242,879	0	0	0	377,529	(134,650)	242,879
Gwariant Gweithredol Arall	22,752	0	22,752	0	0	0	22,752	0	22,752
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	12,547	(307)	12,240	0	0	0	12,547	(307)	12,240
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	0	(273,198)	(273,198)	0	0	0	0	(273,198)	(273,198)
(Gweddill)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	412,828	(408,155)	4,673	0	0	0	412,828	(408,155)	4,673
(Gweddill)/Diffyg yn deillio o Ailbrisió Asedau Sefydlog			(10,326)			0			(10,326)
(Gweddill)/Diffyg yn deillio o Ailbrisió Offerynnau Ariannol			448			0			448
Ailfesuriad o'r buddion pensiwn diffiniedig net ymrwymiaidau/(asedau)			48,870			0			48,870
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			38,992			0			38,992
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			43,665			0			43,665

*Cefnffyrdd = Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU

Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Fel ddatganwyd yn flaenorol 2018-19						Ailddatgan						Fel ailddatganwyd 2018-19					
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i)	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii)	Gwahaniaethau Eraill (iii)	Cyfanswm Addasiadau Statudol	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv)	Cyfanswm Addasiadau	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i)	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii)	Gwahaniaethau Eraill (iii)	Cyfanswm Addasiadau Statudol	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv)	Cyfanswm Addasiadau	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i)	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii)	Gwahaniaethau Eraill (iii)	Cyfanswm Addasiadau Statudol	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv)	Cyfanswm Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	0	0	0	0	0	0	4,378	3,584	0	7,962	0	7,962	4,378	3,584	0	7,962	0	7,962
Cefnogaeth Gorfforaethol	0	0	0	0	0	0	1,092	1,173	0	2,265	0	2,265	1,092	1,173	0	2,265	0	2,265
Cyllid	0	0	0	0	0	0	171	1,113	0	1,284	0	1,284	171	1,113	0	1,284	0	1,284
Economi a Chymuned	0	0	0	0	0	0	1,957	1,205	0	3,162	0	3,162	1,957	1,205	0	3,162	0	3,162
Edolion, Iechyd a Llesiant	0	0	0	0	(63)	(63)	666	4,484	0	5,150	0	5,150	666	4,484	0	5,150	(63)	5,087
Plant a Chefnogi Teuluoedd	0	0	0	0	0	0	22	1,609	0	1,631	0	1,631	22	1,609	0	1,631	0	1,631
Prifysrdd a Bwrdeistrefol*	0	0	0	0	0	0	3,739	3,875	0	7,614	0	7,614	3,739	3,875	0	7,614	0	7,614
Amgylchedd	0	0	0	0	0	0	2,923	821	0	3,744	0	3,744	2,923	821	0	3,744	0	3,744
Tai ac Eiddo	0	0	0	0	0	0	3,360	654	0	4,014	0	4,014	3,360	654	0	4,014	0	4,014
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	0	0	0	0	0	0	1	231	0	232	0	232	1	231	0	232	0	232
Ymgynghoriaeth Gwynedd	0	0	0	0	0	0	373	762	0	1,135	0	1,135	373	762	0	1,135	0	1,135
Corfforaethol	19,110	16,300	516	35,926	(25)	35,901	(18,682)	(19,511)	0	(38,193)	0	(38,193)	428	(3,211)	516	(2,267)	(25)	(2,292)
Cost Gwasanaethau	19,110	16,300	516	35,926	(88)	35,838	0	0	0	0	0	0	19,110	16,300	516	35,926	(88)	35,838
Gwariant Gweithredol Arall	174	0	0	174	0	174	0	0	0	0	0	0	174	0	0	174	0	174
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(11,635)	6,363	(78)	(5,350)	88	(5,262)	0	0	0	0	0	0	(11,635)	6,363	(78)	(5,350)	88	(5,262)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(13,581)	0	0	(13,581)	0	(13,581)	0	0	0	0	0	0	(13,581)	0	0	(13,581)	0	(13,581)
(Gweddill)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(5,932)	22,663	438	17,169	0	17,169	0	0	0	0	0	0	(5,932)	22,663	438	17,169	0	17,169

* yn cynnwys addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

NODYN 4 - SAFONAU CYFRIFEG SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Còd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA yn gofyn i effaith disgwylidig unrhyw safonau cyfrifeg sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto gael ei ddatgan. Mae hyn yn berthnasol i'r ymarferion newydd neu ddiwygiedig canlynol o fewn Còd 2020/21:

Addasiadau i SCRh 28 *Buddsoddiadau mewn Endidau Cyswllt a Chyd-fentrau: Buddiannau Hirdymor mewn Partneriaethau Cyswllt a Chyd-fentrau*

Gwelliannau Blynyddol i Safonau SAARh Cylchred 2015-17.

Addasiadau i SCRh 19 *Buddiannau Gweithwyr: Newid Cynllun, Cwtogi neu Setliad.*

Mae'n ofynnol fod y Còd yn weithredol o 1 Ebrill 2020 ac felly nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad o'r Cyfrifon 2019/20, a does dim disgwyl i'r safonau newydd neu'r newidiadau o fewn Còd Ymarfer 2020/21 gael effaith materol ar yr wybodaeth a gyflwynir yn y datganiadau ariannol.

NODYN 5 – BARN ALLWEDDOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISIÀU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiau cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Awdurdod wedi gorfod barnu, gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch trafodion cymhleth, rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau i'r dyfodol a symiau'r asedau ac ymrwymadau i'w cario nad yw'n amlwg o ffynonellau eraill.

Mae'r farn, amcangyfrifon a thybiaethau cysylltiol a wnaed wedi eu seilio ar arferion cyfredol priodol, profiad hanesyddol, a ffactorau eraill sy'n cynnwys tybiaethau a thafuniadau hanesyddol a chyfredol, a rhagamcanion i'r dyfodol, asesiadau proffesiynol, tueddiadau cyfredol, a ffactorau lleol a ystyrir yn berthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf bu peth ansicrwydd am lefelau ariannu grantiau refeniw a chyfalaf i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r mater yma yn rhan bwysig o strategaeth ariannol y Cyngor sy'n cael ei ddiweddarau yn gyson, gyda'r ffactorau a wybyddir ac a ragwelir yn cael ystyriaeth briodol. Mae effaith penderfyniad Prydain i adael yr Undeb Ewropeaidd yn parhau i fod yn aneglur. Mae effaith yr argyfwng COVID-19 ar ddiwedd Mawrth 2020 yn ffactor arall i'w ystyried. Er hynny, mae'r Cyngor yn benderfynol nad yw'r ansicrwydd yn ddigonol i roi arwydd fod amhariad i werth asedau'r Cyngor.

Gwneir pob ymdrech i ddod o hyd i, ac i ddefnyddio'r holl wybodaeth berthnasol wrth asesu a phennu'r sefyllfa, sy'n hynod allweddol wrth ystyried materion megis ailbriso, dibrisiant ac amhariad asedau, prisiad yr actiwari o asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bensiw, reserfau a glustnodwyd, darpariaethau ac ymrwymadau dibynnol. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu'r materion hyn i sicrwydd, gall y gwir ganlyniadau amrywio o'r amcangyfrifon. Mae'r amcangyfrifon a thybiaethau gwaelodol yn cael eu hadolygu'n gyson.

NODYN 6 – TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan yr Awdurdod am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Mae'r amcangyfrifon wedi eu seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau canlynol ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2020 yn rhai a ystyrir gyda risg sylweddol (o ran sicrwydd y gwerth a amcangyfrifir) a allai arwain at gywiriadau arwyddocaol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

- **Eiddo, Offer a Chyfarpar** - Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes fuddiol yn unol ag arferion safonol cyfrifeg a chysylltiedig. Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng y dibrisiant a gwir ddirywiad yr ased ei adlewyrchu ym mhatrymau gwariant y dyfodol. Mae'r hinsawdd economaidd gyfredol yn creu ansicrwydd ymysg cynhorau am eu gallu i gynnal y gwariant angenrheidiol ar gynnal a chadw. Bydd goblygiadau o hyn ar fywyd ased. Mae Tir ac Adeiladau yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd, ac ers 2015/16 cyflwynwyd rhaglen dreigl ailbriso. Mae angen dod i farn yn aml fel rhan o'r broses asesiad ailbriso ac amhariad. Mae hyn yn arwain at ansicrwydd, a'r angen am dybiaethau ac ymateb yn briodol iddynt. Lle bo angen, bydd unrhyw

NODYN 6 – TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR (parhad)

oblygiadau tymor hir yn cael eu hymgorffori yn ein strategaeth ariannol. Mae achos y Nofel Coronafeirws (COVID-19), a ddatganwyd gan Sefydliad Iechyd y Byd fel "Pandemig Byd-Eang" ar 11 Mawrth 2020, wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol byd-eang. Mae cyfyngiadau teithio wedi'u rhoi ar waith gan lawer o wledydd. Mae gweithgaredd y farchnad yn cael ei effeithio mewn nifer o sectorau. Ar y dyddiad prisio, ystyrir y gellir rhoi llai o bwysau ar dystiolaeth flaenorol y farchnad at ddibenion cymharu, er mwyn llywio barn ar werth. Yn wir, mae'r ymateb presennol i COVID-19 yn golygu bod priswyr yn wynebu cyfres ddigynsail o amgylchiadau i seilio barn arnynt. Adroddir am y prisiadau felly ar sail 'ansicrwydd prisio materol' yn ôl VPS 3 a VPGA 10 o Lyfr Coch Rhyngwladol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartedig (RICS). O ganlyniad, dylai llai o sicrwydd – a mwy o bwyll – fod yn gysylltiedig â'r prisiad nag a fyddai'n digwydd fel arfer. O ystyried yr effaith y gallai COVID-19 ei chael ar y farchnad eiddo tiriog yn y dyfodol, argymhellir y dylid cadw golwg ar brisiad yr adeiladau hyn yn rheolaidd. Mae gwybodaeth ynglŷn ag Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi ei gynnwys yn Nodyn 15.

- **Darpariaethau** - Mae nifer o ddarpariaethau gwahanol, ble mae'r sail unigol wedi cael eu hasesu yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf, yn gynnwysedig yn y cyfrifon. Gweler Nodyn 22 am y manylion, gan gynnwys darpariaeth am eitemau megis Safleoedd Gwastraff. Nid oes modd cadarnhau cywirdeb y ddarpariaeth hyd nes bod y materion wedi diweddu.
- **Ymrwymiad Pensiwn** - Mae sefyllfa'r Ymrwymiad Pensiwn a adlewyrchir yn y cyfrifon yn seiliedig ar nifer o asesiadau a dyfarniadau cymhleth a phroffiliau amrywiol gan gynnwys y gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, rhagolygon lefelau cyflog, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfradd marwolaethau a'r gyfradd adenillion disgwylidig ar asedau'r Gronfa Bensiwn, yn unol â'r wybodaeth a ddarparwyd gan Actiwari'r Gronfa Bensiwn. Mae gwybodaeth bellach ar gael yn Nodyn 37 a 38.
- **Amhariad Dyledion Drwg** – Mae lefel o amhariad dyledion drwg wedi ei gynnwys yn y cyfrifon sydd yn seiliedig ar bolisi penodol. Mae lefel yr amhariad yn cael ei adolygu yn rheolaidd er mwyn gallu ymateb i unrhyw newidiadau yn yr hinsawdd economaidd, ac unrhyw addasiad i ymateb i'r sefyllfa yn cael ei weithredu'n briodol yn y cyfrifon. Mae'r ffigur amhariad dyledion drwg wedi ei gynnwys yn y ffigurau Dyledwyr Tymor Byr yn Nodyn 18a.

Mae'r pandemig Coronafirws (COVID-19) wedi effeithio marchnadoedd ariannol ac eiddo yn fyd-eang. Yn sgil yr anwedolrwydd yng nghyflwr y farchnad, mae adroddiadau prisio diwedd flwyddyn a ddarperir i Gronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prisio yn gysylltiedig â chronfeydd eiddo DU a reolir ar ran y Gronfa. Cyfanswm gwerth y buddsoddiadau mewn cronfeydd eiddo DU yn portffolio asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd ar 31 Mawrth 2020 oedd £191m ac mae £67.9m ohono i'w briodoli i Cyngor Gwynedd fel cyflogwr yn y Gronfa Bensiwn. O ganlyniad, gall prisiadau'r gronfa eiddo ar 31 Mawrth 2020 fod yn destun lefel uwch o ansicrwydd.

NODYN 7 – EITEMAU MATEROL O INCWM A GWARIANT

Mae'r eitemau materol o incwm a gwariant yn cynnwys y canlynol:

- £92m yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o'r asedau buddion pensiwn diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 23.5).
- Yn dilyn ailbrisiu rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), gwarged net o £6m ar ailbrisiu asedau eiddo, offer a chyfarpar (Nodyn 15 a 23.1).

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU

2019/20	ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU					
	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i) £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii) £'000	Gwahaniaethau Eraill (iii) £'000	Cyfanswm Addasiadau Statudol £'000	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr						
Addysg	6,663	4,040	0	10,703	0	10,703
Cefnogaeth Gorfforaethol	806	1,266	0	2,072	0	2,072
Cyllid	419	1,225	0	1,644	0	1,644
Economi a Chymuned	2,604	766	0	3,370	0	3,370
Oedolion, Iechyd a Llesiant	972	5,090	0	6,062	(65)	5,997
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1	1,847	0	1,848	0	1,848
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	6,214	4,417	0	10,631	0	10,631
Amgylchedd	3,429	907	0	4,336	0	4,336
Tai ac Eiddo	3,192	714	0	3,906	0	3,906
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1	256	0	257	0	257
Ymgynghoriaeth Gwynedd	377	932	0	1,309	0	1,309
Corfforaethol	375	1,809	700	2,884	(156)	2,728
Cost Gwasanaethau	25,053	23,269	700	49,022	(221)	48,801
Gwariant Gweithredol Arall	(171)	0	0	(171)	0	(171)
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(10,005)	7,441	(97)	(2,661)	221	(2,440)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(18,252)	0	0	(18,252)	0	(18,252)
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(3,375)	30,710	603	27,938	0	27,938

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

<u>2018/19</u>	<u>ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU</u>					
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau i bwrpas Cyfalaf (i) £'000	Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiwn (ii) £'000	Gwahaniaethau Eraill (iii) £'000	Cyfanswm Addasiadau Statudol £'000	Addasiadau (Anstatudol) Eraill (iv) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Addysg	4,378	3,584	0	7,962	0	7,962
Cefnogaeth Gorfforaethol	1,092	1,173	0	2,265	0	2,265
Cyllid	171	1,113	0	1,284	0	1,284
Economi a Chymuned	1,957	1,205	0	3,162	0	3,162
Oedolion, Iechyd a Llesiant	666	4,484	0	5,150	(63)	5,087
Plant a Chefnogi Teuluoedd	22	1,609	0	1,631	0	1,631
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd*)	3,739	3,875	0	7,614	0	7,614
Amgylchedd	2,923	821	0	3,744	0	3,744
Tai ac Eiddo	3,360	654	0	4,014	0	4,014
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1	231	0	232	0	232
Ymgynghoriaeth Gwynedd	373	762	0	1,135	0	1,135
Corfforaethol	428	(3,211)	516	(2,267)	(25)	(2,292)
Cost Gwasanaethau	19,110	16,300	516	35,926	(88)	35,838
Gwariant Gweithredol Arall	174	0	0	174	0	174
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi	(11,635)	6,363	(78)	(5,350)	88	(5,262)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(13,581)	0	0	(13,581)	0	(13,581)
(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(5,932)	22,663	438	17,169	0	17,169

* Cefnffyrdd - Addasiadau perthnasol i Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

(i) Addasiadau i Bwrpas Cyfalaf

- Ar gyfer **gwasanaethau**, mae'r golofn yma yn ychwanegu dibrisiant, amhariad ac elw a cholledion ailbrisiad.
- **Gwariant gweithredol arall** – yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad o incwm ar waredu asedau a'r symiau â ddileuwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- **Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi** – mae'r costau statudol ar gyfer ariannu cyfalaf, h.y. darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf a chyfraniadau refeniw arall yn cael eu tynnu allan o incwm a gwariant arall gan na ellir codi amdanynt o dan ymarferion cyfrifo sy'n gyffredinol gydnabyddedig.
- **Treth ac incwm grant amhenodol** - mae grantiau cyfalaf yn cael eu haddasu ar gyfer incwm na ellir codi amdano dan ymarferion cyfrifo. Mae grantiau refeniw yn cael eu haddasu o rhai sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i rai sy'n dderbyniadwy heb amodau neu lle mae amodau wedi eu bodloni trwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn cael ei chredydu gyda grantiau cyfalaf derbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu lle mae'r amodau wedi eu bodloni yn y flwyddyn.

NODYN 8 – NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT AC ARIANNU (parhad)

(ii) Gwahaniaeth Net i'r Addasiadau Pensiynau

Newidiadau net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegiadau *Buddion Gweithwyr* SCRh 19 sy'n gysylltiedig â chostau ac incwm pensiwn:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae hyn yn cynrychioli hepgor y cyfraniadau pensiwn cyflogwr wnaed gan yr Awdurdod fel y caniateir trwy statud a'u amnewid gyda'r costau gwasanaeth cyfredol a'r costau gwasanaeth hanesyddol.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi**, y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig sy'n gost yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

(iii) Gwahaniaethau Eraill

Mae gwahaniaethau eraill rhwng y swm sy'n cael ei ddebydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i gael eu cydnabod trwy statud:

- Ar gyfer **Gwasanaethau**, mae'r swm yn cynrychioli addasiad am Groniad absenoldebau a enillwyd ond heb eu cymryd yn ystod y flwyddyn.
- Ar gyfer **Incwm a gwariant ariannu a Buddsoddi**, mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer gwahaniaethau amseru am breimymau a disgownt.

(iv) Addasiadau (Anstatudol) Eraill

- **Gwasanaethau** - mae'r lwfans colled amhariad ar Ddyledwyr Masnachol wedi'i ddiynnu ac wedi trosglwyddo i wariant ac incwm ariannu a buddsoddi.
- **Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi** – wedi'i addasu i drosglwyddo lwfans colled amhariad ar Ddyledwyr Masnachol o wasanaethau.

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn unol ag ymarferion cyfrifo priodol i'r adnoddau hynny a benodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw yn y dyfodol.

2019/20 ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
Addasiadau i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau ble mae'r incwm a gwariant sy'n gynwysiedig yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r referniw am y flwyddyn sy'n cael ei gyfrifo yn unol â'r gofynion statudol</i>				
Costau pensiwn (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Pensiynau)	(30,710)	0	0	30,710
Offerynnau ariannol (trosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol)	50	0	0	(50)
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Absenoldebau Cronedig)	(599)	0	0	599
Gwrthdroi eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf (mae'r eitemau hyn yn cael eu rhoi yn erbyn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	(6,629)	0	0	6,629
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(37,888)	0	0	37,888
Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(54)	(494)	0	548
Darpariaeth referniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,465	0	0	(5,465)
Darpariaeth referniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,954	0	0	(1,954)
Gwariant cyfalaf sy'n cael ei ariannu o falansau referniw (trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	2,585	0	0	(2,585)
Cyfanswm Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	9,950	(494)	0	(9,456)
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnyddio'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	423	0	(423)
Defnyddio'r grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	0	1,295	(1,295)
Taliadau arian parod yn ymwneud â derbyniadau cyfalaf gohiriedig	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	423	1,295	(1,718)
CYFANSWM ADDASIADAU	(27,938)	(71)	1,295	26,714

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU (parhad)

2018/19 ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
Addasiadau i Adnoddau Refeniw				
<i>Symiau ble mae'r incwm a gwariant sy'n gynwysiedig yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r refeniw am y flwyddyn sy'n cael ei gyfrifo yn unol â'r gofynion statudol</i>				
Costau pensiwn (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Pensiynau)	(22,663)	0	0	22,663
Offerynnau ariannol (trosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol)	56	0	0	(56)
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) Reserf Absenoldebau Cronedig)	(484)	0	0	484
Gwrthdroi eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf (mae'r eitemau hyn yn cael eu rhoi yn erbyn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	(5,703)	0	0	5,703
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	(28,794)	0	0	28,794
Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(10)	(572)	0	582
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,505	0	0	(5,505)
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,939	0	0	(1,939)
Gwariant cyfalaf sy'n cael ei ariannu o falansau refeniw (trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf)	4,191	0	0	(4,191)
Cyfanswm Addasiadau Rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	11,625	(572)	0	(11,053)
Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf				
Defnydd o'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	161	0	(161)
Defnydd o'r grantiau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf	0	0	(3,918)	3,918
Taliadau arian parod yn ymwneud â derbyniadau cyfalaf gohiriedig	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Cyfalaf	0	161	(3,918)	3,757
CYFANSWM ADDASIADAU	(17,169)	(411)	(3,918)	21,498

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD

Balansau Ysgolion

Cynrychiolai'r swm yma'r elfen o falansau a ryddhawyd o dan ddatganoli cyllideb yn uniongyrchol i'r ysgolion ond sydd heb eu gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, ac sydd yn gynydd net o £333k o'i gymharu â'r balans ar 31 Mawrth 2019:

2019-20	Balans 31 Mawrth 2019 £'000	Trosglwyddiadau			Balans 31 Mawrth 2020 £'000
		rhwng cronfeydd £'000	mewn £'000	allan £'000	
Balansau Ysgolion	4,000	0	944	(611)	4,333
Cyfanswm	4,000	0	944	(611)	4,333

NODYN 10 – TROSLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

Reserfau a Glustnodwyd

Mae'r nodyn isod yn amllygu'r symiau a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol, a'r symiau hynny a drosglwyddwyd nôl o'r reserfau a glustnodwyd i gwrdd â gwariant y Gronfa Gyffredinol yn 2019/20, gyda cynnydd net o £5m ers sefyllfa 31 Mawrth 2019.

2019-20	Balans	Trosglwyddiadau			Balans
		31	rhwng		
Nodyn	Mawrth	cronfeydd	mewn	allan	Mawrth
	2019				2020
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
10.1 Reserfau Adnewyddu	5,849	0	2,606	(638)	7,817
10.2 Reserfau Cyfalaf	10,740	790	611	(144)	11,997
10.3 Reserfau Yswiriant	1,990	(100)	975	(478)	2,387
10.4 Cronfa Gwasanaethau	3,835	(236)	832	(1,058)	3,373
10.5 Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu	1,279	0	0	(147)	1,132
10.6 Arbedion	3,568	0	0	(332)	3,236
10.7 Hyfforddiant Canolog	384	0	0	(164)	220
10.8 Reserfau Gwasanaethau Addysg	894	0	760	(734)	920
10.9 Reserfau Economi a Chymuned	328	0	13	(170)	171
10.10 Reserfau Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	343	0	33	0	376
10.11 Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd	185	0	0	0	185
10.12 Reserfau Amgylchedd	2,665	(612)	106	(645)	1,514
10.13 Reserfau Tai ac Eiddo	0	938	1,153	(167)	1,924
10.14 Reserfau Gofal	1,024	(141)	296	(151)	1,028
10.15 Cronfa Ffordd Gwynedd Cronfa Buddsoddi i Arbed - Prosiect Rheoli	450	0	0	0	450
10.16 Carbon	635	0	0	(6)	629
10.17 Cronfa Trawsffurfio / Cynllun y Cyngor Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu	10,426	(710)	217	(884)	9,049
10.18 hymrwymo Cronfa Gwasanaethau Dŵr a	605	0	221	(16)	810
10.19 Charthffosiaeth Tai	397	0	0	(69)	328
10.20 Gwarant Amgylcheddol Tai	480	0	0	0	480
10.21 Reserfau Technoleg Gwybodaeth	543	(145)	222	0	620
10.22 Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol	2,286	790	2,271	(2,691)	2,656
10.23 Cronfa Maes Lles	222	(122)	0	0	100
10.24 Trefniadau Partneriaethu	336	(32)	10	(8)	306
10.25 Cronfa Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru Ymrwymadau yn Berthnasol i'r Gronfa	336	0	161	0	497
10.26 Bensiwn	40	(262)	4,250	(3,000)	1,028
10.27 Cronfa Trosglwyddiadau Eiddo Treth Cyngor	490	0	0	0	490
10.28 Cronfa Premiwm Treth Cyngor	2,749	0	2,899	(644)	5,004
10.29 Amrywiol Reserfau Eraill	736	(158)	21	(141)	458
Cyfanswm	53,815	0	17,657	(12,287)	59,185

Nid yw sefyllfa balans terfynol reserfau a glustnodwyd ar 31 Mawrth 2020 yn adlewyrchu'r lefel o ymrwymadau a wnaethpwyd yn eu herbyn. Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- 10.1 Mae'r Reserfau Adnewyddu yn cael eu defnyddio gan adrannau amrywiol o'r Cyngor i adnewyddu cerbydau ac offer.
- 10.2 Mae'r Reserfau Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau a ymrwymwyd eisoes i gynorthwyo ariannu'r Rhaglen Gyfalaf y Cyngor a gofynion eraill.
- 10.3 Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â'r gofynion yma'n fewnol. Mae'r balans ar y Reserfau Yswiriant hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer gofynion yswiriant sy'n berthnasol i'r cyn Gyngor Sir Gwynedd (hyd at 1996) ac a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- 10.4 Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy'n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i adrannau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, cyllidebau penodol a pherthnasol eraill a chyllidebau unwaith ac am byth sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.
- 10.5 Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant – symiau a neilltuwyd ar gyfer cyfraniad cyfatebol gan y Cyngor mewn perthynas â chynlluniau refeniw a chyfalaf o dan y Rhaglen Cydgyfeiriant.
- 10.6 Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion – darpariaeth ar gyfer ariannu costau diswyddo i wireddu arbedion cyllidol.
- 10.7 Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi gweithwyr y Cyngor.
- 10.8 Reserfau Gwasanaethau Addysg – yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb yn bennaf i'r problemau ariannol cysylltiedig â gofynion 'Integreiddio', gofynion newidiol 'Anghenion Addysg Arbennig All Sirol', 'Cefnogi Ysgolion' a'r 'Cynllun Benthyciadau i Ysgolion'.
- 10.9 Mae Reserfau Economi a Chymuned yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf, ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahân.
- 10.10 Mae Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn bennaf yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant ac incwm anwastad (equalisation accounts) ynghyd â gofynion tebygol contractau.
- 10.11 Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant anwastad efo rhai meysydd gwaith ynghyd â gofynion cyflogaeth ychwanegol posib yn dilyn newidiadau i raglen waith y Gwasanaeth Ymgynghoriaeth.
- 10.12 Reserfau Amgylchedd - yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i Drafnidiaeth, cynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth, ble mae'n rhaid cyfrifo balansau cynlluniau ar wahân, ynghyd â gofynion yn ymwneud â'r Cynllun Datblygu Unedol, a symiau ar gyfer sefyllfaoedd gwariant anwastad.
- 10.13 Reserfau Tai ac Eiddo – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd gwariant anwastad posib ynghyd â chronfeydd amrywiol ar gyfer anghenion tai ac eiddo'r Cyngor.
- 10.14 Reserfau Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd gwariant anwastad posib o ganlyniad i ofynion contractau.
- 10.15 Cronfa Ffordd Gwynedd - i gynorthwyo'r broses trawsnewid busnes, gwireddu arbedion a chynorthwyo cyflawni nod ac amcanion "Ffordd Gwynedd".
- 10.16 Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect Rheoli Carbon – rhannol ariannu rhaglen waith y Prosiect Rheoli Carbon i gyflawni gostyngiad mewn allyriadau carbon ynghyd â chynhyrchu arbedion refeniw ariannol i'r Cyngor.

NODYN 10 – TROGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- 10.17 Cronfa Trawsfurfio / Cynllun y Cyngor – ar gyfer blaenoriaethau'r Cyngor ac ar gyfer newid trefniadau mewnol i fod yn fwy effeithiol ac effeithlon ac ar gyfer buddsoddi mewn gwahanol gynlluniau i wireddu arbedion cyllidol parhaol.
- 10.18 Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu hymrwymo - cynnwys grantiau refeniw a dderbyniwyd ac a ymrwymwyd ar gyfer defnydd yn y dyfodol.
- 10.19 Cronfa Gwasanaethau Dŵr a Charthffosiaeth Tai - swm a neilltuwyd ar gyfer rhai gofynion yn ymwneud a threfniadau carthffosiaeth, pibellau dŵr a gweithfeydd trin carthion ar stadau cyn tai cyngor, na fabwysiadwyd gan Dŵr Cymru.
- 10.20 Gwarant Amgylcheddol Tai - neilltuwyd ar gyfer ymhlygiadau posib o ganlyniad i roddi gwarant amgylcheddol i Adra, mewn perthynas ag amgylchiadau arbennig a phenodol yn ymwneud â chynlluniau amgylcheddol ar dir stadau cyn tai cyngor.
- 10.21 Reserfau Technoleg Gwybodaeth - ar gyfer ymateb i ofynion yn y maes technoleg gwybodaeth gan gynnwys cronfa adnewyddu berthnasol ac i allu ymateb i batrymau gwariant anwastad.
- 10.22 Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol - cronfa a sefydlwyd i gynorthwyo a chefnogi'r strategaeth ariannol y Cyngor.
- 10.23 Cronfa Maes Lles - darpariaeth ar gyfer ymdrin â phatrymau anwastad yn y gofynion perthnasol.
- 10.24 Trefniadau Partneriaethu - yn cynnwys symiau a neilltuwyd mewn perthynas â gofynion gwahanol drefniadau partneriaethu a chydweithio.
- 10.25 Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru - ar gyfer gofynion ac ymrwymadau'r cynllun hybu economaidd perthnasol i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 10.26 Ymrwymadau yn berthnasol i'r Gronfa Bensiwn - ar gyfer gofynion ac ymrwymadau perthnasol i ddyfodol y Cynllun Pensiwn.
- 10.27 Cronfa Trosglwyddiadau Eiddo Treth Cyngor - darpariaeth gysylltiedig â'r colledion yn deillio o drosglwyddiadau eiddo o Dreth y Cyngor i Drethi Annomestig Cenedlaethol.
- 10.28 Cronfa Premiwm Treth Cyngor – darpariaeth yn deillio o Bremiwm Treth y Cyngor ar gyfer cyflawni blaenoriaethau'r Cyngor, gan gynnwys y Strategaeth Dai.
- 10.29 Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymadau eraill.

NODYN 11 – GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

2018/19		2019/20
£'000		£'000
2,206	Praeseptau Cyngorau Cymuned	2,344
	Lefiau	
13,444	Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	14,441
5,914	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	6,227
912	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	962
102	Byrddau Draenio Lleol	109
20,372		21,739
174	(Enillion)/colledion ar waredu a dad-gydnabod asedau anghyfredol	(171)
22,752	Cyfanswm	23,912

NODYN 12 – GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

2018/19		2019/20
£'000		£'000
6,092	Llog taladwy a thaliadau tebyg	6,009
	Llog net ar yr ymrwymadau (asedau) buddion pensiwn	
6,363	diffiniedig net	7,441
(307)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(546)
92	Addasiadau i ddarpariaethau a gwerth teg offerynnau ariannol	227
12,240	Cyfanswm	13,131

NODYN 13 – TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

2018/19		Nodyn	2019/20
£'000			£'000
(84,490)	Incwm Y Dreth Cyngor	13a	(89,364)
(40,191)	Trethi Annomestig	13b	(40,502)
(134,936)	Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi	32	(136,049)
(13,581)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	32	(18,253)
(273,198)	Cyfanswm		(284,168)

NODYN 13a - Y DRETH CYNGOR

Mae'r Cyngor yn penderfynu ar ei anghenion gwariant am y flwyddyn ac yn ei drosi i Dreth Cyngor Band D drwy ei rannu gyda chyfrifiad o'r nifer eiddo sydd ym mhob band Treth Cyngor a'u datgan yn nhermau nifer cyfatebol ym Mand D (Sylfaen y Dreth Cyngor). Yna, ychwanegir gofynion Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru at y swm yma i sefydlu'r Dreth Cyngor ar gyfer y Sir.

Cyfrifwyd Sylfaen y Dreth Cyngor ar gyfer 2019/20 fel a ganlyn:

CYFRIFIAD SYLFAEN Y DRETH CYNGOR AR GYFER 2019/20			
Band	Nifer Eiddo	Lluosogydd	Nifer cyfatebol
Prisio	Cyfatebol yn	Statudol	Eiddo Band D
	dilyn gostyngiadau		
A*	6	5/9	3.19
A	7,602	6/9	5,068.14
B	13,675	7/9	10,635.77
C	10,952	8/9	9,735.36
D	9,504	1	9,504.46
E	7,688	11/9	9,396.64
F	3,828	13/9	5,528.75
G	1,227	15/9	2,044.58
H	190	18/9	380.00
I	66	21/9	154.00
			52,450.89
		Cyfanswm	52,450.89
		Sylfaen y Dreth Gyngor ar ôl lwfans colledion casglu	51,926.38

Rhoddir dadansoddiad o'r incwm net, sy'n deillio i'r Cyngor, isod:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(84,956)	Treth Cyngor a godwyd	(89,964)
466	Llai Cynnydd yn y lwfans amhariad ar gyfer diffyg casgliad	600
(84,490)		(89,364)

NODYN 13b - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL

Fe reolir Trethi Annomestig Cenedlaethol ("Treth Busnes") gan y Llywodraeth ond Awdurdodau Lleol sy'n gyfrifol am ei gasglu a'i dalu i gronfa ganolog a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Maent hwythau wedyn yn dosrannu symiau o'r gronfa yma i Awdurdodau Lleol ar sail poblogaeth.

NODYN 13b - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (parhad)

Mae'r Llywodraeth yn pennu swm y Dreth Annomestig Genedlaethol am y flwyddyn (52.6c yn 2019/20) a luosir gyda gwerth trethiannol yr eiddo. Yn amodol ar effaith trefniadau dros dro a rhai gostyngiadau eraill, dyma fydd y swm a delir gan y trethdalwr.

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2019/20 roedd yna 8,699 eiddo ar y rhestr brisio leol yng Ngwynedd, yn cynrychioli gwerth trethiannol o £112,887,953.

Rhoddir isod ddadansoddiad o'r incwm net cronedig i'r Cyngor o'r Trethi Annomestig:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(41,525)	Trethi Annomestig a godwyd	(41,974)
409	Lwfans Costau Casglu	424
501	Darpariaeth Dyledion Drwg	680
40,615	Swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	40,870
0		0
(40,191)	Derbyniadau o'r Gronfa Genedlaethol	(40,502)
(40,191)	Incwm net o'r Trethi Annomestig	(40,502)

NODYN 14 – CYFRIF INCWM A GWARIANT RHEOLAETH ADEILADAU

Mae'r gwariant ac incwm ar y cyfrif yma yn perthyn i'r gwaith rheoliadau adeiladau ar wirio a goruchwyllo, ac yn cynnwys ystyried unrhyw achos gorfodaeth ond nid y gwaith o roi rhybuddion statudol o dan y Ddeddf Adeiladu 1984.

Disgwylir i'r cyfrif adennill y costau dros raglen dreigl tair blynedd, ac mae'r gofynion yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Bu colled yn 2019/20, a cholled cronedig dros gyfnod o dair blynedd.

2019/20	£'000
Cyfanswm incwm ffioedd a dderbyniwyd (ag eithrio TAW)	(412)
Cyfanswm gwariant	434
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2019/20	22
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2018/19	24
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2017/18	20
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer y tair mlynedd diwethaf	66

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Symudiadau ar Falansau Eiddo, Offer a Chyfarpar

Symudiadau yn 2019/20:

	Tir ac Adeiladau £'000	Isadeiladwaith £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Aseidau Cymunedol £'000	Aseidau Gweddilliol £'000	Aseidau heb eu Cwblhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Gwerth							
Balans ar 1.04.19	306,537	208,377	44,231	1,144	2,263	9,615	572,167
Ychwanegiadau	7,417	7,166	6,622	4	24	4,940	26,173
Gwerthiannau	(6)	0	(1,548)	0	(330)	0	(1,884)
Trosglwyddiadau	10,893	0	0	0	275	(10,628)	540
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	(14,290)	0	0	(132)	(175)	0	(14,597)
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	(2,632)	0	0	(329)	(68)	0	(3,029)
Balans ar 31.03.20	307,919	215,543	49,305	687	1,989	3,927	579,370
Dibrisiant							
Balans ar 1.04.19	7,205	49,983	27,500	2	(1)	0	84,689
Dibrisiant yn y flwyddyn	5,901	5,585	4,223	2	9	0	15,720
Gwerthiannau	0	0	(1,477)	0	0	0	(1,477)
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	(6,131)	0	0	0	(5)	0	(6,136)
Balans ar 31.03.20	6,975	55,568	30,246	4	3	0	92,796
Amhariad							
Balans ar 1.04.19	34,306	63	68	229	39	0	34,705
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	3,352	0	0	0	0	0	3,352
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	3,438	0	0	0	24	0	3,462
Gwerthiannau	0	0	0	0	(30)	0	(30)
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	(17,745)	0	0	(132)	(7)	0	(17,884)
Balans ar 31.03.20	23,351	63	68	97	26	0	23,605
Gwerth Net 31 Mawrth 2020	277,593	159,912	18,991	586	1,960	3,927	462,969
Gwerth Net 31 Mawrth 2019	265,026	158,331	16,663	913	2,225	9,615	452,773

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Symudiadau Cymharol yn 2018/19:

	Tir ac Adeiladau £'000	Isadeiladwaith £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Gweddilliol £'000	Asedau heb eu Cwblhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Gwerth							
Balans ar 1.04.18	294,688	202,527	40,588	1,128	2,267	8,414	549,612
Ychwanegiadau	7,531	5,850	5,189	16	40	1,201	19,827
Gwerthiannau	(901)	0	(1,546)	0	0	0	(2,447)
Trosglwyddiadau	(576)	0	0	0	76	0	(500)
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	4,270	0	0	0	(141)	0	4,129
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	1,525	0	0	0	21	0	1,546
Balans ar 31.03.19	306,537	208,377	44,231	1,144	2,263	9,615	572,167
Dibrisiant							
Balans ar 1.04.18	6,397	44,545	25,242	0	(1)	0	76,183
Dibrisiant yn y flwyddyn	5,634	5,438	3,702	2	0	0	14,776
Gwerthiannau	(95)	0	(1,444)	0	0	0	(1,539)
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	(4,731)	0	0	0	0	0	(4,731)
Balans ar 31.03.19	7,205	49,983	27,500	2	(1)	0	84,689
Amhariad							
Balans ar 1.04.18	32,381	63	68	229	9	0	32,750
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	3,596	0	0	0	7	0	3,603
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	3,377	0	0	0	33	0	3,410
Gwerthiannau	(30)	0	0	0	0	0	(30)
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	(5,018)	0	0	0	(10)	0	(5,028)
Balans ar 31.03.19	34,306	63	68	229	39	0	34,705
Gwerth Net 31 Mawrth 2019	265,026	158,331	16,663	913	2,225	9,615	452,773
Gwerth Net 31 Mawrth 2018	255,910	157,919	15,278	899	2,259	8,414	440,679

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Prisiwyd eiddo gweithredol y Cyngor gan Reolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) y Cyngor yn unol â'r polisiau a nodwyd yn rhan 1.17 o Nodyn 1 o'r Polisiau Cyfrifo ac eiddo an-weithredol (gweddilliol) yn unol â 1.15. Noder bod lefel uchel o ansicrwydd ynghylch oblygiadau tymor canolig yr effeithiau cyfredol y pandemig COVID-19 a ymadawiad y Deyrnas Unedig o'r Undeb Ewropeaidd. Tybir na fydd hyn yn effeithio yn sylweddol ar werth asedau'r Cyngor. Bydd angen adolygu'r dybiaeth yn rheolaidd. Noder hefyd fod yr Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbrisio gwahanol gategoriâu o'r asedau yma yn flynyddol.

	Tir ac Adeiladau £'000	Isadeiladwaith £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Gweddilliol £'000	Asedau heb eu Cwblhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Cost Hanesyddol	28,407	215,543	49,305	465	0	3,927	297,647
Prisiwyd ar werth cyfredol ar :							
31 Mawrth 2020	156,213	0	0	0	1,015	0	157,228
31 Mawrth 2019	39,016	0	0	0	974	0	39,990
31 Mawrth 2018	21,055	0	0	103	0	0	21,158
31 Mawrth 2017	16,467	0	0	119	0	0	16,586
31 Mawrth 2016	46,761	0	0	0	0	0	46,761
Cyfanswm cost neu brisiad	307,919	215,543	49,305	687	1,989	3,927	579,370

Gweler nodyn 1.17 hefyd ar gyfer sail dibrisio'r gwahanol gategoriâu o asedau.

Defnyddir 11 ysgol sydd o dan lywodraethiant eglwysig gan yr Adran Addysg, gyda 10 o'r adeiladau heb eu cynnwys yn y tabl uchod oherwydd nad ydynt yn eiddo i'r Cyngor. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeiladau yma ond nid yw'r symiau yn sylweddol. Mae Ysgol Cae Top ym Mangor yn cael ei ystyried ar hyn o bryd fel ased y Cyngor yn ein cyfrifon, ac nid fel ysgol eglwysig. Mae statws cyfreithiol yr ased yn destun adolygiad cyfreithiol a all effeithio'r driniaeth yn y cyfrifon yn y dyfodol.

Dangosir y ffyrdd o gyllido'r asedau a brynwyd yn ystod y flwyddyn gyda'r wybodaeth ar wariant cyfalaf yn yr adroddiad naratif.

Ymrwymadau Cyfalaf

Roedd yr ymrwymadau o sylwedd ar gytundebau cyfalaf ar 31 Mawrth 2020 fel a ganlyn:

	Swm £'000	Taliadau hyd yma £'000	Balans £'000
Ysgol y Garnedd - estyniad ac ailwampio	8,104	4,344	3,760

NODYN 16 – EIDDO BUDDSODDI

Mae'r eitemau canlynol o incwm a chostau wedi eu cymryd i ystyriaeth yn y llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2018/19	2019/20
	£'000	£'000
Incwm rhent o eiddo buddsoddi	91	7
Enillion/(colledion) net	<u>91</u>	<u>7</u>

Nid oes cyfyngiadau ar allu'r Awdurdod i adnabod gwerth ei eiddo buddsoddi, nac ychwaith ar hawl yr Awdurdod i'r incwm a'r elw sy'n deillio o'r gwerthiant. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymiad cytundebol i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi na'i atgyweirio, cynnal na'i wella.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn:

	2018/19	2019/20
	£'000	£'000
Balans 1 Ebrill	116	705
Gwarediadau	0	0
Elw/(colled) net o addasiadau gwerth teg	89	0
<u>Trosglwyddiadau:</u>		
(i)/o Eiddo, Offer a Chyfarpar	500	(540)
Balans 31 Mawrth	<u>705</u>	<u>165</u>

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL

(i) Offerynnau Ariannol - Dosbarthiadau

Diffinnir offeryn ariannol fel unrhyw gytundeb sydd yn creu ased ariannol mewn un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti mewn endid arall. Nid yw trafodion nad ydynt yn cael eu cyfnewid, megis rhai sy'n ymwneud â threthi a grantiau'r llywodraeth, yn gyfystyr ag offerynnau ariannol.

Ymrwymadau Ariannol

Mae ymrwymiad ariannol yn ddyletswydd i drosglwyddo buddion economaidd a reolir gan y Cyngor, a all gynrychioli dyletswydd gytundebol i gyflwyno arian parod neu asedau ariannol, neu ddyletswydd i gyfnewid ymrwymadau ac asedau ariannol gydag endid arall sydd o bosib yn anffafriol i'r Cyngor.

Mae ymrwymadau ariannol y Cyngor nad ydynt yn ddeilliadol yn ystod y flwyddyn yn cael eu mesur ar gost wedi'i amorteiddio, ac yn cynnwys:

- benthyciadau tymor hir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) a benthycwyr masnachol
- Trefniant Consesiwn Gwasanaeth (cytundebau Menter Cyllid Preifat (MCP)) a fanylir yn Nodyn 41
- gorddrafft gyda Banc Barclays ccc
- benthyciadau tymor byr gan Awdurdodau Lleol a chymdeithasau tai
- prydlesau cyllidol a fanylir yn Nodyn 35
- taliadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a dderbyniwyd

Asedau Ariannol

Mae ased ariannol yn golygu hawl i fuddion economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Cyngor. Fe'i cynrychiolir gan arian parod, offerynnau ecwiti neu hawl cytundebol i dderbyn arian parod neu ased ariannol arall, neu hawl i gyfnewid asedau ac ymrwymadau ariannol gyda endid arall sydd yn ffafriol i'r Cyngor. Mae'r asedau ariannol a ddaliwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn cael eu cyfrifo o fewn y tri dosbarth a ganlyn:

Cost wedi'i amorteiddio (ble mae'r llif arian yn daliadau prifswm a llog yn unig, ac mai cynllun busnes y Cyngor yw i gasglu'r llif arian hynny) yn cynnwys:

- arian parod
- cyfrifon banc a chyfrifon adnau
- adneuron cyfnod penodol gyda banciau a chymdeithasau adeiladu
- benthyciadau i Awdurdodau Lleol eraill
- benthyciadau i gwmnïoedd bach
- derbyniadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a gyflenwyd

Gwerth teg trwy incwm cynhwysfawr arall (ble mae'r llif arian yn daliadau prifswm a llog yn unig, ac mai cynllun busnes y Cyngor yw i gasglu'r llif arian hynny yn ogystal â gwerthu'r offeryn; a buddsoddiadau ecwiti mae'r Cyngor wedi eu rhoi'n y categori hwn) yn cynnwys:

- bond cyfun, ecwiti a chronfeydd eiddo a ddelir fel buddsoddiadau strategol

Gwerth teg trwy elw a cholled (asedau ariannol eraill) yn cynnwys:

- cronfeydd marchnadoedd arian

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

(ii) Offerynnau Ariannol – Balansau

Mae'r ymrwymadau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Ymrwymadau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm a fenthycwyd	105,924	104,346	2,236	20,578
Llog cronedig	0	0	534	534
Cyfanswm Benthyciadau*	105,924	104,346	2,770	21,112
<i>Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Gorddrafft banc	0	0	30,573	22,338
Cyfanswm Arian a Ordynnwyd	0	0	30,573	22,338
<i>Ymrwymadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prydlesau Cyllidol	1,700	1,540	0	0
Cyfanswm Ymrwymadau Tymor Hir	1,700	1,540	0	0
<i>Ymrwymadau ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Dyledion Masnachol	0	0	31,904	33,972
Prydlesau Cyllidol	0	0	151	160
Cynhwyswyd o fewn Credydwyr**	0	0	32,055	34,132
Cyfanswm yr Ymrwymadau Ariannol	107,624	105,886	65,398	77,582

* Mae cyfanswm y benthyciadau tymor byr yn cynnwys £1,848,000 (2019: £2,770,000) sy'n cynnwys y llog cronedig a'r ad-daliadau prifswm sy'n ddyledus o fewn 12 mis ar y benthyciadau tymor hir.

** Mae llinell credydwyr tymor byr ar y Fantolen yn cynnwys £19,017,000 (£21,225,000 ar 31 Mawrth 2019) o gredydwyr (Nodyn 21) nad ydynt yn cyfateb i'r diffiniad o ymrwymiad ariannol.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae'r asedau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Asedau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2019	2020	2019	2020
	£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm	17	17	10,000	3,000
Llog cronedig	0	0	19	3
Lwfans colled	0	0	(4)	(4)
<i>Ar werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall:</i>				
Prifswm wedi'i amorteiddio	0	0	10,000	9,552
Lwfans colled	0	0	0	0
Addasiad gwerth teg	0	0	(448)	(1,292)
Cyfanswm Buddsoddiadau	17	17	19,567	11,259
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Prifswm	0	0	5,243	5,770
Llog cronedig	0	0	3	1
Lwfans colled	0	0	0	(6)
<i>Ar werth teg drwy elw a cholled:</i>				
Gwerth teg	0	0	9,440	9,135
Cyfanswm Arian a Chyferthoedd Arian	0	0	14,686	14,900
<i>Ar gost wedi'i amorteiddio:</i>				
Derbyniadau Masnachol	4,139	3,948	12,133	16,723
Cynhwyswyd o fewn Dyledwyr*	4,139	3,948	12,133	16,723
Cyfanswm Asedau Ariannol	4,156	3,965	46,386	42,882

* Mae llinell tymor byr dyledwyr ar y Fantolen yn cynnwys £59,692,000 (£43,701,000 ar 31 Mawrth 2019) o ddyledwyr (Nodyn 18) nad ydynt yn cwrdd â'r diffiniad o ased ariannol.

Benthyciadau Meddal Materol

Mae gan Awdurdodau Lleol yr hawl i roi benthyciadau am resymau polisi yn hytrach na fel offerynnau ariannol, ac fe all y benthyciadau yma fod yn ddi-log neu ar gyfraddau is na chyfraddau cyffredinol y farchnad. Pan mae benthyciadau yn cael eu dyroddi ar gyfradd is na chyfradd y farchnad maent yn cael eu hadnabod fel "Benthyciadau Meddal".

Mae gwerth teg y benthyciadau meddal yma yn llai na chyfanswm yr arian a fenthycwyd. Mae gwerth teg benthyciad, sy'n cael ei roi yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd gyffredinol y farchnad, yn cael ei amcangyfrif fel gwerth presennol holl dderbyniadau arian y dyfodol wedi ei ddisgowntio yn defnyddio cyfradd llog y farchnad gyffredinol ar gyfer offeryn cyffelyb. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a fenthycir a gwerth teg y benthyciad yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant. Mae Côt Ymarfer 2019/20 yn gosod gofynion cyfrifeg a datgeliad penodol ar gyfer benthyciadau meddal. Yn ystod 2019/20 fe adnabu Cyngor Gwynedd y "benthyciadau meddal" canlynol:

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

- Taliadau Gohiriedig am daliadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.20 £1,834,265)
- Benthyciadau Ceir a Beiciau i weithwyr (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.20 £1,090,816)

Daethpwyd i benderfyniad nad yw'r ychydig o "fenthyciadau meddal" sydd gan y Cyngor yn ymofyn datgeliad ar wahân gan eu bod yn de minimis.

Offerynnau ecwiti wedi dewis i gyfrifo drwy werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

Mae'r Cyngor wedi dewis i gyfrifo am y buddsoddiadau canlynol mewn offerynnau ecwiti ar sail gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall oherwydd eu bod yn fuddsoddiad strategol tymor hir gyda'r newidiadau yn eu gwerth teg ddim yn cael ei gynnwys fel rhan o berfformiad ariannol blynyddol y Cyngor.

	Gwerth Teg		Difidendau	
	31 Mawrth	31 Mawrth	2018/19	2019/20
	2019	2020	2018/19	2019/20
	£'000	£'000	£'000	£'000
CCLA LAMIT Property Fund	4,603	4,438	17	199
Investec Diversified Income Fund	1,246	1,130	4	51
Schroder Income Maximiser Fund	2,445	1,633	38	62
Kames Diversified Monthly Income Fund	1,258	1,059	11	187
CYFANSWM	9,552	8,260	70	499

Gwrthbwysio Asedau ac Ymrwymiadau Ariannol

Mae asedau ac ymrwymiadau ariannol yn cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ble mae gan y Cyngor hawl gorfodol cyfreithiol i wrthbwysio ac yn bwriadu setlo ar sail net, neu i wireddu'r asedau a setlo'r ymrwymiadau yn gydamserol. Mae'r tabl isod yn dangos yr offerynnau hynny sydd wedi cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ar Y Fantolen. Nid oedd gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymiadau ariannol eraill oedd yn destun i drefniant gorfodol neu drefniant tebyg.

	31 Mawrth 2019			31 Mawrth 2020		
	Asedau gros (ymrwym iadau)	(Ymrwymiadau) asedau wedi eu gwrthbwysio	Sefyllfa net Y Fantolen	Asedau gros (ymrwym iadau)	(Ymrwymiadau) asedau wedi eu gwrthbwysio	Sefyllfa net Y Fantolen
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrifon banc mewn credyd	19,656	(19,656)	0	23,115	(23,115)	0
Cyfanswm Asedau Ariannol	19,656	(19,656)	0	23,115	(23,115)	0
Gorddrafft banc	(50,229)	19,656	(30,573)	(45,453)	23,115	(22,338)
Cyfanswm Ymrwymiadau Ariannol	(50,229)	19,656	(30,573)	(45,453)	23,115	(22,338)

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

(iii) Offerynnau Ariannol – Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a nodir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas â'r offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:

	Ymrwymadau Ariannol	Asedau Ariannol			2019/20 Cyfanswm	2018/19 Cyfanswm
	Cost wedi'i Amorteiddio	Cost wedi'i Amorteiddio	Wedi ethol Gwerth Teg drwy ICA	Gwerth Teg drwy Elw a Cholled		
	£'000	£'000	£'000	£'000		
Costau llog	6,010	0	0	0	6,010	6,092
Llog taladwy a ffioedd tebyg	6,010	0	0	0	6,010	6,092
Incwm llog	0	(123)	0	0	(123)	(138)
Incwm difidendau	0	0	(326)	(97)	(423)	(169)
Incwm y llog a'r buddsoddiad	0	(123)	(326)	(97)	(546)	(307)
Colled credyd disgwylidig	0	6	0	0	6	4
Addasiadau i ddarpariaethau a gwerth teg offerynnau ariannol	0	6	0	0	6	4
Effaith net ar (Gwarged)/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	6,010	(117)	(326)	(97)	5,470	5,789
Enillion wrth ailbriso	0	0	0	0	0	7
Colledion wrth ailbriso	0	0	(1,292)	0	(1,292)	(455)
Effaith ar incwm cynhwysfawr arall	0	0	(1,292)	0	(1,292)	(448)
(Enillion)/colledion net y flwyddyn	6,010	(117)	(1,618)	(97)	4,178	5,341

(iv) Offerynnau Ariannol – Gwerthoedd Teg

Mae offerynnau ariannol, ar wahân i'r rhai gyda chost wedi ei amorteiddio, wedi eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg. Ar gyfer y mwyafrif o asedion, yn cynnwys cronfeydd eiddo a chyfranddaliadau mewn cronfeydd marchnadoedd arian, mae'r gwerth teg yn deillio o bris y farchnad.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae offerynnau ariannol gyda chost wedi ei amorteiddio wedi eu cynnwys yn y Fantolen ar sail cost wedi'i amorteiddio. Amcangyfrifir eu gwerth teg trwy gyfrifo'r gwerth net presennol o'r llifau arian cytundebol sy'n weddill ar 31 Mawrth 2020, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- Mae benthyciadau'r Cyngor wedi eu prasio trwy ddisgowntio'r llifau arian cytundebol dros fywyd yr offeryn ar gyfradd y farchnad sydd yn addas i fenthyciadau Awdurdodau lleol.
- Mae gwerth teg benthyciadau a buddsoddiadau tymor hir eraill wedi eu disgowntio ar gyfraddau'r farchnad ar gyfer offerynnau cyffelyb sydd â chyfnod ad-dalu cyffelyb yn weddill ar 31 Mawrth.
- Mae gwerth teg gwarantau ariannol wedi eu amcanu yn seiliedig ar y tebygolrwydd y caiff y gwarantau eu galw a'r taliadau tebygol.
- Mae gwerth teg asedau ac ymrwymadau pryddlesau cyllidol ac ymrwymadau Menter Cyllid Preifat (MCP) wedi eu cyfrifo trwy ddisgowntio'r llifau arian cytundebol (ag eithrio'r elfen tâl am wasanaeth) ar gynnyrch priodol bondiau corfforaethol o radd AA.
- Ni chydabyddir ad-daliadau cynnar nac amhariadau ar gyfer offerynnau ariannol.
- Rhagdybir bod gwerth teg offerynnau tymor byr, gan gynnwys dyledion a derbyniadau masnachol, yn cyfateb yn agos i'r swm cario, o ystyried y sefyllfa llog isel a sefydlog sydd ohoni.

Dengys y gwerthoedd teg yn y tabl isod, wedi eu rhannu yn unol â'u lefel yn yr hierarchaeth gwerth teg:

- Lefel 1 – gwerth teg sydd yn deillio o brisiau a ddyfynnwyd mewn marchnadoedd gweithredol am asedau neu ymrwymadau yr un fath, e.e. prisiau bondiau.
- Lefel 2 – gwerth teg sydd wedi ei gyfrifo yn seiliedig ar fewnbynnau yn hytrach na prisiau a ddyfynnwyd ar gyfer yr ased neu ymrwymiad, e.e. cyfraddau llog neu gynnyrch am offerynnau tebyg.
- Lefel 3 – gwerth teg sydd wedi'i bennu trwy ddefnyddio fewnbynnau na ellir eu harsylwi, e.e. data nad yw'n y farchnad fel rhagolwg llif arian neu amcan teilyngdod credyd.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

	Lefel	Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg
	Gwerth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	Teg	2019	2019	2020	2020
		£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Ymrwymadau Ariannol ar gost wedi'i amorteiddio:</i>					
Benthyciadau tymor hir gan PWLB	2	(90,609)	(142,222)	(88,652)	(141,125)
Benthyciadau tymor hir arall	2	(18,085)	(28,264)	(17,806)	(29,462)
Prydlesau cyllidol	2	(1,851)	(1,851)	(1,700)	(1,700)
<i>Ymrwymadau Arall:</i>					
Benthyciadau	2	0	0	(19,000)	(19,000)
CYFANSWM		(110,545)	(172,337)	(127,158)	(191,287)
Ymrwymadau ble nad ydi gwerth teg yn cael ei ddangos		(31,904)		(33,972)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(142,449)		(161,130)	
<i>Wedi ei gofnodi ar y Fantolen fel:</i>					
Credydwyr tymor byr		(31,904)		(33,972)	
Benthyciadau tymor byr		(2,770)		(21,112)	
Prydlesau cyllidol tymor byr		(151)		(160)	
Benthyciadau tymor hir		(105,924)		(104,346)	
Prydlesau cyllidol tymor hir		(1,700)		(1,540)	
CYFANSWM YMRWYMIADAU ARIANNOL		(142,449)		(161,130)	

Rhagdybir bod gwerth teg ymrwymadau ariannol tymor byr, a ddelir ar gost wedi ei amorteiddio, gan gynnwys dyledion masnachol, yn gyfystyr â'r gwerth i'w gario.

NODYN 17a – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae gwerth teg yr ymrwymadau tymor hir yn uwch na'r swm cario gan fod portffolio benthyciadau'r Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau sydd â chyfradd llog taladwy sy'n uwch na'r cyfraddau llog sydd ar gael ar gyfer benthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y Fantolen.

	Lefel	Mantolen	Gwerth Teg	Mantolen	Gwerth Teg
	Gwerth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	Teg	2019	2019	2020	2020
		£'000	£'000	£'000	£'000
<i>Gwerth teg offerynnau ariannol:</i>					
Cronfeydd marchnadoedd arian	1	9,440	9,440	9,135	9,135
Cronfeydd Eiddo	2	9,552	9,552	8,260	8,260
<i>Asedau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio:</i>					
Adneuon banc	2	15,261	15,261	8,764	8,764
Stoc trysorlys	1	17	17	17	17
CYFANSWM		34,270	34,270	26,176	26,176
Asedau ble nad ydi gwerth teg yn cael ei ddangos		16,272		20,671	
CYFANSWM ASEDAU ARIANNOL		50,542		46,847	
<i>Wedi ei gofnodi ar y mantolen fel:</i>					
Dyledwyr tymor hir		4,139		3,948	
Buddsoddiadau tymor hir		17		17	
Dyledwyr tymor byr		12,133		16,723	
Buddsoddiadau tymor byr		19,567		11,259	
Arian a chyfwerthoedd arian		14,686		14,900	
CYFANSWM ASEDAU ARIANNOL		50,542		46,847	

Rhagdybir bod gwerth teg asedau ariannol tymor byr, a ddelir ar gost wedi ei amorteiddio, gan gynnwys derbyniadau masnachol, yn gyfystyr â'r gwerth i'w gario.

Mae cronfeydd eiddo gwerth cyfanswm o £8.26m wedi cael eu symud o lefel 1 i lefel 2 yr hierarchaeth ar gyfer 2019/20 gan adlewyrchu nad oes marchnad weithredol yn yr offerynnau hyn bellach. Mae reolwyr cronfeydd wedi gohirio adbryniadau sy'n adlewyrchu'r farchnad ar gyfer eiddo sylfaenol a achosir gan ganlyniadau economaidd pandemig COVID-19.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY’N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae’r Cyngor yn cydymffurfio â Côt Ymarfer ar Reolaeth y Trysorlys CIPFA â’r Côt Darbodus Ariannu Cyfalaf Awdurdodau Lleol, y ddau wedi ei ddiwygio Rhagfyr 2017.

Yn unol â’r Côt Rheolaeth y Trysorlys, mae’r Cyngor yn cymeradwyo Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys cyn i bob blwyddyn ariannol newydd gychwyn. Mae’r Strategaeth yn amlinellu’r paramedrau ar gyfer rheoli’r risgiau sy’n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae’r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys, sy’n manylu ar y trefniadau ymarferol i’w dilyn i reoli’r risgiau hynny.

Mae’r Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol ag Arweiniad Buddsoddi Llywodraeth Cymru ar gyfer Awdurdodau Lleol. Pwysleisia’r Arweiniad hwn y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd, yn hytrach na chynnyrch. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â’i Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys yn seiliedig ar chwilio am y gyfradd adennill uchaf posib sy’n gyson â’r lefelau priodol o sicrwydd a hylifedd.

Mae hyn yn cynnwys y prif risgiau a ganlyn:

- *Risg Credyd:* Y posibilrwydd y bydd un parti mewn offeryn ariannol yn methu â chyflawni ei ymrwymadau cytundebol, gan beri colled i’r Cyngor.
- *Risg Hylifedd:* Y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn gallu codi digon o arian i ddiwallu’r ymrwymiad ariannol ar amser.
- *Risg y Farchnad:* Y posibilrwydd o golled ariannol oherwydd newidiadau i’r cyfraddau llog, prisiau’r farchnad ac ati.

Risg Credyd: Buddsoddiadau

Mae’r Cyngor yn rheoli risg credyd drwy sicrhau bod ei holl fuddsoddiadau’n cael eu gwneud gyda sefydliadau sydd ag ansawdd credyd uchel, fel y nodir yn Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys. Mae’r rhain yn cynnwys endidau masnachol gydag isafswm statws credyd hirdymor o A-, Llywodraeth y DU ac Awdurdodau Lleol eraill heb statws credyd y mae’r Cyngor wedi derbyn cyngor buddsoddi annibynnol arnynt. Gan gydnabod nad yw credyd-raddio bob amser yn medru rhagweld diffygddal, mae’r Cyngor hefyd yn ystyried mesurau eraill gan gynnwys cyfnewid diffygddal credyd a phrisiau ecwiti wrth ddewis sefydliadau masnachol ar gyfer buddsoddi.

Yn ystod 2019/20 gosodwyd uchafswm o 5% o swm yr holl bortffolio y gellid ei fuddsoddi gyda gwrth barti unigol (wedi ei ostwng i £1m ar gyfer rhai cymdeithasau adeiladau). Mae’r Cyngor hefyd wedi gosod uchafswm cyfanswm buddsoddiad grŵp o 5% ar gyfer sefydliadau sy’n rhan o’r un grŵp bancio Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £30m am gyfnod hwy na blwyddyn.

Yn ystod 2008/09, roedd y Cyngor wedi adneuo £4m gyda Heritable Bank, banc wedi’i gofrestru yn y DU dan Gyfraith yr Alban. Rhoddwyd y cwmni yn nwylo’r gweinyddwyr ar 7 Hydref 2008. Derbyniodd y Cyngor ddychweliad o £3,938,407, sef 98% gan y gweinyddwyr hyd at 31 Mawrth 2020. Mae’r weinyddiaeth yn parhau, ond disgwylir i’r holl swm gael ei adennill maes o law.

Nid yw’r Cyngor yn dal gwarant gyfochrog yn erbyn unrhyw fuddsoddiadau.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY’N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Ceir crynodeb yn y tabl isod o werth risg credyd portffolio buddsoddi'r Cyngor fesul cyfradd credyd:

Tymor Byr		
Cyfradd Credyd	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
AAA	0	0
AA+	0	0
AA	0	0
AA-	2,005	0
A+	2,004	0
A	4,002	2,999
A-	2,004	0
Cymdeithasau Adeiladu heb eu graddio	0	0
Awdurdodau lleol heb eu graddio	0	0
Cyfanswm	10,015	2,999
Cronfeydd wedi'u cyfuno*	9,552	8,260
Cyfanswm Buddsoddiadau	19,567	11,259

* Nid yw risg credyd yn berthnasol i gyfranddaliad a chronfeydd wedi'u cyfuno lle nad oes gan y Cyngor hawl gytundebol i gal unrhyw swm o arian.

Mae lwfansau colled ar fuddsoddiadau'r trysorlys ac arian a chyfwerthoedd arian wedi eu cyfrifo trwy gyfeirio at ddata rhagosodiad hanesyddol gyhoeddwyd gan asiantaethau statws credyd, wedi ei luosi gyda 365% i ystyried yr hinsawdd economaidd gyfredol ac i'r dyfodol. Rhagdybir y bydd oediad o ddwy flynedd yn y llifau arian mewn achos o ddiffyg dalu. Mae buddsoddiadau wedi dioddef cynnydd sylweddol mewn risg credyd ac wedi eu israddio gan dri neu mwy o hiciau statws credyd, neu gyfatebol, ers y gydnabyddiaeth gychwynnol, onibai eu bod yn dal sgôr credyd gradd buddsoddi. Ystyrir hwy â nam ar eu credyd os wedi eu dyfarnu â sgôr credyd "D" neu gyfatebol. Ar 31 Mawrth 2020, roedd £9,764 (2019: £4,181) o lwfansau colled yn perthyn i fuddsoddiadau'r trysorlys.

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY’N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Risg Credyd: Derbyniadau Masnachol

Mae proffil oedran y balans masnachol yn ein system dyledwyr ar 31 Mawrth wedi ei ddadansoddi fel a ganlyn:

31 Mawrth		31 Mawrth
2019		2020
£'000		£'000
5,162	Llai na blwyddyn	5,592
1,913	Dros flwyddyn	2,176
7,075		7,768

Mae profiad hanesyddol o ddiffyg talu ac amodau economaidd presennol ac a ragwelir wedi eu hystyried wrth gyfrifo'r lwfans colled amhariad.

Risg Credyd: Benthyciadau, Gwarantau Ariannol ac Ymrwymadau Benthyciadau

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg credyd sydd yn gynhenid yn eu benthyciadau i bwrpas gwasanaeth, gwarantau ariannol ac ymrwymadau benthyciadau, yn unol â'r Strategaeth Fuddsoddi sydd wedi ei chyhoeddi.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad parod i fenthyciadau ar gyfraddau ffafriol o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ac Awdurdodau lleol eraill, ac ar gyfraddau uwch gan fanciau a chymdeithasau adeiladu. Nid oes unrhyw risg ymddangosiadol y bydd y Cyngor yn methu codi cyllid i gwrdd â'i ymrwymadau. Er hyn, mae risg y bydd yn rhaid i'r Cyngor adnewyddu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg lle mae'r cyfraddau llog yn anffafriol. Rheolir y risg hwn drwy gynnal amrediad o fenthyciadau gyda chyfraddau sefydlog a sicrhau nad yw mwy na 25% o fenthyciadau'r Cyngor yn aeddfedu mewn unrhyw un flwyddyn ariannol.

Mae dadansoddiad aeddfedrwydd y prif fenthyciadau fel â ganlyn:

Amser tan aeddfedrwydd	31 Mawrth	31 Mawrth
(blynnyddoedd)	2019	2020
	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	2,236	20,577
Dros 1 ond dim dros 2	1,577	1,561
Dros 2 ond dim dros 5	4,195	9,415
Dros 5 ond dim dros 10	16,244	10,788
Dros 10 ond dim dros 20	34,612	35,055
Dros 20 ond dim dros 30	5,744	3,976
Dros 30 ond dim dros 40	27,352	27,352
Dros 40	16,200	16,200
Cyfanswm	108,160	124,924

NODYN 17b – NATUR A MAINT Y RISG SY’N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Risg y Farchnad : Risg Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n codi o symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effeithiau cymhleth ar yr Awdurdod. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn arwain at yr effeithiau a ganlyn:

- Benthyciadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r gwariant llog yn cynyddu.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr ymrwymadau benthycia yn disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r incwm llog sydd yn cael ei gredydu yn cynyddu.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr asedau yn disgyn.

Nid yw buddsoddiadau ar gost wedi ei amorteiddio na benthyciadau a ddelir yn cael eu cario ar werth teg, ac felly ni fydd newidiadau i'w gwerth teg yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag, mae'r newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn ddyledus ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfraddau cyfnewidiol yn cael eu nodi ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau. Caiff symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog eu hadlewyrchu yn yr Incwm Cynhwysfawr Arall neu yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, fel sy'n briodol.

Mae Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn ceisio lleihau'r risgiau hyn drwy osod uchafswm ar y symiau net sy'n agored i gyfraddau llog sefydlog a chyfnewidiol. Ar 31 Mawrth 2020 roedd 100% (2019: 100%) o'r prif symiau net a fenthycwyd (h.y. dyled net o fuddsoddiad) yn agored i gyfraddau sefydlog a 0% i gyfraddau cyfnewidiol.

Petai'r holl gyfraddau llog wedi bod 1% yn uwch (gyda'r elfennau newidiol eraill oll yn gyson), yr effaith ariannol fyddai:

	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Cynnydd yn y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau cyfradd newidiol	0	0
Cynnydd yn y llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	20	44
Effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	20	44
Newid yn ngwerth teg yr asedau buddsoddiad cyfradd sefydlog	(9)	(31)
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	(9)	(31)
Newid yng ngwerth teg benthyciadau / ymrwymadau cyfradd sefydlog *	(24,192)	(24,483)

*Dim effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, nac ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Byddai effaith tebygol cwmp o 1% mewn cyfraddau llog fel uchod, ond gyda'r symudiadau wedi eu gwrthdroi.

Risg y Farchnad : Risg Pris

Mae prisiau marchnad buddsoddiadau'r Cyngor mewn bondiau cyfradd sefydlog a'i unedau mewn cynlluniau buddsoddi cyfunol yn cael eu llywodraethu gan y cyfraddau llog cyffredinol, a rheolir y risg marchnad sy'n gysylltiedig â'r offerynnau hyn ar y cyd â'r risg cyfraddau llog.

Mae buddsoddiad y Cyngor mewn cronfa eiddo cyfun yn ddarostyngedig i risg o gwmp mewn prisiau eiddo masnachol. Cyfyngir y risg yma gan amlygiad y Cyngor i fuddsoddiadau eiddo wedi'i pwlio o £20m. Canlyniad cwmp o 5% ym mhrisiau eiddo masnachol ar 31 Mawrth 2020 fyddai cost o £0.22m (2019: £0.5m) i'r Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall.

Risg y Farchnad : Risg y Gyfnewidfa Dramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymadau ariannol mewn arian tramor. Felly nid yw'n agored i gollodion o ganlyniad i symudiadau niweidiol mewn cyfraddau cyfnewid.

NODYN 18a – DYLEDWYR TYMOR BYR

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
£'000		£'000
11,754	Symiau dyledus masnach	15,689
569	Blaendaliadau	1,308
43,511	Symiau dyledus eraill	59,418
55,834	Cyfanswm	76,415

NODYN 18b - DYLEDWYR TRETH CYNGOR

Gellir dadansoddi Treth y Cyngor dyledus sydd heb ei amharu yn ôl oedran fel a ganlyn:

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
£'000		£'000
1,682	Llai na blwyddyn	1,907
584	Dros flwyddyn	500
2,266	Cyfanswm	2,407

Mae'r dadansoddiad uchod yn dangos y balansau hynny lle mae asesiad wedi dangos drwy eithriad nad oes angen unrhyw amhariad.

NODYN 19 – ARIAN A CHYFWERTHOEDD ARIAN

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Arian mewn Llaw	15	17
Cyfrifon Banc Cyfredol	47	36
Cyfrifon Galw	14,624	14,847
Arian a Chyferthoedd Arian	14,686	14,900
Gorddrafft Banc	(30,573)	(22,338)
Cyfanswm	(15,887)	(7,438)

Er mwyn uchafu'r adenillion o Fuddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuron Banc, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian sydd dros ben yn ei gyfrifon banc ynghyd ag unrhyw arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc Cronfa Bensiwn Gwynedd. Telir rhaniad priodol o'r llog a enillir i'r Gronfa Bensiwn a rhennir unrhyw golledion ar fuddsoddiadau gyda'r Gronfa Bensiwn yn yr un modd. Oherwydd natur y trefniadau banc nid yw'r arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon banc y Cyngor ac felly mae rhan o'r Buddsoddiadau Tymor Byr (Nodyn 17) a'r Cyfrif Galw a Chronfeydd Marchnad Arian a ddangosir uchod yn cynrychioli arian sydd wedi ei fuddsoddi ar ran y Gronfa Bensiwn ar ddyddiad Y Fantolen. Oherwydd y ffaith fod y Buddsoddiadau Tymor Byr yn enw Cyngor Gwynedd, maent yn ymddangos yn eu cyfanrwydd ar y Fantolen. £8.2m (£22.6m ar 31 Mawrth 2019) oedd elfen Buddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuron Banc y Gronfa Bensiwn.

NODYN 20 – ASEDAU AR GAEL I'W GWERTHU

	2018/19	2019/20
	£'000	£'000
Balans 1 Ebrill	73	73
<u>Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	0	0
Gwariant yn y flwyddyn	0	0
Colledion Ailbrisio	0	0
Colledion Amharu	0	0
<u>Asedau wedi eu tynnu allan o'r dosbarth sydd ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	0	0
Asedau wedi eu gwerthu	0	0
Balans 31 Mawrth	73	73

NODYN 21 – CREDYDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000
Symiau taladwy masnach	32,055	34,132
Symiau taladwy eraill	21,225	19,017
Cyfanswm	53,280	53,149

NODYN 22 – DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Ni chaniateir, yn unol ag egwyddorion cyfrifeg, i wneud darpariaethau ar gyfer patrymau gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi a dangosir y rheiny yn Nodyn 10.

Mae'r manylion isod wedi eu rhannu'n ddarpariaethau tymor byr (o fewn 12 mis) a darpariaethau tymor hir (dros 12 mis). Fodd bynnag, cynhelir adolygiad cyfnodol ar lefel darpariaeth yr eitemau perthnasol.

	Balans ar 31 Mawrth 2019 £'000	(Ychwanegiad) / Gostyngiad / Trosglwyddiad £'000	Defnydd yn y flwyddyn £'000	Balans ar 31 Mawrth 2020 £'000
<u>Darpariaethau Tymor Byr</u>				
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(278)	(347)	321	(304)
	(278)	(347)	321	(304)
<u>Darpariaethau Tymor Hir</u>				
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(7,570)	(280)	0	(7,850)
Darpariaeth Hawliadau Trydydd Parti	(24)	24	0	0
Darpariaeth Yswiriant MMI	(91)	91	0	0
	(7,685)	(165)	0	(7,850)
Cyfanswm	(7,963)	(512)	321	(8,154)

Darpariaeth Safleoedd Gwastraff – ar gyfer gofynion gwaith capio ac ôl-ofalaeth holl safleoedd gwaredu gwastraff y Cyngor.

Darpariaeth Hawliadau Trydydd Parti – mewn perthynas ag achosion a hawliadau trydydd parti yn erbyn y Cyngor yn y maes Ymgynghoriaeth.

Darpariaeth MMI (Yswiriant Municipal Mutual) – darpariaeth gan fod yr Awdurdod yn agored i ymrwymadau yswiriant a etifeddwyd ac yn ymwneud â threfniadau yswiriant ei Awdurdodau blaenorol ac Yswiriant Municipal Mutual.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2019 £'000		31 Mawrth 2020 £'000
84,835	Reserf Ailbrisió	88,843
191,010	Cyfrif Addasu Cyfalaf	197,617
(618)	Reserf Ailbrisió Offerynnau Ariannol	(1,740)
(687)	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	(637)
(298,514)	Reserf Pensiynau	(237,519)
(3,870)	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	(4,469)
(27,844)	Cyfanswm Reserfau na ellir eu defnyddio	42,095

23.1 Reserf Ailbrisió

Mae'r Reserf Ailbrisió yn cynnwys enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan gaiff asedau gydag enillion cronedig eu:

- Ailbrisió i lawr neu eu hamharu a bod yr enillion yn cael eu colli.
- Defnyddio i ddarparu gwasanaethau a bod yr enillion yn cael eu treulio trwy ddibrisiant, neu
- Gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Dim ond enillion ailbrisió sydd wedi eu cronni ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Reserf, sy'n cael eu cynnwys yn y Reserf. Caiff unrhyw enillion sydd wedi eu cronni cyn y dyddiad yma eu cynnwys ym malans y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
76,405	Balans 1 Ebrill	84,835
14,951	Ailbrisió asedau i fyny	10,505
(4,625)	Ailbrisió asedau i lawr a cholledion amharu	(4,435)
10,326	Gwarged/(diffyg) wrth ailbrisió asedau	6,070
(1,411)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant hanesyddol	(1,838)
(485)	Elw cronedig ar asedau a werthwyd	(224)
(1,896)	Swm i'w sgwennu i ffwrdd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(2,062)
84,835	Balans 31 Mawrth	88,843

23.2 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n codi oherwydd y gwahaniaethau mewn trefniadau cyfrifeg am ddefnyddio asedau tymor hir a chyllido'r prynu, adeiladu a gwella'r asedau o dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda'r gost o brynu, adeiladu a gwella gan fod dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddio yn cael ei gyfrifo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda thrafodion cysoni yn y Reserf Ailbrisió i drawsnewid y ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Mae'r Cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r swm wedi ei neilltuo gan yr Awdurdod fel cyllid i brynu, adeiladu a gwella asedau.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion wedi eu hadnabod ar asedau rhodd sydd heb eu treulio eto gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisió wedi cronni ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Reserf Ailbrisió i gofnodi enillion o'r fath.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Mae Nodyn 9 yn dangos manylion yr holl drafodion o fewn y Cyfrif, ond am y rhai sydd yn cael eu cynnwys yn y Reserf Ail-brisio.

2018/19 £'000		2019/20 £'000
187,522	Balans 1 Ebrill	191,010
	<u>Gwrthdroi eitemau sydd yn berthnasol i wariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>	
(16,591)	Dibrisiant ac amhariad asedau anghyfredol	(22,211)
(3,540)	Gwariant Refeniw wedi ei ariannu o Gyfalaf drwy Statud	(4,880)
(394)	Addasiad i falansau asedau anghyfredol wrth werthu	(153)
1,411	Trosglwyddo o'r Reserf Ailbrisio Cyfalaf	1,838
	<u>Ariannu Cyfalaf a gyfeiriwyd yn y flwyddyn:</u>	
161	Derbyniadau Cyfalaf	423
10,684	Grantiau a Chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i ariannu cyfalaf	21,585
5,505	Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,465
4,191	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i'r Gronfa Gyffredinol	2,585
2,061	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd / Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,955
191,010	Balans 31 Mawrth	197,617

23.3 Reserf Ailbrisio Offerynnau Ariannol

Mae'r Reserf Ailbrisio Offerynnau Ariannol yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau gaiff ei mesur ar werth teg drwy incwm cynhwysfawr arall. Gostyngir y balans pan mae buddsoddiadau gydag elw cronedig yn cael eu:

- Ailbrisio i lawr neu eu hamharu a'r elw'n cael ei golli.
- Gwerthu a'r elw yn cael ei wireddu

2018/19 £'000		2019/20 £'000
(170)	Balans 1 Ebrill	(618)
(448)	Addasiadau Gwerth Teg	(1,293)
0	Ailbrisio buddsoddiadau nad ydynt wedi eu cynnwys yn y Gweddill/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau i lawr	171
(618)	Balans 31 Mawrth	(1,740)

23.4 Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cynrychioli'r swm y dylai fod wedi'i godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn unol ag arferion cyfrifo cywir o dan y Côt Ymarfer, ond y mae Darpariaethau Statudol yn caniatáu neu'n gorfodi iddynt gael eu gohirio dros flynyddoedd dilynol.

Mae'n ofynnol i bob premiwm a disgownt o ganlyniad i ddiddymu benthyciadau ymlaen gael eu codi'n llawn ar Incwm a Gwariant. Lle bo'r trafodion yn cwrdd â'r diffiniad o gyfaddasiad mae unrhyw breimiwm neu ddisgownt yn cael ei ychwanegu at werth cario'r benthyciad, ac yn cael ei amorteiddio i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

oes y benthyciad newydd. Mae cyfaddasiad yn digwydd pan nad yw telerau'r ddyled newydd yn "sylweddol wahanol" i rai'r hen ddyled.

Gall premiymau sydd wedi'u hamorteiddio o dan ddarpariaethau statudol gael eu codi ar y Gronfa Gyffredinol, naill ai dros weddill oes y benthyciad gwreiddiol neu dros oes y benthyciad newydd, p'run bynnag yw'r cyfnod hwyaf. Rhaid i ddisgownt gael ei gredydu i'r Gronfa Gyffredinol naill ai dros 10 mlynedd neu dros oes y benthyciad gwreiddiol, p'run bynnag yw'r cyfnod byrraf.

Mae'r trafodion a adlewyrchir yn yr Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol fel a ganlyn:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(743)	Balans 1 Ebrill	(687)
46	Cyfran o breimiymau sy'n berthnasol i flynyddoedd blaenorol sydd yn gymwysiedig ym malansau'r Gronfa Gyffredinol yn unol â gofynion statudol	61
10	Credyd gohiriedig am dderbyniad taiadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal	(11)
(687)	Balans 31 Mawrth	(637)

23.5 Reserf Pensiynau

Mae'r Reserf Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amser sydd yn deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ariannu buddion ymddeol yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn cyfrifo buddion ymddeol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddion yn cronni blynyddoedd o wasanaeth, gyda'r ymrwymiad yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid tybiaethau ac enillion buddsoddiadau gan unrhyw adnoddau sydd wedi ei neilltuo i gwrdd â'r gost. Fodd bynnag, mae anghenion statudol yn gofyn i fuddion enillwyd cael eu hariannu fel y mae'r Cyngor yn cyfrannu dros y gweithwyr i'r gronfa bensiwn neu fel mae'n talu'r pensiynau hynny mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae balans debyd y Reserf Pensiynau felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion enillwyd gan gyn-weithwyr a gweithwyr presennol a'r adnoddau mae'r Cyngor wedi neilltuo i'w cyfarfod. Mae'r trefniadau statudol yn sicrhau bydd arian wedi ei neilltuo erbyn bydd y buddion angen eu talu.

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(226,981)	Balans 1 Ebrill	(298,514)
(48,870)	Ailfesuriad o'r (ymrwymadau) / asedau buddion pensiwn diffiniedig net	91,705
(43,015)	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(54,752)
20,352	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	24,042
(298,514)	Balans 31 Mawrth	(237,519)

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

23.6 Cyfrif Absenoldeb Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai fel arall yn ymddangos ar Falans y Gronfa Gyffredinol trwy gronni absenoldebau cyfadfer enilledig ond heb eu cymryd yn y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(3,387)	Balans 1 Ebrill	(3,870)
(483)	Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(599)
(3,870)	Balans 31 Mawrth	(4,469)

NODYN 24a – DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(14,776)	Dibrisiant	(15,720)
(1,815)	Amhariad ac ailbrisió i lawr	(6,491)
4,514	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwy'r	1,472
(1,252)	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwy'r	20,565
186	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Stoc	116
(22,663)	Ymrwymiad pensiwn	(30,710)
(878)	Gwerth i'w gario ar asedau anghyfredol sydd wedi eu gwerthu neu dad-gydnabod	(377)
(3,663)	Eitemau anariannol eraill sydd wedi eu cynnwys yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	(5,267)
(40,347)		(36,412)

NODYN 24b – DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASU AM EITEMAU CYNWYSEDIG YN Y GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU SYDD YN WEITHGAREDDAU BUDDSODDI NEU ARIANNU

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(5)	Pryniant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	0
704	Derbyniad o werthiant eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	548
699		548

NODYN 24c – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian o weithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
(325)	Llog a dderbyniwyd	(549)
5,286	Llog a dalwyd	5,212

NODYN 25 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

2018/19		2019/20
£'000		£'000
19,717	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	25,100
80,000	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	45,555
3,571	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	4,689
(694)	Derbyniadau o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(494)
(94,990)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(52,555)
7,604	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	22,295

NODYN 26a – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

2018/19		2019/20
£'000		£'000
142	Taliadau ariannol i leihau'r ymrwymiad sy'n ddyledus yn ymwneud â Phrydlesau Cyllidol	151
9,981	Ad-daliadau benthyciadau tymor byr a thymor hir	(16,764)
10,123	Llif arian net o weithgareddau ariannu	(16,613)

NODYN 26b – DATGANIAD LLIF ARIAN – CYSONIAD YMRWYMIADAU YN DEILLIO O WEITHGAREDDAU CYLLIDO

	I Ebrill 2019	Ariannu llif arian	Eitemau anariannol	31 Mawrth 2020
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau tymor hir	(105,924)	1,578	0	(104,346)
Benthyciadau tymor byr	(2,770)	(18,342)	0	(21,112)
Ymrwymadau MCP ar y fantolen	(1,851)	151	0	(1,700)
Cyfanswm ymrwymadau yn deillio o weithgareddau cyllido	(110,545)	(16,613)	0	(127,158)

NODYN 27 – DADANSODDIAD NATUR GWARIANT AC INCWM

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi ei ddadansoddi fel a ganlyn:

2018/19 £'000	<u>Gwariant / Incwm</u>	2019/20 £'000
	Gwariant	
176,143	Gwariant buddion gweithwyr	183,719
180,378	Gwariant arall Gwasanaethau	192,323
944	Ad-daliadau cefnogaeth ganolog	3,287
20,152	Dibrisiant, amorteiddiad, amhariad	27,121
12,459	Taliadau llog	13,677
22,578	Praeseptau a Lefiau	24,083
174	Colledion ar waredu asedau	0
412,828	Cyfanswm Gwariant	444,210
	Incwm	
(60,048)	Ffioedd ac incwm arall gwasanaethau	(56,102)
(307)	Incwm llog a buddsoddi	(546)
(124,681)	Incwm o'r dreth cyngor a trethi annomestig	(129,866)
(223,119)	Grantiau a chyfraniadau llywodraeth	(235,792)
0	(Enillion) ar waredu asedau	(171)
(408,155)	Cyfanswm Incwm	(422,477)
4,673	(Gweddill) / Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	21,733

NODYN 28 – GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant i sawl cynllun ar ran Llywodraeth Cymru:

- Troi Tai'n Gartrefi – balans cau £240k (£380k yn 2018/19)
- Troi Tai'n Gartrefi 2 – balans cau £450k (£415k yn 2018/19)
- Benthyciadau i Wireddu Gwelliannau – balans cau £315k (£315k yn 2018/19)
- Cronfa Cefnogi Canol Tref Caernarfon – balans cau £94k (£153k yn 2018/19)
- Cronfa Canol Tref Caernarfon a Bangor – balans cau £765k (£745k yn 2018/19)
- Cronfa Canol Tref Bangor a Bethesda – balans cau £482k (£475k yn 2018/19).

Mae'r Cyngor hefyd yn gweinyddu Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ar ran Llywodraeth Cymru. Y prif weithgaredd yw cynnal a rheoli'r rhwydwaith cefnffyrdd yn ardal Partneriaeth Cyngorau Gogledd a Chanolbarth Cymru sy'n ymestyn i 1,100 cilomedr. Cyfanswm y trafodion incwm a gafodd eu hadennill yn ystod 2019/20 oedd £74.4m (£55.5m yn 2018/19)

NODYN 29 – LWFANSAU AELODAU

Talwyd y lwfansau a threuliau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
1,281	Lwfansau	1,309
67	Treuliau	50
1,348		1,359

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION

30a. Mae Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer rhai sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sy'n derbyn cyflog rhwng £60,000 a £150,000. Yn unol â'r gofynion diffiniedig, cynhwysir isod y cyflog pensynadwy, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chostau eraill y cyflogwr (sydd yn cynnwys buddion diswyddo), ond ni chynhwysir cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr.

2018-19				Uwch Swyddogion	2019-20		
Cyfraniadau	Costau		Cyfanswm		Cyfraniadau	Pensiwn	Cyfanswm
Cyflogau	Pensiwn	Eraill			Cyflogau	Cyflogwr	
£	£	£	£		£	£	£
112,168	25,126		137,294	Prif Weithredwr ¹	114,466	25,640	140,106
94,013	21,059		115,072	Cyfarwyddwr Corfforaethol	95,939	21,490	117,429
94,013	21,059		115,072	Cyfarwyddwr Corfforaethol ²	53,444	10,685	64,129
81,369	18,227		99,596	Pennaeth Addysg	85,277	19,102	104,379
79,800	17,875		97,675	Pennaeth Cyllid	81,434	18,241	99,675
42,414	9,501		51,915	Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol ³	75,171	16,804	91,975
33,577	7,521	98,477	139,575	Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol ⁴			
74,563	16,702		91,265	Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant	75,775	16,974	92,749
74,254	16,633		90,887	Pennaeth Economi a Chymuned	75,775	16,974	92,749
74,254	13,985		88,239	Pennaeth Plant a Theuluoedd	75,775	15,880	91,655
72,398	16,217		88,615	Pennaeth Amgylchedd	75,775	16,974	92,749
72,398	16,217		88,615	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol	75,775	16,974	92,749
				Pennaeth Tai ac Eiddo ⁵	39,783	8,911	48,694
62,725	14,050		76,775	Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd	64,010	14,338	78,348

"Costau Eraill Cyflogwr" - Yn unol â'r gofynion fe gynhwysir y costau perthnasol cyflogwr i'r Cyngor.

1. Nid yw'r ffigyrau yn cynnwys unrhyw daliad i'r Prif Weithredwr yn ei rôl fel Swyddog Canlyniadau. Talwyd £2,050 yn 2019/20 ar sail y raddfa a ddiffinnir gan y cyrff etholiadol perthnasol.
2. Deilydd yn y swydd hyd at Medi 2019.
3. Deilydd wedi ei gadarnhau yn barhaol yn y swydd ers Awst 2019 (ar sail dros dro cyn hyn).
4. Deilydd yn y swydd hyd at Awst 2018.
5. Adran newydd – Deilydd yn y swydd ers Medi 2019.

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION (parhad)

30b. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2018 yn gofyn i'r Cyngor gyfrifo cymhareb tâl. Cymhareb tâl y Prif Weithredwr i'r tâl canolrif o holl weithwyr yr Awdurdod ar gyfer 2019/20 yw 6.11:1 (6.37:1 yn 2018/19).

30c. Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Cyngor a dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr) ond sydd yn cynnwys costau diswyddo a dalwyd mewn dau achos yn 2019/20 a dau achos yn 2018/19. Ni fyddai'r swyddi yma'n ymddangos isod heblaw'r costau diswyddo a dalwyd yn y flwyddyn unigol.

Nifer gweithwyr eraill a dderbyniodd mwy na £60,000 sydd yn cynnwys cyflogau a chostau diswyddo:						
Nifer yn 2018-19				Nifer yn 2019-20		
Ysgolion	Eraill	Cyfanswm		Ysgolion	Eraill	Cyfanswm
11	2	13	£60,000 - 64,999	11	5	16
2	0	2	£65,000 - 69,999	10	0	10
6	0	6	£70,000 - 74,999	5	0	5
3	1	4	£75,000 - 79,999	4	0	4
0	0	0	£80,000 - 84,999	0	0	0
1	0	1	£85,000 - 89,999	0	0	0
0	0	0	£90,000 - 94,999	0	0	0
1	0	1	£95,000 - 99,999	0	0	0
0	0	0	£100,000 - 104,999	1	0	1

NODYN 31 – COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r Awdurdod wedi derbyn y costau isod ar gyfer archwilio allanol:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
182	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru am wasanaethau archwilio allanol	183
100	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol	99
38	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer ardystio hawliadau a dychweliadau grant am y flwyddyn	47
320		329
(1)	Llai: Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas â Chyfrifon y Cyd-bwyllgorau a'r Harbyrau	(3)
319	Ffioedd Net Cyngor Gwynedd	326

Mae Cwmni Deloitte wedi eu penodi gan Archwilydd Cyffredinol Cymru fel archwilydd allanol i Gyngor Gwynedd.

NODYN 32 – INCWM GRANT

Mae'r Cyngor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	Nodyn	2018/19 £'000	2019/20 £'000
Wedi eu Credydu i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol			
Grant Cynnal Refeniw (Grantiau'r Llywodraeth heb eu Clustnodi)	13	134,936	136,049
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw gan y Llywodraeth - Eraill		176	1,543
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf gan y Llywodraeth -			
Ysgolion 2 Iain Ganrif		2,288	7,122
Grant Cyfalaf Cyffredinol		4,855	3,887
Grant Cyfalaf Adnewyddu Priffyrdd		1,325	1,325
Asedau gan Lywodraeth Cymru - Offer TG HwB i Ysgolion		0	1,357
Arall		4,201	3,479
	13	12,669	17,170
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf arall	13	912	1,083
Cyfanswm		148,693	155,845
Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau			
Llywodraeth Cymru -			
Grant Cefnogi Pobl (SPPG)		5,075	5,041
Grantiau Gwella ac Amddifadedd (Addysg)		7,305	7,302
Grant Rheolaeth Gwastraff Cynaliadwy		1,142	1,270
Grant Ôl-16 (Addysg)		3,180	3,422
Arall		15,799	21,856
		32,501	38,891
Grantiau a Chyfraniadau gan Lywodraeth arall			
Adran Gwaith a Phensiynau		29,800	27,451
Arall		13,213	16,231
		43,013	43,682
Grantiau a Chyfraniadau eraill		4,040	4,273
Cyfanswm		79,554	86,846

NODYN 32 – INCWM GRANT (parhad)

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd eto i'w hadnabod fel incwm gan fod amodau wedi eu glynw i'r grantiau sy'n golygu efallai y bydd rhaid dychwelyd yr arian neu'r eiddo i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Derbyniadau Grant Ymlaen Llaw		
<u>Tymor Hir</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw	0	0
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Cyfraniadau Cyfalaf Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,227	1,081
Grantiau Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	335	370
	<hr/> 1,562	<hr/> 1,451
Cyfanswm Tymor Hir	1,562	1,451
<u>Tymor Byr</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw		
Grantiau Economi a Chymuned	309	181
Grantiau Oedolion, Iechyd a Llesiant	702	782
Grantiau Eraill	76	48
	<hr/> 1,087	<hr/> 1,011
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	531	432
Cyfanswm Tymor Byr	1,618	1,443
Cyfanswm	3,180	2,894

NODYN 33 – PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodaethau materol-berthnasol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Cyngor, neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodaethau hyn yn galluogi'r darllenwyr i asesu a oes cyfyngiad ar allu'r Cyngor i weithredu'n annibynnol, neu a yw'n medru cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod. I gydymffurfio efo'r gofynion, gwneir hyn drwy ofyn i'r Aelodau a'r Uwch Swyddogion gwblhau datganiad personol, fel a ddiffinnir yng Nghôd ymarfer CIPFA.

Llywodraeth Cymru a Chanolog

Mae gan Lywodraeth Cymru reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor. Mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol, mae'n darparu'r mwyafrif o'r ariannu drwy grantiau ac yn pennu termau nifer o'r trafodaethau sydd gan y Cyngor o fewn partïon eraill (e.e. treth y cyngor, budd-daliadau tai). Ceir dadansoddiad goddrychol o'r grantiau a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru ac adrannau eraill y Llywodraeth yn Nodyn 27 sy'n dadansoddi natur gwariant ac incwm. Manylir y sefyllfa ar 31 Mawrth yn Nodyn 32.

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor. Ceir cyfanswm y lwfansau a dalwyd i aelodau yn ystod 2019/20 yn Nodyn 29.

Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai cyrff elusennol neu wirfoddol neu maent wedi datgan cysylltiad â mudiadau, cyrff ac Awdurdodau cyhoeddus. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2019/20 a'r balansau ar 31 Mawrth 2020 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
14,124	923	(4,684)

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinir) mewn cwmnïau neu fusnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cwmnïau yma yn ystod 2019/20 a'r balansau ar 31 Mawrth 2020 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
3,112	185	(317)

Swyddogion

Mae Uwch Swyddogion (fel y diffinir) wedi datgan fel sydd yn ofynnol a phriodol, ddiddordeb neu berthynas (fel a ddiffinir) mewn cwmnïau, cyrff gwirfoddol, elusennol neu gyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2019/20 a'r balansau ar 31 Mawrth 2020 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
2,145	86	(145)

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Cyngor yn gweinyddu'r Gronfa Bensiwn. Ceir manylion o'r trafodaethau gyda'r Gronfa Bensiwn yn Nodyn 38.

Mae gan yr Awdurdod drefniant cyllideb gyfun gyda holl Awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn cael ei letya gan Gyngor Sir Ddinbych ar gyfer swyddogaethau llety cartrefi gofal i bobl hŷn. Mae'r trafodion a'r balansau perthnasol yn cael eu manylu yn Nodyn 42 o'r cyfrifon.

NODYN 33 – PARTIÖN CYSYLLTIEDIG (parhad)

Cydbwyllgor Addysg Cymru (CBAC)

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
698	0	0

Endidau a Reolir neu Ddylanwadir yn Sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Sefydlwyd Cwmni Cynnal Cyf. yn 1996 i ddarparu gwasanaethau cefnogi addysg dan gytundeb i ysgolion unigol ac i Awdurdodau addysg leol yn ogystal â gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Mae'r cwmni yn gyfyngedig dan warrant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Dim ond tuag at hyrwyddo ei amcanion gellid defnyddio incwm y cwmni. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol gan Gwmni Cynnal, Penrallt, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1BN. Mae'r taliadau i Gwmni Cynnal ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2019/20 a'r balansau ar 31 Mawrth 2020 fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
947	0	(14)

Is-Gwmni

Sefydlwyd Cwmni Byw'n Iach Cyf ar y 27 Fehefin 2018 i ddarparu gwasanaeth hamdden i drigolion Gwynedd. Mae'r cwmni wedi ei gyfyngu dan warrant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1, gyda Cyngor Gwynedd yn unig berchennog. Trosglwyddwyd cyfrifoldebau rheoli i'r cwmni Hamdden ar y 1af o Ebrill 2019 gyda chontract gwasanaeth ar waith sy'n nodi'r union wasanaethau a chanlyniadau y mae'n ofynnol i'r cwmni eu cyflawni am eu ffi. Mae'r Bwrdd Cyfarwyddwyr yn cynnwys 7 cyfarwyddwr sy'n aelodau etholedig Cyngor Gwynedd. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol wedi eu archwilio am y flwyddyn ariannol 2019/20 ar wefan Byw'n Iach. Mae'r taliadau i Gwmni Byw'n Iach Cyf ar gyfer gwasanaethau Hamdden yn ystod 2019/20 a'r balansau ar 31 Mawrth 2020 fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
923	170	(250)

NODYN 34 – GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol drwy godi tâl yn refeniw fel defnyddir asedau gan y Cyngor, yna byddai hyn yn arwain at gynnydd yn y Gofyn Cyllido Cyfalaf (GCC), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol y Cyngor sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
£'000		£'000
453,611	Asedau Anghyfredol ac Asedau ar gael i'w gwerthu	463,267
(84,835)	Reserf Ailbrisiö	(88,843)
(191,010)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(197,617)
177,766	Gofyn Cyllido Cyfalaf	176,807

NODYN 34 – GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF (parhad)

Mae'r symudiadau am y flwyddyn yn cael eu hegluro fel a ganlyn:

2018/19		2019/20
£'000		£'000
177,001	Gofyn Cyllido Cyfalaf I Ebrill	177,766
7,531	Tir ac Adeiladau	7,417
5,850	Is adeiladwaith	7,166
5,189	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	6,622
16	Asedau Cymunedol	4
40	Asedau Gweddilliol	24
1,201	Asedau heb eu cwblhau	4,940
3,540	Wedi'w ariannu o gyfalaf drwy statud	4,881
(161)	Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddiwyd	(423)
(10,684)	Grantiau Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(21,585)
(4,191)	Gwariant cyfalaf yn erbyn refeniw	(2,585)
(5,505)	Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth Symiau gwirfoddol ychwanegol a neilltuwyd:	(5,465)
(2,061)	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd / Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	(1,955)
177,766	Gofyn Cyllido Cyfalaf 31 Mawrth	176,807

NODYN 35 – PRYDLESAU

Yr Awdurdod fel Prydlesai

Prydlesau Cyllidol

Mae gan y Cyngor eiddo drwy brydlesau cyllidol sydd yn cael eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen. Cynhwysir yma Drefniant Consesiwn Gwasanaeth GwryAD (Nodyn 41) gyda'r gwerth net canlynol:

31 Mawrth		31 Mawrth
2019		2020
£'000		£'000
3,489	Eiddo, Offer a Chyfarpar	3,240
3,489		3,240

Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r ymrwymiad tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan y Cyngor a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan y Cyngor yn y dyfodol tra mae'r ymrwymiad yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

NODYN 35 – PRYDLESAU (parhad)

31 Mawrth		31 Mawrth
2019		2020
£'000		£'000
Ymrwymadau Prydles Gyllidol		
(gwerth presennol net o'r lleiafswm taliadau prydles):		
151	cyfredol	160
1,700	ddim yn gyfredol	1,540
1,851	Lleiafswm taliadau prydles	1,700

Mae'r gweddill o'r ased a ddangosir uchod wedi ei gyllido drwy gredyd gohiriedig (gweler Nodyn 41).

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2019	2020	2019	2020
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dim mwy na blwyddyn	151	160	151	160
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	703	746	703	746
Mwy na pum mlynedd	997	794	997	794
	1,851	1,700	1,851	1,700

Yn 2019/20, gwnaethpwyd lleiafswm taliadau prydles o £150,973 (2018/19 - £142,205) gan yr Awdurdod mewn perthynas â'r asedau hynny a ddelir fel prydlesau cyllidol.

Prydlesau Gweithredol

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2019	2020
	£'000	£'000
Dim mwy na blwyddyn	435	507
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	540	404
Mwy na pum mlynedd	287	249
	1,262	1,160

Y gwariant a godwyd ar y gwasanaethau o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn cysylltiad â'r prydlesau yma oedd:

	2018/19	2019/20
	£'000	£'000
Lleiafswm taliadau prydles	591	564
	591	564

35 – PRYDLESAU (parhad)

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Cyllidol

Mae'r Cyngor wedi prydlesu eiddo ar brydles gyllidol, gan gynnwys:

- Yr Academi Hwyllo ym Mhwllheli,
- Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu

Mae'r prydlesau yma ar sail rhent enwol ac am gyfnod sydd yn cyfateb i fywyd economaidd yr asedau. Nid oes premiwm wedi ei dderbyn ar gyfer y prydlesau yma.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo o dan brydlesau gweithredol i'r dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles derbyniadwy na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2020 £'000
Dim mwy na blwyddyn	392	419
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1074	909
Mwy na pum mlynedd	4,102	3,419
	5,568	4,747

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar ddigwyddiad gymryd lle ar ôl i'r brydles ddechrau, er enghraifft, addasiadau yn dilyn adolygiad rhent. Yn 2019/20 £1,517,857 oedd y lleiafswm taliadau prydles derbyniadwy gan yr Awdurdod Cyngor (£956,540 yn 2018/19).

NODYN 36 – PECYNNAU TERFYNU GWAITH

Mae'r nifer o becynnau terfynu gwaith sydd yn cynnwys cyfanswm y gost fesul band, a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi eu cynnwys yn y tabl isod. Mae'r gost yn y tabl isod yn adlewyrchu cost y pecynnau perthnasol i'r cyflogwr, yn hytrach na gwir werth y taliadau i'r unigolion. Yn unol â'r gofynion fe gynhwysir yr ymrwymadau perthnasol i'r Cyngor fel a wybyddir ar 31 o Fawrth 2020. Cynhwysir isod y costau gros perthnasol ond nid unrhyw arbedion cyllidol i'r Cyngor, ble'n briodol.

Band cost y pecynnau terfynu gwaith (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau cytunedig eraill		Cyfanswm nifer y pecynnau terfynu gwaith fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau terfyn gwaith ym mhob band	
	2018/19	2019/20	2018/19	2019/20	2018/19	2019/20	2018/19 £'000	2019/20 £'000
£								
0 - 20,000	84	43	5	36	89	79	214	521
20,001 - 40,000	6	2	2	13	8	15	229	442
40,001 - 60,000	2	0	1	1	3	1	150	40
60,001 - 80,000	0	1	0	1	0	2	0	129
80,001 - 100,000	0	1	4	3	4	4	359	386
Addasiad i amcangyfrif y flwyddyn flaenorol							(1)	19
Cyfanswm	92	47	12	54	104	101	951	1,537

NODYN 37 - CYNLLUNIAU PENSIWN A GYFRIFIR AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran dros Addysg y Llywodraeth. Mae'r cynllun yn rhoi buddion penodol i Athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau.

Mewn egwyddor, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Er hynny, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran dros Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w talu gan Awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad o'r Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail a chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2019/20 talodd y Cyngor £8.54m (£6.75m yn 2018/19) am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 19.99% (16.10% yn 2018/19) o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfarnir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Yn 2019/20 roedd hyn yn £1.41m (£1.26m yn 2018/19), ac yn cynrychioli 3.29% (3.01% yn 2018/19). Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig a'u cynhwysir yn Nodyn 38.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau at gostau buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion yma yn daladwy hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae'n rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymwneud â dau gynllun buddiannau ôl-gyflogaeth:

- a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion diffiniedig yn seiliedig ar gyflog terfynol tan 31 Mawrth 2014, ac yn seiliedig ar gyflog cyfartaledd gyrfu o 1 Ebrill 2014. Mae'r Awdurdod a'r gweithwyr cyflogedig yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio'r ymrwymadau pensiwn gyda'r asedau a fuddsoddir. Cyfran Cyngor Gwynedd o gyfanswm y cyfraniadau i Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2019/20 oedd 36% (33% yn 2018/19).
- b) **Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ôl-ymddeol dewisol wrth ymddeol yn fuan.** Trefniant buddion diffiniedig heb ei ariannu yw hyn, lle adnabyddir yr ymrwymadau wrth wneud y dyfarniad. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi eu cronni er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau pensiwn, ac mae angen cynhyrchu arian er mwyn cwrdd â gwir daliadau pensiynau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phwyllgor Pensiynau Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Caiff polisi ei bennu yn unol â Rheoliadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Yn y gorffennol mae rheolwyr buddsoddiadau'r gronfa wedi cael eu penodi gan Bwyllgor Cronfa Bensiwn Gwynedd. Wrth i'r buddsoddiadau gael eu trosglwyddo i Bartneriaeth Pensiwn Cymru (PPC) caiff y rheolwyr eu penodi gan y bartneriaeth.

Y prif risgiau i'r Awdurdod o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (megis nifer fawr yn tynnu allan o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a ddelir yn y cynllun. Mae'r rhain wedi'u lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud fel a ddisgrifir yn y nodyn polisiau cyfrifo i'r Gronfa Gyffredinol.

Trafodion sy'n Perthyn i Fuddion Ôl-gyflogaeth

Mae'r Awdurdod yn adnabod cost y buddion ymddeol yn y gost gwasanaethau a adroddir pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fydd y buddion yn cael eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r gost sydd angen ei wneud yn erbyn treth y cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn sy'n golygu bod gwir gost buddion ôl-gyflogaeth/ymddeol yn cael ei wrth-droi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau. Yn ystod y flwyddyn, mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau:

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinir ac Ymrwymiad Net	Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2019			Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2020		
	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwym- iadau) /asedau net	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwym- iadau) /asedau net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	682,876	0	682,876	741,995	0	741,995
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu Hariannu	0	(882,416)	(882,416)	0	(1,012,703)	(1,012,703)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu Hariannu	0	(27,441)	(27,441)	0	(27,806)	(27,806)
Sefyllfa Agoriadol ar 1 Ebrill	682,876	(909,857)	(226,981)	741,995	(1,040,509)	(298,514)
Cost Gwasanaeth						
Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	(36,511)	(36,511)	0	(44,814)	(44,814)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	(141)	(141)	0	(2,497)	(2,497)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	(36,652)	(36,652)	0	(47,311)	(47,311)
Llog Net						
Incwm Llog ar Asedau'r Cynllun	18,464	0	18,464	17,940	0	17,940
Cost Llog ar Fuddion a Ddiffinir Ymrwymiad	0	(24,827)	(24,827)	0	(25,381)	(25,381)
Cyfanswm Llog Net	18,464	(24,827)	(6,363)	17,940	(25,381)	(7,441)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	18,464	(61,479)	(43,015)	17,940	(72,692)	(54,752)
Llif Arian						
Cyfraniadau aelodau'r cynllun	5,701	(5,701)	0	6,092	(6,092)	0
Cyfraniadau'r cyflogwr	17,158	0	17,158	21,363	0	21,363
Amcangyfrif cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	1,703	0	1,703	1,722	0	1,722
Amcangyfrif buddion a dalwyd	(19,939)	19,939	0	(19,507)	19,507	0
Amcangyfrif buddion heb eu hariannu a dalwyd	(1,703)	1,703	0	(1,722)	1,722	0
Sefyllfa Cau a Ddisgwyllir	704,260	(955,395)	(251,135)	767,883	(1,098,064)	(330,181)
Ail Fesuriadau						
Newid mewn tybiaethau demograffig	0	0	0	0	36,166	36,166
Newid mewn tybiaethau ariannol	0	(84,177)	(84,177)	0	88,827	88,827
Profiadau eraill	0	(937)	(937)	0	43,248	43,248
Enillion ar Asedau ag eithrio symiau a gynhwysir yn y llog net	37,735	0	37,735	(75,579)	0	(75,579)
Cyfanswm yr holl ail fesuriadau a gynhwysir yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	37,735	(85,114)	(47,379)	(75,579)	168,241	92,662
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	741,995	0	741,995	692,304	0	692,304
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(1,012,703)	(1,012,703)	0	(905,466)	(905,466)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu hariannu**	0	(27,806)	(27,806)	0	(24,357)	(24,357)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth	741,995	(1,040,509)	(298,514)	692,304	(929,823)	(237,519)

* Mae'r gost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% cyflogau ar gyfer costau gweinyddiaeth.

** Mae'r ymrwymiad yn cynnwys tua £9,287,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido y CPLIL a £15,070,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido Athrawon.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion SCRh19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny, ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny sydd ddim yn cael eu dyfynnu. Tybir bod rhaniad asedau Cyngor Gwynedd ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2019. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £1,947m ar 31 Mawrth 2020, yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu ac yn rhoi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar werth bid yn unol â gofynion SCRh19.

Categori Ased	Ar 31 Mawrth 2019				Ar 31 Mawrth 2020			
	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweith-redol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweith-redol £'000	Cyfanswm £'000	%	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweith-redol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnad -oedd Gweith-redol £'000	Cyfanswm £'000	%
Ernesau Ecwiti								
Defnyddiwr	18,465	0	18,465	3	0	0	0	0
Cynhyrchu	22,213	0	22,213	3	0	0	0	0
Ynni a Gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau Ariannol	8,659	0	8,659	1	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	47,442	0	47,442	6	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	12,980	0	12,980	2	0	0	0	0
Eraill	25,194	0	25,194	3	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	40,280	40,280	5	0	43,319	43,319	6
Ernesau Dyledion								
Eraill	0	107,817	107,817	15	0	0	0	0
Eiddo Diriaethol								
Eiddo'r DU	23,594	44,250	67,844	9	0	67,905	67,905	10
Eiddo Tramor	0	393	393	0	0	80	80	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol								
Ecwiti	144,365	212,650	357,015	48	0	462,023	462,023	67
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	14,607	14,607	2	0	15,719	15,719	2
Eraill	0	0	0	0	0	99,631	99,631	14
Arian a Chyferthoedd Arian								
Y cyfan	19,086		19,086	3	3,627	0	3,627	1
Cyfanswm	321,998	419,997	741,995	100	3,627	688,677	692,304	100

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ac ymrwymadau

Mae'r ymrwymadau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiwn fydd yn daladwy yn y dyfodol yn ddibynnol ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, disgwyliad oes a lefelau cyflog. Mae disgwyliad oes yn seiliedig ar ragamcanion penodol i'r gronfa a elwir yn VitaCurves a thybir bod gwelliant tymor hir eisoes wedi cyrraedd yr eithaf, sydd gyfystyr â 1.25% y flwyddyn.

Mae Hymans Robertson, cwmni actiwari annibynnol, wedi amcangyfrif ymrwymadau Cynllun Pensiwn Gwynedd ac ymrwymadau Buddion Dewisol. Roedd amcangyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019. Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddir gan yr actiwari yn y tabl canlynol wedi cael effaith sylweddol ar werthoedd yr asedau a'r ymrwymadau fel a ganlyn:

Tud. 98

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
Tybiaethau Ariannol	% y.f.	% y.f.
Cyfradd Cynnydd Pensiynau	2.5	1.9
Cyfradd Cynnydd Cyflogau	2.5	2.2
Cyfradd Chwyddiant	2.5	1.9
Cyfradd Ddisgownt	2.4	2.3
Cyfradd enillion tymor hir a ddisgwylir ar yr holl asedau	2.4	2.3
Nifer a ddisgwylir i gymryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50	50
am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008	75	75
Tybiaethau Marwolaeth	Blynyddoedd	Blynyddoedd
Hirhoedledd yn 65 oed i bensiynwyr cyfredol		
Dynion	22.0	21.3
Merched	24.2	23.4
Hirhoedledd yn 65 oed i bensiynwyr y dyfodol		
Dynion	24.0	22.2
Merched	26.4	25.1

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintoli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actiwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2020 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau SCRh19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwyn meintoli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Cyngor pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o tua 3-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynnol ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth y Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019, sef dyddiad y prisiad actiwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn flaenorol.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun

Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2020	31 Mawrth 2020
	%	£'000
0.5% o leihad i'r gwir gyfradd ddisgownt	10	96,831
0.5% o gynnydd i'r gyfradd codiad cyflog	1	12,393
0.5% o gynnydd i'r gyfradd codiad pensiwn	9	83,421

Y prif ragdybiaeth demograffig yw'r dybiaeth hirhoedledd (h.y. disgwyliad oes yr aelod). At ddibenion sensitifrwydd, amcangyfrifir y bydd cynnydd o flwyddyn yn y disgwyliad oes yn cynyddu Rhwymedigaeth Budd Diffiniedig y Cyflogwr tua 3-5%. Yn ymarferol, bydd y gwir gost o flwyddyn o gynnydd yn nisgwylid oes yn dibynnu ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau i'r cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn).

Effaith ar Lif Arian y Cyngor

Un o amcanion y cynllun yw y dylid cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosib. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r gronfa i gyflawni lefel gyllido o 100% dros y 17 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol.

Caiff y cyfraniadau a delir gan y Cyngor eu gosod gan Actiwari'r Gronfa yn y prisiad bob tair blynedd (y diweddaraf oedd 31 Mawrth 2019), neu ar unrhyw adeg arall pan roddir cyfarwyddyd i wneud hynny gan yr Awdurdod Gweinyddu. Mae'r cyfraniadau sy'n daladwy dros y cyfnod tan 31 Mawrth 2021 wedi'u gosod yn y dystysgrif Cyfraddau ac Addasiadau. Am fanylion pellach ar y dull a ddefnyddiwyd i osod y cyfraddau cyfrannu ar gyfer y Cyngor, dylid cyfeirio at adroddiad actiwaraid 2019, dyddiedig 31 Mawrth 2020.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir

	Rhaniad Ymrwymiad 31 Mawrth 2020		Cyfnod Cyfartaledd Cymhwysol
	£'000	%	
Aelodau Gweithredol	465,827	51.4	28
Aelodau Gohiriedig	150,094	16.6	28
Aelodau Pensiynwyr	289,545	32.0	11
Cyfanswm	905,466	100.0	22

Mae'r ffigyrau uchod yn cynnwys ymrwymadau wedi eu hariannu yn unig, nid ydynt yn cynnwys ymrwymadau pensiynwyr heb eu hariannu. Mae'r parhad yn effeithiol ar brisiad swyddogol blaenorol ar 31 Mawrth 2019.

Effaith ar y Blynyddoedd i ddod

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyngor fod yn £19.985m yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2021.

Yn Ebrill 2017, gwnaeth Cyngor Gwynedd daliad o £8.627m i gronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer yr elfen sefydlog o gyfraniad y cyflogwr am y cyfnod 2017/18 i 2019/20. Drwy wneud y taliad yma, roedd y Cyngor yn elwa o raddfa cyfraniad is na'r hyn y byddai wedi ei gyfrifo fel arall.

Gan fod adroddiad yr Actiwari yn seiliedig ar amcangyfrifon, ac o ganlyniad i wahaniaethau amseru, gwnaed addasiad o £956,982 yn 2019/20 (£1,490,826 yn 2018/19) i ddod a'r diffyg yn y Gronfa yn seiliedig ar y ffigyrau Actiwaraid yn unol â'r ymrwymiad perthnasol i gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig sydd wedi eu diffinio ar y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth yma wedi ei drin fel Enillion a Cholledion Actiwaraid ar Asedau ac Ymrwymadau Pensiwn ac felly wedi eu cynnwys yn y ffigyrau Ymrwymiad sy'n berthnasol i gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig a diffinnir ar y Fantolen.

Tud. 100

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Dyfarniad Cyfreithiol McCloud a Sargeant

Roedd rhagdybiaeth twf cyflog Cronfa Gwynedd ym mhriiad 2016 yn hafal i'r Mynegai Pris Defnyddwyr (MPD) ac felly, yn 2018/19, ni wnaed unrhyw lwfans ar gyfer dyfarniadau McCloud/Sargeant. Ond yn y prisiad 2019, cynyddwyd y dybiaeth cynnydd cyflog uwchlaw MPD, felly mae Cyngor Gwynedd bellach wedi cydnabod rhwymedigaeth am ddyfarniadau McCloud/Sargeant am y tro cyntaf yng nghyfrifon 2019/20. Mae effaith bras y dyfarniad hwn wedi'i gynnwys o fewn y ffigur cost gwasanaeth blaenorol a adroddir o fewn y gwarged/diffyg ar ddarparu gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN 39 – YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Ceir ymrwymiad dibynnol pan fo digwyddiad sy'n arwain at rwymedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddiwyddiad neu fel arall ddiwyddiad ansicr sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Mae'r sefyllfa isod yn berthnasol i amgylchiadau'n ymwneud â dau ymrwymiad dibynnol penodol:

- Gofynion capio ac ôl-ofalaeth safleoedd tirlenwi yr Awdurdod - mae'r ddarpariaeth sydd yn gynwysedig yn y cyfrifon yn seiliedig ar amgylchiadau presennol a gwybyddus, yn ychwanegol i ragolygon perthnasol. Er hynny, mae'n bosib y bydd y gwir gost derfynol yn wahanol i'r amcangyfrif cyfredol o gostau'r dyfodol..
- Mae'r Awdurdod yn agored i ymrwymiad yswiriant posib sy'n berthnasol i drefniadau yswiriant ei gyn-Awdurdodau, sef Cyngor Sir Gwynedd, Cyngor Bwrdeistref Arfon, Cyngor Dosbarth Dwyfor, Cyngor Dosbarth Meirionnydd, a therfyniad Cronfa Municipal Mutual Insurance (MMI) ar 30 Medi 1992.

Gwnaeth MMI gynllun o drefniant gyda'i gredydwyr, ble, os oedd cyllid MMI yn annigonol i gyfarfod hawliadau yn y dyfodol, yna byddai cymal adfachu'n cael ei sbarduno (sef Cynllun o Drefniant) a allai effeithio hawliadau a dalwyd ers 1992/93. Ar 13 Tachwedd 2012, daeth cyfarwyddwyr y Cwmni i'r casgliad y dylid gweithredu amodau'r Cynllun o Drefniant a rhoddwyd rhybudd i'r perwyl hwn i Weinyddwr y Cynllun a'r Cwmni. Mae'r penderfyniad yn derfynol. Talwyd ardoll gwreiddiol o 15% o'r taliadau a wnaethpwyd ers 30 Medi 1992 yn ystod 2013/14, a talwyd 10% pellach yn 2016/17.

Fodd bynnag, yn unol â'r cynllun, bydd modd codi ardoll pellach os na fydd y lefi gwreiddiol yma yn ddigonol ar gyfer ymrwymadau MMI yn y tymor hwy. Mae Cyngor Gwynedd o'r farn y byddai'n ddarbodus i gynnal cronfa yn y disgwyliad y bydd yr ardoll gwreiddiol yn annigonol. Uchafswm amcangyfrif cyfredol yr ymrwymiad sy'n berthnasol i'r Awdurdod hwn yw hyd at £850,000.

NODYN 40 – YMDDIRIEDOLAETHAU

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel yr unig ymddiriedolwr ar gyfer 171 o gymroddion megis cronfeydd gwobrau ysgolion, a chronfeydd cysuron a gwelliannau i nifer o Sefydliadau'r Cyngor. Mae gan y Gronfa Fwyaf, y Gronfa Degwm, gyfriflyfr cyfrifo sy'n hollol ar wahân, tra bo'r Cyngor yn dal eiddo 170 o'r cymynroddion hyn ond nid yw'n gwneud penderfyniadau ar ddefnydd y cronfeydd. Ymhob achos, nid yw'r cronfeydd yn cynrychioli asedion y Cyngor ac felly nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

Cyfanswm balans y 170 o gymynroddion nad ydynt yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2020 oedd £1,097,086 (£972,101 ar 31 Mawrth 19). Buddsoddir y cronfeydd yn llawn er mwyn creu incwm.

Manylir ar y cymynroddion mwyaf, Y Gronfa Degwm ac Ymddiriedolaeth FMG Morgan, yn atodiadau A a B i'r cyfrifon hyn.

NODYN 41 – TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae GwryAD yn gynllun Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael ei adnabod fel cynllun 'Menter Cyllid Preifat' (MCP). Dechreuwyd ar y dasg o'i adeiladau yn 2012/13 a'r gwaith yn dod yn weithredol ym Medi 2013. Gwaith yw gogyfer â thrin gwastraff bwyd a ddiolir yn y tarddle gan breswylwyr a busnesau Gwynedd (yn bennaf) trwy ddefnyddio technoleg Treulio Anaerobig (Anaerobic Digestion). Mae hyn yn gymorth i'r Cyngor gyrraedd ei dargedau ailgylchu, a gweithio o fewn ei lwfansau tirlenwi o Wastraff Dinesig Bioddiraddadwy am gyfnod o 15 mlynedd.

Mae'r asedau sy'n cael eu darparu i gyflenwi'r gwasanaeth yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor. Gwerth yr asedau perthnasol ar 31 Mawrth 2020 oedd £3.2m (£3.5m ar 31 Mawrth 2019). Mae'r Cyngor yn gwneud taliad cytunedig (ffi giât) bob blwyddyn yn seiliedig ar isafswm o dunelli sy'n cael ei gynyddu yn flynyddol gan chwyddiant ac sy'n gallu cael ei ostwng os yw'r contractwr yn methu â chyrraedd safonau argaeledd a pherfformiad mewn unrhyw flwyddyn. Mae gan y Cyngor yr hawl i gynyddu swm y tunelli dros y 7,500 tunnell cytunedig hyd at 11,000 tunnell, a bydd yn talu ffi giât ostyngol am unrhyw beth dros 7,500 tunnell.

	Taliad am Wasanaethau	Ad-daliad Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Talwyd yn 2019/20	498	151	114	763
Taladwy yn 2020/21	498	160	105	763
Taladwy o fewn 2 i 5 mlynedd	1,991	746	314	3,051
Taladwy o fewn 6 i 10 mlynedd	1,700	794	112	2,606
Cyfanswm	4,687	1,851	645	7,183

Er bod y taliadau sy'n cael eu gwneud i'r contractwr yn cael eu disgrifio fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrifo er digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaeth a gyflenwir, y gwariant cyfalaf a'r llog oedd yn daladwy.

Mae'r contractwr yn derbyn incwm o ynni sy'n cael ei gynhyrchu o'r gwastraff sydd wedi eu galluogi i gadw'r taliad unedol i'r Cyngor yn isel. Os yw'r incwm yn uwch na'r hyn sydd yn y cytundeb, mae trefniant iddo gael ei rannu rhwng y contractwr a Chyngor Gwynedd.

NODYN 41 – TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH (parhad)

Mae'r ymrwymadau sy'n ddyledus i'r contractwr am y gwariant cyfalaf sydd wedi ei wneud fel a ganlyn:

	2019/20	
	Ymrwymadau Prydlesau	Incwm Gohiriedig
	£'000	£'000
Balans yn sefyll 1 Ebrill 2019	(1,851)	(1,373)
Ad-daliad o brifswm yn ystod y flwyddyn	151	0
Rhyddhad o incwm gohiriedig	0	146
Balans yn sefyll ar 31 Mawrth 2020	(1,700)	(1,227)

Gellir terfynu'r cytundeb gan un o'r ddwy ochr ar unrhyw adeg ar sail diffygion, yn amodol ar roi rhybudd yn unol â'r cytundeb. Yn ogystal, gall y Cyngor derfynu'r cytundeb yn unochrog yn unol â'r amodau ynddo. Byddai costau iawndal ynghlwm ag unrhyw drefniant terfynu. Ar ddiwedd y cytundeb, mae gan y Cyngor hawl i ail-dendro am gontractwr i ddarparu'r gwasanaeth.

NODYN 42 – CYLLIDEB CYFUN

O dan reoliad 19(1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllidebau cyfun rhwng Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas â darparu llety cartrefi gofal ar gyfer pobl hŷn. Daeth y trefniant i rym ar 1 Ebrill 2019. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gweithredu fel Awdurdod lletya yn ystod cyfnod cychwynnol y cytundeb (2019/20 i 2021/22).

Mae y partneriaid yn cyfrannu cyllid yn ôl eu gwir wariant ar gartrefi gofal i bobl hŷn.

Mae trafodion Cyngor Gwynedd wedi eu cynnwys yn y linell Oedolion, Iechyd a Llesiant o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer trefniadau cyllideb gyfun 2019/20 fel a ganlyn :-

Cartrefi Gofal ar gyfer Pobl Hŷn	
	2019/20
	£'000
Gwariant	
Costau Cartrefi Gofal	93,903
Cyfanswm Gwariant	93,903
Ariannu	
Cyngor Sir Ddinbych	(9,041)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(13,417)
Cyngor Sir y Fflint	(8,916)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(11,059)
Cyngor Gwynedd	(7,839)
Cyngor Sir Ynys Môn	(5,075)
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(38,556)
Cyfanswm Ariannu	(93,903)
(Gwared) / Diffyg wrth gefn	0

NODYN 43 – GWEITHREDIADAU AR Y CYD A CHYD-BWYLLGORAU

Mae'r Cyngor yn rhan o nifer o weithrediadau ar y cyd gydag Awdurdodau cyfagos yng Ngogledd Cymru.

Yn ystod 2019/20, roedd Cyngor Gwynedd yn rhan o bedwar cyd-bwyllgor, sef cyd-weithio mewn meysydd penodol rhwng Awdurdodau lleol. Mae'n ofynnol i gyfrifon ar wahân gael eu cynhyrchu ar gyfer cyd-bwyllgorau. Y pedwar cyd-bwyllgor perthnasol i Wynedd yn ystod 2019/20 yw:

- Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd
- GwE
- Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru (PTGGGC)
- Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Mae cyfrifon y cyd-bwyllgorau yn dilyn yr un amserlen o ran dyddiad statudol ar gyfer cwblhau y cyfrifon. Yn yr amgylchiadau, felly fe welir bod cyfrifon Cyngor Gwynedd yn adlewyrchu y gwir ymrwymiad net perthnasol, er bod y sefyllfa ddadansoddol oddrychol yn mynd i amrywio yn ddibynnol ar sefyllfa a threfniadau adrodd y gwahanol gyd-bwyllgorau. Mae'r ffigyrau ar gyfran berthnasol i Wynedd wedi eu cynnwys yn y tabl isod:

Gweithrediad ar y Cyd / Cyd-Bwyllgor	Awdurdod Lletya Cyllid	Cyngorau a Sefydliadau sydd yn rhan o'r Cydbwyllgor	Cyfran Cyngor Gwynedd	Gwerth Cyfran Gwynedd (Cyfrif Incwm a Gwariant)
			%	£'000
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	Cyngor Gwynedd	Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	50	214
GwE	Cyngor Gwynedd	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	17.64	721
Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru	Cyngor Sir y Fflint	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	22.91	1
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Cyngor Gwynedd	Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Gwynedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam Prifysgol Bangor Grŵp Llandrillo Menai Prifysgol Glyndŵr Wrecsam Coleg Cambria	12.5	67

Gellir gweld cyfrifon y cyd-bwyllgorau unigol ar wefannau y cyngorau sydd yn Awdurdodau lletya cyllid.

NODYN 44 – DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Pennaeth Cyllid ar 2 Hydref 2020. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle'r oedd digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bresennol ar 31 Mawrth 2020, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi'u haddasu ym mhob agwedd materol i ddangos effaith hyn. Mae'r cyfrifon wedi eu diweddarau ers eu cyhoeddi ar 3 Mehefin 2020 i ymgorffori darganfyddiadau'r archwiliwr.

Y GRONFA DEGWM

2018/19		2019/20	
£'000		£'000	£'000
930	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill		930
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn		
8	Llog ar fuddsoddiadau		18
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn		
(8)	Grantiau a chostau	(13)	
0	Trosglwyddo (Tan) / Gorwariant Gwynedd	1	(12)
930	Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth		936
	A gynrychiolir gan yr Asedau canlynol		
24	Dyledwyr		13
0	Buddsoddiadau		900
1,805	Arian mewn llaw		26
1,829			939
(891)	Llai - Eifen yn ddyledus i Gyngorau Môn a Chonwy		0
938			939
(18)	Llai - Credydwyr		(3)
10	Ychwaneger - Eifen yn ddyledus gan Gyngorau Môn a Chonwy		0
930	Cyfanswm		936

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Dywed Cynllun gweinyddu'r Gronfa y dylid defnyddio'r incwm at bwrsasau elusennol - addysgol, adloniadol a chymdeithasol, yn unol â disgresiwn y Cyngor.

2. Mae'r Ddeddf Elusennol 1993 yn gofyn am archwiliad annibynnol o ddatganiad o gyfrifon y Gronfa Degwm yn flynyddol.

3. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2020 oedd £761,978.

4. Yn 2018/19, cafodd yr asedau oedd yn berthnasol i Gyngor Môn a Chyngor Conwy eu dosbarthu yn ôl i'r Awdurdodau yn unol â'r cytundeb a wnaethpwyd yn 1996. Y cytundeb oedd fod Cyngor Môn yn cadw'r tir ac fod cyfanswm y tir ac arian yn cael ei rannu i adlewyrchu y dosraniad hyn, Gwynedd 44%, Môn 38% a Conwy 18%.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH FMG MORGAN
--

2018/19 £'000		2019/20 £'000
182	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill	189
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn	
13	Llog enillwyd gan yr asedau	12
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn	
(6)	Grantiau	(7)
189	Cyfanswm y Gronfa 31 Mawrth	194
	Asedau	
145	Buddsoddiadau	145
44	Arian mewn llaw	49
189		194

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Sefydlwyd y Gronfa hon gyda gweddill ystâd y diweddar Mrs. Florence Merthyr Guest Morgan. Roedd incwm y Gronfa i'w ddefnyddio er budd trigolion rhannau o Lŷn at bwrpasau penodedig.
2. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2020 oedd £307,833 (£351,837 ar 31 Mawrth 2019).
3. Mae Cronfa FMG Morgan tu allan i ofynion y Ddeddf Elusennol 1993. Oherwydd hyn nid oes angen archwiliad annibynnol o'r Gronfa Ymddiriedolaeth hon.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn cwrdd â'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 5 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae'n ddyletswydd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i Gyngor Gwynedd wneud trefniadau i sicrhau gwelliant wrth arfer ei swyddogaethau, gan roi sylw penodol i effeithiolrwydd strategol, ansawdd gwasanaethau, argaeledd gwasanaethau, tegwch, cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ac arloesi.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang yma, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, ac sydd yn cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Mae Cyngor Gwynedd wedi cymeradwyo a mabwysiadu Côt Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government*. Mae copi o'r côd i'w gael ar ein gwefan, neu gellir derbyn copi trwy ysgrifennu at Cyngor Gwynedd, Swyddfa'r Sir, Stryd y Jêl, Caernarfon, Gwynedd LL55 1SH. Mae'r datganiad yma yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r côd ac mae hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 5(5) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reoli mewnol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd hynny sydd yn cyfeirio a rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac i ystyried os yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith llywodraethu ac wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau ac amcanion; gall felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses parhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd o risgiau'n cael eu gwireddu ac i isafu'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod wedi bod yn ei le yng Nghyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn sy'n diwedd 31 Mawrth 2020 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: TREFNIADAU LLYWODRAETHU A’U HEFFEITHIOLRWYDD

- 3.1 Mae’r **Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu** yn cadw golwg parhaus, disgybledig ar faterion llywodraethu, yn codi ymwybyddiaeth ehangach ohonynt, ac yn hybu perchnogaeth ehangach o’r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol. Mae’r Grŵp yn cynnwys y Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, Pennaeth Cynorthwyol (Refeniw & Risg), Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Gorfforaethol, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogi Teuluoedd, y Rheolwr Risg & Yswiriant a’r Rheolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor.
- 3.2 Yn sgil cyhoeddi fersiwn newydd o Fframwaith CIPFA/SOLACE *Delivering Good Governance in Local Government* yn 2016, mae’r Grŵp wedi addasu trefniadau’r Cyngor ar gyfer adnabod ac asesu ei drefniadau llywodraethu er mwyn adlewyrchu’r Fframwaith newydd. Canlyniad hynny oedd gosod allan y fframwaith leol ar ffurf Cofrestr Risg Llywodraethu sydd yn rhan o’r Gofrestr Risg Gorfforaethol, gan adnabod 22 maes o risg llywodraethu.
- 3.3 Rhoddir amlinelliad o’r Meysydd Llywodraethu, y risgiau perthnasol a threfniadau’r Cyngor er mwyn ymdrin â hwy, ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny, yng ngweddill y rhan yma o’r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol.
- 3.4 Ar gyfer pob un o’r Risgiau Llywodraethu, dangosir sgôr risg cyfredol, sef y sgôr ar ôl asesiad gwrthrychol o’r trefniadau rheoli sydd yn eu lle rŵan. Rhoddir ystyriaeth i ddau ffactor:
- **Effaith** y risg petai’r digwyddiad yn cael ei wireddu
 - Y **Tebygolrwydd** iddo ddigwydd.
- 3.5 Mae’r sgoriau Effaith yn amrywio o 1 (effaith gweladwy) i 5 (effaith catastroffig), a’r sgoriau Tebygolrwydd o 1 (Annhebygol iawn) i 5 (digwydd rŵan). Cyfrifir y sgôr risg drwy luosi’r sgôr effaith a’r sgôr tebygolrwydd gyda’u gilydd.
- 3.6 Asesir lefel gymharol y risgiau fel a ganlyn:

Sgôr 20-25	Risg Uchel Iawn
Sgôr 12-16	Risg Uchel
Sgôr 6-10	Risg Canolig
Sgôr 1-5	Risg Isel

- 3.7 Ers Mawrth 2020, hyd at dyddiad cyhoeddi Datganiad Cyfrifon 2019/20, mae’r Cyngor wedi bod yn ymateb i argyfwng pandemig Covid-19. Lle mae hynny wedi cael effaith arwyddocaol a gweladwy ar drefniadau llywodraethu’r Cyngor, mae hynny wedi cael ei nodi isod.

Diwylliant

Risg: Fod diwylliant amhriodol o fewn y Cyngor yn llesteirio ein gallu i wneud y pethau iawn ac i'w gwneud yn y ffordd iawn

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Uchel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae cael diwylliant priodol yn gallu hyrwyddo'r holl agweddau llywodraethu a nodir yn y gofrestr ac yn yr un modd, mae cael diwylliant amhriodol yn gallu llesteirio'r holl agweddau llywodraethu.
- O gael y diwylliant yn iawn, mae modd i hynny oruchafu popeth arall sy'n effeithio ein gallu i gyflawni gan y bydd yr egwyddorion llywodraethu da yn rhan annatod o ymddygiad dydd i ddydd pob unigolyn o fewn y sefydliad. Mae Strategaeth Ffordd Gwynedd bellach yn nodi mai un o brif amcanion y Cyngor yw rhoi Pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud. Mewn gwirionedd mae hyn hefyd yn disgrifio gwerthoedd y Cyngor - sef unrhyw beth sy'n gydnaws â'r amcan hwnnw.
- Mae'r rhaglen 6 diwrnod i hyfforddi rheolwyr gwasaneth ar egwyddorion Ffordd Gwynedd (gan gynnwys egwyddorion rheoli perfformiad cadarn) wedi'i chyflwyno ers Haf 2017. Mae pob rheolwr gwasanaeth wedi dilyn yr hyfforddiant hwn erbyn hyn gyda cynllun gweithredu am y flwyddyn 2019/20 yn sicrhau bod yr hyfforddiant hwn wedi bod ar gael i reolwyr newydd yn ogystal a darpar reolwyr i'r dyfodol. Mae'r Rhwydwaith Rheolwyr wedi'i ail-sefydlu ac wedi cynnal ei gyfres cyntaf o gyfarfodydd ym Mawrth 2019. Mae'r arwyddion cynnar yn galonogol gyda'r anogaeth i reolwyr a'u timau ymgymryd ag adolygiadau o fewn eu gwasanaethau eu hunain yn hytrach na'r canolbwyntio blaenorol ar gynnal adolygiadau dwys. Mae cynnydd arwyddocaol yn gyffredinol ond mae tystiolaeth o hyd nad yw'r cynnydd hwnnw yn gyson ar draws y Cyngor.
- Mabwysiadwyd Cynllun a rhaglen waith Ffordd Gwynedd ar gyfer y cyfnod 2019-2022 gan y Cabinet ar y 23 o Orffennaf, 2019. Mae'r Cynllun yn adnabod naw maes y byddwn yn canolbwyntio arno er mwyn gwreiddio'r "ffordd o weithio" ymhellach. Gyda golwg ar sicrhau fod pawb yn glir pa ymddygiad sy'n ddisgwyliedig ohonynt cylchredwyd swydd-ddisgrifiad newydd i bob rheolwr/uwch-reolwr sy'n amlinellu'r ymddygiadau disgwyliedig ohonynt a chytunwyd ar gynnwys generig i swydd-ddisgrifiad newydd ar gyfer penaethiaid a penaethiaid cynorthwyol. Mae ymgynghoriad yn bresennol ar gynnwys generig terfynol swydd-ddisgrifiadau ar gyfer arweinyddion tîm a staff yn gyffredinol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
4	3	12

Ymddygiad

Risg: Diffyg integriti, moeseg a pharch yn ymddygiad aelodau a swyddogion, gan danseilio hyder y cyhoedd yn y Cyngor

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu codau ymddygiad ar gyfer ei aelodau a swyddogion, yn seiliedig ar reoliadau cenedlaethol (codau fel y Cod Perthynas Aelod/Swyddog; y Cod Ymddygiad Aelodau; Y Cod Ymddygiad Swyddogion; Y Polisi Gwrth Dwyll a Llygredd a'r Cod Ymarfer Canu'r Gloch) ac mae rhain at ei gilydd yn gosod sylfaen ar gyfer sicrhau integriti a moeseg. Mae tystiolaeth o weithredu pan mae'n ymddangos fod y codau ymddygiad hyn wedi cael eu torri.

Tud. 110

- Mae tystiolaeth glir fod y Cyngor yn rhoi ystyriaeth ddilys i adroddiadau'r Ombwdsman fel rhan o waith y Pwyllgor Safonau, sy'n gweithio'n effeithiol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Cyfreithlondeb

Risg: Anwybyddu rheol y gyfraith, sy'n golygu fod y Cyngor yn agored i heriau yn y llysoedd.

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Rhaid i swyddogion statudol (y Swyddog Monitro a Phennaeth Cyllid) gynnig sylwadau ar unrhyw benderfyniad ffurfiol, fel rhan o Gyfansoddiad cynhwysfawr sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd.
- Mae protocolau ffurfiol yn eu lle er mwyn gwarchod hawliau'r swyddogion statudol.
- Ni fu newid i'r trefniadau hyn yn ystod cyfnod y pandemig.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	1	3

Bod yn agored

Risg: Cyngor sydd ddim yn agored, sy'n golygu nad oes modd ei ddal yn atebol am ei benderfyniadau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Isafswm bosib o adroddiadau Pwyllgor sydd yn eithredig
- Rhoddir cyhoeddusrwydd i daflenni penderfyniad aelodau unigol, gyda gweithdrefnau sy'n sicrhau fod hyn yn digwydd.
- Cyhoeddir papurau cefndir gydag adroddiadau pwyllgor er mwyn sicrhau fod penderfyniadau'n cael eu gwneud gyda gwybodaeth lawn.
- Fe we-ddarlledir nifer o gyfarfodydd pwyllgorau sy'n cymryd penderfyniadau.
- Bydd y Cabinet yn ystyried adroddiadau perfformiad yn rheolaidd fel rhan o'u cyfarfodydd sy'n agored a bydd y Cyngor yn cyhoeddi ei Gynllun Corfforaethol, Adroddiad Perfformiad Blyneddol a'r Datganiad o'r Cyfrifon i geisio rhoi gymaint o wybodaeth ag y byddai trigolion ei angen i ni fod yn atebol.
- Defnyddir ddulliau amrywiol eraill hefyd megis y wefan, Newyddion Gwynedd a chyfryngau cymdeithasol i geisio sicrhau fod trigolion Gwynedd yn ymwybodol o beth sydd yn digwydd o fewn y Cyngor.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	1	2

Rhanddeiliad

Risg: Perthynas wan gyda rhanddeiliaid sefydliadol, gan ddiweddu gyda gwasanaethau is-optimaid

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae parodrwydd cyrff sector gyhoeddus, gan gynnwys Cyngor Gwynedd, cynghorau unedol eraill cyfagos, yr Heddlu, Y Bwrdd Iechyd, y trydydd sector ac eraill i gydweithredu er mwyn darparu gwasanaethau cyhoeddus ar y cyd yn gallu cael effaith sylweddol, weladwy i Bobl Gwynedd.
- Mae yna waith wedi digwydd i greu Cynllun Llesiant ac mae'r berthynas rhwng y sefydliadau wedi aeddfedu.
- Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Fodd bynnag, mae aelodau wedi codi'r cwestiwn a yw'r Bwrdd wedi darganfod y lle hwnnw lle mae'r gwir werth sydd ar gael yn cael ei uchafu eto.
- Mae Cynllun y Bwrdd yn gyson gyda Chynllun y Cyngor.
- Mae cydweithio hefyd yn digwydd ar lefel rhanbarthol sydd ddim bob tro mor effeithiol ag y gallai fod oherwydd maint yr ôl troed a'r trafferthion o adeiladu perthynas gyda nifer mor fawr o bobl. Mae yna rai engreifftiau o lwyddiant (e.e. Bwrdd Uchelgais).
- Mae yna gydweithio hefyd yn digwydd ar lefel sirol gyda llwyddiant yn amrywiol. Mae ein perthynas gyda'r Trydydd Sector yn parhau i esblygu ac rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn defnyddio'r berthynas honno i uchafu'r budd sy'n gallu deillio o hynny i bobl Gwynedd. Mae'r siwrnai yma yn parhau gyda'r adrannau perthnasol yn parhau i ddatblygu'r berthynas.
- Yn ystod cyfnod y pandemig gwelwyd brwdfrydedd amlwg ymysg gwirfoddolwyr i helpu ein cymunedau a bu'r Cyngor yn weithgar yn ceisio cynorthwyo'r grwpiau hynny i lwyddo.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Ymgysylltu

Risg: Methiant i ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaeth a dinasyddion unigol, gan arwain at beidio gwneud pethau yn iawn

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae ymgysylltu'n glir gyda Pobl Gwynedd, er mwyn sefydlu cyfathrebu clir a chael gwir ddealltwriaeth o anghenion, yn un o elfennau pwysicaf trefniadau llywodraethu.
- Bwriad Strategaeth Ymgysylltu'r Cyngor yw sicrhau fod y Cyngor yn derbyn barn y cyhoedd a rhanddeiliaid eraill fel bo'n briodol, gyda'r Uned Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn cefnogi gwasanaethau i ymgynghori yn y dull addas, a chefnogi wrth ddadansoddi canlyniadau.
- Rhannwyd y Sir i mewn i wyth ardal llesiant ac ymgynghorwyd gyda thrigolion yr ardaloedd hynny wrth lunio'r asesiad llesiant. Defnyddiwyd yr ardaloedd llesiant fel sail i drafodaethau cynnar Cynllun y Cyngor yn Hydref 2017 ac mae modd dadansoddi data ymgynghoriadau ar sail yr ardaloedd hyn hefyd.
- Y Llawlyfr Ymgysylltu wedi cael ei adolygu ym 2018 er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio â threfniadau newydd rheoli perfformiad.
- Trefniadau newydd wedi eu sefydlu i ymgysylltu'n benodol efo pobl ifanc Gwynedd yn sgil y gwaith ar adolygu y Gwasanaeth Ieuencid. Cynhaliwyd dau ymarferiad corfforaethol sylweddol ("Blaenoriaethau Pobl Gwynedd" a "Strategaeth Ariannol y Cyngor") yn ystod 2018/19 a chefnogwyd 14 gwasanaeth i ymgysylltu â defnyddwyr. Defnyddiwyd yr ymarferiadau yma i:

- Gryfhau gallu'r Cyngor i gynnal sgwrs ddwyffordd efo carfannau "anodd eu cyrraedd" (pobl ifanc, pobl LGBT+, lleiafrifoedd ethnig, ffoaduriaid, oedolion gydag anableddau dysgu ayyb);
- Adnabod camau i gryfhau a gwella'r Canllawiau a'r adnodd "Bocs Tŵls" Ymgysylltu;
- Cynnal awdit o allu'r adrannau i ymgysylltu a sefydlu trefniadau ar y cyd gyda'r Gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth i sicrhau fod y prosiectau lefel gwasanaeth a gefnogir yn cwrdd ag egwyddorion ymgysylltu'r Cyngor (pwrpas ac allbwn clir, amserlen ymarferol, hygyrchedd, ymrwymiad i adrodd yn ôl ar y canlyniadau ayyb.).
- Mae ymgysylltu gydag ardaloedd lleol wedi bod yn allweddol wrth i'r Cyngor gefnogi'r gwaith o adfer cymunedau yn dilyn y pandemig gyda bwriad i ymestyn y cysyniad ymhellach wrth lunio Cynlluniau Adfywio Ardalol i'r dyfodol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Cyfeiriad a gweledigaeth

Risg: Cyfeiriad a gweledigaeth sydd heb ei wreiddio mewn canlyniadau i unigolion ac nad yw felly'n gwireddu anghenion Pobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor yn effeithiol wrth bennu ei flaenoriaethau a rheoli disgwyliadau oherwydd y diwylliant o ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd, gyda'r mesurau perfformiad a ddefnyddir i herio perfformiad ar draws yr holl wasanaethau yn deillio o hyn.
- Cymeradwywyd Cynllun y Cyngor 2018-23 (adolygiad 2020/21) gan y Cyngor llawn ar 5 Mawrth 2020. Mae'r Cynllun yn cynnwys ein Datganiad Llesiant, saith Blaenoriaeth Gwella a phob cynllun adrannol. Canolbwyntwyd ar sicrhau ei fod yn glir a hawdd i bawb i'w ddarllen a'i ddeall.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	2	6

Cynaliadwyedd

Risg: Risg o greu atebion anghynaliadwy sydd ddim yn cydymffurfio gyda 5 egwyddor Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac felly ddim yn edrych ar yr hirdymor

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi cydnabod pwysigrwydd gweithredu yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac, ar y cyd â'i bartneriaid ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, wedi gwneud gwaith cychwynnol i adnabod yr hyn sydd angen ei wneud er mwyn gweithredu yn unol â'r 5 egwyddor - Hirdymor, Atal, Integreiddio, Cydweithio a Cynnwys.
- Mae'r Cyngor eisioes yn cydymffurfio â'r holl egwyddorion ond i raddau gwahanol. Rydym wedi cyflwyno eglurhad o egwyddorion y Ddeddf i'r Grŵp Rheoli sydd wedi cytuno mai'r ffordd orau i wreiddio yw fod Timau Rheoli Adrannau yn talu sylw i'r egwyddorion wrth gynllunio ymlaen. Cydnabyddir bod angen asesu os yw'r ffordd yma yn llwyddo ai peidio. Mae adroddiadau s'yn dod gerbron y Cabinet yn cael eu cyflwyno ymlaen llaw i'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol er mwyn eu hadolygu i gadw golwg ar leoedd lle efallai nad yw'r egwyddorion wedi eu dilyn cystal ag y gellid.

Drwy hyn y gobaith yw y byddwn yn gwreiddio'r egwyddorion yn naturiol yn hytrach na thicio bocsys ond amser a ddengys a fyddwn yn llwyddiannus. Mae'r egwyddorion yn golygu cynnwys pob carfan o gymdeithas ac mae gan y Cyngor eisoes drefniadau priodol i sicrhau ein bod yn gwella ein darpariaethau ar gyfer rhai nodweddion gwarchoddedig.

- Erbyn hyn roeddem wedi bwriadu asesu i ba raddau y mae'r gwreiddio yma yn digwydd go iawn ond oherwydd y Pandemig nid yw'r gwaith hwnnw wedi cychwyn. Mae Archwilio Cymru hefyd yn gwneud darn o waith er mwyn asesu hynny a byddwn angen ystyried i ba raddau y mae'r adroddiad hwnnw yn rhoddi cyfeiriad i ni wrth symud ymlaen.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Penderfyniadau

Risg: Amharoddrwydd i wneud penderfyniadau ar weithredu, sy'n golygu oedi mewn gwireddu canlyniadau i bobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Tystiolaeth dros y blynyddoedd diwethaf fod Cyngor Gwynedd yn fodlon gwneud penderfyniadau anodd neu amhoblogaidd e.e. maes ysgolion, allanoli ei Dai Cyngor, gweithredu ar ganlyniadau anodd Her Gwynedd; newid y drefn leuenctid a chymryd camau i sicrhau egwyddorion gweithredu ym maes Addysg.
- Bu'n rhaid canslo un o gyfarfodydd y Cabinet, ar 31 Mawrth 2020, oherwydd y pandemig. Ers hynny, mae'r Cabinet wedi cyfarfodydd yn rhithiol trwy dduliau meddalwedd fideogynadledda yn unol â'r Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020.
- Ni fu modd cynnal Cyfarfod Blynyddol y Cyngor ym Mai 2020 yn unol â'r amserlen wreiddiol. Bydd hyn yn digwydd yn unol â'r Rheoliadau.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Cynllunio Gweithrediadau

Risg: Ymyrryd heb gynllunio'n ddigonol, fyddai'n gallu golygu unai gweithredu ar fypwy neu gynllunio'n ormodol gan wastraffu amser ac adnoddau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor yn ymdrechu i gynnal balans addas rhwng cael gweithdrefnau Rheoli Prosiectau a gweithio'n effeithlon.
- Ceisir taro cydbwysedd rhwng yr angen am drefn a'r angen i gyflawni cyn gynted ag bod modd drwy wneud cyn lleied o waith papur ag sy'n gyson gyda hynny, gan annog adroddiadau syml a byr yn gosod allan y prif bwyntiau allweddol.
- Mae gan y Cyngor Strategaeth Ariannol Tymor Canol, gyda cyllidebau blynyddol yn seiliedig ar hwnnw. Mae gwaith y Cyngor ar gynllunio ariannol yn cael ei ganmol yn rheolaidd gan yr archwilwyr allanol, ac mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cymryd rôl flaenllaw ar graffu ariannol.

- Mae yna elfen o dystioaeth fod angen gwella'r cyfathrebu rhwng y Cabinet a'r corff sy'n gyfrifol am gydgordio'r gwaith craffu o hyd.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Adolygu deilliannau

Risg: Methiant i adolygu deilliannau en gweithredoedd, sy'n golygu nad ydym yn dysgu gwersi gan barhau i wneud yr un pethau yn anghywir

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae trefniadau asesu risg, llunio Cynllun Corfforaethol a rheoli prosiect y Cyngor yn sicrhau fod y deilliannau a fwriedir eu cyflawni ar gychwyn unrhyw brosiect yn glir.
- Mae'r adroddiad perfformiad blynyddol yn ceisio canolbwyntio ar asesu i ba raddau y mae'r deilliannau hynny wedi cael eu cyflawni. Mae yna engreifftiau lle mae hynny wedi digwydd yn dda ac mae'r sefyllfa yn gwella.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	2	6

Asedau Eiddo

Risg: Asedau Eiddo'r Cyngor ddim yn cael ei defnyddio i'w llawn botensial

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cynllun Asedau ar gyfer y cyfnod 10 mlynedd o 2019/20 hyd 2028/29 wedi cael ei ddatblygu a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn ar 07/03/2019.
- O ran y cerbydau mae yna gynllun ar waith i geisio gwneud gwell defnydd o fflyd y Cyngor sydd eisoes wedi cyflwyno rhai arbedion ariannol ac yn debygol o gyflawni mwy.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Asedau Technoleg Gwybodaeth

Risg: Asedau Technoleg Gwybodaeth y Cyngor ddim yn cael ei defnyddio i'w llawn botensial

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r gweithgareddau Technoleg Gwybodaeth dros y blynyddoedd a fu wedi canolbwyntio ar sicrhau isadeiledd priodol er mwyn gwarantu cefnogaeth sylfaenol i wasanaethau. Tra bod yna engreifftiau lle 'rydym wedi medru defnyddio technoleg gwybodaeth yn ehangach i wella sut yr

ydym yn cyflawni gwasanaethau i drigolion Gwynedd, nid oes yna dystiolaeth fod hyn yn gyson ar draws yr awdurdod a'i fod yn digwydd ar y cyflymder yr hoffem iddo ddigwydd.

- Mae Cynllun Ffordd Gwynedd 2019-2022 yn nodi fod y gefnogaeth Technoleg Gwybodaeth yn allweddol er mwyn atgyfnerthu gallu gwasanaethau i gyflwyno dulliau amgen o weithredu a fydd wedyn yn arwain at ddarpariaeth well ac hwylusach i bobl Gwynedd. Gwelodd ymateb y Cyngor i'r pandemig newid sylweddol yn nulliau gweithredu nifer o adrannau, gan gynnwys cynnydd sylweddol mewn gweithio o adref – na fyddai wedi bod yn bosib heb weithrediad cyflym a phendant gan y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Cynllunio'r Gweithlu

Risg: Gweithlu'r Cyngor ddim yn cael ei ddatblygu, sy'n golygu nad ydym yn gallu darparu gwasanaethau gorau i bobl Gwynedd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cynllun Pobl wedi esblygu dros y deuddeg mis diwethaf i weithio ar y cyd hefo Prosiect sy'n ymwneud ag Adnabod a Datblygu Talent h.y. adnabod y bylchau yn y gweithlu presennol ac i'r dyfodol ac yna denu a datblygu'r talent sydd ei angen yn fewnol ac yn allanol.
- Mae'r Cynllun Pobl yn blaenoriaethu gwella trefniadau ar gyfer meithrin talent o fewn y Cyngor, gwella ein trefniadau Cynllunio'r Gweithlu, a sicrhau fod ein trefniadau dysgu a datblygu yn canolbwyntio ar y pethau angenrheidiol.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Arweinyddiaeth

Risg: Diffygion yn arweinyddiaeth y Cyngor yn golygu nad ydym yn gwneud y pethau cywir

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae Arweinyddiaeth yn gosod y safon y mae disgwyl i bob Aelod a gweithiwr yn y Cyngor ei ddilyn. Mae ei effaith, felly, yn enfawr - gall Arweinyddiaeth dda oresgyn popeth arall, tra gallai Arweinyddiaeth wael ddistrywio'r hyn y mae'r Cyngor yn ceisio ei gyflawni. Hwn sy'n hwyluso gwreiddio diwylliant y Cyngor.
- Mae rolau y Cyngor, Cabinet, Aelodau Unigol a Prif Swyddogion, ynghyd â chynllun dirprwyo clir, wedi eu gosod allan yng Nghyfansoddiad y Cyngor. Mae Cyngor Gwynedd hefyd wedi blaenoriaethu datblygu ei Raglen Arweinyddiaeth ac mae hwnnw yn rhan o'r Cynllun Pobl a fabwysiadwyd gan y Cabinet.
- Tra bod yna ymrwymiad clir i fod yn ceisio gwella arweinyddiaeth yn barhaus, nid ydym bob tro yn y gorffennol wedi bod yn glir beth y mae hynny yn ei olygu na sut i'w wella.
- Mae yna elfen o dystiolaeth (drwy hunan asesiad) fod arweinyddiaeth o fewn y Cyngor yn gwella gyda nifer o enghreifftiau o arweinyddiaeth trawsffurfiol yn cael ei arddangos yn hytrach nag arweinyddiaeth trafodaethol. Mae'r pryslais cynyddol a roddir ar "arwain" yn hytrach na "rheoli" o

fewn diwylliant Ffordd Gwynedd yn arwydd arall cadarn o'r camau breision sy'n cael eu cymryd gydag aelodau'r Cabinet yn cymryd rol blaenllaw i hyrwyddo arweinyddiaeth dda trwy ymrwymo i'w datblygiad fel arweinwyr. Ymhellach cytunwyd ar yr hyn a ddiffinir fel arweinyddiaeth o fewn Cyngor Gwynedd ac mae'r diffiniad hwnnw yn cael ei adlewyrchu mewn swydd-ddisgrifiadau diwygiedig ar gyfer pob pennaeth a rheolwr yn y Cyngor. Mae'r ymrwymiad ar lefel gwleidyddol a gweithredol yn arddangos bod y camau positif hyn wedi dwyn ffrwyth a bod yr angen a'r gallu i arwain yn gwreiddio fel y norm o fewn y Cyngor. Yn sgil hyn oll, ystyrir y gwaith yma fel rhywbeth sy'n parhau yn allweddol ond gan gydnabod nad yw'n gymaint o risg ag y bu yn y gorffennol.

- Er mwyn adlewyrchu hynny, mae'r gwaith hwn wedi'i ymgorffori o fewn rhaglen waith Cynllun Ffordd Gwynedd yn hytrach na sefyll fel prosiect ar ei draed ei hun er bod prosiect penodol yn parhau i gael blaenoriaeth gwella uchel yng nghyswllt Merched mewn Arweinyddiaeth o fewn y Cyngor.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
4	2	8

Rheoli Risg

Risg: Gwendidau yn ein trefniadau rheoli risg, sy'n cynyddu'r bygythiad o rhywbeth yn mynd o'i le neu fethu cymryd cyfle i wella

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae yna drefniadau cryf ar gyfer monitro ein cydymffurfiaeth â rhai mathau penodol o risgiau gweithredol, megis Iechyd a Diogelwch, Diogelu Plant ac Oedolion a Chynllunio Argyfwng a Pharhad Gwasanaeth. Mae tystiolaeth meintiol fod perfformiad yn y meysydd hyn yn gwella - er fod yna enghreifftiau o le i wella ymhellach.
- Mae pob risg yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol wedi cael ei ystyried o berspectif y risg i Bobl Gwynedd, nid o safbwynt mewnbylg y Cyngor.
- Mae trefniadau rheoli risg y Cyngor yn parhau i ddatblygu, a byddant yn esblygu ymhellach wrth i ddiwylliant Ffordd Gwynedd dreiddio trwy'r Cyngor. Gwaith diweddar i ddatblygu un Cofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer yr holl awdurdod, ac i wneud hynny law-yn-llaw â threfn ble mae yn unedau busnes yn cofnodi rhwystrau ac yn mynd ati i geisio datrys rheini yn syth, yn dechrau dangos llwyddiant.
- Mae'r Pandemig Covid-19 wedi bod yn brawf sylweddol i Gynllun Pandemig Ffliw ac i gynlluniau parhad gwasanaeth y Cyngor. Yn syth fe welwyd yr hyn sy'n digwydd gydag unrhyw gynllun, sef bod yna bethau yn digwydd nad ydynt wedi eu cyfarch yn y cynllun. Er enghraifft nid oedd y Cynllun Pandemig Ffliw yn rhagweld y byddai cymdeithas ei hun yn cael ei gloi lawr ac y byddai angen dygymod nid yn unig gydag absenoldebau staff ond hefyd gyda staff i gyd yn gweithio o adref.
- Serch hynny llwyddwyd i ymateb ac mae'r nifer cymharol is yn yr achosion na'r hyn a ragwlewyd yn y tafluniadau gwreiddiol; y cyfyngiad yn y nifer marwolaethau a'r ffaith y bu modd i'r Cyngor barhau i ddarparu ei wasanaethau Blaenoriaeth 1 yn dyst i hynny.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
5	2	10

Perfformiad

Risg: Gwendidau yn ein trefniadau rheoli perfformiad sy'n golygu nad ydym yn gallu cymryd camau priodol i wireddu ein pwrpas

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae cyfundrefn Rheoli Perfformiad y Cyngor yn canolbwyntio ar sicrhau fod unedau busnes yn cyflawni eu pwrpas, a hynny trwy adolygu'n barhaus os ydym yn mesur y pethau cywir.
- Mae yna gyfarfodydd rheolaidd gydag Aelodau Cabinet a rheolwyr i asesu'r perfformiad diweddaraf gydag aelodau o'r Pwyllgor Craffu perthnasol hefyd yn bresennol i roi her. Cyflwynir adroddiadau perfformiad rheolaidd gan yr aelodau Cabinet ar eu meysydd cyfrifoldeb hwy i gyfarfodydd y Cabinet. Er hyn, nodir fod y drefn yma wedi cael ei ohirio yn ystod gwanwyn 2020 oherwydd y pandemig.
- Bydd yr Archwilydd Cyffredinol hefyd yn arsylwi ar ein perfformiad mewn gwahanol feysydd drwy gyhoeddi amrywiol adroddiadau ac mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cymryd trosolwg fod unrhyw argymhellion yn derbyn sylw.
- Mae'r Drefn Gwynion Gorfforaethol newydd yn parhau i ddatblygu'n dda. Mae'r Swyddog Gwella Gwasanaeth yn sicrhau ein bod yn dysgu gwersi o gwynion, ac yn osgoi ailadrodd camgymeriadau. Mae'r Gwasanaeth Cwynion a Gwella Gwasanaethau wedi gallu parhau i weithredu i ddelio â phryderon y cyhoedd ac i gefnogi gwasanaethau trwy gydol cyfnod y pandemig.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Rheolaeth Fewnol

Risg: Trefniadau rheolaeth fewnol anaddas, sy'n golygu unai nad ydym yn gwarchod rhag risgiau, neu yn gwastraffu adnoddau ar or-reoli

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae adroddiad blynyddol y Rheolwr Archwilio yn cadarnhau fod modd rhoi sicrwydd ar y rheolaethau mewnol yn y Cyngor.
- Mae adolygu ac addasu rheolaethau mewnol fel eu bod yn gymesur i'r hyn sydd ei angen yn greiddiol i'r nod o roi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud, gan waredu tasgau or-fiwrocraidd. Mae cael gwared o rwystrau yn ran o waith pawb, gan arwain at lefel addas o reolaeth fewnol.
- Mae effeithlonrwydd y gyfundrefn Archwilio Mewnol dan adolygiad parhaus, ac mae hunanasesiad yn dangos fod y gwasanaeth yn cwrdd â'r safonau proffesiynol yn unol â'r disgwyl.
- Mae gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gylch gorchwyl cytunedig sy'n cael ei adolygu'n rheolaidd. Mae tystiolaeth fod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn effeithiol iawn yn gwireddu ei swyddogaethau. Er hynny, gall fod tueddiad yma a thraw i'r Pwyllgor geisio dyblygu gwaith eraill (e.e. pwyllgorau craffu), yn hytrach na chadw throsolwg o'r trefniadau.
- Nodir fod cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym Mai 2020 a Mehefin 2020 wedi cael eu gohirio oherwydd yn pandemig, ond bydd yn parhau i gyflawni ei ddyletswyddau statudol o safbwynt y Datganiad o Gyfrifon trwy gyfarfod yn rhithiol fel bo'r angen yng Ngorffennaf a Medi 2020.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Gwybodaeth

Risg: Methiant i reoli gwybodaeth gan arwain at fethu gwarchod y gwybodaeth sydd gennym, neu beidio gwneud y defnydd gorau ohono.

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r system ERDMS, iGwynedd, bellach wedi ei chyflwyno i bawb yn y Cyngor ac yn sylfaen ar gyfer rhannu gwybodaeth yn fwy effeithiol, lleihau dyblygu a galluogi llai o gamau mewn prosesau.
- Mae'r Tim Ymchwil a Gwybodaeth yn cefnogi adrannau wrth ddefnyddio gwybodaeth i wneud penderfyniadau gan ganolbwyntio ar y blaenoriaethau uchaf yng Nghynllun y Cyngor.
- Mae angen parhaus i godi ymwybyddiaeth am egwyddorion Diogelu Data, a gwella ymagweddiad yn y maes. Mae'r gwaith hwn yn parhau. Yn arbennig mae llawer o waith wedi ei wneud i baratoi ar gyfer dyfodiad Deddfwriaeth diogelu data newydd.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	3	9

Cyllid

Risg: Gwendidau wrth rheoli arian cyhoeddus, sy'n golygu nad yw cyllid y Cyngor yn cael ei ddefnyddio ar ei flaenoriaethau

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae tystiolaeth glir yn bodoli fod trefniadau'r Cyngor yn gadarn, ac mae adolygiadau gan archwilwyr allanol - nid yn unig o'r Datganiadau Blynyddol o'r Cyfrifon ond hefyd adolygiadau o gydnerthedd ariannol - yn cynnig barn annibynnol sy'n cadarnhau hyn.
- Er gwaethaf hyn, mae'r pandemig wedi cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol y Cyngor. Adroddwyd i gyfarfod y Cabinet ar 19 Mai 2020 fod y sefyllfa yn un fregus gydag incwm wedi lleihau a gwariant yn uwch yn ystod y cyfnod argyfwng. Amcangyfrifir fod colled incwm y Cyngor am 3 mis oddeutu £5m, ac os fydd sefyllfa'r argyfwng yn parhau mi fydd y golled incwm oddeutu £10m dros 6 mis. Bydd y golled yn ddibynnol ar effaith y cyfyngiadau yn ystod y cyfnod.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
3	1	3

Atebolrwydd

Risg: Adrodd gwael, heb dryloywder ac anaddas i'r gynulleidfa, sydd ddim yn amlygu i'r cyhoedd yr hyn y mae'r Cyngor yn ei wneud ar eu cyfer gan danseilio'r sefyllfa ddemocrataidd

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Isel** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi darparu canllawiau ar baratoi adroddiadau ac ar wneud penderfyniadau da, er mwyn sicrhau fod yr adroddiadau sydd ar gael i'r cyhoedd yn eglur.
- Yn ogystal ag adroddiadau ffurfiol ar gyfer gwneud penderfyniadau, mae'r adroddiadau a gynhyrchir hefyd yn cynnwys yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol, y Cynllun Strategol (fydd yn cwmpasu cynlluniau busnes adrannol) a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gynhyrchir yn unol â fframwaith CIPFA/Solace.
- Mae'r Cyngor yn cynhyrchu adroddiadau rheolaidd ar ei sefyllfa ariannol.
- Bydd monitro adroddiad Cabinet yn parhau i ddigwydd yn naturiol gyda'r Prif Weithredwr yn taro golwg ar bob un.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	2	4

Sicrwydd

Risg: Diffyg sicrwydd ac atebolrwydd sy'n codi amheuaeth ymysg y cyhoedd am yr hyn mae'r Cyngor yn ei wneud

Asesiad:

Rydym wedi asesu fod hwn yn risg **Canolig** ar hyn o bryd, oherwydd:

- Mae nifer o ffyrdd ar gael o fewn y Cyngor er mwyn darparu sicrwydd annibynnol fod trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn gweithio fel y dylent. Mae swyddogion statudol yn sicrhau fod materion yn cydymffurfio â'r gyfraith a threfniadau'r cyfansoddiad tra bod y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr yn herio yn barhaus a yw adrannau yn gwneud y pethau iawn. Mae aelodau'r Cabinet hefyd yn cwrdd yn aml i herio eu gilydd ar ddatblygiadau.
- Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cadw trosolwg ar y trefniadau llywodraethu yn ogystal ag ar weithrediad argymhellion archwilwyr allanol.
- Yn cefnogi hyn mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gweithredu yn unol â'r safonau proffesiynol statudol, sef Safonau Archwilio Mewnol y Sector Gyhoeddus.
- Yn ffurfiol, fodd bynnag, y drefn craffu sydd i fod i ddal y Cabinet i gyfrif. Mae yna graffu a herio penderfyniadau a pholisiau yn dryloyw a gwrthrychol ond mae ansicrwydd ynglŷn a pha mor effeithiol y mae hynny. Adolygwyd y trefniadau cyn etholiad Mai 2017 ac fe benderfynodd y Cyngor fynd yn groes i argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a mabwysiadu trefn wahanol ar gyfer y dyfodol.
- Mae'r drefn newydd wedi'i rhoi ar waith yn dilyn etholiadau Mai 2017. Gwnaed addewid i adolygu effeithiolrwydd y trefniadau diwygiedig ac mae Gweithgor Craffu wedi ei sefydlu, sy'n cynnwys aelodau o'r Cabinet, Fforwm Craffu ac uwch swyddogion yn eistedd ar y Gweithgor hwnnw.
- Mae Covid-19 wedi cael effaith andwyol ar allu'r Cyngor i gyflawni ei swyddogaethau archwilio a chraffu. Bu'n rhaid canslo cyfarfodydd o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r pwyllgorau craffu ers cychwyn yn argyfwng ym Mawrth 2020. Ni fu modd i Archwilio Mewnol gyflawni llawer o archwiliadau yn ystod y cyfnod hwn chwaith, ond sefyllfa dros dro oedd hyn a cyflwynwyd cynllun Archwilio Mewnol newydd ar gyfer gweddill 2020/21 i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 30 Gorffennaf 2020.

Sgôr Risg Cyfredol:

Effaith	Tebygolrwydd	Sgôr risg
2	3	6

Rydym wedi cael ein cyngori ar oblygiadau canlyniad **yr adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu** gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, a bod y trefniadau **yn parhau i gael eu hystyried yn addas at ei ddiben yn unol â'r fframwaith llywodraethu**. Mae'r meysydd sydd wedi derbyn sylw eisoes a'r rhai y mae'r Cyngor am fynd i'r afael â hwy yn benodol gyda chamau gweithredu newydd ar y gweill yn cael eu hamlinellu isod.

Rhan 4: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

- 4.1 Dengys y sgoriau uchod na ystyrir fod unrhyw un o'r 22 maes llywodraethu yn cyflwyno risg uchel iawn, ond mae 1 yn risg uchel ac 11 yn risg canolog.
- 4.2 Mae pob un o'r meysydd llywodraethu wedi cael ei ystyried yng nghyd-destun y pandemig Covid-19 a rydym yn fodlon fod Cyngor Gwynedd wedi gallu addasu ei drefniadau gwaith er mwyn ymdopi â'r argyfwng heb wanhau ei drefniadau llywodraethu a rheolaeth fewnol mewn ffordd sydd angen ei amlygu yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.
- 4.2 Mae camau gweithredu ar gyfer y meysydd sydd â risg uchel neu ganolog wedi eu nodi isod.

RISG UCHEL

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Diwylliant	<p>Mae'r hyfforddiant 6 diwrnod yn parhau ar gyfer rheolwyr newydd a darpar-reolwyr tra bo hyfforddiant dau ddiwrnod i'w beilota gyda 4 grwp o swyddogion ar draws y Cyngor yn ystod hanner cyntaf 2020. Mae'r Grwp Craidd Ffordd Gwynedd ar hyn o bryd yn ystyried sut orau i arddangos y cyswllt agos rhwng diwylliant Ffordd Gwynedd a gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol gyda golwg i gynnwys eitem er mwyn trafod hyn ar raglen cyfarfodydd y Rhwydwaith Rheolwyr yn ystod 2020/21.</p> <p>Mae gwaith ar y gweill i ystyried dulliau o fesur cynnydd y diwylliant a geisir, trwy gyfuniad o hunan-asesiad gan reolwyr a'u timau ar yr un llaw ac herio gan aelodau'r Tim Rheoli a'r Cabinet ar y llaw arall. Disgwylir hefyd derbyn adroddiad gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2020 fydd yn asesu'r cynnydd trwy lygaid annibynnol. Y bwriad yw y bydd hyn oll yn cyfrannu tuag at ein gallu i fesur, nid yn unig y cynnydd, ond hefyd yr effaith a gaiff y "ffordd o weithio" ar ein gwasanaethau.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol

RISGIAU CANOLIG

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Rhanddeiliad	Mae yna ymdrechion yn mynd ymlaen mewn amryw feysydd i geisio symleiddio perthynas waith sy'n gymhleth. Fodd bynnag rhaid cydnabod mai dim ond hyn a hyn y mae modd i ni ei wneud ac mae yna le i gwestiynu mai'r ateb bellach yw ceisio darganfod ffyrdd o weithio rownd y rhwystrau deddfwriaethol sydd wedi cael eu gosod gan y Llywodraeth arnom. Rydym eisoes yn gwneud hynny yn eithaf llwyddiannus.	Tim Arweinyddiaeth a Chyfreithiol
Ymgysylltu	<p>Yn ystod 2020/21 mae bwriad i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • barhau i gyd-weithio gyda'r Gwasanaethau Ieuencid a phartneriaid allanol i ddatblygu ymhellach ein gallu i ymgysylltu gyda pobl ifanc. Byddwn hefyd yn cydweithio gyda'r Gwasanaeth Amddiffyn Plant i ddatblygu'r modd mae'r Cyngor yn ymgysylltu gyda phobl ifanc sydd un ai mewn gofal neu wedi gadael gofal y Cyngor; • sefydlu Panel Trigolion newydd fydd yn gwneud llawer mwy o ddefnydd o ddulliau electronig o ymgysylltu a fydd hefyd yn cydymffurfio â gofynion y Ddeddf Diogelu Data a GDPR; • parhau i gryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i arfogi gwasanaethau i gynnal ymarferiadau ymgysylltu ystyrlon ac effeithiol. Bydd hyn yn cynnwys cyhoeddi a hyrwyddo templedi, enghreifftiau o ymarfer da, canllawiau a "Bocs Tŵls" ymarferol. • asesu a chanfod y cynnydd ar draws y Cyngor o ran deall anghenion y rhai sy'n derbyn gwasanaeth 	Cefnogaeth Gorfforaethol
Cyfeiriad a gweledigaeth	Derbynnir y risg ar ei lefel bresennol.	Cefnogaeth Gorfforaethol
Cynaliadwyedd	Bydd y Grwp Llywodraethu yn ystyried canlyniad gwaith gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol fel sail i gynnal asesiad o sut mae'r 5 ffordd o weithio yn gwreiddio o fewn adrannau unigol, cyn dod i gasgliad ynglŷn â pha gamau sydd angen eu cymryd i lawn fabwysiadu egwyddorion llesiant cenedlaethau'r dyfodol ar draws y Cyngor.	Cefnogaeth Gorfforaethol
Adolygu deilliannau	Derbynnir y risg ar ei lefel bresennol.	Tim Arweinyddiaeth a Chyfreithiol

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Asedau Technoleg Gwybodaeth	Gweithredu yn unol â'r rhaglen waith sydd wedi ei gynnwys yn y Strategaeth Technoleg Gwybodaeth. Mae hyn yn cynnwys ymestyn y defnydd o hunanwasanaeth fel bod pobl Gwynedd yn medru cael gafael ar wasanaeth ar adeg sy'n gyfleus iddynt hwy.	Cyllid
Cynllunio'r Gweithlu	Mae'r Grŵp Prosiect a swyddogion y Tim Adnoddau Dynol yn cydweithio'n agos hefo rheolwyr yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn bresennol ac yn canolbwyntio ar adnabod swyddi a swyddogaethau allweddol yno. Bydd y gwaith hwn yn lledaenu i weddill y Cyngor yn ystod y flwyddyn i ddod. Mae'r angen i ddatblygu unigolion i gyflawni swyddogaethau arbenigol ac allweddol yn cael ei ddiwallu mewn sawl modd gyda'r ffocws yn ystod y flwyddyn i ddod ar brentisiaethau, cynllun arbenigwyr yfory a datblygu sgiliau arwain ymysg y gweithlu presennol.	Cefnogaeth Gorfforaethol
Arweinyddiaeth	<p>Yn ystod y flwyddyn i ddod, byddwn yn canolbwyntio ar hyrwyddo merched mewn arweinyddiaeth mewn ymdrech i gynyddu'r nifer o ferched sy'n ymgeisio, ac yn cael eu penodi, i ymgymryd ag uwch gyfrifoldebau o fewn y Cyngor. Mae'r prosiect penodol hwn wedi blaenoriaethu cynlluniau i gyflwyno rhaglen datblygu potensial ar gyfer merched, cynnal awdit o'n dulliau recriwtio a penodi ar gyfer swyddi rheolaethol a chreu fforwm ar gyfer arweinwyr a darpar-arweinwyr benywaidd o fewn y Cyngor.</p> <p>Byddwn hefyd yn parhau i ddatblygu'r ymddygiadau arwain a ddisgwylir o reolwyr yn gyffredinol ac hynny'n bennaf trwy gyfuniad o hyfforddiant yn ymwneud a'r "ffordd o weithio" a thrwy herio'r ymddygiadau fel rhan o'r gwerthuso parhaus sy'n cael ei hyrwyddo fel rhan o sefydlu'r diwylliant.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol
Rheoli Risg	Gwaith dal angen ei wneud i sicrhau fod holl adrannau'r Cyngor yn cynnal y drefn o gofnodi eu prif risgiau a'u hadolygu'n rheolaidd. Byd y Gwasanaeth Yswiriant a Risg yn cefnogi'r holl adrannau er mwyn sicrhau fod defnydd y Gofrestr Risg Gorfforaethol yn gyson ar draws y Cyngor, ac fod risgiau yn cael eu diweddarau'n barhaus. Bydd y drefn o ystyried cynnwys cofrestrau risg wrth fonitro perfformiad adrannau yn datblygu ymhellach.	Cyllid

Maes Llywodraethu	Trefniadau i Ymateb	Adran Gyfrifol
Gwybodaeth	<p>Mae bwriad i'r Tîm Ymchwil a Gwybodaeth ymestyn y gwaith cefnogi gwasanaethau wrth ddefnyddio a dehongli data perfformiad fel rhan o weithgaredd cefnogi Ffordd Gwynedd yr adran.</p> <p>Bydd y tim hefyd yn edrych ar sefydlu a hyrwyddo Safonau Gwybodaeth ar gyfer meysydd lle mae anghysondebau yn bodoli neu wedi codi.</p> <p>Mae'r gwaith o sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth diogelu data newydd yn parhau. Yn sgîl y gwaith o greu cofrestri asedau data, mae gwell ymwybyddiaeth o'r data personol sy'n cael ei gadw gan y Cyngor a pha wybodaeth bersonol sy'n cael ei rhannu yn allanol a'r angen i gytundebau masnachol priodol fod mewn lle.</p> <p>Ond erys y pryder am y niferoedd staff isel sy'n manteisio ar hyfforddiant ac yn derbyn polisiau yn y maes. Sefydlwyd grŵp i edrych yn benodol ar hyn ar draws y materion statudol er mwyn adnabod y ffyrdd fwyaf effeithiol ar gyfer cyflwyno'r hyfforddiant.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol
Sicrwydd	<p>Mae'r tim newydd a sefydlwyd ar gyfer cryfhau'r gefnogaeth i drefniadau craffu o fewn y Cyngor, yn gweithio'n agos hefo Cadeiryddion/Is-gadeiryddion y pwyllgorau unigol er mwyn sicrhau eglurder a rhannu arferion gorau. Bydd hyn yn ymestyn i ddatblygu trefniadau craffu rhanbarthol ar y cyd ag awdurdodau eraill ble'n berthnasol yn ystod 2020/21.</p>	Cefnogaeth Gorfforaethol

Rhan 5: BARN

Rydym o'r farn fod y trefniadau llywodraethu a ddisgrifir uchod yn cynnig sicrwydd fod ein trefniadau llywodraethu ar y cyfan yn gweithredu'n dda. Serch hynny, rydym yn bwriadu cymryd camau i ddelio gyda'r materion a nodir yn Rhan 4 uchod yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon bydd y camau hyn yn delio gyda'r angen i wella adnabuwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

DILWYN O WILLIAMS

Cyng. DYFRIG SIENCYN

PRIF WEITHREDWR CYNGOR GWYNEDD

ARWEINYDD CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD: 10 09 2020

DYDDIAD: 10 09 2020

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyngor Gwynedd

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol a nodiadau cysylltiedig Cyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Gwynedd yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu pwysig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2020 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20.

Sail y farn

Cynhaliâs fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Pwyslais mater – ansicrwydd materol yn ymwneud â phrisiadau eiddo

Tynnaf sylw at Nodyn 6 at y datganiadau ariannol, sy'n disgrifio cymal ansicrwydd prisiad materol sy'n deillio o amgylchiadau a achoswyd gan y pandemig COVID-19. Nid yw fy marn wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

Pwyslais mater - Cronfeydd eiddo'r DU

Tynnaf sylw at Nodyn 6 at y datganiadau ariannol sy'n disgrifio ansicrwydd perthnasol ynghylch prisiad cronfeydd eiddo'r DU a reolir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd. Nid yw fy marn wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r cyngor i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamdatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20;

- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn sgil gwybodaeth a dealltwriaeth o'r cyngor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif neu'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 9, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
15 Hydref 2020

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Geirfa

Amhariad – Lleihad yng ngwerth cario ased sefydlog oddi tan ei werth cario (oherwydd darfodedigrwydd, difrod neu newid anffafriol mewn amgylchedd statudol).

Amorteiddio – Gwarediad graddol ymrwymiad, megis benthyciad, gyda thaliadau cyson dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i glirio'r prifswm a'r llog.

Ariannu Cyfalaf - Cyllid ar gyfer talu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd i ariannu gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, lesu, cyllido'n uniongyrchol o refeniw, derbyniad cyfalaf i'w ddefnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, reserfau refeniw a reserfau wedi'u clustnodi.

Ased - Eitemau o werth sydd yn cael ei fesur mewn cyd-destun pris.

- Caiff ased cyfredol ei dreulio neu gall golli gwerth ariannol materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf.
- Mae ased anghyfredol yn darparu budd i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n ddarparu am gyfnod o dros flwyddyn.

Asedau Anniriaethol – Ased anariannol adnabyddadwy heb sylwedd corfforol. Meddalwedd cyfrifiadurol er enghraifft.

Asedau Cymunedol - Asedau anghyfredol y mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal yn barhaus sydd heb oes benodol ddefnyddiol, ac a allai gael cyfyngiadau ar eu gwarediad. Gall esiamplau gynnwys parciau ac adeiladau hanesyddol.

Asedau Treftadaeth – Ased gyda rhinweddau Hanesyddol, Artistig, Gwyddonol, Technolegol, Geoffisegol neu a budd Amgylcheddol, gaiff ei ddal a'i gynnal yn bennaf am ei gyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Balansau (neu Reserfau) - Mae'r rhain yn cynrychioli cyllid cronedig sydd ar gael i'r Cyngor. Caiff rhai balansau (reserfau) eu clustnodi ar gyfer pwrpas penodol i ariannu mentrau diffiniedig yn y dyfodol neu i gwrdd â risg neu ymrwymadau gaiff eu hadnabod.

CIPFA (Chartered Institute of Public Finance and Accounting) – Sefydliad proffesiynol ar gyfer cyfrifwyr sy'n gweithio yn y sector gyhoeddus.

Cost Adnewyddu Dibrisiedig – Dull prasio sy'n darparu procsi ar gyfer gwerth marchnad asedau arbenigol.

Cost Gwasanaeth Cyfredol – Cynnydd yng ngwerth cyfredol ymrwymadau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig a ddisgylir i godi o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

Credydwyr - Symiau yn ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, sydd â thaliadau heb eu gwneud erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Cronfa Gyffredinol - Prif gronfa refeniw'r Cyngor sydd yn cynnwys cost net yr holl wasanaethau a ariennir gan drethdalwyr lleol a grantiau'r Llywodraeth.

Cronfa Ymddiriedolaeth - Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor ar gyfer dibenion megis gwobrau, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf – Reserf wedi ei glustnodi o adnoddau cyllid neu dderbyniad cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-daliad benthyciad allanol a mathau eraill o drafodion cyllido cyfalaf.

Cynllun Buddiannau Diffiniedig – Pensiwn neu gynllun budd ymddeoliad arall sydd ddim yn gynllun cyfraniad diffiniedig.

Cynllun Cyfraniadau Diffiniedig - Pensiwn neu gynllun budd ymddeoliad arall lle gwelir gweithiwr yn cyfrannu symiau penodol rheolaidd fel swm neu ganran o'r cyflog, a ni fydd rhwymedigaeth gyfreithiol nac adeiladol i dalu cyfraniadau pellach petai'r cynllun ddim ag asedau digonol i dalu buddion i'r holl weithwyr mewn perthynas â gwasanaeth y gweithiwr yn y cyfnod presennol a blaenorol.

Darpariaeth – Ymrwymiad sydd ag amseru neu swm ansicr, sydd i gael ei dalu drwy drosglwyddo buddion economaidd.

Derbyniadau Cyfalaf - Incwm a dderbynnir o werthu tir neu asedau cyfalaf arall.

Dibrisio – Mesuriad cost y budd economaidd yr asedau sefydlog diriaethol dreuliyd yn ystod y cyfnod.

Dyledwyr - Symiau yn ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaeth a dderbyniwyd, o fewn y cyfnod cyfrifo, sydd â thaliadau heb eu derbyn erbyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

Eiddo Buddsoddi – Eiddo a ddelir unai ar gyfer ennill incwm rhent neu ar gyfer gwerthfawrogiad cyfalaf, neu'r ddau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid - Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, mae y newidiadau mewn gwaged actiwaraid sydd yn codi oherwydd bod digwyddiadau heb gyd-daro gyda rhagdybiaeth actiwaraid a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profiad enillion a cholledion) neu bod y rhagdybiaethau actiwaraid wedi newid.

Gwariant Cyfalaf - Gwariant caffael ar ased anghyfredol, a gaiff ei ddefnyddio wrth ddarparu gwasanaeth tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo neu wariant sydd yn cyfrannu, a ddim yn unig yn cynnal, at werth ased anghyfredol.

Gwerth Llyfr Net – Gwerth lle caiff asedau sefydlog eu cynnwys ar y Fantolen, h.y. eu cost hanesyddol neu werth cyfredol llai'r gwerth cronus a ddarperir ar gyfer dibrisiad.

Gwerth Teg - Y pris a dderbynnir i werthu ased, neu a delir i drosglwyddo ymrwymiad mewn trafodyn trefnus rhwng cyfranwyr i'r farchnad ar ddyddiad y mesuriad.

Lleiafswm Darpariaeth Refeniw (LIDR) – Y lleiafswm sydd rhaid ei godi ar gyfrif refeniw Awdurdod yn flynyddol a'i neilltuo fel darpariaeth ar gyfer ymrwymiad credyd.

Menter Cyllid Preifat (MCP) – Menter llywodraeth ganolog sy'n anelu i gynyddu lefel y cyllid sydd ar gael ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus drwy ddenu ffynonellau preifat o gyllid.

Offerynnau Ariannol - Unrhyw gytundeb sydd yn cynyddu ased un endid ac ymrwymadau ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol ac ymrwymadau ariannol, o fasnach dderbyniadwy (anfoneb dyledus) a masnach daladwy (anfoneb sy'n ddyledus i'w talu) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau wedi eu mewnbllannu.

Partion Cysylltiedig - Caiff partion eu hystyried i fod yn gysylltiedig os oes gan un parti'r gallu i reoli'r parti arall neu gyda dylanwad sylweddol penodol dros y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

Praeseptau – Yr ardoll a wnaed gan Awdurdodau archebiant ar Awdurdodau sy'n bilio, gyda'r gofyn ar yr Awdurdod sy'n bilio i gasglu'r incwm gan drethdalwyr y Cyngor ar eu rhan.

Prydlesau Cyllidol – Les sydd yn trosglwyddo'n sylweddol holl risg a gwobr perchnogaeth ased anghyfredol i'r deiliad prydles.

Prydlesau Gweithredol - Math o les, gan amlaf ar offer cyfrifiadurol, cyfarpar swyddfa, dodrefn a.y.y.b. ble mae'r cydbwysedd risgiau a gwobrau o ddal yr ased ynghlwm â'r prydleswr. Mae'r ased yn aros ym mherchnogaeth y prydleswr ac mae costau'r les yn wariant refeniw i'r Cyngor.

Rhestr Eiddo – Niferoedd stoc heb eu defnyddio sy'n cael eu dal gyda'r disgwyliad o'u defnyddio yn y dyfodol. Fe gawn eu categorioedd fel nwyddau neu asedau eraill a brynwyd i'w gwerthu ymlaen, nwyddau traul, defnydd crai a chyfansoddion, nwyddau a gwasanaeth mewn camau canolog rhwng cwblhad a gorffenedig.

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh) – Cyfres o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Rhaid iddynt gael eu gweithredu ar bob datganiad cyllidol gan bob endid sy'n adrodd i bob datganiad cyllidol er mwyn darparu darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr endid, ac fel ffordd i gysoni a chymharu gyda datganiadu cyllidol endidau eraill.

Ymrwymadau – Symiau sydd yn ddyledus i unigolion neu sefydliadau y bydd yn rhaid eu talu rhywbryd yn y dyfodol.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon – Cyngor Gwynedd

Blwyddyn archwilio: 2019-20

Dyddiad cyhoeddi: 5 Hydref 2020

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Rydym yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio diamedd ar eich cyfrifon. Mae rhai materion y mae angen rhoi gwybod ichi amdanynt cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad	4
Effaith Covid-19 ar Archwiliad Eleni	4
Barn Archwilio Arfaethedig	6
Materion Arwyddocaol	6
Argymhellion	8
Atodiadau	
Atodiad 1 – Llythyr Sylwadau	9
Atodiad 2 – Adroddiad Archwilio Arfaethedig	12
Atodiad 3 – Argymhellion	15

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad

- 1 Rydym yn crynhoi prif ganfyddiadau ein harchwiliad o'ch cyfrifon ar gyfer 2019-20. yn yr adroddiad hwn.
- 2 Rydym eisoes wedi trafod y materion hyn gyda Prif Gyfrifydd (Corfforaethol a Phrosiectau) a'r Uwch Reolwr Cyllid.
- 3 Ni all archwilwyr byth roi sicrwydd cyflawn bod cyfrifon wedi'u datgan yn gywir. Yn lle hynny, rydym yn gweithio i lefel o 'berthnasedd'. Pennir y lefel hon o berthnasedd i geisio adnabod a chywiro camddatganiadau a allai arwain fel arall at gamarwain rhywun sy'n defnyddio'r cyfrifon.
- 4 Fe bennon ni lefel o £8,837,000 ar gyfer hyn yn archwiliad eleni.
- 5 Rydym bellach bron â bod wedi cwblhau archwiliad eleni ond mae'r gwaith canlynol yn dal heb ei gwblhau:
 - Cwblhau'r gwaith sy'n cael ei wneud ar asedau nas ailbrisiwyd yn ystod y flwyddyn;
 - Cwblhau gwaith ar rannu costau sy'n ymwneud â chyfalaf a phensiynau ar draws adrannau;
 - Derbyn llythyr SCR 19 gan Archwilwyr y Gronfa Bensiwn a chwblhau gwaith pensiwn;
 - Adolygiad o'r cyfrifon terfynol ar ôl eu derbyn;
 - Clirio nodiadau adolygiad archwilio;
 - Cwblhau adolygiad y Partner;
 - Cliriad gan adolygydd ansawdd; a
 - Derbyn Llythyr Cynrychiolaeth wedi'i lofnodi.
- 6 Yn ein barn broffesiynol ni, rydym wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol sy'n berthnasol i'n gwaith; bod yn annibynnol arnoch chi; ac, ni pheryglwyd ein gwrthrychedd mewn unrhyw ffordd. Nid oes unrhyw berthnasoedd rhyngom ni a chithau a allai danseilio ein gwrthrychedd a'n hannibyniaeth yn ein tyb ni.

Effaith Covid-19 ar Archwiliad Eleni

- 7 Mae pandemig Covid-19 wedi cael effaith arwyddocaol ar bob agwedd ar ein cymdeithas ac mae'n parhau i wneud hynny. Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith eich bod yn paratoi cyfrifon ac mae'n glod sylweddol i ymrwymiad eich tîm cyfrifon eich bod wedi llwyddo i wneud hynny eleni yn wyneb yr heriau a achosir gan y pandemig hwn. Rydym yn eithriadol o ddiolchgar i broffesiynoldeb y tîm o ran y modd y gwnaethant ein cynorthwyo ni i gwblhau ein harchwiliad dan amgylchiadau mor anodd.

- 8 Nid yw'n syndod bod y pandemig wedi effeithio ar ein harchwiliad ac rydym yn crynhoi'r prif effeithiau yn **Arddangosyn 1**. Ac eithrio lle'r ydym yn gwneud argymhellion yn benodol, darperir y manylder yn **Arddangosyn 1** er gwybodaeth yn unig i'ch helpu chi i ddeall effaith pandemig Covid-19 ar broses archwilio eleni.

Arddangosyn 1 – effaith Covid-19 ar archwiliad eleni

Amserlen	<ul style="list-style-type: none"> • Newidiwyd y terfyn amser ar gyfer cwblhau eich cyfrifon gan Llywodraeth Cymru o 15 Mehefin 2020 i 30 Awst 2020, ac y terfyn amser i gyhoeddi'r cyfrifon archwiliedig o 15 Medi 2020 i 30 Tachwedd 2020. • Cawsom y cyfrifon drafft ar 3 Mehefin 2020. • Rydym yn disgwyl i'ch adroddiad archwilio gael ei lofnodi ar 15 Hydref 2020.
Llofnodion electronig	Rydym yn bwriadu defnyddio llofnodion electronig ar gyfer llofnodi'r cyfrifon.
Tystiolaeth archwilio	<p>Roedd y wybodaeth a dderbyniwyd ynghylch Prisiadau Eiddo yn wahanol i flynyddoedd blaenorol oherwydd na chynhyrchwyd unrhyw adroddiad ffurfiol gan y Prisiwr. Yn lle, derbyniwyd llyfr gwaith y Prisiwr a oedd yn cynnwys gwybodaeth sylweddol, yn ynghyd â dyddiadau amrywiol nad oeddent wedi'u diweddarau ar gyfer 2019/20 (er y cadarnhawyd i ni fod yr holl brisiadau gofynnol wedi'u cynnal ar gyfer 2019/20), a oedd yn golygu bod yr adolygiad o'r wybodaeth hon wedi cymryd mwy o amser nag mewn blynyddoedd arferol.</p> <p>Yn ogystal â hyn, gwnaethom nodi wedyn bod categori o asedau a oedd i fod i gael eu hailbrisio yn 2019/20 (safleoedd gwastraff) fel rhan o gylch prisio 5 mlynedd y Cyngor heb gael eu hailbrisio gan nad oedd y Cyngor yn gallu cyflogi prisiwr arbenigol i gyflawni'r gwaith hwn. Arweiniodd hyn at angen cyflawni prisio dilynol ar yr eiddo hyn, y mae'r Cyngor bellach wedi'i gwblhau, gyda gwybodaeth yn cael ei ddarparu ar gyfer archwilio wythnos yn cychwyn 28 Medi 2020. Mae ein gwaith archwilio sy'n ymwneud â hyn yn parhau ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn a byddwn yn diweddarau ar lafar yng nghyfarfod y Pwyllgor.</p>
Arall	Roedd effaith Covid-19 yn golygu bod angen i ni ffactorio ystyriaethau ychwanegol yn ein hasesiad risg ac roedd angen gwaith pellach ar rai meysydd o'n harchwiliad, fel prisiadau eiddo, pensiynau, a'r asesiad busnes gweithredol. Nodwn ei fod hefyd wedi arwain at ansicrwydd perthnasol ynghlwm a'r prisiadau eiddo a gynhyrchwyd gan Brisiwr y Cyngor.

- 9 Byddwn yn adolygu'r hyn yr ydym wedi'i ddysgu ar gyfer ein proses archwilio o bandemig Covid-19 a pha un a oes arferion arloesol y gallem eu mabwysiadu yn y dyfodol i wella'r broses honno.

Barn Archwilio Arfaethedig

- 10 Rydym yn bwriadu cyhoeddi **barn ddiamod ar gyfrifon** eleni unwaith y byddwch wedi rhoi Llythyr Sylwadau inni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
- 11 Rydym yn cyhoeddi barn archwilio 'amodol' lle mae gennym bryderon perthnasol ynghylch rhai agweddau ar eich cyfrifon; fel arall rydym yn cyhoeddi barn ddiamod.
- 12 Mae'r Llythyr Sylwadau'n cynnwys rhai cadarnhadau y mae'n ofynnol inni eu cael gennych chi dan safonau archwilio ynghyd â chadarnhad o wybodaeth benodol arall yr ydych chi wedi'i darparu ar ein cyfer yn ystod ein harchwiliad.
- 13 Caiff ein hadroddiad archwilio arfaethedig ei nodi yn **Atodiad 2**.

Materion Arwyddocaol sy'n codi o'r Archwiliad

Camddatganiadau nas cywirwyd

- 14 Rydym yn nodi isod y camddatganiadau a ganfuwyd gennym yn y cyfrifon, sydd wedi cael eu trafod gyda'r rheolwyr ond sy'n dal heb eu cywiro. Gofynnwn fod y rhain yn cael eu cywiro. Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiadau hyn, gofynnwn ichi ddarparu'r rhesymau dros beidio â'u cywiro ar ein cyfer yn ysgrifenedig.
- Gwnaethom nodi bod balans arian parod y Cyngor yn cynnwys y balansiau arian parod llawn sy'n ymwneud â Chyd-bwyllgor Harbyrau Cyngor Gwynedd (£17.6 mil), Pwyllgor Polisi Cynllunio Ar y Cyd (£179.2 mil), a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (£508.8 mil). Does dim cyfrifon banc ar wahân ar gyfer y cyd-bwyllgorau, ac gan ni chynhelir unrhyw ymarfer i dynnu unrhyw falansau nad ydynt yn ymwneud â Chyngor Gwynedd o'r balans arian parod yn Natganiad Cyfrifon Cyngor Gwynedd (ar wahân i ddileu'r balansau sy'n ymwneud â GwE), mae'r balans yma yn cael ei orddatgan. Er nad yw'r gorddatganiad yn berthnasol, fe'i nodwyd fel rhan o'r adroddiad hwn gan ei fod yn uwch na'n trothwy adrodd o £100 mil.
 - Gwnaethom nodi nifer o achosion sy'n darparu tystiolaeth bod balans y credydwyr wedi'i danddatgan. Er bod pob un o'r achosion a nodwyd yn is na'n trothwy adrodd o £100 mil, gan nad ydym wedi gallu pennu bod y rhain yn ddigwyddiadau ynysig, rydym wedi cyflawni allosodiad o'r gwallau a nodwyd sydd wedi arwain at wall rhagamcanol o £2,170 mil, sydd yn amherthnasol.

- Gwnaethom nodi nifer o wallau bach o ganlyniad i'n profion dyledwyr. Roedd pob un yn is na'n trothwy adrodd o £ 100 mil yn unigol ac mewn cyfanswm. Er hynny, gan nad oeddem yn gallu dod i'r casgliad mai gwallau ynysig oedd y rhain, rydym wedi allosod y gwall potensial sy'n dod i gyfanswm o £ 580 mil. Roedd y gwallau a nodwyd yn cynnwys balans y daethom i'r casgliad nad oedd yn ddyledwr dilys, dau falans nad oedd eto i'w derbyn gan y Cyngor sy'n codi ansicrwydd ynghylch eu hadenilladwyedd, ac un dyledwr a oedd yn seiliedig ar amcangyfrif a oedd yn is na swm terfynol y dyledwr.
- Gwnaed her gyfreithiol yn erbyn y Llywodraeth mewn perthynas â buddion anghyfartal i briod gwrywaidd aelodau benywaidd (mewn perthynas â gwasanaeth cyn 1988). Cadarnhaodd Tribiwnlys Cyflogaeth yr hawliad yn ddiweddar, a wnaeth arwain at angen cydnabod atebolrwydd ychwanegol yn FY20, fel digwyddiad addasu ar ôl y fantolen, fel cost gwasanaeth yn y gorffennol. Nodwn fod hwn yn faes sydd wedi bod yn datblygu ers i'r cyfrifon gael eu drafftio yn gyntaf, ac mae ein harbenigwyr pensiwn wedi amcangyfrif y gallai effaith hyn fod tua 0.2% o'r rhwymedigaeth budd diffiniedig (h.y. tua £2m) sydd ddim yn cael ei ystyried yn berthnasol.

Camddatganiadau a gywirwyd

- 15 Roedd camddatganiadau yn y cyfrifon yn wreiddiol sydd bellach wedi cael eu cywiro gan y rheolwyr. Nid oedd y rhain yn berthnasol felly nid ydym yn credu bod angen tynnu eich sylw atynt, ac eithrio'r camddatganiad a gynhwysir isod (nad ydym eto wedi cwblhau ein gwaith archwilio arno). Lle rydym wedi nodi diffyg rheoli o ganlyniad i'r camddatganiadau a nodwyd, mae hyn wedi'i cynnwys yn **Atodiad 3**.

Gwerth y cywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm am y cywiriad
Nid oes unrhyw effaith ar gyfanswm cost gwasanaethau gan fod hyn yn ymwneud ag ailddosbarthu rhwng adrannau. Mae'r newid mwyaf o ganlyniad i hyn yn ymwneud â Chorfforaethol lle mae gwariant wedi gostwng o £ 91,352 mil i £ 45,501 mil.	Mae'r Cyngor wedi ailddyrranu costau sy'n ymwneud â defnyddio asedau anghyfredol (e.e. dibrisiant) a buddion gweithwyr o gael eu cynnwys yn yr adran Gorfforaethol, ac yn hytrach i adlewyrchu'r adran briodol. Mae hyn yn ymwneud â chostau yn y flwyddyn gyfredol a'r flwyddyn flaenorol.	Yn unol â pharagraff 3.4.2.39 o'r cod CIPFA, mae'n ofynnol cynnwys ym mhob adran y taliadau priodol am ddefnyddio asedau anghyfredol a chostau cronedig budd-dal gweithwyr.

Materion Arwyddocaol eraill sy'n codi o'r Archwiliad

- 16 Yn ystod yr archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion sy'n ymwneud â'r cyfrifon ac yn rhoi gwybod ichi am unrhyw faterion arwyddocaol sy'n codi. Nid oedd unrhyw faterion yn codi yn y meysydd hyn y flwyddyn yma.

Argymhellion

- 17 Caiff yr argymhellion sy'n codi o'n harchwiliad eu nodi yn **Atodiad 3**. Mae'r rheolwyr wedi ymateb iddynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol i ganfod pa gynnydd a wnaed gyda hwy yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf. Lle mae unrhyw gamau gweithredu heb eu cymryd, byddwn yn parhau i fonitro'r cynnydd ac yn adrodd wrthy ch am hynny yn adroddiad y flwyddyn nesaf. Nodwn nad yw'r argymhellion a godwyd yn ISA 260 2018/19 wedi'u hail-godi. Ni ddilynwyd ymlaen yr argymhelliad yn ymwneud ag Ailbrisiadau Maes Parcio gan nad oedd Meysydd Parcio yn destun ailbrisiad llawn yn 2019/20. Nid yw'r argymhelliad sy'n ymwneud â gwarediadau wedi'i ail-godi gan nad ydym wedi nodi unrhyw faterion ar brofi gwarediadau yn 2019/20. Mae'r argymhelliad i ymwneud â chanfyddiadau TG wedi'i ddisodli gan y canfyddiadau yn **Atodiad 3**.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
CAERDYDD
CF11 9LJ

15 Hydref 2020

Sylwadau ar ddatganiadau ariannol 2019/20

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt ac i ba raddau y maent wedi'u paratoi'n briodol. Rydym yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran y canlynol:

- Paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol; yn arbennig, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg yn unol â hynny.
- Cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a roddwyd

Rydym wedi rhoi'r canlynol i chi:

- Mynediad llawn i'r canlynol:
 - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;

- gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani gennym at ddiben yr archwiliad; a
- mynediad anghyfyngedig i staff yr oedd angen cael tystiolaeth archwilio ganddynt, yn eich barn chi.
- Canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu cam-ddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
- Ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Gyngor Gwynedd ac yn ymwneud â:
 - rheolwyr;
 - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.
- Ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.
- Ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol.
- Manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau ar y datganiadau ariannol

Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Mae perthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig wedi'u cyfrifo a'u datgelu yn briodol.

Mae'r holl ddigwyddiadau sy'n digwydd yn dilyn y dyddiad adrodd y mae angen eu haddasu neu eu datgelu wedi'u haddasu ar gyfer neu eu datgelu.

Yr holl ymgyfreitha gwirioneddol neu bosibl a hysbysir y dylai ei effeithiau gael eu hystyried wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi'u datgelu i'r archwilydd a'u cyfrifo a'u datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Nid yw gwerth yr asedau sy'n cael eu dal ar hyn o bryd ar gost hanesyddol, ond dylid rhoi cyfrif amdanynt yn ôl eu gwerth cyfredol yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol, yn sylweddol wahanol i'w gwerth cyfredol.

Mae'r atebolrwydd pensiwn, a datgeliadau cysylltiedig o fewn y datganiadau ariannol, yn gyfredol yn dilyn datblygiadau yn achosion cyfreithiol McCloud a Goodwin. Lle nad yw'r atebolrwydd wedi'i ddiweddarau ar gyfer datblygiadau perthnasol, nid yw effaith hyn yn faterol.

Mae'r datganiadau ariannol yn rhydd o gam-ddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau. Mae effeithiau cam-ddatganiadau nas cywir a nodwyd yn ystod yr archwiliad

yn amherthnasol, yn unigol ac ar y cyfan, i'r datganiadau ariannol a gymerwyd yn ei gyfanrwydd. Mae crynodeb o'r eitemau hyn wedi'i nodi isod:

- **Balans arian parod** – Mae balans arian parod y Cyngor yn cynnwys y balansiau arian parod llawn sy'n ymwneud â Chyd-bwyllgor Harbyrau Cyngor Gwynedd (£17.6 mil), Pwyllgor Polisi Cynllunio Ar y Cyd (£179.2 mil), a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (£508.8 mil) gan fod dim cyfrifon banc ar wahân ar gyfer y cyd-bwyllgorau, a ni chynhelir unrhyw ymarfer i dynnu unrhyw falansau nad ydynt yn ymwneud â Chyngor Gwynedd o'r balans arian parod yn Natganiad Cyfrifon Cyngor Gwynedd.
- **Tanddatgan credydwr** – Nodwyd nifer o wallau mewn perthynas â balans y credydwr, gan nodi'n benodol bod y balans hwn wedi'i danddatgan. Er bod y gwallau hyn yn ddibwys yn unigol, amcangyfrifwyd gwall rhagamcanol o £2,170 mil.
- **Gorddatgan dyledwr** - Nodwyd nifer o wallau mewn perthynas â balans y dyledwr, gan nodi'n benodol bod y balans hwn wedi'i orddatgan. Er bod y gwallau hyn yn ddibwys yn unigol, amcangyfrifwyd gwall rhagamcanedig o £ 580 mil.
- **Achos Pensiwn Goodwin** – Amcangyfrifir y bydd effaith yr achos yn arwain at danddatganiad o'r rhwymedigaeth budd diffiniedig o tua £ 2m.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol gwir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Cyngor Gwynedd ar 15 Hydref 2020.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd i sicrhau ein bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod y wybodaeth honno wedi'i throsglwyddo i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Dafydd L Edwards

Pennaeth Cyllid

Cyngor Gwynedd

Dyddiad:

Llofnodwyd gan:

Cyngorydd John Brynmor Hughes

Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

Cyngor Gwynedd

Dyddiad:

Atodiad 2

Adroddiad Archwilio Arfaethedig

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyngor Gwynedd

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol a nodiadau cysylltiedig Cyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Gwynedd yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu pwysig.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2020 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad.

Rwy'n annibynnol ar y cyngor yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Pwyslais mater – ansicrwydd materol yn ymwneud â phrисиadau eiddo

Tynnaf sylw at Nodyn 6 at y datganiadau ariannol, sy'n disgrifio cymal ansicrwydd prisiad materol sy'n deillio o amgylchiadau a achoswyd gan y pandemig COVID-19. Nid yw fy marn wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

Pwyslais mater - Cronfeydd eiddo'r DU

Tynnaf sylw at Nodyn 6 at y datganiadau ariannol sy'n disgrifio ansicrwydd perthnasol ynghylch prisiad cronfeydd eiddo'r DU a reolir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd. Nid yw fy marn wedi newid mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r cyngor i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol, heblaw am y datganiadau ariannol a'm hadroddiad fel archwilydd arnynt. Nid yw fy marn am y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019-20;
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yn sgîl gwybodaeth a dealltwriaeth o'r cyngor a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif neu'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;

- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 9, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau cyfrifon heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r cyngor i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
[Dyddiad]

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Atodiad 3

Argymhellion

Rydym yn nodi'r holl argymhellion sy'n codi o'n harchwiliad gydag ymateb y rheolwyr iddynt. Byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar y rhain y flwyddyn nesaf ac yn cynnwys unrhyw faterion sy'n dal heb gael sylw yn adroddiad archwilio'r flwyddyn nesaf:

Arddangosyn 2: mater yn codi 1

Mater yn codi 1 – Cyfrifon Banc ar wahân ar gyfer Cyd-bwyllgorau	
Canfyddiadau	Nid oes unrhyw gyfrifon banc ar wahân wedi'u sefydlu er mwyn dal balansau arian parod y cyd-bwyllgorau.
Blaenoriaeth	Isel
Argymhelliad	Mae wedi ei argymhell bod y Cyngor yn ystyried sefydlu cyfrifon banc ar wahân i reoli balansau arian parod y cyd-bwyllgorau.
Manteision rhoi'r argymhelliad ar waith	Rydym wedi nodi yn gynharach yn yr adroddiad hwn am gamddatganiad amherthnasol yn ymwneud â balans arian parod Cyngor Gwynedd, a gall reoli balansau arian parod y cyd-bwyllgorau ar wahân fod yn fuddiol er mwyn atal hyn rhag codi yn y blynyddoedd i ddod.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb y rheolwyr	Nid yw'r argymhelliad yma yn sicrhau gwerth am arian i drigolion Gwynedd ac felly gan nad yw'r effaith yn faterol, nid ydym am newid y drefn bresennol.
Dyddiad rhoi ar waith	Pryd fydd y materoldeb yn newid, byddem yn ei newid adeg hynny.

Arddangosyn 3: mater yn codi 2

Mater yn codi 2 – Adolygiad o Adroddiadau Ategol Nodyn Datgelu Cyflogres	
Canfyddiadau	Amlygodd profion cyflawnrwydd cychwynnol bod tua 700 o weithwyr heb gael eu cynnwys yn yr adroddiad i gefnogi'r datgeliad tâl canolrifol. Darganfuwyd bod hyn oherwydd problem gyda'r paramedrau a osodwyd ar gyfer yr adroddiad a achosodd gwahardd o unrhyw weithwyr a gafodd newidiadau tâl yn weithredol o 1 Ebrill 2020. Cafodd yr adroddiad ei ail-redeg gyda'r mater hwn wedi'i gywiro, a wnaeth achosi'r cymhareb tâl canolrif i newid, ac mae'r datgeliad wedi'i gywiro.
Blaenoriaeth	Isel
Argymhelliad	Argymhellir bod yr adroddiadau a dderbynnir o'r gyflogres ac a ddefnyddir i ategu'r datgeliadau yn y cyfrifon yn cael eu hadolygu i benderfynu a ydynt yn gyflawn ac yn gywir fel rhan o'r broses ar gyfer llunio'r cyfrifon. Nodwn fod trefniadau ar waith ar gyfer adolygu nodiadau eraill yn y cyfrifon ac ymddengys bod hyn yn eithriad ynysig.
Manteision rhoi'r argymhelliad ar waith	I atal gwallau yn y cyfrifon drafft.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb y rheolwyr	Mae anghenion y adroddiad Tâl Canolrif yn golygu fod angen defnyddio "ciplun" o ddata hanesyddol er mwyn ei greu. Oherwydd y ffordd y mae'r paramedr ar gyfer yr adroddiad yma wedi cael ei strwythuro, mae dyddiad y ciplun a ddefnyddiwyd pan yn creu'r adroddiad wreiddiol wedi golygu fod cofnodion cyflogres a gaewyd ar ddiwrnod penodol (31ain Mawrth) wedi cael eu hepgor o'r allbwn. Gan fod y mater hwn bellach wedi dod i'n sylw, byddwn yn ymwybodol o'r anomaledd yn y dyfodol ac yn gallu sicrhau nad yw'r cofnodion perthnasol yn cael eu gadael allan, ond byddwn hefyd yn cynnal gwiriadau

	ychwanegol o hyn ymlaen er mwyn sicrhau cywirdeb Nodyn 30b.
Dyddiad rhoi ar waith	Cyn cau cyfrifon 2020/21.

Arddangosyn 3: mater yn codi 3

Mater yn codi 3 - Canfyddiadau TG	
Canfyddiadau	Fel rhan o'n harchwiliad ariannol gwnaethom benodi arbenigwyr TG i helpu'r tîm archwilio wrth brofi priodoldeb systemau TG y Cyngor sy'n cael effaith uniongyrchol ar gynhyrchu'r datganiadau ariannol. Nododd yr arbenigwyr TG nifer o argymhellion sydd wedi cael eu cyfleu i'r rheolwyr.
Blaenoriaeth	Isel
Argymhelliad	Argymhellir bod y rheolwyr yn gweithio gyda'r Rheolwr TG er mwyn sicrhau y caiff yr argymhellion hyn eu rhoi ar waith yn brydlon.
Manteision rhoi'r argymhelliad ar waith	Gwella ansawdd a chadernid y systemau TG.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb y rheolwyr	Mae nifer o'r argymhellion eisoes wedi cael eu gweithredu neu yn y broses o gael eu gweithredu
Dyddiad rhoi ar waith	Yn ystod 2020/21

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: info@audit.wales

Gwefan: www.audit.wales

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

CYFARFOD	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	15 HYDREF 2020
TEITL	Cyfrifon Terfynol Cronfa Bensiwn Gwynedd am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 ac Archwiliad perthnasol
PWRPAS	Cyflwyno – <ul style="list-style-type: none">• Datganiad o'r Cyfrifon ôl-Archwiliad;• Adroddiad 'ISA260' Deloitte;• Llythyr Cynrychiolaeth (Atodiad 1)
ARGYMHELLIAD	Ystyried a chymeradwyo'r wybodaeth cyn awdurdodi'r Cadeirydd i ardystio'r llythyr
AWDUR	Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid

1. CYFRIFON 2019/20

Mae Datganiad o Gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd 2019/20 (ol- archwiliad) wedi'u amgau yma ac yn rhoi manylion am weithgareddau ariannol y Gronfa yn ystod y flwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2020.

2. ARCHWILIAD GAN DELOITTE AR RAN ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Mae'r cyfrifon hyn yn destun archwiliad gan gwmni Deloitte, a chyflwynir yma adroddiad 'ISA260' ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru yn manylu ar ddarganfyddiadau Deloitte.

3. ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio ystyried a chymeradwyo'r –

- Datganiad o'r Cyfrifon 2019/20 (ôl-archwiliad)
- Adroddiad 'ISA260' gan Deloitte ar gyfer Cronfa Bensiwn Gwynedd

4. LLYTHYR CYNRYCHOLAETH

Gofynnir i Gadeirydd y cyfarfod, ynghyd a'r Pennaeth Cyllid ardystio'r Llythyr Cynrychiolaeth (Atodiad 1 i adroddiad Deloitte) wedi i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gymeradwyo'r uchod.

5. TYSTYSGRIF YR ARCHWILYDD PENODEDIG

Wedi iddo dderbyn y Llythyr Cynrychiolaeth wedi'i ardystio gan y Cadeirydd a'r Pennaeth Cyllid, bydd Archwilydd Cyffredinol Cymru (Adrian Crompton) yn cyhoeddi'r tystysgrif ar y cyfrifon.

6. CYFARFOD CYFFREDINOL BLYNYDDOL Y GRONFA BENSIWN

Bydd Datganiad o Gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd hefyd yn cael ei gyflwyno i'r holl gyflogwyr yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynnyddol y Gronfa Bensiwn ar 19 Tachwedd 2020.

Cronfa Bensiwn Gwynedd

DATGANIAD O'R CYFRIFON 2019/20

ADRODDIAD NARATIF

Rhagarweiniad

Mae cyfrifon a nodiadau Cronfa Bensiwn Gwynedd am 2019/20 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 4 i 40.

Mae'r cyfrifon yn cynnwys Cyfrif a Datganiad Asedau Net Cronfa Bensiwn Gwynedd.

Cefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiâu Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn a'r nodiadau ynghlwm yn crynhoi trafodion ariannol ac asedau net ar gyfer darparu pensiynau a Buddiannau taladwy eraill ar gyfer cyn-weithwyr holl gyflogwyr y Gronfa, gan gynnwys Cyngorau Ynys Mon, Conwy a Gwynedd, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru, Cartrefi Conwy, Adra, amryw o gynghorau tref a chymuned, cyrff ar yr atodlen a chyrrff a ganiateir.

Mae pandemig Coronafirws (COVID-19) wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol ac eiddo byd-eang. O ganlyniad i anweddolrwydd amodau'r farchnad, mae adroddiadau prasio diwedd blwyddyn a ddarperir i'r Gronfa yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prasio sylweddol yn gysylltiedig â cronfa eiddo'r DU a reolir ar ran y Gronfa. Cyfanswm gwerth y cronfeydd hyn ar 31 Mawrth 2020 yw £191.3m. Bydd aelodau'r Pwyllgor a swyddogion allweddol yn parhau i fonitro effaith y pandemig hwn ar y Gronfa Bensiwn.

Mae Datganiad o'r Cyfrifon a gwybodaeth pellach ar gael ar wefan Cronfa Bensiwn Gwynedd sef www.cronfabensiwngwynedd.cymru.

Mae gan y Gronfa ddau ddatganiad pwysig sydd yn gosod allan strategaethau er mwyn sicrhau bod y pensiynau wedi cael eu cyllido nawr ac yn y dyfodol fel a ganlyn:

- Datganiad Strategaeth Gyllido – mae'r datganiad yn gosod allan strategaeth penodol i'r gronfa sydd yn adnabod sut bydd ymrwymïadau pensiwn cyflogwyr yn cael eu cwrdd orau wrth symud ymlaen. Caiff ei adolygu bob tair mlynedd yn dilyn y prisiad actiwaraidd ac mae'n cynnwys cyfraddau unigol i bob cyflogwr ar gyfer y cyfnod dilynol.
- Datganiad Strategaeth Buddsoddi – mae'r datganiad yn gosod y math o fuddsoddiadau a therfynau llydan ar gyfer bob math o buddsoddiad.

Mae'r ddau ddatganiad yma ar gael ar safle we y Gronfa o dan yr adran buddsoddiadau.

Mae'n ofynnol i gael Prisiad Actiwaraidd bob tair mlynedd er mwyn sefydlu'r lefel asedau ar gael er mwyn talu pensiynau nawr ac yn y dyfodol. Y prisiad diweddaraf yw fel ar 31 Mawrth 2019 a gwneir unrhyw newidiadau i gyfraniadau y cyflogwyr o 1 Ebrill 2020 ymlaen.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Delyth Jones-Thomas
Rheolwr Buddsoddi
01286 679128

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae yn rhan o bolisi'r Gronfa i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Gronfa. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu ar wefan y Gronfa Bensiwn ar yr adeg briodol.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB Y GRONFA BENSIWN

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd fel awdurdod gweinyddu (yn effeithiol yr ymddiriedolwr) ar gyfer Cronfa Bensiwn Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad o'i faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb yr Awdurdod Gweinyddu hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

15 Hydref 2020

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

CYFRIFOLDEB Y PENNAETH CYLLID

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Gronfa Bensiwn yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir allan yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r datganiad o'r cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiâu cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus; ac yn cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar 31 Mawrth 2020, ac incwm a gwariant y Gronfa Bensiwn am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

15 Hydref 2020

Dafydd L. Edwards B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

CYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD

2019/20

CYFRIF Y GRONFA

31 Mawrth 2019 £'000		Nodiadau	31 Mawrth 2020 £'000
	Delio gydag aelodau, cyflogwyr ac eraill sydd â chysylltiad uniongyrchol â'r Gronfa		
67,930	Cyfraniadau	7	74,416
6	Incwm arall	8	5
3,007	Trosglwyddiadau i mewn o gronfeydd pensiwn eraill	9	4,887
70,943	Cyfanswm a dderbyniwyd		79,308
(59,213)	Buddion a dalwyd neu sy'n daladwy	10	(62,328)
(3,128)	Taliadau i rai sy'n ymadael	11	(4,669)
(62,341)	Cyfanswm y buddion a dalwyd		(66,997)
(14,659)	Costau Rheoli	12	(13,121)
	Enillion ar Fuddsoddiadau		
13,964	Incwm buddsoddi	15	9,318
(195)	Treth ar incwm		0
135,660	Elw a cholledion wrth waredu buddsoddiadau a newidiadau yng ngwerth buddsoddiadau ar y farchnad	16	(151,518)
149,429	Enillion net ar fuddsoddiadau		(142,200)
143,372	Cynnydd/ (Lleihad) yn yr asedau net ar gael ar gyfer buddion yn ystod y flwyddyn		(143,010)
	Asedau net y Gronfa		
1,937,975	Ar 1 o Ebrill		2,081,347
143,372	Cynnydd/ (Lleihad) yn yr asedau net		(143,010)
2,081,347			1,938,337

Mae'r nodiadau ar tudalennau 6 i 40 yn rhan o'r Datganiadau Cyllidol

DATGANIAD ASED AU NET

31 Mawrth 2019 £'000		Nodiadau	31 Mawrth 2020 £'000
2,054,595	Asedau buddsoddi	16	1,928,515
538	Adneuron arian parod	16	783
2,055,133	Cyfanswm Asedau Buddsoddi		1,929,298
(123)	Ymrwymadau buddsoddi	16	0
29,226	Asedau cyfredol	21	11,929
(2,889)	Ymrwymadau cyfredol	22	(2,890)
2,081,347			1,938,337

Nid yw'r Datganiadau Cyllidol yn cynnwys ymrwymadau'r Gronfa i dalu pensiynau a budd-daliadau eraill i holl gyfranwyr presennol y Gronfa ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, ond yn hytrach mae'n crynhoi trafodion ac asedau net y Gronfa. Ystyrir ymrwymadau'r Gronfa ym mhrisiadau cyfnodol yr actiwari o'r Gronfa (y mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2019) ac fe'u hadlewyrchir yn lefelau cyfraniadau'r cyflogwyr a bennir gan y prisiad hwn, fel bydd y Gronfa yn gallu cwrdd â ymrwymadau'r dyfodol. Dangosir gwerth presennol actiwariaidd ar gyfer buddiannau a addawyd yn Nodyn 20.

NODIADAU AR GYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD

NODYN I – DISGRIFIAD O'R GRONFA

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd ("y Gronfa") yn rhan o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL) ac fe'i gweinyddir gan Gyngor Gwynedd. Y Cyngor yw'r endid adrodd ar gyfer y Gronfa bensiwn hon. Crynodeb o'r Gronfa yw'r disgrifiad a ganlyn. Am fwy o fanylion, dylid cyfeirio at Adroddiad Blynyddol Cronfa Bensiwn Gwynedd 2019/20 a'r pwerau statudol sy'n tanategu'r cynllun, sef Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).

a) Cyffredinol

Deddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 sy'n llywodraethu'r Gronfa. Gweinyddir y Gronfa yn unol â'r deddfau eilaidd a ganlyn:

- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Darpariaethau Trosiannol, Arbedion a Gwelliant) 2014 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (fel y'i diwygiwyd).

Mae'n gynllun pensiwn budd-dal diffiniedig cyfrannol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd i roi pensiynau a buddion eraill i weithwyr pensiynadwy Cyngor Gwynedd, dau awdurdod lleol arall a chyrrff ar yr atodlen, cyrrff a benderfynir a chyrrff eraill a ganiateir sydd o fewn cyn ardal Cyngor Sir Gwynedd. Nid yw athrawon, swyddogion yr heddlu a gweithwyr y gwasanaeth tân wedi'u cynnwys gan eu bod yn rhan o gynlluniau pensiwn cenedlaethol eraill. Mae'r Gronfa'n cael ei goruchwylio gan y Pwyllgor Pensiynau, sef un o bwyllgorau Cyngor Gwynedd.

b) Aelodaeth

Mae bod yn aelod o'r CPLIL yn rhywbeth gwirfoddol ac mae gweithwyr yn rhydd i ddewis p'un a ydynt am ymuno â'r cynllun, parhau'n aelod o'r cynllun neu wneud eu trefniadau personol y tu allan i'r cynllun. Ymysg y sefydliadau sy'n cymryd rhan yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd mae:

- Cyrff ar yr atodlen, sy'n awdurdodau lleol a chyrrff tebyg ble mae gan eu staff hawl awtomatig i fod yn aelodau o'r Gronfa.
- Cyrff a benderfynir, sy'n gyngor dinas, tref neu gymuned. Mae ganddynt yr hawl i benderfynu os caiff eu gweithwyr ymuno â'r CPLIL ac i fabwysiadu'r penderfyniad yn unol â hynny.
- Cyrff a ganiateir, sy'n sefydliadau eraill sy'n cymryd rhan yn y Gronfa dan gyntdeb mynediad rhwng y Gronfa a'r sefydliad perthnasol. Mae'r cyrrff a ganiateir yn cynnwys cyrrff gwirfoddol, elusennol a thebyg neu gontractwyr preifat sy'n ymgymryd â swyddogaeth awdurdod lleol wedi i'r swyddogaeth gael ei allanoli i'r sector preifat.

NODYN I – DISGRIFIAD O’R GRONFA (parhad)

Mae’r cyrff canlynol yn gyflogwyr gweithredol yn y Gronfa Bensiwn:

Cyrff ar yr Atodlen	
Cyngor Gwynedd	Parc Cenedlaethol Eryri
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Ysgol Bryn Eilian
Cyngor Sir Ynys Môn	Ysgol Emrys ap Iwan
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	Ysgol Pen y Bryn
Grŵp Llandrillo – Menai	Ysgol Uwchradd Eirias
GWE	ACGCC
Cyrff a Benderfynir	
Cyngor Cymuned Llanllyfni	Cyngor Tref Ffestiniog
Cyngor Dinas Bangor	Cyngor Tref Llandudno
Cyngor Tref Abergele	Cyngor Tref Llangefni
Cyngor Tref Bae Colwyn	Cyngor Tref Porthaethwy
Cyngor Tref Biwmares	Cyngor Tref Towyn a Bae Cinmel
Cyngor Tref Caergybi	Cyngor Tref Tywyn
Cyngor Tref Caernarfon	Cyngor Tref Conwy
Cyngor Cymuned Trefriw	Cyngor Tref Llanfairfechan
Cyrff a Ganiateir	
Addysg Oedolion Cymru (CAG Coleg Harlech cynt)	Cymdeithas y Deillion Gogledd Cymru
CAIS	Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy
Canolfan Cyngori Conwy	Gyrfaedd Cymru Gogledd Orllewin
Cydbwyllgor Claddu Caergybi	Mantell Gwynedd
Cwmni Cynnal	Medrwn Môn
Cwmni'r Frân Wen	Menter Môn
Cyrff Cymunedol a Ganiateir	
Cartrefi Conwy	Adra
Byw'n Iach	
Cyrff Trosglwyddai a Ganiateir	
ABM Catering	Caterlink
Kingdom Services Group	A E & A T Lewis

c) **Cyllid**

Mae’r buddion yn cael eu cyllido gan gyfraniadau ac enillion ar fuddsoddiadau. Mae aelodau gweithredol y Gronfa’n talu cyfraniadau yn unol â Rheoliadau CPLIL (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007 ac maent yn amrywio o 2.75% i 12.5% o dâl pensiynadwy’r aelod ar gyfer y flwyddyn ariannol oedd yn dod i ben ar 31 Mawrth 2020. Hefyd mae’r cyflogwyr yn gwneud cyfraniadau sy’n cael eu gosod yn seiliedig ar y prisiad actiwaraidd a gynhelir pob tair blynedd. Gweithredwyd cyfraniadau cyflogwr newydd ar gyfer y tair blynedd o 1 Ebrill 2017 i 31 Mawrth 2020 yn dilyn y prisiad a wnaethpwyd ar 31 Mawrth 2016.

NODYN 1 – DISGRIFIAD O’R GRONFA (parhad)

d) **Buddion**

Mae buddion pensiwn dan y CPLIL cyn 1 Ebrill 2014, yn seiliedig ar y tâl pensiynadwy terfynol a hyd y gwasanaeth pensiynadwy; gweler y crynodeb isod:

	Gwasanaeth cyn 1 Ebrill 2008	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2008
Pensiwn	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/80 x cyflog pensiynadwy terfynol.	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/60 x cyflog pensiynadwy terfynol.
Lwmp swm	Lwmp swm awtomatig o 3 x cyflog. Yn ogystal, gellir cyfnewid rhan o’r pensiwn blynyddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.	Dim lwmp swm awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o’r pensiwn blynyddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.

O 1 Ebrill 2014, daeth y Gronfa yn gynllun cyfartaledd cyflog gyrfa. Gweler y crynodeb isod:

	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014
Pensiwn	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/49 x cyfartaledd cyflog gyrfa wedi’i adbriso (CARE)
Lwmp Swm	Dim lwmp swm awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o’r pensiwn blynyddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.

Caiff pensiwn cronedig ei gynyddu'n flynyddol yn unol â’r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Darperir amrediad o fuddion eraill dan y cynllun yn cynnwys ymddeoliad cynnar, pensiynau anabledd a buddion marwolaeth. Am fwy o fanylion, cyfeiriwch at lawlyfr cynllun Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd ar gael gan Adain Pensiynau Cyngor Gwynedd.

Mae’r buddion yn gysylltiedig â mynegai er mwyn glynu at y raddfa chwyddiant cyfredol.

NODYN 2 – SAIL PARATOI

Mae’r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20 a’i sefyllfa diwedd blwyddyn ar 31 Mawrth 2020. Mae’r cyfrifon wedi’u paratoi yn unol â’r Còd Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20 sy’n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh), fel y’u diwygiwyd ar gyfer sector cyhoeddus y DU. Mae’r Còd yn gofyn i unrhyw safonau cyfrifyddu sydd wedi’u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadau eto gael ei ddatgan. Nid oes safonau cyfrifyddu o’r fath wedi’u nodi ar gyfer 2019/20.

Mae’r cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ac yn adrodd ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion pensiwn. Nid yw’r cyfrifon yn rhoi ystyriaeth i rwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion sy’n ddyledus ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, na gwerth actiwaraid cyfredol y buddion ymddeol. Gweler gwerth actiwaraid cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi’u haddo, ble bo’u gwerth wedi’i gyfrifo’n seiliedig ar Safon Cyfrifo Genedlaethol (SCC) 19, yn Nodyn 20 y cyfrifon hyn. Paratowyd y cyfrifon ar sail busnes gweithredol.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISÏAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL

Cyfrif y Gronfa – cydnabyddiaeth refeniw

a) Incwm o Gyfraniadau

Cyfrifir cyfraniadau arferol, gan weithwyr a chyflogwyr fel ei gilydd, yn seiliedig ar groniad ar y raddfa ganrannol a argymhellir gan actiwari'r gronfa yn y cyfnod cyflogres y maent yn perthyn iddo.

Mae cyfraniadau cyflogwyr i ddiffygion cronfeydd yn cael eu cyfrif ar y dyddiadau y maent yn daladwy dan atodlen cyfraniadau a gosodwyd gan actwari y Gronfa, neu wrth eu derbyn os yw hynny'n digwydd cyn y dyddiad maent yn ddyledus.

Cyfrifir am gyfraniadau ychwanegol cyflogwyr a chyfraniadau straen pensiwn yn y cyfnod ble mae'r ymrwymadau dan sylw yn codi. Ystyrir bod unrhyw swm sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn, ond nad ydyw wedi'i dalu, yn ased ariannol cyfredol. Ystyrir bod unrhyw swm nad ydyw'n ddyledus nes flynyddoedd yn y dyfodol yn ased ariannol tymor hir.

b) Trosglwyddiadau o gynlluniau eraill ac i gynlluniau eraill

Mae'r gwerthoedd trosglwyddo'n cynrychioli'r symiau a dderbyniwyd ac a dalwyd yn ystod y flwyddyn i aelodau sydd naill ai wedi ymuno neu sydd wedi gadael y Gronfa yn ystod y flwyddyn ariannol ac maent yn cael eu cyfrifo yn unol â'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (gweler Nodiadau 9 a 11).

Mae trosglwyddiadau unigol i mewn i'r Gronfa ac allan ohoni'n cael eu gwneud yn seiliedig ar dderbyniion a thaliadau, ac fel arfer mae hyn yn digwydd pan dderbynnir neu pan ryddheir ymrwymadau aelod.

Cyfrifir am drosglwyddiadau i mewn i'r Gronfa gan aelodau sy'n dymuno defnyddio'r enillion o'u cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol (gweler isod) i brynu buddion ar sail derbyniion ac maent wedi'u cynnwys dan Drosglwyddiadau i Mewn (gweler Nodyn 9).

Cyfrifir am drosglwyddiadau swmp (grŵp) yn seiliedig ar groniadau yn unol â thelerau'r cytundeb trosglwyddo.

c) Incwm buddsoddi

i) Incwm llog

Cydnabyddir incwm llog yng nghyfrif y Gronfa wrth iddo gronni, gan ddefnyddio'r gyfradd llog sy'n berthnasol i'r offeryn ariannol ar y dyddiad pan geir y llog neu ar darddiad y llog. Mae incwm yn cynnwys amorteiddiad unrhyw ddisgownt neu bremiwm, costau trafodi neu wahaniaethau eraill rhwng swm cario cychwynol yr offeryn a'i swm pan fo wedi aeddfedu sydd wedi'i gyfrifo yn seiliedig ar y raddfa llog perthnasol.

ii) Incwm difidend

Cydnabyddir incwm difidend ar y dyddiad pan fo'r cyfranddaliadau'n cael eu dyfynnu fel rhai cynddifidend. Cyfeirir at unrhyw swm nad ydyw wedi'i dderbyn erbyn diwedd y cyfnod adrodd yn y datganiad asedau net fel ased ariannol cyfredol.

iii) Dosbarthiadau o gronfeydd wedi'u cyfuno yn cynnwys eiddo

Cydnabyddir dosbarthiadau o gronfeydd wedi'u cyfuno ar y dyddiad pan maent yn cael eu cyflwyno. Cyfeirir at unrhyw swm nad ydyw wedi'i dderbyn erbyn diwedd y cyfnod adrodd yn y datganiad asedau net fel ased ariannol cyfredol.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISI'AU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

- iv) Newid yng ngwerth net buddsoddiadau ar y farchnad
Cydnabyddir newidiadau yng ngwerth net buddsoddiadau ar y farchnad fel incwm ac maent yn cynnwys yr holl elw/colledion a wireddwyd ac na wireddwyd yn ystod y flwyddyn.

Cyfrif y Gronfa – eitemau sy'n creu costau

d) Buddion sy'n daladwy

Mae'r buddion pensiwn a lwmp swm sy'n daladwy'n cynnwys yr holl symiau a wyddys eu bod yn daladwy ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Cyfeirir at unrhyw swm sy'n ddyledus ond nad ydyw wedi'i dalu yn y datganiad asedau net fel ymrwymadau cyfredol.

e) Trethiant

Mae'r Gronfa'n gynllun gwasanaeth cyhoeddus cofrestredig dan adran 1(1) Atodlen 36 Deddf Cyllid 2004 ac o ganlyniad mae'r llog a dderbynnir yn eithriedig rhag treth incwm y DU a rhag treth ar enillion cyfalaf ar yr enillion a geir o'r buddsoddiadau a werthir. Mae treth atal yn daladwy ar incwm a geir o fuddsoddiadau tramor yn y wlad ble maent yn tarddu, oni bai bod eithriad wedi'i ganiatáu. Cyfrifir am dreth anadferadwy fel cost i'r Gronfa fel mae'n codi.

f) Costau rheoli

Nid yw'r Côt yn gofyn am unrhyw ddadansoddiad o gostau gweinyddol y gronfa bensiwn. Fodd bynnag, er mwyn cael tryloywder gwell, mae'r Cyngor yn cyhoeddi costau rheoli'r gronfa bensiwn yn unol â chanllawiau CIPFA, *Accounting for Local Government Pension Scheme Management Costs*.

Costau gweinyddol

Cyfrifir am yr holl gostau gweinyddol ar sail croniadau. Mae holl gostau staff y tîm gweinyddu pensiynau'n cael eu codi'n uniongyrchol ar y Gronfa. Mae costau cysylltiol rheoli, llety a gorbenion eraill yn cael eu dosrannu i'r Gronfa yn unol â pholisi'r Cyngor.

Costau arolygu a llywodraethu

Cyfrifir am yr holl gostau arolygu a llywodraethu ar sail croniadau. Mae holl gostau staff, rheoli, llety a gorbenion eraill sy'n gysylltiedig â goruchwyllo a llywodraethu yn cael eu dosrannu i'r Gronfa yn unol â pholisi'r Cyngor.

Costau rheoli buddsoddiadau

Cyfrifir am yr holl gostau rheoli buddsoddiadau yn seiliedig ar groniad.

Cytunir ar ffioedd y rheolwyr buddsoddi a'r ceidwad allanol yn y mandadau perthnasol sy'n llywodraethu eu penodiadau. Yn fras, mae'r rhain yn seiliedig ar werth marchnad y buddsoddiadau dan eu rheolaeth ac felly maent yn cynyddu neu'n lleihau wrth i werth y buddsoddiadau hyn newid. Yn ogystal roedd y Gronfa wedi negodi gyda Fidelity International y dylai elfen o'u ffi fod yn gysylltiedig â'u perfformiad. Daeth y trefniant hwn i ben ar 30 Medi 2016, ac ers hynny mae'r ffi yn seiliedig ar werth marchnad y buddsoddiadau dan eu rheolaeth.

Mae cost derbyn cyngor ar fuddsoddiadau gan ymgynghorwyr allanol wedi'i gynnwys dan ffioedd rheoli buddsoddiadau.

Mae cyfran o gostau'r Cyngor sy'n gysylltiedig â'r amser a dreulir gan swyddogion yn rheoli buddsoddiadau yn cael ei godi ar y Gronfa.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISIŌAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

Datganiad asedau net

g) Asedau ariannol

Mae asedau ariannol wedi'u cynnwys yn y datganiad asedau net yn seiliedig ar eu gwerth teg ar y dyddiad adrodd. Cydnabyddir ased ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y caiff y Gronfa gytundeb ei fod yn cael yr ased. O'r dyddiad hwn, bydd y Gronfa'n cydnabod unrhyw elw neu golled a ddaw yn sgil newidiadau yng ngwerth teg yr ased.

Mae gwerth y buddsoddiadau fel sy'n ymddangos yn y datganiad asedau net wedi'u pennu fel a ganlyn:

- i) **Ecwiti**
Penderfynir gwerth buddsoddiad lle bo pris marchnad ar gael yn rhwydd ar sail dyfarniad y pris marchnad ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifo.
- ii) **Offerynnau buddsoddi cydgyfrannog**
Mae offerynnau buddsoddi cydgyfrannog yn cael eu priso ar bris bid cau'r farchnad os yw prisiau bid a chynnig yn cael eu cyhoeddi; neu os mai dim ond un pris sydd ar gael, yna'r pris unigol adeg cau'r farchnad. Yn achos offerynnau buddsoddi cydgyfrannog sydd yn gronfeydd cronïad, mae'r newid yng ngwerth y farchnad yn cynnwys incwm sydd yn cael ei ail-fuddsoddi yn y Gronfa, net o unrhyw dreth atal berthnasol.
- iii) **Ecwiti Preifat a Isadeiledd**
Caiff buddsoddiadau mewn cronfeydd ecwiti preifat a isadeiledd phartneriaethau cofrestredig heb eu dyfynnu eu priso ar sail rhaniad y Gronfa o'r asedau net yn y Gronfa ecwiti preifat neu'r bartneriaeth gyfyngedig gan ddefnyddio'r datganiadau ariannol diweddaraf a gyhoeddir gan y rheolwyr buddsoddi priodol mewn cydymffurfïad ag arweiniad SAARh. Mae'n bwysig adnabod natur oddrychol uchel o bennu gwerth teg ar fuddsoddiadau ecwiti preifat ac isadeiledd. Maent yn reddfol seiliedig ar amcangyfrifon a dyfarniadau sy'n edrych ymlaen ac sy'n cynnwys nifer fawr o ffactorau.

h) Trafodion arian tramor

Mae difidendau, llog a phryniannau a gwerthiannau buddsoddiadau mewn arian tramor wedi'u cyfrifo'n seiliedig ar y cyfraddau cyfredol ar y farchnad ar ddyddiad y trafodion. Defnyddir cyfraddau cyfnewid cyfredol ar y farchnad ar ddiwedd y flwyddyn i gyfrifo gwerth balansau arian parod a ddelir mewn cyfrifon banc arian tramor, gwerth buddsoddiadau tramor ar y farchnad a gwerthiannau sy'n aros ar ddiwedd y cyfnod adrodd.

i) Arian a chywerthoedd arian

Mae arian parod yn cynnwys arian parod sydd ar gael ac adneuon ar alw. Mae'r hyn a ddisgrifir fel 'Cyfwerth ag Arian Parod' yn cael eu diffinio fel buddsoddiadau byrdymor, hylifol iawn y gellir eu trosglwyddo'n arian parod yn rhwydd, ac nad oes llawer o risg y bydd eu gwerth yn newid.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISÏAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

j) Ymrwymadau ariannol

Mae'r Gronfa'n cydnabod ymrwymadau ariannol fel gwerth teg ohonynt ar y dyddiad adrodd. Cydnabyddir ymrwymadau ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y caiff y Gronfa gytundeb ei fod yn agored i'r ymrwymiad. O'r dyddiad hwn, bydd y Gronfa'n cydnabod unrhyw enillion neu golledion a ddaw yn sgil newidiadau yng ngwerth teg yr ymrwymiad.

k) Gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo

Asesir gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo teirblynyddol gan actiwari'r Gronfa yn unol â gofynion SCCI9 a'r safonau actiwaraidd perthnasol.

Fel y caniateir dan SCC26, mae'r Gronfa wedi dewis datgelu gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo drwy gynnwys hysbysiad yn y datganiad asedau net (Nodyn 20).

l) Cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn darparu cynllun cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol (AVC) ar gyfer ei aelodau ac mae asedau'r cynllun hwnnw'n cael eu buddsoddi ar wahân i asedau'r Gronfa Bensiwn. Mae tair cronfa AVC. Delir y cronfeydd hyn gyda Clerical Medical, The Equitable Life Assurance Society a Standard Life. Mae'r darparwyr AVC yn diogelu buddion ychwanegol ar sail prynu arian ar gyfer yr aelodau hynny sy'n dewis talu cyfraniadau ychwanegol gwirfoddol. Mae pob aelod sy'n cymryd rhan yn y trefniadau hyn yn derbyn datganiad blynyddol hyd at 31 Mawrth yn cadarnhau'r symiau a ddelir yn eu cyfrif a'r newidiadau yn ystod y flwyddyn.

Nid yw AVCs yn cael eu cynnwys yn y cyfrifon, yn unol ag adran 4(2)(b) Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (OS 2009/3093); yn hytrach fe'u datgelir fel nodyn (Nodyn 23).

NODYN 4 – DYFARNIADAU ALLWEDDOL WRTH WEITHREDU POLISÏAU CYFRIFO

Buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith heb eu dyfynnu

Mae gwerth teg buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith yn seiliedig yn bennaf ar amcangyfrifon a dyfarniadau sy'n edrych tua'r dyfodol sy'n cynnwys sawl ffactor. Mae rheolwyr buddsoddi'n pennu gwerth buddsoddiadau ecwiti heb eu dyfynnu ac is adeiladwaith gan ddefnyddio canllawiau sydd wedi'u gosod gan safon cyfrifo SAARh. Roedd gwerth y gwarantau preifat heb eu dyfynnu ar 31 Mawrth 2020 yn £157.2 miliwn (£145.6 miliwn ar 31 Mawrth 2019).

Prisiadau'r gronfa eiddo

Mae pandemig Coronafirws (COVID-19) wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol ac eiddo byd-eang. O ganlyniad i anweddolrwydd amodau'r farchnad, mae adroddiadau prisio diwedd blwyddyn a ddarperir i'r Gronfa yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prisio sylweddol yn gysylltiedig â'r gronfa eiddo'r DU a reolir ar ran y Gronfa. Cyfanswm gwerth y cronfeydd hyn ar 31 Mawrth 2020 yw £191.3m. O ganlyniad, gall prisiadau'r gronfa eiddo ar 31 Mawrth 2020 fod yn destun lefel uwch o ansicrwydd.

Ymrwymadau'r gronfa bensiwn

Cyfrifir ymrwymadau'r gronfa bensiwn pob tair blynedd gan yr actiwari sydd wedi'i benodi, a darperir diweddariadau blynyddol yn ystod y blynyddoedd rhwng pob prisiad. Mae'r fethodoleg a ddefnyddir yn unol â chanllawiau cymeradwy ac yn unol ag SCCI9. Mae'r rhagdybiaethau sy'n tanategu'r prisiadau yn

cael eu cytuno gyda'r actiwari a cheir crynodeb ohonynt yn Nodyn 19. Mae'r amcangyfrif hwn yn destun amrywiaethau arwyddocaol yn seiliedig ar newidiadau i'r rhagdybiaethau gwaelodol.

NODYN 5 – RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU PWYSIG ERAILL SY'N RHOI ANSICRWYDD WRTH AMCANGYFRIFO

Wrth baratoi datganiadau ariannol, mae gofyn i'r rheolwyr wneud dyfarniadau, amcangyfrifon a thybiaethau sy'n effeithio ar y symiau yr adroddir arnynt yn y cyfrifon. Amcangyfrifir a rhagdybiaethir drwy roi ystyriaeth i brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn bur wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau yn y datganiad asedau net ar 31 Mawrth 2020, ble mae risg arwyddocaol o amrywiaethau materol yn y flwyddyn ariannol i ddod, fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r gwir ganlyniadau'n wahanol i'r rhagdybiaethau
Ecwiti preifat ac is adeiladwaith	Mae gwerth teg buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith yn cael ei bennu'n unol âg arweiniad y British Venture Capital Association. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn cael eu rhestru'n gyhoeddus ac fel y cyfryw, mae elfen o amcangyfrif yn gysylltiedig â'r prisiad.	Mae cyfanswm y buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith yn y datganiadau ariannol yn £157.2 miliwn. Mae risg bod y buddsoddiad wedi'i nodi'n rhy isel neu'n rhy uchel yn y cyfrifon.
Cronfeydd eiddo	Mae pandemig Coronafirws (COVID-19) wedi effeithio ar farchnadoedd ariannol ac eiddo byd-eang. O ganlyniad i anweddolrwydd amodau'r farchnad, mae adroddiadau prisio diwedd blwyddyn a ddarperir i'r Gronfa yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prisio sylweddol yn gysylltiedig â'r gronfa eiddo'r DU a reolir ar ran y Gronfa. Cyfanswm gwerth y cronfeydd hyn ar 31 Mawrth 2020 yw £191.3m. O ganlyniad, gall prisiadau'r gronfa eiddo ar 31 Mawrth 2020 fod yn destun lefel uwch o ansicrwydd.	Cyfanswm buddsoddiadau'r gronfa eiddo yn y datganiadau ariannol yw £191.3 miliwn. Mae risg bod y buddsoddiad wedi'i nodi'n rhy isel neu'n rhy uchel yn y cyfrifon.

NODYN 6 – DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD ADRODD

Nid oes unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol ar ôl diwedd y flwyddyn i'w adrodd.

NODYN 7 – CYFRANIADAU

Yn ôl categori

2018/19		2019/20
£'000		£'000
17,003	Cyfraniadau Gweithwyr/Aelodau	17,914
	Cyfraniadau Cyflogwyr :	
50,821	• Cyfraniadau arferol	56,376
106	• Cyfraniadau adfer diffyg	126
50,927	Cyfanswm Cyfraniadau Cyflogwyr	56,502
67,930	Cyfanswm Cyfraniadau Derbyniadwy	74,416

Yn ôl math o gyflogwr

2018/19		2019/20
£'000		£'000
22,410	Cyngor Gwynedd	27,055
40,980	Cyrff eraill ar yr atodlen	42,075
2,000	Cyrff a ganiateir	2,076
1,953	Cyrff cymunedol a ganiateir	2,623
247	Cyrff trosglwyddo a ganiateir	221
268	Cyrff a benderfynir	312
72	Cronfa gaeedig*	54
67,930		74,416

*Cronfa gaeedig - Dyma'r cyfraniadau a dderbyniwyd gan Bwyllgor Llysoedd Ynadon Gogledd Cymru a Theatr Ardudwy yn ystod y flwyddyn a oedd yn arfer bod yn gyrff a ganiateir ond bellach sydd yn gronfa gaeedig.

NODYN 8 – INCWM ARALL

2018/19		2019/20
£'000		£'000
1	Llôg ar Gyfraniadau Gohiriedig	2
5	Incwm ar Gyfrifo Ysgariad	3
6		5

NODYN 9 – TROSGLWYDDIADAU I MEWN O GRONFEYDD PENSIWN ERAILL

2018/19		2019/20
£'000		£'000
3,007	Trosglwyddiadau unigol	4,887
3,007		4,887

NODYN 10 – BUDDION A DALWYD

Yn ôl categori

2018/19		2019/20
£'000		£'000
45,278	Pensiynau	48,356
11,949	Cymudiad a buddion ymddeol lwmp swm	12,343
1,986	Buddion marwolaeth – lwmp swm	1,629
59,213		62,328

Yn ôl math o gyflogwr

2018/19		2019/20
£'000		£'000
16,494	Cyngor Gwynedd	17,714
30,510	Cyrff eraill ar yr atodlen	31,958
1,467	Cyrff a ganiateir	1,520
963	Cyrff cymunedol a ganiateir	1,472
61	Cyrff trosglwyddo a ganiateir	223
225	Cyrff a benderfynir	119
9,493	Cronfa gaeedig	9,322
59,213		62,328

NODYN 11 – TALIADAU I RAI SY’N YMADAEL

2018/19		2019/20
£'000		£'000
139	Ad-daliadau i aelodau sy’n ymadael â’r gwasanaeth llai ad-daliadau treth	161
2	Taliadau i aelodau sy’n ymuno â chynllun y wladwriaeth	1
984	Trosglwyddiadau grŵp	0
2,003	Trosglwyddiadau unigol	4,507
3,128		4,669

Roedd y trosglwyddiad grŵp yn 2018/19 i’r Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

NODYN 12 – COSTAU RHEOLI

2018/19		2019/20
£'000		£'000
1,311	Costau gweinyddol	1,491
13,283	Costau rheoli buddsoddiadau (Nodyn 14)	11,494
65	Costau arolygaeth a llywodraethu	66
0	Partneriaeth Pensiwn Cymru	70
14,659		13,121

Paratowyd y dadansoddiad hwn o gostau rheoli Cronfa Pensiwn Gwynedd yn ystod y cyfnod yn unol â chanllawiau CIPFA.

Mae'r costau gweinyddol yn cynnwys y symiau a godir ar y Gronfa Bensiwn gan Gyngor Gwynedd am gostau staff, gwasanaethau cefnogol a llety. Gweler manylion pellach yn Nodyn 24.

Partneriaeth Pensiwn Cymru

Mae Costau Rheoli yn cynnwys cost ein hymglymiad â threfniant pŵlio buddsoddiadau cyfunol Partneriaeth Pensiwn Cymru (PPC). Y costau goruchwyllo a llywodraethu yn Nodyn 13 yw costau rhedeg blynyddol y pŵl sy'n cynnwys costau'r Awdurdod Cynnal a chostau Ymgynghorwyr Allanol eraill. Caiff y costau hyn eu hariannu'n gyfartal gan bob un o'r wyth Cronfa Bensiwn awdurdod lleol yng Nghymru. Mae'r Costau Rheoli Buddsoddiadau yn Nodyn 14 yn cynnwys ffioedd sy'n daladwy i Link Fund Solutions (gweithredwr y PPC) ac maent yn cynnwys ffioedd rheolwyr buddsoddi (sydd hefyd yn cynnwys ffi'r gweithredwr a chostau cysylltiedig eraill), costau trafodion a ffioedd gwarchodaeth. Mae'r costau hyn yn seiliedig ar gyfran ganrannol pob cronfa o asedau cyfun PPC ac fe'u didynnir o werth net asedau (NAV). Nid yw'r ffioedd rheolwr sylfaenol ar gyfer yr is-gronfeydd Global Opportunities wedi'u cynnwys yn y tabl hwn, datgelir y ffioedd hyn fel naratif i Nodyn 14. Mae rhagor o wybodaeth am y PPC ar gael yn yr adroddiad blynyddol.

Mae'r ffioedd canlynol wedi'u cynnwys yn Nodyn 12, 13 a 14 mewn perthynas â Phartneriaeth Pensiwn Cymru:

	2019/20
	£'000
Ffioedd Rheoli Buddsoddiadau	
Ffioedd rheolwyr Buddsoddi	1,656
Costau trafodion	924
Ffioedd gwarchodaeth	102
	2,682
Costau arolygu a llywodraethu	
Costau rhedeg	70
	70
Cyfanswm	2,752

NODYN 13 – COSTAU GWEINYDDOL, AROLYGIAETH A LLYWODRAETHU

2018/19		2019/20
£'000		£'000
	Costau gweinyddol	
504	Costau staff uniongyrchol	563
320	Costau uniongyrchol eraill	377
357	Gwasanaethau cefnogol, yn cynnwys TG	367
35	Ffioedd archwilio allanol	34
95	Ffioedd actiwaraid	150
1,311		1,491
	Costau arolygaeth a llywodraethu	
65	Pwyllgor Pensiynau a'r Bwrdd Pensiwn Lleol	66
0	Partneriaeth Pensiynau Cymru	70
1,376		1,627

NODYN 14 – COSTAU RHEOLI BUDDSODDIADAU

2018/19		2019/20
£'000		£'000
13,166	Ffioedd rheolwyr buddsoddi	10,393
0	Costau trafodion	924
56	Ffioedd gwarchodaeth	117
13	Gwasanaeth monitro perfformiad	13
48	Ffioedd ymgynghoriaeth buddsoddi	47
13,283		11,494

Mae'r ffioedd rheoli uchod yn cynnwys yr holl ffioedd rheoli buddsoddiad a grëwyd yn uniongyrchol gan y Gronfa, yn cynnwys y ffioedd a godwyd ar gronfeydd buddsoddi wedi'u cyfuno. Mae costau trafodion yn cael eu hadrodd am y tro cyntaf yn 2019/20, codwyd tâl o £165,628 mewn costau trafodion ar gyfer 2018/19, fodd bynnag, datgelwyd hyn yn y cyfrifon ond ni chodwyd ef mewn gwirionedd ar y cyfrifon yn 2018/19.

Mae Global Opportunities Fund PPC yn fuddsoddiadau a benodir drwy ddull rheolwr rheolwyr sydd â'u ffioedd sylfaenol eu hunain. Mae'r adenillion ar gyfer y mandad hwn yn net o'r ffioedd rheolwr sylfaenol a adlewyrchir yn Nodyn 16a o fewn Newid mewn Gwerth Marchnad- ar gyfer tryloywder, y ffioedd yn 2019/20 oedd £820,000.

Ni thalwyd dim ffioedd sy'n gysylltiedig â pherfformiad i'r rheolwyr buddsoddi. Yn ogystal â'r costau hyn, rhaid talu costau anuniongyrchol a ddaw yn sgil y gwasgariad bid-cynnig ar werthu a phrynu buddsoddiadau. Caiff y rhain eu hadlewyrchu yng nghostau prynu buddsoddiadau ac yn yr enillion a geir wrth werthu buddsoddiadau yn Nodyn 16a.

NODYN 15 – INCWM BUDDSODDI

2018/19		2019/20
£'000		£'000
7,662	Ecwitiau wedi'u cyfuno	1,463
544	Ecwiti preifat wedi'i gyfuno	529
1,201	Is adeiladwaith wedi'i gyfuno	101
5,256	Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	6,929
492	Llog ar adneuon arian parod	296
15,155	Cyfanswm cyn trethi	9,318

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd ddau gyfrif banc sy'n cael eu dal fel rhan o Grŵp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian dros ben sy'n cael ei ddal yn y Grŵp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi yn ddyddiol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, sy'n seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa yn ystod y flwyddyn.

Mae gan y Gronfa Bensiwn gyfrif Ewro i ymdrin â derbyniadau a thaliadau mewn Ewros ac i leihau'r nifer a chostau cyfnewid trafodion.

NODYN 16 – BUDDSODDIADAU

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
£'000		£'000
	Asedau buddsoddi	
1,908,982	Cerbydau buddsoddi wedi eu pwlio (CBP)	1,771,285
107,218	Ecwiti preifat (CBP)	112,661
38,395	Is adeiladwaith (CBP)	44,569
2,054,595		1,928,515
538	Adneuon arian parod	783
0	Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	0
2,055,133	Cyfanswm asedau buddsoddi	1,929,298
	Ymrwymadau buddsoddi	
(123)	Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	(0)
(123)	Cyfanswm ymrwymadau buddsoddi	(0)
2,055,010	Asedau buddsoddi net	1,929,298

Yn ystod y flwyddyn 2018/19, trosglwyddodd Cronfa Bensiwn Gwynedd y rhan fwyaf o'r ecwitiau gweithredol i'r ddwy gronfa fyd-eang ym Mhartneriaeth Pensiwn Cymru (PPC). Bydd trosglwyddiadau pellach yn digwydd yn y blynyddoedd nesaf nes bod y rhan fwyaf o'r buddsoddiadau yn y PPC.

Nodyn 16a – Cysoni symudiadau mewn buddsoddiadau a deilliadau

2019/20	Gwerth marchnad ar 1 Ebrill 2019 £'000	Pryniannau yn ystod y flwyddyn £'000	Gwerthia- nnau yn ystod y flwyddyn £'000	Newid mewn gwerth marchnad yn ystod y flwyddyn £'000	Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2020 £'000
Ecwiti	0	0	0	0	0
Cerbydau buddsoddi wedi eu pwlio (CBP)	1,908,982	31,189	(10,317)	(158,569)	1,771,285
Ecwiti preifat / Is adeiladwaith (CBP)	145,613	26,464	(13,054)	(1,793)	157,230
	2,054,595	57,653	(23,371)	(160,362)	1,928,515
Adneuon arian parod	538				783
Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	0				0
Symiau taladwy ar gyfer pryniant buddsoddiadau	(123)				0
Ffioedd o fewn cerbydau wedi'u cyfuno				8,844	
Asedau buddsoddi net	2,055,010			(151,518)	1,929,298

2018/19	Gwerth marchnad ar 1 Ebrill 2018 £'000	Pryniannau yn ystod y flwyddyn £'000	Gwerthia- nnau yn ystod y flwyddyn £'000	Newid mewn gwerth marchnad yn ystod y flwyddyn £'000	Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2019 £'000
Ecwiti	337,188	115,778	(489,524)	36,558	0
Cerbydau buddsoddi wedi eu pwlio (CBP)	1,412,705	631,601	(216,255)	80,931	1,908,982
Ecwiti preifat / Is adeiladwaith (CBP)	104,310	43,758	(11,401)	8,946	145,613
	1,854,203	791,137	(717,180)	126,435	2,054,595
Adneuon arian parod	44,352			31	538
Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	5,432				0
Symiau taladwy ar gyfer pryniant buddsoddiadau	(4,690)				(123)
Ffioedd o fewn cerbydau wedi'u cyfuno				9,194	
Asedau buddsoddi net	1,899,297			135,660	2,055,010

Nodyn 16b – Dadansoddiad o fuddsoddiadau

31 Mawrth 2019 £'000		31 Mawrth 2020 £'000	
1,444,431	Cronfa Ecwiti (CBP)	1,299,750	
285,250	Cronfa Llog Sefydlog (CBP)	280,279	
179,301	Cronfeydd Buddsoddiadau Eiddo (CBP)	191,256	
107,218	Ecwiti preifat (CBP)	112,661	
38,395	Is adeiladwaith (CBP)	44,569	
2,054,595		1,928,515	

Buddsoddiadau fesul rheolwr buddsoddi

Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2019			Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2020		
£'000	%		£'000	%	
656,138	31.9	BlackRock	565,379	29.3	
192,395	9.4	Fidelity	181,742	9.4	
285,254	13.9	Insight	280,282	14.5	
61,073	3.0	Lothbury	60,570	3.2	
145,614	7.1	Partners Group	157,230	8.2	
20,862	1.0	Threadneedle	31,401	1.6	
50,182	2.4	UBS	47,832	2.5	
411	0.0	Veritas	625	0.0	
643,081	31.3	Partneriaeth Pensiynau Cymru	604,237	31.3	
2,055,010	100.0		1,929,298	100.0	

Mae'r buddsoddiadau a ganlyn yn cynrychioli mwy na 5% o asedau net y Gronfa:

Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2019			Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2020		
£'000	%	Buddsoddiadau	£'000	%	
285,253	15.4	LF Wales PP Global Opportunities Equity Fund	305,618	15.8	
322,200	15.5	LF Wales PP Global Growth Fund	298,619	15.4	
285,251	13.7	LDI Solutions Plus Bonds	280,279	14.5	
324,729	15.6	Aquila Life UK Equity Index Fund	274,417	14.2	
142,648	7.1	Fidelity Institutional Select Global Equity	137,117	7.1	
139,699	6.7	Aquila Life Global Dev Fundamental Fund	119,881	6.2	

Nodyn 16c – Benthycia stoc

Mae'r Datganiad Strategaeth Buddsoddi yn nodi y caniateir benthycia stoc yn amodol ar ganiatâd penodol. Ar hyn o bryd, nid yw'r gronfa'n benthycia unrhyw stoc.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodyn 17a – Dosbarthiad offerynnau ariannol

Mae polisiâu cyfrifo'n disgrifio sut mae gwahanol ddsbarthiadau o asedau offerynnau ariannol yn cael eu mesur a sut mae incwm a chostau, yn cynnwys enillion a cholledion gwerth teg, yn cael eu cydnabod. Mae'r tabl a ganlyn yn dadansoddi'r symiau cario o asedau ag ymrwymadau ariannol fesul categori a phennawd datganiad asedau net. Ni ail-ddosbarthwyd unrhyw asedau ariannol yn ystod y cyfnod cyfrifo.

Fel ar 31 Mawrth 2019			Fel ar 31 Mawrth 2020		
Wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	Benthyciadau a derbyniadau	Cost ymrwymadau ariannol	Wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	Benthyciadau a derbyniadau	Cost ymrwymadau ariannol
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol					
1,908,982			1,771,285		
107,218			112,661		
38,395			44,569		
	23,151			8,883	
	6,613			3,829	
2,054,595	29,764	0	1,928,515	12,712	0
Ymrwymadau ariannol					
		(3,012)			(2,890)
0	0	(3,012)	0	0	(2,890)
2,054,595	29,764	(3,012)	1,928,515	12,712	(2,890)

Nodyn 17b - Enillion a cholledion net ar offerynnau ariannol

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
Gwerth teg		Gwerth teg
£'000		£'000
Asedau ariannol		
126,435	Gwerth teg drwy elw a cholled	(160,362)
31	Benthyciadau a derbyniadau	0
126,466	Cyfanswm yr asedau ariannol	(160,362)
Ymrwymadau ariannol		
0	Gwerth teg drwy elw a cholled	0
0	Cost ymrwymadau ariannol	0
0	Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	0
126,466	Asedau ariannol net	(160,362)

Nodyn 17c – Gwerth teg offerynnau ag ymrwymiadau ariannol

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth cario'r asedau ariannol a'r ymrwymiadau ariannol fesul dosbarth o offeryn o'i gymharu â'u gwerth teg.

31 Mawrth 2019			31 Mawrth 2020	
Gwerth cario	Gwerth teg		Gwerth cario	Gwerth teg
£'000	£'000		£'000	£'000
Asedau ariannol				
1,532,175	2,054,595	Gwerth teg drwy elw a cholled	1,576,105	1,928,515
29,764	29,764	Benthyciadau a derbyniadau	12,712	12,712
1,561,939	2,084,359	Cyfanswm yr asedau ariannol	1,588,817	1,941,227
Ymrwymiadau ariannol				
(123)	(123)	Gwerth teg drwy elw a cholled	0	0
(2,889)	(2,889)	Cost ymrwymiadau ariannol	(2,890)	(2,890)
(3,012)	(3,012)	Cyfanswm yr ymrwymiadau ariannol	(2,890)	(2,890)
1,558,927	2,081,347	Asedau ariannol net	1,585,927	1,938,337

Nid yw'r Gronfa wedi ymrwymo i unrhyw warantau ariannol sydd angen cyfrifo amdanynt fel offerynnau ariannol.

Nodyn 17d – Prisiad gwerth teg yr offerynnau ariannol sy'n cael eu cario

Mae'r holl fuddsoddiadau'n cael eu dal ar werth teg. Nodir y seiliau prisio isod. Mae'r holl asedau wedi'u prisio gan ddefnyddio technegau gwerthoedd teg yn seiliedig ar nodweddion pob offeryn, gyda'r nod cyffredinol o wneud y defnydd gorau posibl o wybodaeth sy'n seiliedig ar y farchnad. Mae prisiad yr offerynnau ariannol wedi'i ddsbarthu'n dri lefel, yn unol ag ansawdd a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddiwyd i bennu gwerthoedd teg.

Lefel 1

Offerynnau ariannol Lefel 1 yw rhai ble mae eu gwerth teg wedi'i bennu drwy ddefnyddio prisiau wedi'u dyfynnu a heb eu haddasu ar farchnadoedd gweithredol am asedau neu rwymedigaethau cyfwerth. Mae cynhyrchion sydd wedi'u dosbarthu fel rhai Lefel 1 yn cynnwys ecwiti wedi'u dyfynnu, gwarantau sefydlog wedi'u dyfynnu, gwarantau cysylltiedig â mynegai wedi'u dyfynnu ac ymddiriedolaethau uned. Mae'r buddsoddiadau a restrir yn cael eu harddangos am y pris a gynigwyd amdanynt. Mae gwerth y pris a gynigir am y buddsoddiad yn seiliedig ar ddyfyniad marchnad cynigion y farchnad stoc dan sylw.

Lefel 2

Mae offerynnau ariannol Lefel 2 yn rhai ble nad oes prisiau'r farchnad wedi'u dyfynnu ar gael; er enghraifft, pan fo offeryn yn cael ei fasnachu mewn marchnad nad yw'n cael ei hystyried yn un weithredol, neu pan ddefnyddir technegau prisio i bennu gwerth teg a ble mae'r technegau hyn yn defnyddio mewnbwn sy'n seiliedig i raddau helaeth ar ganfyddiadau data'r farchnad.

Lefel 3

Mae offerynnau ariannol Lefel 3 yn rhai ble nad yw o leiaf un mewnbwn a allai gael effaith sylweddol ar brisiad yr offeryn yn seiliedig ar ganfyddiadau data'r farchnad. Gallai offerynnau o'r fath gynnwys buddsoddiadau ecwiti heb eu dyfynnu a chronfa o gronfeydd rhagfantoli, sy'n cael eu prisio gan ddefnyddio technegau prisio amrywiol sy'n gofyn am ddyfarniadau sylweddol wrth bennu

Nodyn 17d – Prisiad gwerth teg yr offerynnau ariannol sy'n cael eu cario (parhad)

rhagdybiaethau priodol. Dangoswyd bod yr holl gronfeydd eiddo yn Lefel 3 ar gyfer 31 Mawrth 2020 oherwydd cyfyngiadau ar adbrynu.

Mae gwerth y buddsoddiad mewn ecwiti preifat yn seiliedig ar brisiadau a ddarparwyd gan bartneriaid cyffredinol y cronfeydd ecwiti preifat y mae Cronfa Bensiwn Gwynedd wedi buddsoddi ynddynt. Paratoir y prisiadau hyn yn unol â'r *International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines*, sy'n dilyn egwyddorion prasio'r SAARh ac US GAAP.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi dadansoddiad o asedau ag ymrwymadau ariannol y gronfa pensiwn wedi'i grwpio i Lefelau 1 i 3, yn seiliedig ar y lefel sy'n cael ei rhagweld fel gwerth teg.

Gwerth ar 31 Mawrth 2020	Pris y	Gan ddefnyddio	Gan ddefnyddio	Cyfanswm
	farchnad a	canfyddiadau	mewnbyn sylweddol	
	ddyfynnwyd	am y mewnbyn	ble na cheir	
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Asedau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	1,580,030	348,485	1,928,515
Benthyciadau a derbyniadau	12,712	0	0	12,712
Cyfanswm yr asedau ariannol	12,712	1,580,030	348,485	1,941,227
Ymrwymadau ariannol				
Ymrwymadau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	0	0	0
Cost ymrwymadau ariannol	(2,890)	0	0	(2,890)
Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	(2,890)	0	0	(2,890)
Asedau ariannol net	9,822	1,580,030	348,485	1,938,337

Gwerth ar 31 Mawrth 2019	Pris y	Gan ddefnyddio	Gan ddefnyddio	Cyfanswm
	farchnad a	canfyddiadau	mewnbyn sylweddol	
	ddyfynnwyd	am y mewnbyn	ble na cheir	
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Asedau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	1,797,728	256,867	2,054,595
Benthyciadau a derbyniadau	29,764	0	0	29,764
Cyfanswm yr asedau ariannol	29,764	1,797,728	256,867	2,084,359
Ymrwymadau ariannol				
Ymrwymadau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	(123)	0	(123)
Cost ymrwymadau ariannol	(2,889)	0	0	(2,889)
Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	(2,889)	(123)	0	(3,012)
Asedau ariannol net	26,875	1,797,605	256,867	2,081,347

Nodyn 17e – Cysoniad mesuriadau gwerth teg o fewn Lefel 3

	Gwerth y Farchnad I Ebrill 2020 £'000	Trosglwyddiadau i Lefel 3 £'000	Pryniannau yn ystod y flwyddyn £'000	Gwerthiannau yn ystod y flwyddyn £'000	Enillion/ (colledion) na wireddwyd £'000	Enillion/ (colledion) a wireddwyd £'000	Gwerth y Farchnad 31 Mawrth 2020 £'000
Ymddiriedolaethau							
Uned Eiddo	111,254	68,047	20,644	777	(7,818)	95	191,255
Ecwiti Preifat	107,218	0	19,408	5,144	(3,101)	5,720	112,661
Is adeiladwaith	38,395	0	7,056	1,746	1,307	443	44,569
Cyfanswm Lefel 3	256,867	68,047	47,108	7,667	(9,612)	6,258	348,485

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL

Risg a rheoli risg

Prif risg hirdymor y Gronfa yw y bydd asedau'r Gronfa'n annigonol i ymdrin â'i hymrwymiaadau (h.y. y buddion a gafodd eu haddo i aelodau sy'n daladwy). Felly, nod rheoli risg buddsoddi yw lleihau'r risg o weld gostyngiad cyffredinol yng ngwerth y Gronfa a gwneud y mwyaf o'r cyfle i wneud enillion ar draws portffolio'r Gronfa yn ei gyfanrwydd. Mae'r Gronfa'n cyflawni hyn drwy amrywio'i asedau fel ei fod yn cadw lefel risg y farchnad y mae'n agored iddo ar lefel dderbyniol. Yn ogystal, mae'r Gronfa'n rheoli ei risg o hylifedd i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni llif arian rhagweladwy'r Gronfa. Mae'r Cyngor yn rheoli'r risgiau buddsoddi hyn fel rhan o'i raglen gyffredinol i reoli risg y Gronfa Bensiwn.

Y Pwyllgor Pensiynau sy'n gyfrifol am strategaeth rheoli risg y Gronfa. Mae rhaglen reoli risg gyffredinol y Gronfa Bensiwn yn canolbwyntio ar ba mor anwadal yw'r marchnadoedd ariannol ac yn ceisio isafu'r effeithiau andwyol posib ar yr adnoddau sydd ar gael i dalu pensiynau. Mae'r Datganiad Strategaeth Gyllido a gynhyrchwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu ar y cyd ag Actiwari'r Gronfa yn nodi sut bydd hydaledd a risg yn cael eu rheoli mewn perthynas ag ymrwymiaadau. Mae'r Awdurdod Gweinyddu wedi cynhyrchu'r Datganiad Strategaeth Gyllido hwn gan roi ystyriaeth gyffredinol i lefel y risg yn y polisi buddsoddi sydd wedi'i nodi yn y Datganiad Egwyddorion Buddsoddi a gyhoeddwyd dan Reoliad 12 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (y Rheoliadau Buddsoddi) a'r polisi cyllido sydd wedi'i nodi yn y Datganiad hwn. Bydd yr Awdurdod Gweinyddu'n parhau i adolygu'r ddwy ddogfen i sicrhau bod y proffil risg cyffredinol yn parhau'n briodol.

a) Risg y farchnad

Risg y farchnad yw'r risg o golledion yn sgil amrywiad ym mhrisiau ecwiti a nwyddau, llog, cyfraddau cyfnewid arian tramor a gwasgariad credyd. Mae'r Gronfa'n agored i risg y farchnad yn sgil ei weithgareddau buddsoddi, yn enwedig drwy'r ecwiti mae'n eu dal. Mae lefel y risg yn dibynnu ar amgylchiadau'r farchnad, disgwyliadau o ran prisiau yn y dyfodol, newidiadau mewn enillion a'r gymysgedd o asedau.

Nod strategaeth rheoli risg y Gronfa yw adnabod a rheoli risgiau'r farchnad i'r Gronfa o fewn paramedrau derbyniol, tra gwneud y mwyaf o'r enillion a geir wrth gymryd risg.

Yn gyffredinol, rheolir anweddolrwydd gormodol yn risg y farchnad drwy amrywio'r portffolio yn ddaearyddol ac o ran sectorau diwydiant a gwarantau unigol. I leihau risg y farchnad, mae'r Cyngor a'i ymgynghorwyr buddsoddi'n monitro cyflwr y farchnad a dadansoddiadau meincnod yn briodol.

Mae'r Gronfa'n rheoli'r risgiau hyn mewn dwy ffordd:

- mae pa mor agored yw'r Gronfa i risg y farchnad yn cael ei fonitro drwy ddadansoddi ffactorau risg i sicrhau bod y risg yn parhau o fewn lefelau goddefol;
- mae pa mor agored yw'r Gronfa i risgiau penodol yn cael ei gyfyngu drwy bennu risgiau penodol goddefol ar gyfer buddsoddiadau unigol.

Risg prisiau eraill

Mae risg prisiau eraill yn cynrychioli'r risg y bydd gwerth offeryn ariannol yn amrywio o ganlyniad i newid ym mhris y farchnad (ac eithrio'r risgiau sy'n codi o risg cyfradd llog neu risg cyfradd cyfnewid arian tramor), boed y newidiadau'n cael eu hachosi gan ffactorau sy'n benodol i'r offeryn unigol neu'r sawl a'i cyflwynodd neu ffactorau sy'n effeithio ar bob offeryn o'r fath yn y farchnad.

Mae'r Gronfa'n agored i risg prisiau cyfranddaliadau. Mae hyn yn codi o fuddsoddiadau a ddelir gan y Gronfa ble bo ansicrwydd ynghylch eu pris yn y dyfodol. Mae pob buddsoddiad gwarantau yn cyflwyno risg o golli cyfalaf. Ac eithrio cyfranddaliadau a werthir am bris is, pennir y risg fwyaf sy'n deillio o offerynnau ariannol gan werth teg yr offerynnau ariannol. Mae'r colledion posib yn sgil cyfranddaliadau a werthir am bris is yn anghyfyngedig.

Mae rheolwyr buddsoddi'r Gronfa'n lliniaru'r perygl pris hwn trwy amrywio a dewis gwarantau a theclynnau ariannol eraill sy'n cael eu monitro gan y Cyngor i sicrhau ei fod o fewn y cyfyngiadau a nodir yn strategaeth y Gronfa fuddsoddi.

Risg prisiau eraill – dadansoddiad sensitifrwydd

Yn dilyn dadansoddiad o ddata hanesyddol a'r enillion ar fuddsoddiadau a ddisgwylir yn ystod y flwyddyn ariannol, mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr buddsoddi'r Gronfa, mae'r Cyngor wedi pennu bod y newidiadau a ganlyn yn risg pris y farchnad yn rhesymol bosib ar gyfer cyfnod adrodd 2019/20.

Gan ddilyn dadansoddiad o ddata hanesyddol ar enillion ar fuddsoddiadau, mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr buddsoddi y Gronfa, mae newidiadau pris posib wedi cael eu pennu ar gyfer y gwahanol categorïau o asedau sy'n cael ei ddal gan y Gronfa. Mae'r cyfraddau i'w defnyddio ar gyfer categorïau asedau'r Gronfa fel a ganlyn:

Math o ased	Newid posib yn y farchnad (+/-)	
	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
	%	%
Ecwiti'r DU	16.6	27.5
Ecwiti Byd-eang	16.9	28.0
Ecwiti Marchnadoedd sy'n datblygu	25.3	25.4
Ecwiti Preifat	28.3	28.4
Incwm Sefydlog wedi eu pwlio	3.0	3.9
Buddsoddiadau Amgen (Isadeiladedd)	20.1	20.1
Eiddo	14.3	14.2
Arian	0.0	0.0
Y Gronfa Gyfan	12.3	18.9

Mae'r anweddolrwydd a nodir uchod yn gyson ag un gwriad safonol yn newid gwerth yr asedau dros y tair blynedd ddiweddaraf. Mae cyfanswm anwadalrwydd y gronfa yn ystyried y rhyngweithiadau disgwylidig rhwng y gwahanol ddosbarthiadau asedau a ddangosir, yn seiliedig ar gyfnewidioldeb sylfaenol a chydberthynas yr asedau, yn unol â theori portffolio amrywiant cymedrig.

NODYN 18 – NATUR A GRADDAFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Pe byddai pris buddsoddiadau'r Gronfa ar y farchnad wedi cynyddu/gostwng yn unol â'r uchod, byddai'r newid ym mhreis y farchnad yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion wedi bod fel a ganlyn:

Math o ased	Gwerth fel ar 31 Mawrth 2020 £'000	Canran newid %	Gwerth ar ôl cynnydd £'000	Gwerth ar ôl gostyngiad £'000
Cronfeydd Ecwiti DU	274,417	27.5	349,881	198,952
Cronfeydd Ecwiti Tramor	1,025,335	28.0	1,312,428	738,241
Cronfeydd Ecwiti Preifat	112,661	28.4	144,544	80,778
Cronfa Incwm Sefydlog	280,279	3.9	291,210	269,348
Buddsoddiadau Amgen (Isadeiladedd)	44,569	20.1	53,528	35,611
Cronfeydd Eiddo	191,255	14.2	218,414	164,097
Arian	9,821	0.0	9,821	9,821
Cyfanswm asedau sydd ar gael i dalu buddion	1,938,337	18.9*	2,304,683	1,571,991

* Mae gwerth yr holl gronfa yn y tabl uchod yn seiliedig ar 18.9% yn hytrach na cyfanswm y math o asedau unigol.

Math o ased	Gwerth fel ar 31 Mawrth 2019 £'000	Canran newid %	Gwerth ar ôl cynnydd £'000	Gwerth ar ôl gostyngiad £'000
Cronfeydd Ecwiti	1,444,431	16.8	1,687,566	1,201,297
Cronfeydd Ecwiti Preifat	107,218	28.3	137,561	76,875
Cronfa Incwm Sefydlog	285,250	3.0	293,808	276,693
Buddsoddiadau Amgen (Isadeiladedd)	38,395	20.1	46,112	30,678
Cronfeydd Eiddo	179,301	14.3	204,941	153,661
Arian	26,752	0.0	26,752	26,752
Cyfanswm asedau sydd ar gael i dalu buddion	2,081,347	12.3*	2,343,597	1,819,098

* Mae gwerth yr holl gronfa yn y tabl uchod yn seiliedig ar 12.3% yn hytrach na cyfanswm y math o asedau unigol.

Risg cyfraddau llog

Mae'r Gronfa'n buddsoddi mewn asedau ariannol yn bennaf er mwyn cael enillion ar fuddsoddiadau. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i risgiau cyfraddau llog, sy'n cynrychioli'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn y dyfodol yn amrywio yn sgil newidiadau yng nghyfraddau llog y farchnad.

Mae cyfradd llog y Gronfa'n cael ei monitro'n gyson, yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, yn cynnwys monitro pa mor agored ydyw i'r cyfraddau llog ac asesiad o'r gwir gyfraddau llog yn erbyn y meincnodau perthnasol.

Gweler pa mor agored yn uniongyrchol yw'r Gronfa i newidiadau mewn cyfraddau llog fel ar 31 Mawrth 2019 a 31 Mawrth 2020 isod. Mae'r ffigyrau isod yn cyflwyno'r gyfradd llog yn seiliedig ar werth teg yr asedau ariannol gwaelodol:

Math o ased	Fel ar 31 Mawrth 2019 £'000	Fel ar 31 Mawrth 2020 £'000
Arian a chyfwerthoedd arian	22,614	8,100
Balansau arian parod	538	783
Cronfa Incwm Sefydlog	285,251	280,279
Cyfanswm	308,403	289,162

NODYN 18 – NATUR A GRADDAFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Dadansoddiad sensitifrwydd risg cyfraddau llog

Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall cyfraddau llog amrywio ac effeithio ar incwm i'r Gronfa a gwerth yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion. Mae newid 1% mewn cyfraddau llog yn gyson â lefel y sensitifrwydd a ddefnyddiwyd fel rhan o strategaeth rheoli risg y Gronfa. Mae'r dadansoddiad isod yn rhagdybio bod pob newidyn arall, yn enwedig cyfraddau cyfnewid, yn parhau'n gyson, ac mae'n dangos yr effaith yn ystod y flwyddyn ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion o newid o +/- 1% mewn cyfraddau llog:

Math o ased	Swm cario fel	Newid yn y flwyddyn yn	
	ar 31 Mawrth	yr asedau net sydd ar	
	2020	+1%	-1%
	£'000	£'000	£'000
Arian a chyfwerthoedd arian	8,100	81	(81)
Balansau arian parod	783	8	(8)
Cronfa Incwm Sefydlog *	280,279	33,633	(33,633)
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	289,162	33,722	(33,722)

* Nid yw newid 1% ar gyfradd llog yn cael effaith uniongyrchol ar warantau llog sefydlog ond mae'n cael effaith rhannol fel y cyfrifir yn y tablau uchod.

Math o ased	Swm cario fel	Newid yn y flwyddyn yn	
	ar 31 Mawrth	yr asedau net sydd ar	
	2019	+1%	-1%
	£'000	£'000	£'000
Arian a chyfwerthoedd arian	22,614	226	(226)
Balansau arian parod	538	5	(5)
Cronfa Incwm Sefydlog *	285,251	34,230	(34,230)
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	308,403	34,461	(34,461)

* Nid yw newid 1% ar gyfradd llog yn cael effaith uniongyrchol ar warantau llog sefydlog ond mae'n cael effaith rhannol fel y cyfrifir yn y tablau uchod.

Minimol fyddai'r effaith wedi bod o newid 1% mewn cyfraddau llog ar y llog a dderbyniwyd gan mai 1.53% oedd cyfartaledd y gyfradd llog a dderbyniwyd ar arian yn ystod y flwyddyn, gan roi cyfanswm llog o £266,995 am y flwyddyn.

Nid yw cynnydd 1% mewn cyfraddau llog yn effeithio'r llog a dderbynnir ar warantau llog sefydlog ond byddai'n lleihau'r gwerth teg, fel y dangosir yn y tablau uchod. Nid yw newidiadau mewn cyfraddau llog yn effeithio y gwerth arian / arian a'u cyffelyb ond byddai'n effeithio'r llog a dderbynnir ar y balansau.

Mae newidiadau i werth teg yr asedau ac incwm a dderbynnir o fuddsoddiadau yn cael effaith ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion ond fel y nodir uchod nad yw'n cael effaith sylweddol ar y Gronfa.

Risg arian tramor

Mae risg arian yn cynrychioli'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn y dyfodol yn amrywio yn sgil newidiadau yng nghyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae'r Gronfa'n agored i risg arian ar offerynnau ariannol sy'n cael eu cynrychioli mewn unrhyw arian ac eithrio arian swyddogaethol y Gronfa (£DU). Mae'r Gronfa'n dal asedau sy'n cael eu cynrychioli mewn arian ac eithrio £DU.

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae gan y Gronfa ymrwymadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith mewn arian tramor, (£284 miliwn a \$88.6 miliwn). Mae'r ymrwymadau hyn yn cael eu tynnu i lawr ar gais y rheolwr buddsoddi dros nifer o flynyddoedd. Gweler yr ymrwymadau cyfredol sy'n aros yn Nodyn 25. Y risg dan sylw yw y bydd y bunt yn wan o'i chymharu â'r ddoler a'r ewro pan fydd yr ymrwymadau'n cael eu tynnu i lawr ac y bydd yn cryfhau pan fo'r Gronfa wedi'i chyllido'n llawn. Mae'r Gronfa wedi bod yn ariannu'r ymrwymadau ers 2005 felly mae'r ymrwymadau wedi'i gydbwysu dros gyfnod maith o amser.

Mae cyfradd cyfnewid arian y Gronfa'n cael ei gyfrifo ar sail anweddolrwydd yr arian tramor fyddai'n effeithio ar werth y buddsoddiadau ac unrhyw arian fyddai'n cael ei ddal yn yr arian tramor hynny.

Mae'r tabl a ganlyn yn crynhoi pa mor agored yw'r Gronfa i newidiadau mewn arian fel ar 31 Mawrth 2020 ac fel ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol:

Agored i newidiadau mewn arian – math o ased	Fel ar 31 Mawrth 2019 £'000	Fel ar 31 Mawrth 2020 £'000
Ecwiti tramor a byd-eang	1,119,701	1,025,335
Cronfa Incwm Sefydlog byd-eang	285,250	280,279
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac isadeiladedd)	145,613	157,230
Eiddo tramor	1,000	226
Arian tramor	0	0
Cyfanswm yr asedau tramor	1,551,564	1,463,070

Risg arian tramor – dadansoddiad sensitifrwydd

Yn dilyn dadansoddi data hanesyddol mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr buddsoddi y Gronfa, mae'r anweddolrwydd sy'n gysylltiedig â newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid arian tramor wedi cael eu cyfrifo wrth ddefnyddio anweddolrwydd hanesyddol yr arian tramor a'r symiau cymharol ym muddsoddiadau'r Gronfa.

Ystyrir bod newid o 10% yn yr arian tramor yn rhesymol yn seiliedig ar ddadansoddiad ymgynghorwyr buddsoddi analytig y Gronfa o newidiadau hanesyddol hirdymor yn y cyfraddau cyfnewid ar ddiwedd y mis dros gyfnod treigl o 36 mis hyd at 31 Mawrth 2020. Y canran cyfatebol ar gyfer y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2019 oedd 10%. Mae'r dadansoddiad yn tybio bod pob newidyn arall, yn enwedig cyfraddau llog, yn parhau'n gyson.

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae'r tablau isod yn dangos dadansoddiad o ddatguddiad y Gronfa at arian tramor unigol fel ar 31 Mawrth 2020 ac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol cynt:

Agored i newidiadau mewn arian tramor – math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2020 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		Gwerth ar gynnydd £'000	Gwerth ar leihad £'000
Ecwiti tramor a byd-eang	1,025,335	1,127,868	922,801
Cronfa Incwm Sefydlog byd-eang	280,279	308,307	252,251
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	157,230	172,953	141,507
Eiddo tramor	226	249	204
Arian tramor	0	0	0
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,463,070	1,609,377	1,316,763

Agored i newidiadau mewn arian tramor – math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2019 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		Gwerth ar gynnydd £'000	Gwerth ar leihad £'000
Ecwiti tramor a byd-eang	1,119,701	1,231,671	1,007,731
Cronfa Incwm Sefydlog byd-eang	285,250	313,776	256,726
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	145,613	160,174	131,052
Eiddo tramor	1,000	1,100	900
Arian tramor	0	0	0
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,551,564	1,706,721	1,396,409

b) Risg credyd

Mae risg credyd yn cynrychioli'r risg y bydd gwrth barti i drafodion neu offeryn ariannol yn methu â gwireddu goblygiad ac yn creu colled ariannol i'r Gronfa o ganlyniad i hynny. Yn gyffredinol, mae gwerth buddsoddiadau ar y farchnad yn adlewyrchu asesiad o gredyd wrth eu prisio ac felly darperir ar gyfer y risg o golled yng ngwerth cario asedau ariannol ag ymrwymadau'r Gronfa.

Yn ei hanfod, mae portffolio buddsoddi cyfan y Gronfa'n agored i beth risg credyd. Fodd bynnag, mae dewis gwrth bartion, broceriaid a sefydliadau ariannol o ansawdd uchel yn isafu'r risg credyd a allai godi yn sgil methiant i setlo trafodion yn brydlon.

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Gweler isod meincnod ar gyfer y canran o'r cronfeydd a ddelir gan y rheolwyr buddsoddi:

Rheolwr Buddsoddi	Canran o'r Portffolio
BlackRock	29.5%
Fidelity	10.0%
Veritas	28.0%
Insight	15.0%
Eiddo (UBS, Threadneedle, Lothbury, BlackRock)	10.0%
Partners Group	7.5%

Mae'r holl fuddsoddiadau a ddelir gan reolwyr buddsoddi'n cael eu dal yn enw'r Gronfa Bensiwn felly, os yw'r rheolwr buddsoddi'n methu, nid yw buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu cyfrif yn rhan o'i asedau.

Cynrychiolir risg credyd contract gan y taliad net neu'r enillion sy'n aros. Mae'r risg weddilliol yn fân yn sgil yr amrywiol bolisiau yswiriant a ddelir i ymdrin â gwrth bartion sy'n diffygdalu.

Er mwyn uchafu'r dychweliadau o Fuddsoddiadau Tymor Byr ac Adnau Arian, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian gwarged dros dro yn ei gyfrifon banc gydag unrhyw arian gwarged dros ben yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn. Telir rhaniad priodol o'r llog a enillir i'r Gronfa Bensiwn a rhennir unrhyw golledion wrth fuddsoddi ar sail yr un gyfran. Oherwydd natur y trefniadau banc nid yw unrhyw arian gwarged yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon banc y Cyngor. Am fod y buddsoddiadau tymor byr yn cael eu gwneud mewn enw Cyngor Gwynedd maent yn dangos yn llawn ar fantolen y Cyngor. Efen y Gronfa Bensiwn o'r buddsoddiadau tymor byr a'r adnau arian ar 31 Mawrth 2020 oedd £8.2m (£22.6m ar 31 Mawrth 2019).

Ni adneuir arian mewn banciau a sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn cael eu graddio o ran statws credyd yn annibynnol, a'u bod yn bodloni meini prawf credyd y Cyngor. Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi gosod cyfyngiadau ar y ganran uchaf o adneuo'n y gellir eu gwneud mewn unrhyw ddsbarth o sefydliad ariannol penodol. Hefyd, mae'r Cyngor yn buddsoddi canran a gytunwyd o gronfeydd yn y marchnadoedd arian er mwyn cael buddsoddiadau amrywiol. Mae'r cronfeydd marchnad arian a ddewiswyd oll wedi derbyn statws credyd AAA gan asiantaeth statws credyd blaenllaw. Cred y Cyngor ei fod wedi rheoli pa mor agored ydyw i risg credyd a dim ond un profiad o ddiffygdalu neu adneuo'n nad oes modd eu hadennill sydd ganddo, sef pan roddwyd Banc Heritable yn nwylo'r gweinyddwyr yn 2008. Gweler manylion llawn yn Nodyn 28.

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Nid yw cyflogwyr y Gronfa'n cael eu hasesu ar hyn o bryd ar gyfer eu statws credyd neu ar gyfer y cyfyngiadau credyd unigol sydd wedi'u gosod. Mae risg yn bodoli na ellir casglu cyfraniadau gan gyflogwyr ble nad oes ganddynt unrhyw aelodau sy'n cyfrannu (e.e. y risg sy'n gysylltiedig â chyflogwyr gyda nifer fechan o aelodau sy'n dewis peidio â chyfrannu), felly mae'r Awdurdod Gweinyddu'n monitro newidiadau mewn aelodaeth bob blwyddyn.

Bydd angen i gyflogwyr newydd sy'n dod yn rhan o'r Gronfa gytuno i ddarparu bond neu gael gwarant i leihau'r risg o golledion ariannol i'r Gronfa yn y dyfodol pe na fyddai'r cyflogwr dan sylw'n medru bodloni ei hymrwymiaid pensiwn pe byddai'n ymadael â'r Gronfa. Fel y dangosir yn Nodyn 26 mae dau gyflogwr wedi darparu bondiau. Bydd unrhyw ymrwymiaid eraill ar y Gronfa yn y dyfodol o ganlyniad i gyflogwr yn ymadael yn cael eu cario gan y Gronfa a'u rhannu dros yr holl gyflogwyr. Gwneir hyn i sicrhau bod y cyfnodau a'r symiau adfer actiwaraid yn cael eu cadw ar lefel y gall cyflogwyr llai ymdopi â hi.

Mae'r risg wedi cynyddu yn sgil dyfarniad cyfreithiol diweddar, fydd o bosib yn pennu na ellir codi cyfraniadau ar gyflogwyr nad oes ganddynt aelodau sy'n cyfrannu dan Reoliadau Gweinyddu'r CPLIL. Fodd bynnag, nid yw'r dyfarniad hwn yn effeithio ar allu'r Gronfa i gasglu cyfraniadau yn dilyn prisiad ymadael dan Reoliad 38(2). Gellir rhoi cyfarwyddyd i'r Actiwari ystyried adolygu'r cyfraddau a'r dystysgrif Addasiadau i gynyddu cyfraniadau cyflogwr dan Reoliad 38 Rheoliadau CPLIL (Gweinyddu) 2008, rhwng y prisiad a gynhelir teirblynyddol.

c) Risg hylifedd

Mae'r risg hylifedd yn cynrychioli'r risg na fydd modd i'r Gronfa fodloni ei oblygiadau ariannol wrth iddynt ddod yn ddyledus. Felly, mae'r Cyngor yn cymryd camau i sicrhau bod gan y Gronfa Bensiwn ddigon o adnoddau arian parod i fodloni ei hymrwymiaid i dalu pensiynwyr ac i fodloni ymrwymiaid buddsoddi.

Mae gan yr Awdurdod Gweinyddol system llif arian sy'n ceisio sicrhau bod arian parod ar gael pe bai ei angen. Yn ogystal, mae'r cyfraniadau cyfredol a dderbynnir gan gyflogwyr ac aelodau yn cyfrannu'n llawer mwy na'r hyn a delir allan mewn buddion. Buddsoddir yr arian parod dros ben ac ni ellir ei dalu'n ôl i gyflogwyr. Mae Actiwari'r Gronfa yn sefydlu'r cyfraniadau y dylid eu talu fel y gellir bodloni holl rwymedigaethau'r dyfodol.

Nid oes unrhyw gyfyngiad ar y swm y gall cyfrif banc y Gronfa Bensiwn ei ddal. Dylai'r symiau a ddelir yn y cyfrif hwn fodloni anghenion hylifedd arferol y Gronfa. Mae unrhyw arian dros ben dros dro yn cael ei fuddsoddi gan yr Awdurdod Gweinyddol yn unol â'r Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys er mwyn darparu incwm ychwanegol i'r Gronfa Bensiwn. Buddsoddir arian parod dros ben yn unol â'r Datganiad Egwyddorion Buddsoddi.

Yn ogystal, mae gan y Gronfa fynediad at gyfleuster gorddrafft trwy drefniadau cyfrifon banc grŵp yr Awdurdod Gweinyddol. Dim ond i fodloni gwahaniaethau amseru tymor byr ar daliadau pensiwn y defnyddir y cyfleuster hwn. Gan mai benthyciadau byrdymor eu natur fyddai'r rhain, ystyrir bod pa mor agored i risg credyd yw'r Gronfa yn hyn o beth yn ddibwys.

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae'r Gronfa'n diffinio asedau hylifol fel asedau y gellir eu trosglwyddo'n arian parod o fewn tri mis. Asedau anhylif yw'r asedau fydd yn cymryd cyfnod hwy na thri mis i'w trosglwyddo'n arian parod. Ar 31 Mawrth 2020, roedd gwerth yr asedau anhylif yn £348m, sy'n cynrychioli 18.0% o gyfanswm asedau'r Gronfa (31 Mawrth 2019: £325m, a oedd yn cynrychioli 15.6% o gyfanswm asedau'r Gronfa).

Mae rheolwyr yn paratoi rhagolygon llif arian cyfnodol er mwyn deall a rheoli amseriad llif arian y Gronfa. Mae lefel strategol briodol y balans arian parod i'w ddal yn ffurfio rhan o strategaeth fuddsoddi'r Gronfa.

Mae'r holl rwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2020 yn ddyledus o fewn blwyddyn, yn yr un modd ag ar 31 Mawrth 2019.

Risg ail ariannu

Y risg allweddol yw y bydd y Cyngor wedi'i rwymo i ailgyflenwi cyfran sylweddol o offerynnau ariannol ei Gronfa Bensiwn pan fo cyfraddau llog yn anffafriol. Nid oes gan y Gronfa unrhyw offerynnau ariannol sydd â risg ail ariannu'n rhan o'i strategaethau rheoli trysorlys a buddsoddi.

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO

Yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddu) 2008, mae actiwari'r Gronfa yn ymgymryd â phrisiad teirblynyddol er mwyn sefydlu'r gyfradd cyfraniadau i gyflogwyr ar gyfer y tair blynedd i ddod. Cynhaliwyd y prisiad diwethaf fel ar 31 Mawrth 2019.

Disgrifiad o'r Polisi Cyllido

Amlinellir y polisi cyllido yn Natganiad Strategaeth Cyllido, yr Awdurdod Gweinyddu, gafodd ei adolygu fel rhan o Brisiad 2019.

Mae elfennau allweddol y polisi cyllido fel a ganlyn:

- sicrhau hydaledd hirdymor y Gronfa dros y tymor hir. Bydd hyn yn sicrhau bod digon o arian ar gael i gwrdd a buddion holl aelodau/dibynyddion wrth iddynt ddod yn daladwy.
- sicrhau bod cyfraddau cyfraniadau cyflogwyr yn weddol sefydlog os yw'n rhesymol i wneud hynny.
- lleihau'r cyfraniadau ariannol tymor hir mae'r cyflogwyr yn talu i'r Cynllun drwy adnabod y cysylltiad rhwng asedau a rhwymedigaethau a mabwysiadu strategaeth fuddsoddi sy'n cydbwysu risg ac elw.
- i adlewyrchu nodweddion gwahanol y gwahanol gyflogwyr i bennu cyfraddau cyfraniadau drwy gael strategaeth gyllido clir a thryloyw sy'n dangos sut y gall pob cyflogwr gyfarfod a'u rhwymedigaethau dros y blynyddoedd i ddod.
- defnyddio mesurau rhesymol i leihau'r risg i gyflogwyr eraill ac yn benodol i'r rhai sy'n talu'r Dreth Cyngor yn sgil cyflogwyr yn diffyg dalu ei rwymedigaethau pensiwn.

Amlinella'r Datganiad Strategaeth Cyllido sut mae'r Awdurdod Gweinyddu yn ceisio cydbwysu'r nodau croestynnol o ddiogelu hydaledd y Gronfa a chadw cyfraniadau cyflogwyr yn sefydlog.

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO (parhad)

O ran cyflogwyr oedd â chyfamod digon cryf yn ôl yr Awdurdod Gweinyddu, mae cyfraniadau wedi cael eu sefydlogi yn is na'r gyfradd ddamcaniaethol sydd ei hangen i sicrhau bod eu cyfran nhw o'r Gronfa yn dychwelyd i gael ei ariannu'n llawn dros 17 mlynedd os yw'r rhagdybiaethau prisio yn cael eu cadarnhau. Defnyddiwyd dull modelu ymrwymadau asedau sy'n dangos os caiff y cyfraddau cyfrannu hyn eu talu a bod newidiadau cyfraniadau yn y dyfodol yn cael eu cyfyngu fel y nodir yn y Datganiad Strategaeth Cyllido, fod yna siawns gwell na 70% o hyd y bydd y Gronfa yn dychwelyd i ariannu'n llawn dros y 17 mlynedd.

Sefyllfa Gyllido ar adeg y Prisiad Cyllido Ffurfiol Diwethaf

Cynhaliwyd y prisiad actwaraidd mwyaf diweddar dan Reoliad 62 Rheoliadau (Gweinyddol) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013 ar 31 Mawrth 2019. Datgelodd y prisiad hwn fod asedau'r Gronfa, oedd wedi'u prisio'n £2,081 miliwn ar 31 Mawrth 2019, yn ddigon i dalu 108% o'r ymrwymadau (h.y. gwerth cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo) oedd wedi'u cronni hyd at y dyddiad hwnnw. O ganlyniad, y gwarged ym mhrisiad 2016 oedd £156 miliwn.

Gosodwyd allan cyfraniad pob cyflogwr yn y prisiad, gyda'r nod o gyflawni cyllido llawn o fewn gorwel amser a thebygolrwydd a fesurwyd yn unol â'r Datganiad Strategaeth Cyllido. Cafodd cyfraniadau cyflogwyr unigol am y cyfnod 1 Ebrill 2020 i 31 Mawrth 2023 eu pennu yn unol â pholisi cyllido'r Gronfa fel y nodir yn y Datganiad Strategaeth Cyllido.

Prif Rhagdybiaethau Actwaraidd a'r Dull a ddefnyddiwyd i Brisio'r Ymrwymadau

Disgrifir y manylion llawn am y dulliau a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad prisio dyddiedig 31 Mawrth 2020.

Dull

Aseswyd yr ymrwymadau drwy ddefnyddio dull buddion cronodig sy'n ystyried aelodaeth bensiynadwy hyd at y dyddiad prisio, ac yn ystyried cynnydd disgwylidig mewn cyflog yn y dyfodol, ymddeoliad neu ddyddiad disgwylidig cynharach o adael aelodaeth bensiynadwy.

Rhagdybiaethau

Dilynwyd dull sy'n gysylltiedig â'r farchnad i brisio'r ymrwymadau er mwyn sicrhau cysondeb gyda phrisiad o asedau'r Gronfa o'u gwerth ar y farchnad.

Roedd y rhagdybiaethau ariannol allweddol a fabwysiadwyd ar gyfer prisiad 2019 fel a ganlyn:

Rhagdybiaethau Ariannol	31 Mawrth 2019
Cyfradd disgownt	3.9%
Cynnydd mewn cyflog	2.6%
Cynnydd mewn pensiwn	2.3%

Y rhagdybiaeth demograffig allweddol oedd yr ystyriaeth a roddwyd i hirhoedledd. Mae'r rhagdybiaethau disgwylidig oes yn seiliedig ar *VitaCurves* y Gronfa gyda gwelliannau yn unol a model CMI 2018, sy'n tybio bod y gyfradd bresennol o welliannau wedi cyrraedd y brig a bydd yn cydgyfeirio at gyfradd hirdymor o 1.25% y flwyddyn. Yn seiliedig ar y rhagdybiaethau hyn, mae'r disgwylidig oes gyfartalog yn y dyfodol i oed 65 fel a ganlyn:

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO (parhad)

Rhagdybiaethau marwolaeth yn 65 mlwydd oed	Gwryw Blynyddoedd	Benyw Blynyddoedd
Pensiynwyr cyfredol	21.3	23.4
Pensiynwyr y dyfodol (45 oed ym mhrisiad 2019)	22.2	25.1

Mae copiau o adroddiad Prisiad 2019 a'r Datganiad Strategaeth Cyllido ar gael ar wefan y Gronfa Bensiwn www.cronfabensiwnwynedd.cymru

Profiad yn ystod y Cyfnod ers 31 Mawrth 2019

Amharwyd ar farchnadoedd gan COVID 19 a arweiniodd at amodau anodd tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol. O ganlyniad, mae lefel ariannu'r Gronfa ar 31 Mawrth 2020 wedi gostwng yn erbyn yr hyn a adroddwyd yn y prisiad ffurfiol blaenorol.

Cynhelir y prisiad actiwaraidd nesaf fel ar 31 Mawrth 2022. Adolygir y Datganiad Strategaeth Cyllido ar yr un adeg.

NODYN 20 – GWERTH CYFREDOL ACTIWARAIDD Y BUDDION YMDDEOL SYDD WEDI'U HADDO

Yn ogystal â'r prisiad cyllido teirblynyddol, mae'r actiwari hefyd yn cynnal prisiad o rwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn, yn seiliedig ar SCC19 bob blwyddyn gan ddefnyddio'r un data sylfaenol â'r prisiad cyllido wedi'i dynnu ymlaen i'r flwyddyn ariannol gyfredol, gan ystyried y newidiadau yn niferoedd yr aelodau a diweddarau rhagdybiaethau ar gyfer y flwyddyn gyfredol. Nid yw'r gwerthusiad yn cael ei ymgymryd yn yr un modd a ddefnyddir ar gyfer gosod cyfraddau cyfrannu i'r Gronfa, ac nid yw cyfrifon y Gronfa yn ystyried rhwymedigaethau talu pensiynau na buddion eraill yn y dyfodol.

Er mwyn asesu gwerth y buddion yn seiliedig ar hyn, mae'r actiwari wedi diweddarau'r rhagdybiaethau actiwaraidd (gweler isod) o'r rhai a ddefnyddir er dibenion cyllido (gweler Nodyn 19) a hefyd mae wedi'u defnyddio i ddarparu'r adroddiadau SCC19 ac SAA102 ar gyfer cyflogwyr unigol yn y Gronfa. Yn ogystal, mae'r actiwari wedi priso buddion salwch a marwolaeth yn unol â SCC19.

Roedd gwerth cyfredol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo ar 31 Mawrth 2019 ac 2020, fel a ganlyn:

Rhagdybiaethau	31 Mawrth 2019 £m	31 Mawrth 2020 £m
Aelodau Gweithredol	1,674	1,279
Aelodau Gohiriedig	434	445
Pensiynwyr	722	809
Cyfanswm	2,830	2,533

Fel y nodir uchod mae'r ymrwymadau uchod wedi'u cyfrifo'n seiliedig ar SCC19 ac felly maent yn wahanol i ganlyniadau'r prisiad cyllido teirblynyddol a gynhaliwyd yn 2019 (gweler Nodyn 19) gan fod SCC 19 yn nodi cyfradd ddisgownt yn hytrach na chyfradd sy'n adlewyrchu cyfraddau'r farchnad.

NODYN 20 – GWERTH CYFREDOL ACTIWARAIDD Y BUDDION YMDDEOL SYDD WEDI’U HADDO (parhad)

Y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd

Defnyddiwyd y tybiaethau ariannol sydd yn cael eu mabwysiadu ar gyfer adroddiad SCC19 yr Awdurdod Gweinyddol fel y ganlyn:

	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2020
Rhagdybiaeth	%	%
Cyfradd cynnydd mewn pensiwn	2.5	1.9
Cyfradd cynnydd mewn cyflog	2.5	2.2
Cyfradd ddisgownt	2.4	2.3

Defnyddiwyd yr un dybiaeth hirhoedledd fel ar gyfer asesu'r sefyllfa cyllido fel y dangosir yn Nodyn 19 uchod.

Mae'r rhagdybiaeth cymudiad yn caniatáu i bensiynwyr y dyfodol dewis cyfnewid pensiwn am arian parod di-dreth ychwanegol o hyd at 50% o gyfyngiadau Cyllid a Thollau EM am wasanaeth cyn Ebrill 2008 a 75% o gyfyngiadau Cyllid a Thollau EM am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008.

Mae'r sensitifrwydd ynghylch y prif dybiaethau a ddefnyddiwyd i fesur rhwymedigaethau wedi'u nodi isod:

Sensitifrwydd i'r Rhagdybiaethau am y flwyddyn sy'n gorffen 31 Mawrth 2020	Amcan % y Cynnydd mewn Rhwymedigaethau	Amcan Swm Ariannol
	%	£m
0.5% y.f. o gynnydd mewn chwyddiant pensiwn	9	83
0.5% y.f. o gynnydd mewn cyflog	1	12
0.5% y.f. o leihad yn y gyfradd ddisgownt	10	97

Y brif ragdybiaeth demograffig yw'r tybiaeth hirhoedledd. At ddibenion sensitifrwydd, amcangyfrifir y byddai cynnydd o flwyddyn yn y disgwyliad oes yn cynyddu y rhwymedigaeth rhwng 3-5%.

NODYN 21 – ASEDAU CYFREDOL

31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2020
£'000		£'000
1,227	Cyfraniadau sy'n ddyledus – gweithwyr	403
3,682	Cyfraniadau sy'n ddyledus – cyflogwyr	1,234
1,704	Amrywiol ddyledwyr	2,192
6,613	Cyfanswm dyledwyr	3,829
22,613	Arian	8,100
29,226	Cyfanswm	11,929

NODYN 22 – YMRWYMIADAU CYFREDOL

31 Mawrth 2019 £'000		31 Mawrth 2020 £'000
1,922	Amrywiol gredydwy'r	1,828
967	Buddion sy'n daladwy	1,062
2,889	Cyfanswm	2,890

NODYN 23 – CYFRANIADAU GWIRFODDOL YCHWANEGOL (AVC)

Mae gwerth y cronfeydd ar y farchnad wedi'i nodi isod:

	Gwerth ar y Farchnad 31 Mawrth 2019 £'000	Gwerth ar y Farchnad 31 Mawrth 2020 £'000
Clerical Medical	3,851	3,674
Utmost Life	203	193
Standard Life	61	5
Cyfanswm	4,115	3,872

Talwyd cyfraniadau AVC yn uniongyrchol i'r rheolwyr fel a ganlyn:

	2018/2019 £'000	2019/2020 £'000
Clerical Medical	613	601
Standard Life	14	10
Cyfanswm	627	611

NODYN 24 – TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Cyngor Gwynedd

Cyngor Gwynedd sy'n gweinyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd. O ganlyniad, mae perthynas gref rhwng y Cyngor a'r Gronfa Bensiwn.

Cafodd y Cyngor gostau o £1,275,899 (£1,152,315 yn 2018/19) mewn perthynas â gweinyddu'r Gronfa ac yn dilyn hynny, cafodd ad-daliad am y costau hyn gan y Gronfa. Yn ogystal, y Cyngor yw un o gyflogwyr mwyaf aelodau'r Gronfa a chyfrannodd £27.06m tuag at y Gronfa yn 2019/20 (£22.41m yn 2018/19). Ar ddiwedd y flwyddyn £0.49m oedd dyled y Cyngor i'r Gronfa yn bennaf mewn perthynas â llôg a dalwyd ar fuddsoddiadau'r gronfa bensiwn a chyfraniadau ar gyfer Mawrth 2020 a £1.24m oedd dyled y Gronfa i'r Cyngor yn bennaf mewn perthynas ag ad-daliadau gan y Cyngor.

NODYN 24 – TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG (parhad)

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd ddau gyfrif banc a ddelir fel rhan o Grŵp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian parod dros ben a ddelir yn y Grŵp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi bob dydd. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, yn seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa dros y flwyddyn. Yn ystod 2019/20, derbyniodd y Gronfa lôg o £266,995 (£166,303 yn 2018/19) gan Gyngor Gwynedd.

Llywodraethu

Roedd dau aelod o'r Pwyllgor Pensiynau yn derbyn buddion pensiwn o Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2019/20 (yr aelodau pwyllgor J.B. Hughes a P. Jenkins). Yn ogystal, roedd aelodau'r pwyllgor S. Glyn (aelod tan 02/05/2019) S. W. Churchman, D. Cowans, A.W.Jones, P. Read, R.W. Williams ac I. Thomas yn aelodau gweithredol o'r Gronfa Bensiwn.

Roedd tri aelod o'r Bwrdd Pensiwn yn derbyn buddion pensiwn o Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2019/20 (yr aelodau bwrdd A.W. Deakin (aelod tan 06/08/2019), H. E. Jones a S.Warnes). Yn ogystal, roedd aelodau Bwrdd A.Ll. Evans, O. Richards, H. Trainor a S. E. Parry yn aelodau gweithredol o'r Gronfa Bensiwn.

Staff Rheoli Allweddol

Mae Cod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn eithrio awdurdodau lleol rhag gofynion datgelu staff rheoli allweddol SCC24, ar y sail bod y gofynion datgelu ar gyfer tal swyddogion a lwfansau aelodau yn y Cod yn bodloni gofynion datgelu staff rheoli allweddol SCC24. Mae hyn hefyd yn berthnasol i gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd.

Gweler y dadleniadau gofynnol yng nghyfrifon Cyngor Gwynedd.

NODYN 25 – YMRWYMIADAU DAN GONTRACTAU BUDDSODDI

Roedd yr ymrwymadau (buddsoddiadau) cyfalaf sy'n aros ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Cyfanswm ymrwymadau	Ymrwymiad ar 31 Mawrth 2019	Ymrwymiad ar 31 Mawrth 2020
	€'000	€'000	€'000
P.G. Direct 2006	20,000	776	776
P.G. Global Value 2006	50,000	3,477	3,477
P.G. Secondary 2008	15,000	1,960	1,960
P.G. Global Value 2011	15,000	2,096	2,096
P.G. Global Infrastructure 2012	40,000	8,147	8,147
P.G. Direct 2012	12,000	1,181	1,181
P.G. Global Value 2014	12,000	2,302	1,531
P.G. Direct Equity 2016	50,000	10,348	2,826
P.G. Global Value 2017	42,000	33,677	25,973
P.G. Global Infrastructure 2018	28,000	0	23,688
Cyfanswm Ewro	284,000	63,964	71,655
	\$'000	\$'000	
P.G. Emerging Markets 2011	7,000	1,082	1,082
P.G. Secondary 2015	38,000	24,692	18,401
P.G. Direct Infrastructure 2015	43,600	23,798	20,840
Cyfanswm Doleri	88,600	49,572	40,323

Mae 'PG' uchod yn cyfeirio at y Partners Group, mae'r rheolwr buddsoddi yn buddsoddi mewn meysydd 'amgen' (ecwiti preifat ac is adeiladwaith) ar ran y Gronfa.

Mae'r ymrwymadau hyn yn ymwneud â thaliadau galw sy'n aros ar gronfeydd partneriaethau cyfyngedig heb eu dyfynnu a ddelir yn rhan ecwiti preifat y portffolio. Mae'r symiau a 'elwir' gan y cronfeydd hyn yn afreolaidd o ran eu maint a'u hamseriad nifer o flynyddoedd o ddyddiad yr ymrwymiad gwreiddiol.

NODYN 26 - ASED AU DIBYNNOL

Mae dau o gyflogwyr sy'n gyrff a ganiateir yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd yn dal bondiau yswiriant i'w diogelu yn erbyn y posibilrwydd o fethu â bodloni eu goblygiadau pensiwn. Llunnir y bondiau hyn o blaid y Gronfa ac ni wneir taliad ohonynt oni bai bod y cyflogwr yn diffygdalu.

NODYN 27 - YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Nid oes unrhyw ymrwymadau dibynnol yn unol â'r eglurhad canlynol.

Achos McCloud

Mae strwythur budd-daliadau CPLIL o 1 Ebrill 2014 yn cael ei adolygu ar hyn o bryd yn dilyn i'r Llywodraeth gollir hawl i apelio yn erbyn McCloud ac achosion llys tebyg eraill. Mae'r llysoedd wedi dyfarnu bod yr 'amddiffyniadau trosiannol' a ddyfarnwyd i rai aelodau o gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus pan ddiwygiwyd y cynlluniau (ar 1 Ebrill 2014 yn achos y CPLIL) yn anghyfreithlon ar sail gwahaniaethu ar sail oedran. Nid yw'r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol (MHCLG) wedi darparu unrhyw fanylion am newidiadau o ganlyniad i'r achos. Fodd bynnag, disgwylir y bydd angen newidiadau i fudd-daliadau a byddant yn debygol o gynyddu gwerth rhwymedigaethau. Ar hyn o bryd, nid yw graddfa a natur unrhyw gynnydd mewn rhwymedigaethau yn hysbys, sy'n cyfyngu ar allu'r Gronfa i roi lwfans cywir.

Cyhoeddodd Bwrdd Cynghori Cynllun CPLIL (SAB) gyngor i gronfeydd LGPS ym mis Mai 2019. Gan nad oes canlyniad terfynol achos McCloud, gweithredodd Actiwari'r Gronfa yn unol â chyngor SAB ym mhriiad 2019 gan brisio holl fuddion yr aelodau yn unol â Rheoliadau CPLIL cyfredol. Mae'r Gronfa, yn unol â'r cyngor yn nodyn yr SAB, wedi ystyried sut i ganiatáu ar gyfer y risg hon wrth bennu cyfraddau cyfraniadau cyflogwyr. Gan fod y newidiadau i'r strwythur budd-daliadau sy'n deillio o ddyfarniad McCloud yn ansicr, mae'r Gronfa wedi dewis rhoi lwfans bras trwy gynyddu'r tebygolrwydd gofynnol o lwyddiant a osodir ar gyfer cyfraddau cyfraniadau ar gyfer pob cyflogwr. Unwaith y bydd canlyniad achos McCloud yn hysbys, gall y Gronfa ailedrych ar y cyfraddau cyfrannu a osodwyd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn briodol.

Lleiafswm Cyfartal Pensiwn Gwarantedig

Cronwyd isafswm pensiwn gwarantedig (GMP) yn y CPLIL o 6 Ebrill 1978 i 5 Ebrill 1997. Yn fras, mae'r GMP yn cynrychioli'r pensiwn lleiaf y mae'n rhaid i gynllun pensiwn galwedigaethol ei roi i aelod o'r cynllun yn lle Cynllun Pensiwn y Wladwriaeth ar Sail Enillion (SERPS).

Mae GMP yn eu hanfod yn anghyfartal oherwydd nifer o ffactorau, gan gynnwys yr oeddrannau ymddeol gwahanol i ddynion (65 oed) a menywod (60 oed) a merched GMP benywaidd yn cronni ar gyfradd uwch. Er y gall hyn arwain at wahaniaethau mewn Gwerthoedd GMP, yr hyn a ystyriwyd yn fwy pwysig yw cyfanswm y mae'r aelodau'n ei dderbyn o'r CPLIL a'r wladwriaeth ac a yw hynny'n arwain at anghydraddoldeb. Yn y gorffennol, roedd y cyfrifoldeb dros dalu codiadau pensiwn blynyddol wedi'i rannu rhwng y gronfa CPLIL a'r wladwriaeth. Fodd bynnag, o ganlyniad i gyflwyno Pensiwn Gwladwriaeth Sengl newydd ym mis Ebrill 2016 daeth ansicrwydd ynghylch mynegu parhaus y swm GMP. Arweiniodd hyn at y Llywodraeth yn cyhoeddi ateb dros dro ar gyfer aelodau sy'n cyrraedd Oedran Pensiwn y Wladwriaeth rhwng 6 Ebrill 2016 a 5 Rhagfyr 2018, a gafodd ei ymestyn yn ddiweddarach i o leiaf 5 Ebrill 2021, sy'n golygu bod y gronfa CPLIL yn talu am bopeth h.y. pensiwn cychwynnol a phob cynnydd.

Mae Hymans Robertson, Actiwari'r Gronfa, wedi dweud, o ystyried bod yr ateb dros dro wedi ei ymestyn i 5 Ebrill 2021, eu bod wedi dilyn datrysiad tymor hir (h.y. ôl 2021) y Llywodraeth o drosi GMP i gynllun pensiwn ym mhriadau 31 Mawrth 2019.

NODYN 28 - COLLEDION YN SGIL AMHARIADAU

a) Amhariadau am ddyledion drwg ac amheus

Fel y esbonnir yn Nodyn 5 nid oes unrhyw amhariad wedi ei gwneud ar gyfer dyledion drwg ac amheus.

b) Amhariad yr adneuoŷn ym Manc Gwlad yr Iâ

Yn ystod 2008/09, roedd y Cyngor wedi adneuo £4m gyda Heritable Bank, banc wedi'i gofrestru yn y DU dan Gyfraith yr Alban. Roedd £565,200 o'r buddsoddiad hwnnw'n perthyn i'r Gronfa Bensiwn. Rhoddwyd y cwmni yn nwylo'r gweinyddwyr ar 7 Hydref 2008. Derbyniodd y Cyngor ddychweliad o £3,938,407, sef 98% gan y gweinyddwyr hyd at 31 Mawrth 2020. Mae'r weinyddiaeth yn parhau, ond disgwylir i'r holl swm gael ei adennill maes o law.

NODYN 29 – CYHOEDDIADAU'R GRONFA BENSIWN

Cynhyrchir Adroddiad Blynyddol ychwanegol ynghylch y Gronfa Bensiwn. Mae'r ddogfen hon yn cynnwys cyfrifon y Gronfa yn ogystal â gwybodaeth bellach ynglŷn â gweithgareddau gweinyddu a buddsoddi. Mae'n cynnwys y dogfennau canlynol:

Datganiad Strategaeth Buddsoddi

Datganiad Strategaeth Gyllido

Datganiad Polisi Llywodraethu a'r Datganiad Cydymffurfriad a'r Drefn Llywodraethu

Datganiad Polisi Cyfathrebu

Gellir cael copiâu ar safle we'r Gronfa Bensiwn www.cronfabensiwngwynedd.cymru ar dudalen buddsoddiadau neu drwy gysylltu â Delyth Jones-Thomas ar 01286 679128.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon – Cronfa Bensiwn Gwynedd

Blwyddyn archwilio: 2019-20

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2020

Cyfeirnod y ddogfen:

Diben y ddogfen hon

Dogfen ddrafft yw hon a ddarperir yn gyfrinachol a hynny dim ond er mwyn gwirio cywirdeb a chyflawnder yr wybodaeth a geir ynddi a cheisio barn ynglŷn â'r casgliadau y daethpwyd iddynt.

Trin y ddogfen cyn ei chyhoeddi

Mae'r ddogfen hon a'r hawlfraint ynddi yn eiddo i Archwilydd Cyffredinol Cymru ac maent yn aros yn eiddo iddo. Mae'n cynnwys gwybodaeth a gafwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru o dan swyddogaethau statudol i gyflawni swyddogaethau statudol ac at y diben hwnnw yn unig ac fe'i paratowyd fel sail i ddogfen swyddogol y gellir ei chyflwyno neu ei chyhoeddi maes o law. Gall hefyd gynnwys gwybodaeth y gallai ei datgelu heb awdurdod fod yn drosedd o dan adran 54 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Ac eithrio fel a ganiateir yn benodol gan y gyfraith, ni ellir atgynhyrchu'r ddogfen nac unrhyw gynnwys ynddi, na'u storio mewn system adalw na'u trosglwyddo ar unrhyw ffurf na thrwy unrhyw fodd, na'u datgelu wrth unrhyw un ac eithrio'r derbynydd gwreiddiol heb ganiatâd ysgrifenedig Swyddfa Archwilio Cymru ymlaen llaw. Rhaid ei diogelu bob amser i'w hatal rhag cael ei chyhoeddi neu i atal defnydd amhriodol arall o'i chynnwys. Gallai ei defnyddio neu'i datgelu heb awdurdod arwain at achos cyfreithiol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamod sy'n cynnwys paragraff pwyslais mater ynghylch yr ansicrwydd prisio ar gyfer cronfeydd eiddo'r DU ar eich datganiadau ariannol. Nid oes unrhyw faterion y mae angen rhoi gwybod ichi amdanynt cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad	4
Effaith Covid-19 ar Archwiliad Eleni	4
Adroddiad Archwilio Arfaethedig	5
Materion Arwyddocaol	6
Argymhellion	10
Atodiadau	
Atodiad 1 – Llythyr Sylwadau Terfynol	11
Atodiad 2 – Barn Archwilio Arfaethedig	15
Atodiad 3 – Crynodeb o Gywiriadau a Wnaed	18
Atodiad 4 – Argymhellion	21

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad

- 1 Rydym yn crynhoi prif ganfyddiadau ein harchwiliad o'ch cyfrifon ar gyfer 2019-20 yn yr adroddiad hwn.
- 2 Rydym eisoes wedi trafod y materion hyn gyda Delyth Wyn Jones-Thomas (Rheolwr buddsoddi)
- 3 Ni all archwilwyr byth roi sicrwydd cyflawn bod cyfrifon wedi'u datgan yn gywir. Yn lle hynny, rydym yn gweithio i lefel o 'berthnasedd'. Pennir y lefel hon o berthnasedd i geisio adnabod a chywiro camddatganiadau a allai arwain fel arall at gamarwain rhywun sy'n defnyddio'r cyfrifon.
- 4 Fe bennon ni lefel o £19,000,000 ar gyfer hyn yn archwiliad eleni.
- 5 Rydym bellach wedi cwblhau archwiliad eleni'n sylweddol. Mae'r gwaith canlynol yn dal heb ei gwblhau:
 - a. Cwblhau'r adolygiad digwyddiadau dilynol
 - b. Gweithdrefnau sicrhau ansawdd terfynol
 - c. Derbyn llythyr cynrychiolaeth rheolwyr wedi'i lofnodi
- 6 Yn ein barn broffesiynol ni, rydym wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol sy'n berthnasol i'n gwaith; bod yn annibynnol arnoch chi; ac, ni pheryglwyd ein gwrthrychedd mewn unrhyw ffordd. Nid oes unrhyw berthnasoedd rhyngom ni a chithau a allai danseilio ein gwrthrychedd a'n hannibyniaeth yn ein tyb ni.

Effaith Covid-19 ar Archwiliad Eleni

- 7 Mae pandemig Covid-19 wedi cael effaith arwyddocaol ar bob agwedd ar ein cymdeithas ac mae'n parhau i wneud hynny. Mae'n ofynnol eich bod yn paratoi cyfrifon ac mae'n glod sylweddol i ymrwymiad eich tîm cyfrifon eich bod wedi llwyddo i wneud hynny eleni yn wyneb yr heriau a achosir gan y pandemig hwn. Rydym yn eithriadol o ddiolchgar i broffesiynoldeb y tîm o ran y modd y gwnaethant ein cynorthwyo ni i gwblhau ein harchwiliad dan amgylchiadau mor anodd.
- 8 Nid yw'n syndod bod y pandemig wedi effeithio ar ein harchwiliad ac rydym yn crynhoi'r prif effeithiau yn **Arddangosyn 1**. Ac eithrio lle'r ydym yn gwneud argymhellion yn benodol, darperir y manylder yn **Arddangosyn 1** er gwybodaeth yn unig i'ch helpu chi i ddeall effaith pandemig Covid-19 ar broses archwilio eleni.

Arddangosyn 1 – effaith Covid-19 ar archwiliad eleni

Amserlen	<ul style="list-style-type: none">• Newidiwyd y terfyn amser ar gyfer cwblhau eich cyfrifon.• Rydym yn disgwyl i'ch adroddiad archwilio gael ei lofnodi yn Hydref 2020.
Llofnodion electronig	Gall y corff archwiliedig ac Archwilio Cymru ddefnyddio llofnodion electronig.
Tystiolaeth archwilio	Y flwyddyn yma profwyd profion cyfnodolion a thaliadau budd-dal o bell. Fel arfer, cwblheir hyn yn ystod ymweliad safle gan y tîm archwilio.
Arall	Fe wnaeth heriau eraill a wynebwyd gennym gynnwys: <ul style="list-style-type: none">• Defnyddiwyd arbenigwyr Eiddo Tiriog i gynorthwyo yn archwiliad y gronfeydd eiddo gan eu bod yn destun i ymwadiad ansicrwydd prisio materol gan y prisiwr;• Derbyn gwybodaeth gadarnhau trydydd parti gan reolwyr buddsoddi yn hwyrach na'r arfer; a• Gofynnwyd am gadarnhad banc yn wahanol yn unol â newidiadau banciau i brosesau oherwydd COVID-19.

- 9 Byddwn yn adolygu'r hyn yr ydym wedi'i ddysgu ar gyfer ein proses archwilio o bandemig Covid-19 a pha un a oes arferion arloesol y gallem eu mabwysiadu yn y dyfodol i wella'r broses honno.

Barn Archwilio Arfaethedig

- 10 Rydym yn bwriadu cyhoeddi **barn archwilio ddiamod** sydd yn cynnwys paragraff pwyslais mater ynghylch ansicrwydd prisio cronfeydd eiddo'r DU ar eich datganiadau ariannol unwaith y byddwch wedi rhoi Llythyr Sylwadau inni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
- 11 Rydym yn cyhoeddi barn archwilio 'amodol' lle mae gennym bryderon perthnasol ynghylch rhai agweddau ar eich cyfrifon; fel arall rydym yn cyhoeddi barn ddiamod.

- 12 Mae'r Llythyr Sylwadau'n cynnwys rhai cadarnhadau y mae'n ofynnol inni eu cael gennyh chi dan safonau archwilio ynghyd â chadarnhad o wybodaeth benodol arall yr ydych chi wedi'i darparu ar ein cyfer yn ystod ein harchwiliad.
- 13 Caiff ein hadroddiad archwilio arfaethedig ei nodi yn **Atodiad 2**.

Materion Arwyddocaol sy'n codi o'r Archwiliad

Camddatganiadau nas cywirwyd

- 14 Nodir isod y camddatganiadau a nodwyd yn y cyfrifon, sy'n parhau i fod heb eu cywiro:

[i] Cydraddoli GMP - Gwnaethwyd addasiadau fel rhan o Brisiad 2019 ac roedd y rhain yn gyfanswm o oddeutu £4m o rwymedigaethau ychwanegol. Mae hyn i ymwneud â 0.2% o gyfanswm y rhwymedigaethau. Nid yw'r amcangyfrif yn berthnasol ac nid yw wedi'i rannu rhwng costiau'r gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £4m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.

[ii] McCloud - Cadarnhaodd yr actiwari bod addasiad McCloud a gynhwyswyd yn adroddiad IAS26 eleni yn 0.5% o'r atebolrwydd gweithredol. Byddai swm o 0.5% o'r atebolrwydd (£ 1,925m) yn £ 9.625m yn seiliedig ar brisiad 31 Mawrth 2019. . Nid yw'r amcangyfrif yn berthnasol ac nid yw wedi'i rannu rhwng costiau'r gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £9.625m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.

[iii] Goodwin - Mae'r actiwari wedi cadarnhau bod hyn yn y camau cynnar ond ei ddealltwriaeth gychwynnol yw ei fod dim ond yn effeithio ar gyfran fach iawn o aelodau'r Gronfa. Mae dyfyniadau mewn papurau allanol yn awgrymu effeithiau awgrymedig o c0.1-0.2% o gyfanswm yr atebolrwyddau. Byddai swm o 0.2% o'r atebolrwydd yn £3.85m yn seiliedig ar brisiad 31 Mawrth 2019. Cyfanswm yw hwn ac nid yw'n seiliedig ar rannu rhwng y gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £9.625m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.

Nodir crynodeb o gamddatganiadau nas cywirwyd yn **Atodiad 3**.

Camddatganiadau a gywirwyd

- 15 Gwnaethwyd cywiriadau i ychwanegu datgeliadau ansicrwydd amcangyfrif ynghylch a'r cronfeydd eiddo o ganlyniad i COVID-19 ac mae'r holl gronfeydd eiddo wedi'u hailddosbarthu i asedau Lefel 3 oherwydd cyfyngiadau adbrynu.

Nodir crynodeb o gamddatganiadau a gywirwyd yn **Atodiad 3**.

Risg arwyddocaol ac ardaloedd eraill sy'n derbyn sylw archwilio

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
Risg arwyddocaol	
<p>Rheolwyr yn Anwybyddu Rheolaethau.</p> <p>Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau yn bresennol ym mhob endid. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol [ISA 240.31-33].</p>	<p>Cynhaliodd fy nhîm archwilio y profion canlynol er mwyn mynd i'r afael â'r risg sylweddol sy'n gysylltiedig â Rheolwyr yn Anwybyddu Rheolaethau:</p> <ul style="list-style-type: none"> gan ddefnyddio dull gwell o ddadansoddi data i ddadansoddi holl gofnodion dyddlyfrau i weld a oedd unrhyw nodweddion o ddiddordeb ac wedyn cynnal profion sylweddol i brofi priodoldeb y dyddlyfrau a nodwyd; adolygu'r gwaith o gynllunio a gweithredu rheolaethau dros gofnodion dyddlyfrau i'r cyfriflyfr ariannol ac amcangyfrifon cyfrifyddu; adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu i ganfod unrhyw duedd; a gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol gan gynnwys rhai â phartion cysylltiedig. <p>Ni nodwyd unrhyw faterion ac eithrio'r sylw rheolaeth ynghylch y ffaith nad oedd cofnodion dyddlyfrau wedi'u hadolygu.</p>
Meysydd eraill sy'n derbyn sylw archwilio	
<p>Prisio buddsoddiadau</p> <p>Mae prisio buddsoddiadau yn ardal o ffocws oherwydd effaith COVID-19 ar ddyddiad y fantolen.</p>	<p>Cynhaliodd fy nhîm archwilio y profion canlynol er mwyn mynd i'r afael â'r meysydd eraill o sylw archwilio:</p> <ul style="list-style-type: none"> adolygwyd dyluniad a gweithrediad rheolaethau allweddol dros brisio

Meysydd eraill sy'n derbyn sylw archwilio

buddsoddiadau trwy gael adroddiadau rheoliaethau mewnol y rheolwr buddsoddi (lle'n berthnasol) a gwerthuso'r goblygiadau i'n harchwiliad o unrhyw eithriadau a nodwyd;

- cytunwyd y prisiadau diwedd blwyddyn fel yr adroddir yn y datganiadau ariannol i adroddiadau a dderbynnwyd yn uniongyrchol o'r rheolwyr buddsoddi;
- perfformwyd profion prisio annibynnol ar gyfer sampl o ddaliadau diwedd blwyddyn gan ddefnyddio gweithdrefnau megis treiglo ymlaen y prisiad o'r datganiadau ariannol archwiliedig diweddaraf y Gronfa i ddyddiad y fantolen gan ddefnyddio meincnod priodol;
- cyflogwyd arbenigwyr Eiddo Tiriog i gynorthwyo gyda archwilio'r cronfeydd eiddo; a
- sicrhawyd bod addasiadau prisiau hen priodol wedi cael eu postio i'r datganiad ariannol.

Rydym wedi cadarnhau bod yr holl brisiadau fel yr oedd ar 31 Mawrth 2020 ac nid oes unrhyw bryderon prisio hen.

Mae cronfeydd eiddo'r DU ar 31 Mawrth 2020 yn £ 191m, sy'n cynrychioli 10% o gyfanswm yr asedau. Mae'r datganiadau prisio yn cynnwys datganiad bod ansicrwydd prisio perthnasol yn gysylltiedig â chronfa eiddo'r DU. Yn unol â chanllawiau Archwilio Cymru, bydd paragraff pwyslais mater yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad archwilio gan fod y cronfeydd eiddo yn berthnasol.

Meysydd eraill sy'n derbyn sylw archwilio

Gwnaethwyd cywiriadau i ychwanegu datgeliadau ansicrwydd amcangyfrif ynghylch a'r cronfeydd eiddo o ganlyniad i COVID-19 ac mae'r holl gronfeydd eiddo wedi'u hailddosbarthu i asedau Lefel 3 oherwydd cyfyngiadau adbrynu.

Yn ystod y flwyddyn ni chafwyd trosglwyddiadau pellach i Pwl buddsoddi Partneriaeth Pensiwn Cymru. Cyngor Sir Caerfyrddin (CSC) yw'r awdurdod lletya ar gyfer cydbwyllgor Partneriaeth Pensiwn Cymru (PPC). Trosglwyddodd Cronfa Bensiwn Gwynedd (CBG) (a weinyddir gan Gyngor Sir Gwynedd) arian i Gyfleoedd Byd-eang ac is-gronfeydd Twf Byd-eang PPC ym mis Ionawr 2019. Mae'r tîm archwilio sydd wedi'i leoli yn CSC wedi rhoi sicrwydd archwilio i'r timau archwilio yn y cronfeydd pensiwn eraill yng Nghymru. Maent wedi gwneud y canlynol:

- cael ac adolygu'r adroddiadau sicrwydd rheolaeth ar gyfer gweithredwr y cronfeydd, rheolwyr cronfeydd perthnasol a cheidwad y cronfeydd ac wedi dod i gasgliadau yn eu cylch;
- cadarnhau'r balansau diwedd blwyddyn ym mhob is-gronfa ecwiti; ac
- adolygu nodyn datgelu'r pwyllgor a roddwyd i bob corff gweinyddu unigol yn ogystal â chadarnhau bod y nodyn datgelu yn gyson â datganiadau ariannol y Pwyllgor ar gyfer 2019-20.

Ni nodwyd unrhyw faterion o ran y profion a gynhaliwyd arnynt.

Materion Arwyddocaol eraill sy'n codi o'r Archwiliad

16 Yn ystod yr archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion sy'n ymwneud â'r cyfrifon ac yn rhoi gwybod ichi am unrhyw faterion arwyddocaol sy'n codi, gan gynnwys:

- Pryderon ynghylch yr agweddau ansoddol ar arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol.
- Unrhyw anawsterau arwyddocaol yn ystod yr archwiliad.
- Materion arwyddocaol a drafodwyd ac y gohebwyd yn eu cylch gyda'r rheolwyr y mae angen inni roi gwybod amdanynt i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, e.e. amodau busnes a oedd yn effeithio ar yr endid, risgiau arwyddocaol, trafodion anarferol, ffactorau a oedd yn effeithio ar werthoedd cario asedau a rhwymedigaeth, achosion o gywiro'r camdatganiadau mewn modd detholus,

pryderon ynghylch rheolwyr yn cysylltu â chyfrifwyr eraill neu drydydd partïon ynghylch materion cyfrifyddu neu archwilio.

- Unrhyw faterion eraill sy'n arwyddocaol i'r drosolwg ar y broses adrodd ariannol y mae angen inni roi gwybod amdanynt, e.e. camddatganiadau perthnasol, anghysonderau adrodd a.y.b.
- Unrhyw wendidau perthnasol a ganfuwyd mewn rheolaethau mewnol nad ydym wedi rhoi gwybod ichi amdanynt yn barod
- Unrhyw faterion eraill y mae safonau archwilio'n ei gwneud yn ofynnol eu cyfleu i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, e.e. materion sy'n ymwneud â thwyll, cydymffurfio â deddfau a rheoliadau, archwiliad o'r grŵp, peidio â datgelu gwybodaeth megis partïon cysylltiedig neu drafodion partïon cysylltiedig, busnes gweithredol, digwyddiadau dilynol a.y.b.

Nid oedd unrhyw faterion yn codi yn y meysydd hyn y flwyddyn yma.

Argymhellion

- 17 Caiff yr argymhellion sy'n codi o'n harchwiliad eu nodi yn **Atodiad 4**. Mae'r rheolwyr wedi ymateb iddynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol i ganfod pa gynnydd a wnaed gyda hwy yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf. Lle mae unrhyw gamau gweithredu heb eu cymryd, byddwn yn parhau i fonitro'r cynnydd ac yn adrodd wrthych am hynny yn adroddiad y flwyddyn nesaf.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau Terfynol

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

CAERDYDD

CF11 9LJ

[Dyddiad]

Sylwadau ar ddatganiadau ariannol 2020

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt ac i ba raddau y maent wedi'u paratoi'n briodol. Rydym yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran y canlynol:

- Paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019/20; yn arbennig, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny.
- Cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.
- Cadarnhau fod y Gronfa yn Gronfa Bensiwn Gofrestredig. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw reswm pam y dylai statws treth y Gronfa newid.
- Nid ydym wedi llunio unrhyw adroddiadau i'r Rheoleiddiwr Pensiynau ac nid ydym yn ymwybodol bod unrhyw adroddiadau o'r fath wedi'u llunio gan unrhyw un o'n cynghorwyr. Cadarnhawn nad ydym yn ymwybodol o unrhyw gyfraniadau hwyr nac unrhyw achosion o fethu â chydymffurfio â'r atodlen talu/atodlen cyfraniadau sydd wedi codi nad oedd angen cyflwyno adroddiad arnynt. Cadarnhawn hefyd nad ydym yn ymwybodol o unrhyw faterion eraill sydd wedi codi y byddai angen cyflwyno adroddiad arnynt i'r Rheoleiddiwr Pensiynau.

- Rydym wedi tynnu eich sylw at yr holl ohebiaeth a nodiadau o gyfarfodydd â rheoleiddwyr.
- Cadarnhawn nad oes unrhyw berson sy'n gyfrifol am lywodraethu'r Gronfa yn gysylltiedig â Swyddfa Archwilio Cymru, nac yn aelod cyswllt ohoni, a fyddai'n golygu bod Swyddfa Archwilio Cymru yn anghymwys i weithredu fel archwilydd y Gronfa.
- Ni fu unrhyw newidiadau i reolau'r Gronfa yn ystod y flwyddyn a hyd at y dyddiad presennol.

Gwybodaeth a roddwyd

Rydym wedi rhoi'r canlynol i chi:

- Mynediad llawn i'r canlynol:
 - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
 - gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani gennym at ddiben yr archwiliad; a
 - mynediad anghyfyngedig i staff yr oedd angen cael tystiolaeth archwilio ganddynt, yn eich barn chi.
- Canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu cam-ddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.
- Ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Cronfa Bensiwn Gwynedd ac yn ymwneud â:
 - rheolwyr;
 - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.
- Ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.
- Ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol.
- Manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.

- Mae'r wybodaeth am Aelodau a geir yn yr adroddiad blynyddol yn gywir ac mae'n rhoi darlun gwir a theg am nifer yr aelodau sydd yn y Gronfa Bensiwn.

Sylwadau ar y datganiadau ariannol

- Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.
- Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.
- Cyfrifwyd yn briodol am gydberthnasau a thrafodion partion cysylltiedig ac fe'u datgelwyd yn briodol.
- Mae'r holl ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad adrodd sydd angen eu haddasu neu eu datgelu wedi cael eu haddasu neu eu datgelu, gan gynnwys datgelu'r effaith y mae Covid-19 wedi'i chael ar ddatganiadau ariannol y Gronfa.
- Yr holl ymglybiaethau gwirioneddol neu bosibl a hysbysir y dylai ei effeithiau gael eu hystyried wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi'u datgelu i'r archwilydd a'u cyfrifo a'u datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.
- Mae'r datganiadau ariannol yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau. Mae effeithiau camddatganiadau nas cywir a nodwyd yn ystod yr archwiliad yn amherthnasol, yn unigol ac ar y cyfan, i'r datganiadau ariannol a gymerwyd yn ei gyfanrwydd. Mae crynodeb o'r eitemau hyn wedi'i nodi yn **Atodiad 1**.
- Rydym yn cadarnhau bod y datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar sail busnes gweithredol ac yn datgelu yn unol â'r Cod yr holl faterion yr ydym yn ymwybodol ohonynt sy'n berthnasol i allu'r Gronfa i barhau fel busnes gweithredol, gan gynnwys y prif amodau neu ddigwyddiadau a'n cynlluniau. Nid ydym yn bwriadu dirwyn y Gronfa i ben. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n gysylltiedig â digwyddiadau neu amodau a allai daflu amheuaeth sylweddol ar allu'r Gronfa i barhau fel busnes gweithredol. Rydym yn cadarnhau cyflawnrwydd y wybodaeth a ddarperir ynghylch digwyddiadau ac amodau sy'n ymwneud â busnes gweithredol ar ddyddiad cymeradwyo'r datganiadau ariannol, gan gynnwys ein cynlluniau ar gyfer gweithredu yn y dyfodol.
- Rydym yn cadarnhau:
 - (i) ein bod o'r farn bod gan y Gronfa brosesau priodol i atal a nodi unrhyw doriadau seibr heblaw'r rhai sy'n amlwg yn amherthnasol; ac
 - (ii) ein bod wedi datgelu i chi yr holl doriadau seibr yr ydym yn ymwybodol ohonynt sydd wedi arwain at fwy na mynediad anawdurdodedig

amherthnasol i ddata, cymwysiadau, gwasanaethau, rhwydweithiau a / neu ddyfeisiau.

- Rydym yn cydnabod bod 'cydraddoli GMP', 'McCloud', 'Goodwin' a 'cronfeydd eiddo'r DU' yn faterion generig a godwyd gan archwilwyr mewn perthynas a holl ddatganiadau ariannol holl gronfeydd CPLIL ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020, ac nad ydynt yn unigryw i Gronfa Bensiwn Gwynedd.
- Ni ddisgwylir i Werth Asedau Net (NAV) cael ei effeithio'n andwyol pan godir atal y NAV a dechrau masnachu ym mis Hydref ar gyfer rhai cronfeydd.

Sylwadau gan Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Gwynedd

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am sicrhau bod y Gronfa'n cadw cofnodion cyfrifyddu digonol.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol gwir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu Gwynedd ar [dyddiad].

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd er mwyn gwneud ein hunain yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sefydlu ei bod wedi'i chyfleu i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Dafydd L Edwards

Pennaeth Cyllid

Cyngor Gwynedd

Dyddiad:

Llofnodwyd gan:

Cyngorydd John Brynmor Hughes

Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

Cyngor Gwynedd

Dyddiad:

Atodiad 2

Adroddiad Archwilio Arfaethedig

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Gronfa Bensiwn Gwynedd

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol a nodiadau cysylltiedig Cronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2020 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys cyfrif y gronfa, y datganiad asedau net a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu pwysig. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd ar 31 Mawrth 2020 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020.

Sail y farn

Cynhaliâs fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol yn y DU (ISAs (DU)). Caiff fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn eu disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol yn fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y gronfa bensiwn yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, yn cynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Pwyslais mater – Cronfeydd eiddo'r DU

Tynnaf sylw at Nodyn 4 at y datganiadau ariannol sy'n disgrifio ansicrwydd perthnasol ynglŷn â phrisio cronfeydd eiddo'r DU. Nid yw fy marn wedi'i haddasu mewn perthynas â'r mater hwn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol y mae Safonau Archwilio Rhyngwladol y DU yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol:

- nid yw'r defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nid yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a nodwyd a all fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r gronfa bensiwm i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Adrodd ar ofynion eraill

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; ac
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y datganiadau ariannol [wedi'i nodi ar dudalennau ... i ...], mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y fath reolaeth fewnol ag sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau ariannol heb unrhyw gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r gronfa bensiwn i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n gymwys, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir nad yw'n briodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch p'un a yw'r datganiadau ariannol gyda'i gilydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilio sy'n cynnwys fy marn. . Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau

Archwilio Rhyngwladol y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fo'n bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, y gellid disgwyl iddynt yn rhesymol ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett

24 Heol y Gadeirlan

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Caerdydd

[Dyddiad]

CF11 9LJ

Atodiad 3

Crynodeb o Camddatganiadau nas cywirwyd

Yn ystod ein harchwiliad fe ganfuom y camddatganiadau canlynol sydd heb eu cywiro gan reolwyr.

Arddangosyn 3a: crynodeb o gamddatganiadau nas cywirwyd

Gwerth y camddatganiad	Natur y camddatganiad	Rheswm am beidio cywiro
Pensiynau Debyd a thalwyd £4m Croniadau Credyd £4m	Cydraddoli GMP - Gwnaethwyd addasiadau fel rhan o Brisiad 2019 ac roedd y rhain yn gyfanswm o oddeutu £4m o rwymedigaethau ychwanegol. Mae hyn i ymwneud â 0.2% o gyfanswm y rhwymedigaethau. Nid yw'r amcangyfrif yn berthnasol ac nid yw wedi'i rannu rhwng costiau'r gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £4m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.	Ddim yn berthnasol
Pensiynau Debyd a thalwyd £9.625m Croniadau Credyd £9.625m	McCloud - Cadarnhaodd yr actiwari bod addasiad McCloud a gynhwyswyd yn adroddiad IAS26 eleni yn 0.5% o'r atebolrwyd	Ddim yn berthnasol

	<p>gweithredol. Byddai swm o 0.5% o'r atebolwydd (£ 1,925m) yn £ 9.625m yn seiliedig ar brisiad 31 Mawrth 2019. . Nid yw'r amcangyfrif yn berthnasol ac nid yw wedi'i rannu rhwng costiau'r gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £9.625m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.</p>	
<p>Pensiynau Debyd a thalwyd £3.85m Croniadau Credyd £3.85m</p>	<p>Goodwin - Mae'r actiwari wedi cadarnhau bod hyn yn y camau cynnar ond ei ddealltwriaeth gychwynnol yw ei fod dim ond yn effeithio ar gyfran fach iawn o aelodau'r Gronfa. Mae dyfyniadau mewn papurau allanol yn awgrymu effeithiau awgrymedig o c0.1-0.2% o gyfanswm yr atebolwyddau. Byddai swm o 0.2% o'r atebolwydd yn £3.85m yn seiliedig ar brisiad 31 Mawrth 2019. Cyfanswm yw hwn ac nid yw'n seiliedig ar rannu rhwng y gorffennol a'r dyfodol. O ganlyniad, rydym wedi cynnwys y £9.625m yn yr amserlen camddatganiad nas cywirwyd fel y</p>	<p>Ddim yn berthnasol</p>

	ddarpariaeth ofynnol 'achos gwaethaf'. Byddem yn disgwyl i swm y gorffennol fod yn llawer is na chyfanswm y ffigwr hwn.	
	Ni wnaeth ddatgeliad yn y datganiadau ariannol mewn perthynas â Goodwin.	
Cyfanswm: Pensiynau Debyd a thalwyd £ 17.475m Croniadau Credyd £ 17.475m		

Crynodeb o'r Cywiriadau a Wnaed

Yn ystod ein harchwiliad fe ganfuom y camddatganiadau canlynol sydd wedi cael eu cywiro gan reolwyr, ond y dylid eu dwyn i'ch sylw yn ein tyb ni oherwydd eu perthnasedd i'ch cyfrifoldebau chi dros y broses adrodd ariannol.

Gwnaethwyd cywiriadau i ychwanegu datgeliadau ansicrwydd amcangyfrif ynghylch a'r cronfeydd eiddo o ganlyniad i COVID-19 ac mae'r holl gronfeydd eiddo wedi'u hailddosbarthu i asedau Lefel 3 oherwydd cyfyngiadau adbrynu.

Atodiad 4

Argymhellion

Rydym yn nodi'r holl argymhellion sy'n codi o'n harchwiliad gydag ymateb y rheolwyr iddynt. Byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar y rhain y flwyddyn nesaf ac yn cynnwys unrhyw faterion sy'n dal heb gael sylw yn adroddiad archwilio'r flwyddyn nesaf:

Arddangosyn 4

Mater yn codi 1 – Awdurdodi cyfnodolyn	
Canfyddiadau	Gwnaethom nodi nad yw cyfnodolion yn cael eu hadolygu gan aelod uwch o'r tîm cyn cael eu postio.
Blaenoriaeth	Canolig
Argymhelliad	Dylai pob cyfnodolyn gael ei adolygu'n annibynnol cyn ei bostio.
Manteision rhoi'r argymhelliad ar waith	Sicrhau llywodraethu priodol dros bostio cyfnodolion cywir a dilys.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb y rheolwyr	Bydd proses yn cael ei chyflwyno i wella awdurdodiad cyfnodolion sy'n cael eu postio
Dyddiad rhoi ar waith	Mawrth 2021

Mater yn codi 2 - Dal Buddsoddiadau ar Werth y Farchnad yn y Balans Treial

Canfyddiadau	Cofnodir buddsoddiadau ar gost y balans treial. Cofnodir y gwerth teg mewn taenlen Excel i lunio'r datganiadau ariannol.
Blaenoriaeth	Isel
Argymhelliad	Argymhellir bod y Gronfa yn dal ei buddsoddiadau ar Werth Teg yn y cyfriflyfr, yn hytrach nag ar gost llyfr.
Manteision rhoi'r argymhelliad ar waith	Byddai cofnodi buddsoddiadau ar werth teg yn y cyfriflyfr yn dileu'r ddibyniaeth ar daenlen Excel cymhleth sy'n cysoni'r buddsoddiadau rhwng gwerth teg a gwerth llyfr ar gyfer paratoi'r cyfrifon diwedd blwyddyn.
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Do
Ymateb y rheolwyr	Byddwn yn edrych ar y posibilrwydd o gofnodi gwerth teg y buddsoddiadau ar y cyfriflyfr
Dyddiad rhoi ar waith	Mawrth 2021

Gwaith dilynol ar yr argymhellion yn deillio o'n gwaith archwilio ariannol blaenorol

Cysoni cyfraniadau misol

Canfyddiadau	Yn ystod ein hadolygiad o'r rheolaethau sy'n ymwneud â chywirdeb a chyflawnder data cyfraniadau a geir gan Gyflogwyr y Gronfa, nodwyd
---------------------	---

Cysoni cyfraniadau misol

	<p>gennym, er bod y cyfraniadau a geir yn cael eu hailgyfrifo bob mis, fod y rhain yn seiliedig ar ffurflen cyfraniadau misol a gwblheir gan y cyflogwr yn unig, nad yw'n cael ei gwirio yn erbyn unrhyw ddata sylfaenol ar hyn o bryd. Nid yw'r Gronfa yn rhoi unrhyw sicrwydd bod y ffigurau yn y ffurflenni hyn yn gywir nac yn gyflawn.</p> <p>Er mai'r Cyflogwr sy'n gyfrifol am hyn, dylai'r Gronfa allu cael mwy o sicrwydd ynglŷn â chywirdeb a chyflawnder cyfraniadau. Ar hyn o bryd nid yw'n bosibl gwybod faint o aelodau y mae'n ymwneud â nhw, unrhyw newidiadau ac ati.</p>
Argymhelliad	<p>Pan wnaethom ymholiadau cadarnhawyd bod rheolwyr yr awdurdod sy'n gweinyddu'r gronfa wedi cyflwyno 'rhestr wirio cydymffurfiaeth', y maent yn gofyn i swyddogion cyllid statudol cyflogwyr, neu swyddogion cyfatebol, ei llofnodi, gan gadarnhau bod gwahanol brosesau a gwiriadau wedi'u cynnal (bod cyfraniadau yn unol â bandiau %, dechreuwyr, ymadawyr, manylion cyflog cywir ac ati) a bod gwybodaeth a chyfraniadau a drosglwyddwyd i'r gronfa yn gywir ac yn unol â rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae hyn yn rhoi rhywfaint o sicrwydd ychwanegol, er nad yw'n rhoi mynediad i'r Gronfa at y data manwl o hyd. Argymhellwn y dylid defnyddio'r rhestr wirio ym mhob achos yn y dyfodol ac, os oes modd, y dylid cynnal gwiriadau pellach er mwyn sicrhau bod data sylfaenol yn gyflawn ac yn gywir. Rydym ar ddeall bod y rheolwyr yn gwneud y rhestr wirio yn orfodol o'r flwyddyn nesaf ymlaen, os nad yw cywirdeb data yn cael ei ategu gan ryngwynebaw 'i-Connect' ar-lein.</p>
Ymateb y rheolwyr	<p>Mae pob cyflogwr bellach ar y system 'iConnect' ac mae'r tîm cyrifon bellach yn cysoni'r wybodaeth a dderbynnir gan y cyflogwyr i'r wybodaeth o iConnect.</p>
Statws	Caewyd

Nifer yr aelodau	
Canfyddiadau	<p>Nodwyd gennym na allai Rheolwr y Gronfa Bensiwn ddarparu cysoniad o ran nifer yr aelodau rhwng 2016-17 a 2017-18.</p> <p>Dylai'r cysoniad ddangos symudiadau aelodau yn y flwyddyn ariannol a newidiadau ôl-weithredol a ddiwygiodd unrhyw ffigurau a gofnodwyd ar gyfer y flwyddyn flaenorol. Byddai'r cysoniad hwn yn ein galluogi i archwilio'r symudiadau o ran nifer yr aelodau, nad ydym wedi gallu ei wneud.</p>
Argymhelliad	<p>a) Argymhellir y dylai Rheolwr y Gronfa Bensiwn ddatblygu adroddiad Altair a all gyfrif cyfanswm y newidiadau ôl-weithredol i ddata aelodau a nodi newidiadau unigol.</p> <p>b) Argymhellir hefyd y dylai Rheolwr y Gronfa Bensiwn gynnal proses gysoni rhwng nifer yr aelodau a gofnodwyd yn y flwyddyn flaenorol a nifer ddiwygiedig yr aelodau.</p>
Ymateb y rheolwyr	<p>a) Mae hyn yn ddyheadol ac yn gofyn am ddatblygiadau meddalwedd trydydd parti hyd yn oed os oes modd ei gyflawni maes o law.</p> <p>b) Gwnaed hyn ar gyfer prisiad 2019 ac rydym hefyd yn bwriadu cynnal yr ymarfer hwn yn flynyddol o 2020/21.</p>
Statws	<p>a) Agored</p> <p>b) Caewyd</p>

Ni chaiff Cyfrifon Crog eu Cysoni'n Ffurfiol

Canfyddiadau	Nodwyd nad yw'r cyfrifon crog yn cael eu cysoni'n ffurfiol bob mis ar hyn o bryd.
Argymhelliad	Argymhellir y dylid cysoni ac adolygu cyfrifon crog y Gronfa bob mis.
Ymateb y rheolwyr	Cafwyd y cyfrifon crog eu cysoni'n rheolaidd yn ystod 2019/20.
Statws	Caewyd

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: info@audit.wales

Gwefan: www.audit.wales

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English. Rydym

yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn
Gymraeg a Saesneg.

Eitem 9

CYFARFOD:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD:	15 HYDREF 2020
TEITL:	TROSOLWG ARBEDION: CYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU
PWRPAS:	Adrodd ar y Sefyllfa Ddiweddaraf
GWEITHREDIAD:	Derbyn yr wybodaeth, ystyried risgiau cyffredinol sy'n deillio o'r llithriadau, a chraffu penderfyniadau'r Cabinet yng nghyswllt y Trosolwg Arbedion
AELOD CABINET:	CYNGHORYDD IOAN THOMAS
SWYDDOG CYSWLLT:	FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu graffu rhai materion ariannol lle'n briodol.
2. Cyflwynwyd yr adroddiad atodol (Trosolwg Arbedion: Adroddiad cynnydd ar wireddu cynlluniau arbedion) i'r Cabinet ar 13 Hydref 2020.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid, a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu nodi'r sefyllfa a'r risgiau perthnasol yng nghyswllt y Trosolwg Arbedion, ystyried penderfyniadau'r Cabinet a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 13/10/2020: Trosolwg Arbedion: Adroddiad cynnydd ar wireddu cynlluniau arbedion

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	13 Hydref 2020
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Pwnc	Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Swyddog Cyswllt	Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Cymeradwyo cynlluniau amgen a fanlylir yn Rhan 6 ac Atodiad 5 i ddisodli cynlluniau hanesyddol nad ydynt yn gwireddu.

Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.

Cefnogi bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

1. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg am sefyllfa arbedion y Cyngor ar gyfer 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Yn Strategaeth Ariannol y Cyngor ers 2015/16, mae gwerth £36m o arbedion wedi eu cymeradwyo i'w gwireddu yn ystod y cyfnod 2015/16 i 2020/21. Adroddir yma ar gynnydd yn erbyn cynlluniau arbedion sydd werth £3,764,900 yn 2020/21 a £5,395,030 yn 2019/20 ynghyd â'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol, yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa'r ar ddiwedd Awst 2020.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, sy'n herio perfformiad yr adrannau perthnasol gan gynnwys cynnydd y cynlluniau arbedion. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

2. CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 – 2018/19

- 2.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion oedd wedi ei osod iddynt o 2015/16 - 2018/19, **cyfanswm o bron i £27m. Mae'n galonogol i mi allu adrodd bod bron i £26m, neu 98% o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu**, ond mae risg o wireddu'r arbedion ar ychydig o gynlluniau.
- 2.2 Mae'r llithriad ymylol yma yn bennaf ar rai o gynlluniau 2017/18, gyda'r her o'u gwireddu'n parhau.
- 2.3 Fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £102k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant sef *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran a Gwella effeithlonrwydd gweithwyr maes*.
- 2.4 Eto fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion ar gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, sef £250k yn 2018/19 a'r blynyddoedd dilynol (£120k 2019/20, £318k 2020/21) gyda'r cynllun wedi bod yn destun adolygiad gan ail ymweld â thybjaethau'r model 'Dechrau i'r Diwedd' gwreiddiol gan ei bod yn ymddangos fod arbedion ariannol o'r cynllun wedi bod yn rhy uchelgeisiol yn sgil newid yn yr hinsawdd bresennol yn y maes plant. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu sydd yn rhoi sylw i faterion ariannol yr Adran gan gynnwys y maes yma, ond nid yw wedi cwrdd ers cychwyn yr argyfwng Covid19 oherwydd blaenoriaethau eraill yn y cyfnod argyfwng.
- 2.5 Mae risgiau o gyflawni gweddill arbedion y cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol yr Adran Tai*, gwerth £89k, sef cynllun y mae'r Adran Tai ac Eiddo wedi ei etifeddu. Mae cynllun amgen gwerth £82k yn cael ei gynnig i ddisodli rhan o'r cynllun hanesyddol, sy'n cael ei fanylu yn Atodiad 5 a bydd angen cynllun amgen arall i gyflawni gweddill yr arbedion o £7k.

3. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2019/20

- 3.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2019/20. O'r 122 o gynlluniau sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 102, **gwerth bron i £4m neu 76% wedi eu gwireddu**. Mae 19 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i gyflawni a 2 gynllun sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
- 3.2 Mae'r Adran Amgylchedd yn rhagweld y bydd rhai risgiau i gyflawni arbedion ar y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £38k yn 2019/20. Mae Grŵp Tasg wedi ei sefydlu gyda bwriad adrodd i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn Ebrill 2020. Ni fu hyn yn bosib oherwydd sefyllfa Covid-19. Mae cais wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i ddigolledu'r incwm.
- 3.3 Mae gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant werth £799k o gynlluniau sydd yn llithro gyda rhai risgiau i gyflawni. Bu oediad gyda 3 cynllun, gwerth cyfanswm o £80k, ond maent bellach yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion dau gynllun pellach sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k) ac *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwn ar draws y gwasanaeth* (£134k).

Rhagwelir risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k), mae penderfyniad wedi ei wneud i gadw'r staff ymlaen i wireddu arbedion ehangach.

- 3.4 Fel yr adroddwyd uchod yn 2.4, mae risgiau sylweddol i gyflawni gwerth £120k o gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd.
- 3.4 Mae risgiau o gyflawni arbedion 2 gynllun gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol sef *Canolfannau Ailgyrchu: codi ffi ar fasnachwyr* (£20k) a chynllun *Codi ffi ar waredu deunyddiau DIY* (£100k). Mae'r Adran yn cynnig cynllun amgen i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol (Rhan 6 o'r Adroddiad ac **Atodiad 5**).
- 3.5 Yn gyffredinol, mae'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 yn dderbyniol, ond mae arwyddion trafferthion cyflawni yn amlwg bellach. Gan ein bod yn ceisio effeithio ar drigolion Gwynedd cyn lleied â phosib drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

4. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2020/21

- 4.1 Mae **Atodiad 3** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2020/21. Mae'r cyfanswm targed arbedion yn £3,903,500 gyda gwerth £632k, sef 16% o gynlluniau eisioes wedi eu gwireddu a £1.3m pellach sef 34% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.
- 4.2 Yn amlwg mae'r adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng yn y cyfnod ers Ebrill 2020.
- 4.3 Mae llithriad ar y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gan yr Adran Amgylchedd sydd yn £97k yn 2020/21, gyda tharged o £38k yn 2019/20 (rhan 3.2). Yn ogystal mae 6 cynllun gwerth cyfanswm o £72k gyda rhai risgiau cyflawni.
- 4.4 Rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £50k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Economi a Chymuned. Adroddwyd ar gynllun Neuadd Dwyfor yng Nhabinet 10 Mawrth 2020 i gymeradwyo ail broffilio'r arbedion.
- 4.5 Rhagwelir risgiau i gyflawni 4 cynllun arbedion gwerth £851k sydd gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, 14 cynllun gwerth £396k gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a 2 gynllun £48k gan Ymgynghoriaeth.
- 4.6 Fel sydd eisoes wedi ei adrodd yn rhan 2.4, mae problemau gwireddu £318k y Cynllun Dechrau i'r Diwedd gan yr Adran Plant a Theuluoedd.
- 4.7 Gan ein bod eisoes wedi rhagweld problem gwireddu arbedion, rhoddwyd darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllideb 2020/21, gyda £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

5. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2021/22 YMLAEN

5.1 Rhestrir arbedion 2021/22 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 4**, ond mae'n gynamserol i adrodd ar statws y cynlluniau yma ar hyn o bryd.

6. DISODLI CYNLLUNIAU HANESYDDOL GYDA CHYNLLUNIAU AMGEN

6.1 Mae gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo gynlluniau hanesyddol a gymeradwywyd eisioes, lle maent bellach yn cydnabod nad oes modd iddynt gael eu gwireddu. Gweler fanylion y cynlluniau hanesyddol ynghyd â'r cynlluniau amgen a gynnigir er mwyn disodli'r cynlluniau hanesyddol yn **Atodiad 5**.

7. CASGLIAD

7.1 Er bod rhai adrannau wedi gwireddu eu holl gynlluniau arbedion, mae'n anorffod bod gwireddu dros £30m o arbedion (allan o gyfanswm o £36 miliwn) ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol ac rwy'n ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma.

7.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth y cynlluniau sydd gyda risgiau i'w cyflawni, sef gwerth bron i £3.4 miliwn yn ei gyfanrwydd, sydd yn profi fod problem gwireddu arbedion yn dod yn amlycach. Fel a nodwyd yn rhan 4.7 uchod, mae darpariaeth o £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

Tabl 1: Cynlluniau sydd a rhai risgiau i gyflawni fesul blwyddyn

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Cyfanswm
	£	£	£	£	£
Cynlluniau sydd a rhai risgiau o gyflawni	191,000	250,280	1,205,070	1,928,040	3,594,390
<i>Llai:</i> Cynlluniau Amgen:					
Adran Tai ac Eiddo	(89,000)				(89,000)
Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol			(30,000)	(90,000)	(120,000)
	102,000	250,280	1,175,070	1,838,040	3,385,390

7.3 Gyda blaenoriaethau eraill i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi derbyn sylw dros gyfnod yr argyfwng ac felly absenoldeb trefniadau arferol herio perfformiad ac arbedion dros y cyfnod, bydd y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid yn trefnu cyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran i drafod sut bydd modd ailafael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bod modd i'r Cyngor symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

7.4 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion. Yn ogystal, gofynnaf i'r Cabinet gymeradwyo'r cynlluniau amgen gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo a argymhellir i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol nad oes modd gwireddu. Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion a chefnogi bwriad y

Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

Barn yr Aelod Lleol

Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau ynglyn â phriodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:

Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2018/19 fesul Adran

Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2019/20 fesul Adran

Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2020/21 fesul Adran

Atodiad 4 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2021/22 ymlaen fesul Adran

Atodiad 5 - Rhestr Cynlluniau Amgen

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £ - nifer		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	1,107,310	1,078,629	28,681	1	-	-	-	-	Llithriad ar y cynllun 'Ffordd Gwynedd - Uned Cyflogau a Chontractau'.
Ysgolion	4,037,000	4,037,000	-		-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Amgylchedd	2,217,903	2,217,903	-		-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Cefnogaeth Gorfforaethol	1,707,178	1,707,178	-		-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Cyllid	1,027,256	1,027,256	-		-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Economi a Chymuned	2,394,432	2,394,432	-		-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	5,449,141	5,347,141	-		102,000	2	-	-	Mae'r cynllun <i>Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran</i> wedi ei gyflawni'n rhannol ac er mwyn cwrdd â'r diffyg o £64k mae angen ystyried os oes modd cyflawni'r arbediad trwy ddulliau amgen. O ran y cynllun <i>Gwaith effeithlonrwydd gweithwyr maes</i> gwerth cyfanswm o £113k (£38k yn 2017/18) efo risgiau sylweddol o gyflawni, ac mae penderfyniad wedi ei wneud i gadw staff ymlaen i wireddu arbedion ehangach.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £ - nifer		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Plant a Chefnogi Teuluoedd Tud. 227	2,301,798	2,051,518	-		250,280	1	-		Mae'r cynllun <i>Dechrau i'r Diwedd</i> wedi bod yn destun adolygiad. Gwelwyd newid dros y blynyddoedd diwethaf yn y math o achosion ac felly yr anghenion. Mae'r ffactorau yma wedi arwain at gynydd yn y gôst net ar y Cyngor. Gwelwyd leihad yn y nifer y nosweithiau plant mewn gofal sydd yn unol â'r rhagolygon hyd at ddiwedd 2017/18. Ond ers 2018/19 bu cynnydd yn y tueddiad ynghyd â newid yn natur yr angen ac felly mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion 2018/19 ymlaen. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu i roi sylw i faterion ariannol yr Adran sydd yn cynnwys y maes yma.
Prifffordd a Bwrdeistrefol	5,044,250	4,932,370	26,880	1	-		85,000	1	Mae un cynllun yn llithro, gyda chynllun amgen sy'n cynnwys ail-strwythuro a chynllun Teledu Cylch Cyfyng yn cyfarch y gwahaniaeth. Mae'r cynllun <i>Trefniadau Fflyd</i> gwerth £85k, eto i dderbyn cymeradwyaeth y Cabinet.
Ymgynghoriaeth	387,000	387,000	-				-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	179,070	165,270	13,800	1	-		-		Mae llithriad ar y cynllun <i>Arbedion yng nghyllideb y Crwner</i> gwerth £13.8k gan ei fod yn seiliedig ar ragamcaniad a wnaethpwyd rhai blynyddoedd yn ôl ond sydd heb ddigwydd eto.
Tai ac Eiddo	246,420	157,420	-		89,000	1	-		Mae risgiau o gyflawni gweddill arbedion y cynllun <i>Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol y Gwasanaeth Tai</i> , gwerth £89k. Cynnigir cynllun amgen yn Atodiad 5.
Is-gyfanswm	26,098,758	25,503,117	69,361	3	441,280	4	85,000	1	

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2018/19 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet £ - nifer		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Arbedion Rheolaethol	434,960	434,960	-		-		-		Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
CYFANSWM	26,533,718	25,938,077	69,361	3	441,280	4	85,000	1	Yn nhermau ariannol (£), mae 98% o gynlluniau arbedion 2015/16 - 2018/19 wedi eu gwireddu.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2019/20 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2019/20		Cynlluniau wedi eu gwireddu		Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol		Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
	£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		
Addysg	414,840	5	414,840	5	-	-	-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Amgylchedd	249,880	13	94,380	11	-	-	155,500	2	-	-	Bu llithriad yn y cynllun <i>Teithio Staff Cyngor Gwynedd (£118k)</i> . Mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun <i>Cynyddu'r nifer meysydd parcio sy'n rai talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio</i> gwerth £37.5k yn 2019/20.
Cefnogaeth Gorfforaethol	405,450	13	375,450	12	-	-	-	-	30,000	1	Mae'r cynlluniau arbedion sydd wedi eu proffilio ar gyfer 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu gyda'r cynllun <i>Uno Dysgu a Datblygu ac Uned Datblygu Gweithlu</i> gwerth £30k, eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
Cyllid Tud. 229	558,650	19	554,900	18	-	-	3,750	1	-	-	<i>Cynllun Trefn slipiau electronig cyflog i bawb</i> gwerth £3.75k, yn symud yn ei flaen.
Economi a Chymuned	318,580	12	276,080	9	-	-	42,500	3	-	-	Mae amrediad o gynlluniau'r Adran wedi eu gwireddu. Mae'r 3 sy'n weddill, sef 2 gynllun sy'n ymwneud â pharcio (<i>Cysoni ffioedd i safleoedd newydd, sefydlu ffioedd yn Dinas Dinlle (2020/21) ac hefyd Adolygu ffioedd a threfniadau yn Storiel</i>), a <i>Dileu 1 swydd o Wasanaeth Twristiaeth a Marchnata</i> i gyd yn symud yn eu blaen.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,465,000	15 *	666,500	9	-	-	798,500	6	-	-	Bu oediad gyda 1 cynllun sef <i>Cynyddu incwm a lleihau costau erail</i> (£30k), ond bellach yn symud yn ei flaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion 4 cynllun sef <i>Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn</i> (£510k), <i>Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwn ar draws y gwasanaeth</i> (£133.5k), <i>Cydweithio â'r trydydd sector i sicrhau darparwr gofal dydd newydd yng Nghricieth a Blaenau Ffestiniog</i> (£25k) ac <i>Adolygu pecynnau anabledau corff gan gwrdd ag amcanion mewn ffordd amgen</i> (£25k). Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun <i>Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes</i> (£75k).
Plant a Chefnogi Teuluoedd	272,790	9	152,970	8	-	-	119,820	1	-	-	Mae'r cynlluniau arbedion sydd wedi eu proffilio ar gyfer 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu ond mae'r <i>Cynllun Dechrau i'r Diwedd</i> yn llithro, gweler pwynt 2.5 yn yr Adroddiad.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2019/20 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2019/20		Cynlluniau wedi eu gwireddu		Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol		Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni		Cynlluniau sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
	£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	301,350	13	168,350	7	-	-	85,000	5	48,000	1	Mae'r Adran yn rhagweld risg o gyflawni arbedion 3 cynllun sef <i>Cynyddu incwm gorfodaeth stryd drwy ddirwyo mwy o unigolion sy'n gollwng sbwriel</i> , <i>Cynyddu ffioedd am gasglu gwastraff gan fusnesau</i> a <i>Chynllun cau Cilgwyn</i> . Mae 2 gynllun pellach nad ydynt am wireddu eu arbedion ac mae'r Adran yn awyddus i gael cymeradwyaeth i gynllun amgen (Atodiad 5). Mae'r cynllun <i>Trefniadau Fflyd</i> gwerth £48k, eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
Ymgynghoriaeth	126,500	7	126,500	7	-	-	-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tim Rhedli Corffoethol a Chyfreithiol	188,310	8	188,310	8	-	-	-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Tai ac Ffido	189,680	5	189,680	5	-	-	-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Arbedion Rheolaethol	765,400	3	765,400	3	-	-	-	-	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
CYFANSWM	5,256,430	122	3,973,360	102	0	0	1,205,070	18	78,000	2	Yn nhermau ariannol (£), mae 76% o gynlluniau arbedion 2019/20 eisioes wedi eu gwireddu.

* cynllun wedi ei wireddu yn rhannol mewn un blwyddyn ariannol ond eto i'w wireddu yn llawn.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2020/21

Adran	Cyfanswm Arbedion 2020/21 £ - nifer		Cynlluniau wedi eu gwireddu £ - nifer		Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol £ - nifer		Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni £ - nifer		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	367,210	6 *	0		367,210	6	0		Yr arbedion ar drac i gyflawni'n amserol.
Amgylchedd	283,430	21	5,000	1	106,310	11	172,120	9	Mae amrediad o gynlluniau wedi eu gwireddu neu ar drac i wireddu'n llawn ac amserol. Mae'r Adran yn rhagweld risgiau i gyflawni y cynllun <i>Cynyddu'r nifer meysydd parcio sy'n rai talu ac arddangos a chynyddu fffioedd parcio</i> gwerth £37.5k. Bu llithriad yn y cynllun <i>Teithio Staff Cyngor Gwynedd</i> gwerth £118k. 7 o gynlluniau bychan yn llithro.
Cefnogaeth Gorfforaethol	256,840	12	61,340	5	195,500	7	-		5 cynllun wedi gwireddu a 7 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Cyllid	170,730	11	58,930	5	111,800	6			5 cynllun wedi gwireddu a 6 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Economi a Chymuned	208,410	19	70,910	12	20,000	1	117,500	6	Mae amrediad o gynlluniau wedi eu gwireddu neu ar drac i wireddu'n llawn ac amserol. Mae'r cynlluniau sy'n weddill, sef 3 cynllun sy'n ymwneud â pharcio a cynllun <i>Dileu 1 swydd o Wasanaeth Twristiaeth a Marchnata</i> , yn symud yn eu blaen. Posib bydd y cynllun <i>Lleihau sybsidi i Cwmni Hamdden Byw'n Iach o 20% yn llithro yn sgil amhariad sefyllfa Covid-19</i> . Adroddwyd ar gynllun <i>Neuadd Dwyfor</i> yn Cabinet 10fed o Fawrth 2020 i gymeradwyo ail broffilio'r cynllun ac i rhyddhau buddsoddiad cyfalaf o'r Gronfa Trawsffurfio i wrieddu'r arbedion.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	1,085,520	12 *	179,410	6	55,000	2	851,110	4	Bu oediad gyda 2 gynllun (cyfanswm £199k), ond bellach yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion 4 cynllun sef <i>Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwen ar draws y gwasanaeth</i> (£400k), <i>Cydweithio a'r trydydd sector i sicrhau darparwr newydd i gymeryd drosodd y ddarpariaeth gofal dydd yng Nghriccieth a Blaenau Ffestiniog</i> (£75k), <i>Adolygu pecynnau gofal anabledau corff gan gwrdd ag amcanion mewn ffordd amgeng</i> (£75k) ac Adolygu'r trefniadau gweithredu o fewn yr Adran Oedolion (£135k). Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun <i>Datblygu 3 prosiect Tai Gofal Ychwanegol arall yng Ngwynedd (Ardal Pwllheli, Ffestiniog, De Meirionnydd)</i> , (£300k).

ATODIAD 3

Plant a Chefnogi Teuluoedd	409,310	5	*	-	91,250	4	318,060	1	4 cynllun ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol ond fel adroddir yn yr atodiadau blynyddoedd cynt mae'r <i>Cynllun Dechrau i'r Diwedd</i> yn llithro.
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	791,940	25		198,690	197,000	2	396,250	14	Mae'r Adran yn rhagweld risg o gyflawni arbedion 12 cynllun sydd yn cynnwys 4 o gynlluniau hefo risgiau sylweddol sef <i>Torsglwyddo Meysydd chwarae i eraill</i> , <i>Rhesymoli gweithdai Fflyd o 3 i 2 yn y Sir</i> , <i>Cynyddu incwm gorfodaeth stryd a Newid trefniadau gwaith casglu gwastraff i shifftiau a chylchdeithiau llai</i> . Mae 2 gynllun nad ydynt am wireddu eu arbedion ac mae'r Adroddiad yma yn gofyn am gymeradwyaeth i gynllun amgen (Atodiad 4).
Ymgynghoriaeth	89,170	5		41,170	-		48,000	2	Bu oediad gyda 2 gynllun sydd yn ymwneud â chynyddu incwm ond mae sefyllfa'r Covid wedi effeithio ar yr incwm yn y misoedd cyntaf o'r flwyddyn ariannol. Mae'r Adran yn gobeithio bydd cynnydd yn y misoedd i ddod ond does dim sicrwydd ar hyn o bryd.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfeirddiol	35,860	10		16,800	19,060	3	-		7 cynllun wedi gwireddu a 3 ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol.
Tai ac Eiddo	205,080	8		-	180,080	7	25,000	1	Bu risgiau o gyflawni ar cynllun <i>Lleihau dibyniaeth ar lety dros-dro trwy fuddsoddi mewn llety pwrpasol</i> oherwydd sefyllfa Covid-19 ond mae'r gwaith yn mynd yn ei flaen.
CYFANSWM	3,903,500	134		632,250	1,343,210	49	1,928,040	37	Yn nhermau ariannol (£), mae 16% o gynlluniau arbedion 2020/21 eisioes wedi eu gwireddu a 34% pellach ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Yn amlwg mae'r adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng yn y cyfnod ers Ebrill 2020.

ATODIAD 4

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2021/22 YMLAEN MESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2021/22 ymlaen <i>£ - nifer</i>	
Addysg	65,000	1
Amgylchedd	86,250	4
Cefnogaeth Gorfforaethol	217,750	4
Cyllid	125,000	3
Economi a Chymuned	230,000	2
Oedolion, Iechyd a Llesiant	378,750	4
Plant a Chefnogi Teuluoedd	787,210	2
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	798,750	7
Ymgynghoriaeth	-	
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	-	
Tai ac Eiddo	151,260	4
Arbedion Rheolaethol	-	
CYFANSWM	2,839,970	31

Cynlluniau Hanesyddol nad ydynt am wireddu arbedion - Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Swm £	Cynllun Arbedion
£20,000	Canolfannau Ailgylchu - codi ffi ar fasnachwyr
£100,000	Codi ffi ar waredu gwastraff DIY (e.e. rwbel £3 y bag neu £30 llond trelar)

Cynllun Amgen i ddisodli'r Cynlluniau Hanesyddol - Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Swm £	Cynigion
£120,000	Canolfannau Ailgylchu - newid trefniadau gweithredu

Cynlluniau Hanesyddol nad ydynt am wireddu arbedion - Tai ac Eiddo

Swm £	Cynllun Arbedion
----------	------------------

£89,000	Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol y Gwasanaeth Tai
Mae £41k o gyfanswm y cynllun (£130k), wedi ei wireddu ac mae'r Adran wedi adnabod cynllun amgen gwerth £82k isod a bydd angen dod o hyd i gynllun amgen arall i gyflawni gweddill yr arbedion o £7k.	

Cynllun Amgen i ddisodli'r Cynlluniau Hanesyddol - Tai ac Eiddo

Swm £	Cynigion
----------	----------

£82,000	Arbedion ynni - newid cytundeb
---------	--------------------------------

Eitem 10

CYFARFOD:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD:	15 HYDREF 2020
TEITL:	CYLLIDEB REFENIW 2020/21 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2020
PWRPAS:	Adroddiad Monitro ar y Sefyllfa Ariannol Ddiweddaraf
GWEITHREDIAD:	Derbyn yr wybodaeth, ystyried risgiau sy'n deillio o'r tafluniadau gwariant yn erbyn y gyllideb, a chraffu penderfyniadau'r Cabinet yng nghyswllt rheoli cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau
AELOD CABINET:	CYNGHORYDD IOAN THOMAS
SWYDDOG CYSWLLT:	FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu graffu rhai materion ariannol gan gynnwys adroddiadau monitro cyllideb, lle'n briodol.
2. Cyflwynwyd yr adroddiad atodol (Cyllideb Refeniw 2020/21 – Adolygiad Diwedd Awst 2020) i'r Cabinet ar 13 Hydref 2020.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu nodi'r sefyllfa a'r risgiau perthnasol yng nghyswllt cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau, ystyried penderfyniadau'r Cabinet a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 13/10/2020: Cyllideb Refeniw 2020/21 – Adolygiad Diwedd Awst 2020

ADRODDIAD I'R CABINET

13 HYDREF 2020

Aelod Cabinet: Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyllideb Refeniw 2020/21 – Adolygiad Diwedd Awst 2020

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2020 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.
- Nodi effaith ariannol Covid19, sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol, colledion incwm a llithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.
- Cefnogi bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.
- Nodi fod gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant eleni, gan bod angen egluro manylder cymhleth yn y darlun yma yng ngofal Oedolion, mae'r Prif Weithredwr eisioes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb,
- Nodi fod Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr Adran Plant a Theuloedd fel bod modd mynd at wraidd gorwariant yr Adran, gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad gerbron y Cabinet fydd yn manylu ar y cynllun ymateb.
- Cymeradwyo'r argymhellion a'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (sydd wedi'u egluro yn **Atodiad 2**).
 - Ar gyllidebau Corfforaethol, fod:

- (£250k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei drosglwyddo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf.
 - tanwariant net o (£1,127k) ar gyllidebau Corfforaethol yn mynd i falansau cyffredinol y Cyngor i gynorthwyo i wynebu'r her ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor yn arbennig felly yn sgil argyfwng Covid19.
- Fod derbyniadau grant ar gyfer digolledu gwariant ychwanegol a cholledion incwm cysylltiedig â'r argyfwng Covid19 gan y Llywodraeth yn cael ei ddyrannu i'r adrannau perthnasol yn unol â'r hyn a nodir yn **Atodiad 1**.

2. Cyflwyniad / Cefndir

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor (e.e. cymeradwyo trosglwyddiadau sylweddol neu gyllideb ychwanegol).

Cyflwynir yr adroddiad ddiwedd Awst yma ar yr adolygiad diweddaraf o gyllideb refeniw'r Cyngor am 2020/21, ac amlinellir grynhoed o'r sefyllfa fesul Adran yn **Atodiad 1**.

Yn **Atodiad 2**, rhoddir fanylion pellach yn ymwneud â'r prif faterion a'r penawdau cyllideb ble rhagwelir gwahaniaethau sylweddol, ynghyd ag argymhellion penodol ble'n briodol.

3. Covid19

Fel yr ydym eisoes wedi adrodd i Gabinet 19 Mai 2020, mae effaith ariannol yr argyfwng Covid19 yn sylweddol i'r Cyngor, gyda chyfuniad o gostau ychwanegol ynghyd â cholledion incwm.

Bu i Lywodraeth Cymru sefydlu cronfa caledi o hyd at £264 miliwn tuag at ddigolledu costau a cholledion incwm Awdurdodau Lleol. Yng Ngwynedd mae ceisiadau misol gwerth dros £4.5 miliwn wedi eu cyflwyno gan y Cyfrifwyr i Lywodraeth Cymru, i ddigolledu'r Cyngor am y gwariant ychwanegol am y cyfnod hyd at ddiwedd Awst, gyda chyllid o £3.6 miliwn eisoes wedi ei dderbyn.

O ran y colledion incwm, roedd cais am chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol bron yn £3.7 miliwn, gyda £3.3 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru. Gweler y manylion yn **Atodiad 3**.

Mae effaith y costau ychwanegol a'r colledion incwm i'w gweld gan yr adrannau yn **Atodiad 1 a 2**, gyda'r gor/tanwariant adrannol yn cael eu hadrodd efo ac heb y cymorth grant gan y Llywodraeth.

4. Sefyllfa Arbedion

Fel yr ydym wedi rhybuddio ym mhob adolygiad ers yr un diwedd Awst 2019 (Cabinet 15 Hydref 2019), mae gwireddu arbedion yn mynd yn anoddach gydag arwyddion amlwg bellach fod trafferthion cyflawni arbedion mewn rhai meysydd. Wrth geisio isafu'r ardrawiad ar drigolion Gwynedd drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n profi i fod yn llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

Gan ein bod eisoes wedi rhagweld problem gwireddu arbedion, rhoddwyd darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllideb 2020/21, gyda £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

Gyda blaenoriaethau eraill i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi derbyn sylw dros gyfnod yr argyfwng ac felly absenoldeb trefniadau arferol herio perfformiad ac arbedion dros y cyfnod, bydd y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid yn trefnu cyfarfod efo pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran i drafod sut bydd modd ailafael yn y dasg o gyflawni'r arbedion, fel bod modd i'r Cyngor symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

5. Adrannau'r Cyngor

Yr hyn sydd yn amlwg iawn eleni yw'r pwysau sylweddol sydd yn wynebu'r maes gofal a'r maes gwastraff. Mae'r prif faterion fel a ganlyn:

5.1 Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Mae effaith Covid19 wedi cael ardrawiad sylweddol ar yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni gyda £2.2 miliwn wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst a £1.722 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru tuag at y costau ychwanegol perthnasol hyd at ddiwedd Gorffennaf. Heb ystyried ardrawiad Covid19, rhagwelir gorwariant o £1.886 miliwn eleni gyda methiant i gyflawni arbedion gwerth £1.751 miliwn yn cyfrannu at y sefyllfa.

Eleni, bu i'r adran dderbyn gwerth dros £1.8 miliwn o fidiau ar gyfer pwysau cynyddol ar y gyllideb 2020/21 gan gynnwys i'r maes Anabledd Dysgu, Gofal Preswyl yn Darparu a Phreswyl a Nyrsio Pobl Hŷn.

Mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb, fel bod modd cael gwell dealltwriaeth o fanylder cymhleth y darlun yng ngofal oedolion.

5.2 Adran Plant a Theuluoedd

Er fod bron i £2 miliwn o arian ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r Adran Plant a Theuluoedd yn 2020/21 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol, rhagwelir gorwariant o £2.8 miliwn ar gyfer yr Adran. Mae methiant i wireddu £688k o arbedion yn fater sydd yn parhau i fod angen datrysiaid.

Yr ystadegau diweddaraf yn cadarnhau y bu cynnydd pellach yn y galw am wasanaethau, yn arbennig felly yn y maes lleoliadau ac Ôl-16. Er nad yw'r sefyllfa o orwariant yn y maes plant yn unigryw i Wynedd, gan ei fod yn ddarlun a welir ar draws awdurdodau, mae'r sefyllfa'n un pryderus.

5.3 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Y maes bwrdeistrefol yn parhau i fod yn gorwario yn sylweddol, gyda phroblemau gorwariant yn y maes casglu a gwaredu gwastraff. Mae'r adran wedi wynebu costau ychwanegol yn ymwneud â Covid19 i gydymffurfio efo'r rheolau, ond y gobaith yw y bydd Llywodraeth Cymru yn ein digolledu am y costau ychwanegol.

5.4 Corfforaethol

Rhagolygon ffafriol o gynnyrch treth ychwanegol ar Dreth Cyngor. Serch bod cynnydd yn y niferoedd sydd yn hawlio Gostyngiadau Treth Cyngor yn ystod chwarter cyntaf 2020/21, y galw wedi bod yn isel dros y bedair blynedd ddiwethaf ac felly yn tanwario. Tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol sydd yn cynnwys costau cyfalaf, bidiau yn cael eu dychwelyd ac arbedion yn cael eu cyflawni ymlaen llaw.

6. Camau nesaf ac amserlen

Eleni, mae methiant i wireddu arbedion ynghyd ag effaith ariannol Covid19 yn amlwg iawn ar y ffigyrau. Bydd y Cyfrifwyr yn parhau i hawlio am y costau ychwanegol a'r colledion incwm perthnasol i Covid19 gan Lywodraeth Cymru.

Gweithredu ar yr argymhellion gerbron a chyflwyno adroddiad dilynol i'r Cabinet ar 19 Ionawr 2021 ar sefyllfa diwedd Tachwedd 2020.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 - Crynhoad o sefyllfa net cyllidebau'r adrannau

Atodiad 2 - Manylion y cyllidebau a'r gwahaniaethau sylweddol

Atodiad 3 - Grant gan y Llywodraeth yn Sgîl Argyfwng Covid19

Cyllideb Refeniw 2020/21 - Crynhoad o'r sefyllfa fesul Adran

	Adolygiad Diwedd Awst				Argyfwng COVID-19		Sefyllfa Terfynol 2019/20 £ '000
	Cyllideb Arfaethedig 2020/21 £'000	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21 £ '000	Addasiadau a Argymhellir £'000	Amcan Gor/ (Tan) Wariant Addasedig 2020/21 £ '000	Dyranu Derbyniadau Grant gan Lywodraeth Cymru i'r Adrannau i ddigolledu gwariant/colled incwm £ '000	Amcan Gor/ (Tan) Wariant Addasedig 2020/21 £ '000	
Oedolion, Iechyd a Llesiant	53,770	3,608	0	3,608	(1,722)	1,886	0
Plant a Theuluoedd	16,724	2,847	0	2,847	(68)	2,779	100
Addysg	95,045	(81)	0	(81)	(230)	(311)	(96)
Economi a Chymuned	4,953	628	0	628	(475)	153	67
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	25,223	1,325	0	1,325	(488)	837	100
Amgylchedd	3,702	1,180	0	1,180	(876)	304	(85)
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(122)	102	0	102	0	102	(26)
Tai ac Eiddo	5,474	594	0	594	(237)	357	83
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,764	(31)	0	(31)	0	(31)	(50)
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	6,649	(85)	0	(85)	0	(85)	(70)
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,286	72	0	72	(21)	51	(100)
Cyllidebau Corfforaethol <i>(Gwahaniaethau yn unig)</i>	*	(3,021)	1,377	(1,644)	(422)	(2,066)	0
Cyfansymiau (net)	220,468	7,138	1,377	8,515	(4,539)	3,976	(77)

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<u>Gwasanaethau Oedolion</u>						
Gwasanaethau Pobl Hŷn						
Preswyl a Nyrsio - Cartrefi	15,077	15,613	536	0	536	(607)
Gofal Cartref	7,100	6,925	(175)	0	(175)	(869)
Eraill	(249)	965	1,214	0	1,214	1,132
	21,928	23,503	1,575	0	1,575	(344)
Gwasanaethau Anabledd Corff	2,374	2,352	(22)	0	(22)	(122)
Gwasanaethau Anabledd Dysgu	19,568	19,370	(198)	0	(198)	444
Gwasanaethau Iechyd Meddwl	3,554	3,424	(130)	0	(130)	(147)
Gwasanaethau Eraill (Oedolion)	3,095	3,063	(32)	0	(32)	(48)
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Oedolion</u>	50,519	51,712	1,193	0	1,193	(217)
<u>Gwasanaethau Darparu (dangos cyllideb net)</u>						
Gofal Preswyl	105	409	304	0	304	(67)
Gofal Dydd	15	255	240	0	240	339
Gofal Cymunedol	69	655	586	0	586	397
Eraill	22	65	43	0	43	(43)
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Darparu</u>	211	1,384	1,173	0	1,173	626

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<u>Gwasanaethau Eraill</u>						
Gwasanaethau Canolog Adrannol (<i>gan gynnwys arbedion yr Adran</i>)	3,040	3,422	382	0	382	11
Gwariant Covid19 ym maes Gofal Oedolion			860		860	
Defnydd o gronfa benodol						(420)
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Eraill</u>	3,040	3,422	1,242	0	1,242	(409)
<u>Cyfanswm Oedolion, Iechyd a Llesiant</u>	53,770	56,518	3,608	0	3,608	0
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(1,722)	(1,722)	
<u>Cyfanswm Addasedig Oedolion, Iechyd a Llesiant</u>					1,886	

Oedolion, Iechyd a Llesiant

Gwasanaethau Pobl Hŷn - pwysau ar y ddarpariaeth gofal preswyl a nyrsio, gyda'r niferoedd yn sylweddol uwch na'r lefel ddwy flynedd yn ôl. Effaith Covid19 yn cyfrannu at leihad yn y galw am becynnau gofal cartref. Methiant i wireddu gwerth £1,144k o arbedion o fewn y pennawd 'Eraill' a gorwariant o £363k ar Lety Cefnogol, gyda chostau cynllun Hafod y Gest yn gyfrifol am gyfran sylweddol o'r gorwariant perthnasol.

Gwasanaethau Anabledd Dysgu - tanwariant ar breswyl a nyrsio ac effaith Covid19 wedi cyfrannu at wariant ychwanegol gan y gwasanath ond hefyd at leihad yn y galw am gynlluniau cefnogol eleni.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl - llai o bwysau ar y ddarpariaeth cynlluniau cefnogol ynghyd â throsiant staff.

Gwasanaethau Darparu - costau ychwanegol cysylltiedig â Covid19 yn gyfrifol am y gorwariant a ragwelir ar Ofal Preswyl. Staffio uwchlaw lefel y gyllideb yn faterion yn Gofal Dydd a Gofal Cymunedol, ac yn ychwanegol i hyn, lleihad mewn incwm Gofal Cymunedol sydd yn rhannol oherwydd Covid19.

Gwasanaethau Canolog Adrannol - derbyniad grant ac incwm a chwtogi ar wariant yn lleihau effaith y llithriad mewn gwireddu gwerth £563k o gynlluniau arbedion.

Mae effaith Covid19 wedi cael ardrawiad sylweddol ar yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni gyda £2.2 miliwn wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst a £1.722 miliwn eisoes wedi ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru tuag at y costau ychwanegol perthnasol hyd at ddiwedd Gorffennaf. Heb ystyried ardrawiad Covid19, rhagwelir gorwariant o £1.886 miliwn eleni gyda methiant i gyflawni arbedion gwerth £1.751 miliwn yn cyfrannu at y sefyllfa.

Eleni, bu i'r adran dderbyn gwerth dros £1.8 miliwn o fidiau ar gyfer pwysau cynyddol ar y gyllideb 2020/21 gan gynnwys i'r maes Anabledd Dysgu, Gofal Preswyl yn Darparu a Phreswyl a Nyrsio Pobl Hŷn.

Mae'r Prif Weithredwr eisoes wedi comisiynu gwaith er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion a rhaglen glir i ymateb, fel bod modd cael gwell dealltwriaeth o fanylder cymhleth y darlun yng ngofal oedolion.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Plant a Theuluoedd	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth Gwasanaeth	590	584	(6)	0	(6)	(18)
Gweithredol	2,101	2,170	69	0	69	153
Lleoliadau						
Lleoliadau All-Sirol	2,965	4,556	1,591	0	1,591	1,624
Maethu Drwy Asiant	1,179	1,626	447	0	447	501
Maethu Mewnol	2,161	2,535	374	0	374	588
Gwasanaethau Cefnogol ac Eraill	1,825	1,784	(41)	0	(41)	113
	8,130	10,501	2,371	0	2,371	2,826
Ôl-16	1,054	1,468	414	0	414	260
Arbenigol/Derwen	1,819	2,088	269	0	269	357
Cyfiawnder Ieuenctid	253	215	(38)	0	(38)	(78)
Blynyddoedd Cynnar	158	106	(52)	0	(52)	(74)
Ieuenctid	898	734	(164)	0	(164)	(136)
Eraill	1,721	1,705	(16)	0	(16)	69
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20						(3,259)
Cyfanswm Plant a Theuluoedd	16,724	19,571	2,847	0	2,847	100
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(68)	(68)	
Cyfanswm Addasedig Plant a Theuluoedd					2,779	

Plant a Theuluoedd

Gweithredol - y gorwariant ar gostau staff gyda £50k ohono o ganlyniad i gyflogi gweithwyr ychwanegol dros dro i ymateb i'r argyfwng Covid19.

Lleoliadau - er fod £1.8m o arian ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r maes yma ar gyfer 2020/21 ar gyfer cwrdd â'r pwysau cynyddol, mae'r gorwariant yn parhau gyda rhagolygon o orwariant o £2.4m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. O fewn y pennawd ceir gwerth £688k o arbedion sydd eto i'w gwireddu ac sydd bellach yn edrych yn anhebygol o gael eu gwireddu.

Y galw am yr ystod o wasanaethau yn dwysáu ymhellach, rhan helaeth o'r gorwariant yn deillio o 5 achos lleoliad all-sirol newydd eleni, ynghyd ag effaith flwyddyn lawn 7 achos a ddechreuodd yn ystod 2019/20, gyda'r nifer lleoliadau cyfartalog wedi cynyddu i 21.6 o 18.1 ar gyfer 2019/20. Yn maethu drwy asiant, 3 achos newydd eleni ac effaith blwyddyn lawn 12 achos a gychwynwyd yn 2019/20. Gorwariant yn deillio o effaith y cynnydd yn niferoedd lleoliadau maethu mewnol y llynedd (166 ar 31.3.20, 139 ar 31.3.19). Yn dilyn adolygiad o'r ymrwymadau all-sirol, daeth yn amlwg y bu newid i'r math o achosion dros y blynyddoedd diwethaf, ac felly i'r costau cysylltiedig.

Ôl-16 - costau cefnogaeth cychwynol uchel eleni yn deillio o 3 achos o'r newydd ers dechrau'r flwyddyn ariannol ynghyd ag effaith flwyddyn lawn 2 achos y llynedd.

Arbenigol/Derwen – effaith cynnydd yn y galw am gynlluniau cefnogol a chefnogaeth arbenigol dros y blynyddoedd diwethaf yn gyfrifol am y gorwariant, ond sydd yn cael ei leihau gan danwariant ar gostau teithio o ganlyniad i gyfyngiadau Covid19.

Blynyddoedd Cynnar – defnydd o grantiau yn cyllido gwariant craidd a derbyniad grantiau yn y maes gofal plant yn gyfrifol am y tanwariant.

Ieuenctid – derbyniad grant uwch eleni yn erbyn gwariant craidd ynghyd â thanwariant yn dilyn ail fodelu'r gwasanaeth.

O ystyried tueddiad gorwariant cynyddol yr adran, mae Tasglu Cyllideb Plant, wedi ei gomisiynu gan y Prif Weithredwr i roi sylw i faterion ariannol dyrys yr adran.

Hyd at ddiwedd Awst mae'r Adran wedi wynebu £68k o gostau ychwanegol yn deillio o'r Covid19 sydd wedi eu cynnwys yn y ffigyrau uchod.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Addysg	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ysgolion Datganoledig	80,455	80,455	0	0	0	0
Incwm Prydau Ysgolion Uwchradd (Datganoledig)	0	230	230	0	230	0
Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion	(541)	(760)	(219)	0	(219)	(406)
Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol			0			
Cludiant	4,906	4,457	(449)	0	(449)	158
Gwasanaeth Atodol	500	1,034	534	0	534	356
Eraill	2,912	2,771	(141)	0	(141)	(167)
	8,318	8,262	(56)	0	(56)	347
Arweinyddiaeth a Rheolaeth	2,276	2,216	(60)	0	(60)	(49)
Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad	4,537	4,561	24	0	24	12
Cyfanswm Addysg	95,045	94,964	(81)	0	(81)	(96)
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(230)	(230)	
Cyfanswm Addasedig Addysg					(311)	

Addysg

Incwm Prydau Ysgolion Uwchradd - colled incwm prydau ysgol yn deillio o'r argyfwng Covid19, gyda cais wedi ei wneud i gael ein digolledu gan Lywodraeth Cymru.

Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion - cyfuniad o dderbyniad grantiau, trosiant staff, cwatgoi ar wariant a lleihad yn y galw ar rai cyllidebau dros y cyfnod clo yn gyfrifol am y tanwariant a ragwelir.

Cludiant - yn groes i'r tueddiad gorwariant arferol, rhagwelir tanwariant o (£449k) ar gludiant eleni yn dilyn i'r ysgolion fod ar gau am gyfnod yn nhymor yr haf gyda thanwariant o (£392k) ar fysis ysgol a (£134k) ar gludiant tacsis a threnau, ond sydd yn cael ei leihau gan ddiffyg o £77k ar werthiant tocynnau Cludiant Ôl-16 dros y cyfnod clo.

Mae'r maes Cludiant wedi bod yn destun adolygiad strategol i geisio rheoli'r cynnydd yn y gwariant, gyda'r angen am waith pellach gan yr Adran Addysg a'r Adran Amgylchedd yn parhau, fel bod modd manteisio ar gyfleoedd effeithlonrwydd.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Gwasanaeth Atodol - colled incwm prydau ysgol ac am yr elfen gofal o'r clybiau brechwast yn deillio o'r argyfwng, ynghyd â chynnydd yn y niferoedd sydd yn hawlio cinio am ddim. Ymhellach i hyn, gwariant ychwanegol ar lanhau ysgolion oherwydd gofynion cysylltiedig â Covid19.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Eraill - llai o alw ar nifer o gyllidebau amrywiol yn arbennig felly yn ystod y cyfnod clo.

Arweinyddiaeth a Rheolaeth - derbyniad grant a thanwariant ar nifer o benawdau amrywiol o'r gyllideb.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adran Economi a Chymuned	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	356	350	(6)	0	(6)	3
Rhaglenni Adfywio a Chefnogi Cymunedau	367	367	0	0	0	10
Morwrol a Pharciau Gwledig	16	663	647	0	647	9
Cytundebau Hamdden	1,502	1,468	(34)	0	(34)	79
Rhaglenni Chwaraeon	59	33	(26)	0	(26)	(60)
Rhaglenni Datblygu Economiadd	(83)	(83)	0	0	0	(26)
Marchnata a Digwyddiadau	260	265	5	0	5	0
Llyfrgelloedd Gwynedd	1,618	1,531	(87)	0	(87)	(7)
Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd	858	987	129	0	129	59
Cyfanswm Economi a Chymuned	4,953	5,581	628	0	628	67
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(475)	(475)	
<u>Cyfanswm Addasedig Economi a Chymuned</u>					153	

Economi a Chymuned

Morwrol a Pharciau Gwledig - diffyg incwm yn sgil yr argyfwng Covid19 wedi cael effaith sylweddol ar y maes yma sydd yn cyfrannu at orwariant o £547k Morwrol a £100k ar Barciau Gwledig. Colled incwm amlycaf i'w weld yn Hafan, Pwllheli gyda rhagolygon o ddiffyg o £433k. Cyfuniad o gynnydd nodedig yn niferoedd ymwelwyr i draethau yn dilyn y cyfnod clo a thywydd da sydd yn ymestyn y tymor ym Medi yn golygu fod y rhagolygon diffyg incwm yn is na'r disgwyl.

Cytundebau Hamdden - trosglwyddwyd y ddarpariaeth hamdden i Cwmni Byw'n Iach ar 1 Ebrill 2019, ond fod cyfrifoldeb am gostau rhedeg yr eiddo yn aros efo'r Cyngor, gyda'r canolfannau wedi bod ar gau am ran o'r flwyddyn o ganlyniad i Covid19, rhagwelir lleihad un-tro ar gostau rhedeg y canolfannau hamdden eleni.

Llyfrgelloedd Gwynedd - nifer o swyddi gwag a lleihad mewn gwariant tra bu llyfrgelloedd ar gau dros y cyfnod clo.

Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd - problemau yn parhau yn Storiell gyda rhagolygon o £86k o ddiffyg ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sydd yn gyfuniad o orwariant ar gostau staff a diffyg yn yr incwm. Y gwaith o adnewyddu Neuadd Dwyfor wedi cychwyn ac felly dim modd cynhyrchu incwm eleni, tra fod effaith Covid19 wedi arwain at golled incwm gan Amgueddfa Lloyd George. Cwtogi gwariant wedi arwain at danwariant gan y Celfyddydau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd)	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Priffyrdd (cynnwys Cefnffyrdd)	9,941	9,882	(59)	0	(59)	(54)
Gwasanaethau Peirianeg	383	447	64	0	64	(12)
Gwasanaethau Bwrdeistrefol						
Gwastraff	11,022	11,688	666	0	666	851
Eraill	3,877	4,531	654	0	654	(238)
Addasiad Cau Cyrifon 2019/20						(447)
Cyfanswm Priffyrdd a Bwrdeistrefol	25,223	26,548	1,325	0	1,325	100
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(488)	(488)	
Cyfanswm Addasedig Priffyrdd a Bwrdeistrefol					837	

Priffyrdd a Bwrdeistrefol (gan gynnwys Cefnffyrdd)

Gwasanaethau Priffyrdd - cyfyngiadau Covid19 yn ystod misoedd cyntaf y flwyddyn yn golygu y bydd cyllideb gweithiau ffyrdd yn tanwario eleni, swyddi gwag a thanwariant ar benawdau amrywiol hefyd yn cyfrannu at y sefyllfa tanwariant a ragwelir.

Gwasanaethau Peirianeg - oediad mewn gwireddu cynllun arbedion, ond trafodaethau'n parhau i geisio datrysiad.

Gwastraff - nifer o faterion yn gyfrifol am y gorwariant a ragwelir ond y gorwariant yn bennaf ar gasglu gwastraff ac ailgylchu. Er fod yr adran wedi cymryd camau i leihau costau drwy newid shifftiau a threfniadau cylchdeithiau casglu gwastraff, bu oediad mewn gweithredu. Mae'r trefniadau newydd bellach wedi dod i rym yn Nwyfor ac yn fwy diweddar yn Arfon ond llithriad pellach yn amserlen gweithredu'r drefn newydd ym Meirionnydd i Fawrth 2021, felly costau trosiannol cysylltiedig â chostau staffio a salwch eleni.

Y gwasanaeth wedi wynebu costau ychwanegol a cholledion incwm yn deillio o'r Covid19 a gwelwyd hefyd leihad sylweddol yn y prisiau a dderbynnir am werthiant deunyddiau ailgylchu, sydd wedi haneru ers lefelau y llynedd. Y tueddiad o fethiant i wireddu arbedion hefyd yn parhau.

Gwasanaethau Bwrdeistrefol Eraill - sgil effeithiau Covid19 wedi arwain at golledion incwm gan gynnwys yn y maes gwastraff masnachol wrth i fusnesau fod ar gau dros y cyfnod clo. Gofynion ychwanegol a newidadau i drefniadau gweithio er mwyn cydymffurfio efo rheolau Covid19 ac ymbellhau cymdeithasol yn gost ychwanegol. Methiant i wireddu arbedion hefyd yn cyfrannu at y sefyllfa.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Amgylchedd	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth yr Adran	419	331	(88)	0	(88)	(58)
Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu	415	563	148	0	148	34
Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth			0			
Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth)	711	565	(146)	0	(146)	(236)
Parcio a Gorfodaeth Parcio	(1,786)	(798)	988	0	988	116
Cludiant Integredig	1,685	1,978	293	0	293	(29)
	610	1,745	1,135	0	1,135	(149)
Cefn Gwlad a Mynediad	654	641	(13)	0	(13)	33
Gwarchod y Cyhoedd	1,604	1,602	(2)	0	(2)	(15)
Addasiad Cau Cyfrifon 2019/20						70
Cyfanswm Amgylchedd	3,702	4,882	1,180	0	1,180	(85)
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(876)	(876)	
Cyfanswm Addasedig Amgylchedd					304	

Amgylchedd

Rheolaeth - tanwariant cyffredinol ac arbedion ymlaen llaw yr adran wedi arwain at arbedion un-tro ar y pennawd Rheolaeth.

Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu - y tueddiad cyffredinol o ddiffyg incwm yn parhau eto eleni sydd yn cael ei leddfu rhywfaint gan danwariant staff a gwariant is ar amrywiol gyllidebau gan gynnwys rhybuddion statudol ac apeliadau.

Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth

Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth) - cyfuniad o swyddi gweigion, tanwariant ar nifer o benawdau'r gyllideb gan gynnwys ar weithiau yn y maes Cynllunio Ymlaen ond diffyg incwm ffioedd gwaith stryd.

Parcio a Gorfodaeth Parcio - effaith sylweddol cyfyngiadau Covid19 yn gyfrifol am £886k o ddiffyg incwm parcio yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol unig, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi digolledu'r Cyngor am y golled yma. Rhagolygon o ddiffygion incwm pellach ar gyfer gweddill y flwyddyn ond sydd yn cael ei leihau gan danwariant ar gyllidebau amrywiol.

Cludiant Integredig - gorwariant ar gytundebau bysus cyhoeddus, er fod yr adran yn y broses o gynnal adolygiad o gludiant cyhoeddus gyda'r Brifysgol eisoes wedi ei gomisiynu i adolygu'r ddarpariaeth bu oediad o ganlyniad i'r argyfwng Covid19.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Ymgynghoriaeth	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianeg	(705)	(639)	66	0	66	29
Uned Systemau Traenio Cynaliadwy (SuDS)	2	2	0	0	0	0
Uned Rheoli Risg Llifogydd	596	596	0	0	0	(3)
Gwasanaeth Adeiladu	(15)	21	36	0	36	(52)
<u>Cyfanswm Ymgynghoriaeth</u>	(122)	(20)	102	0	102	(26)
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				0	0	
<u>Cyfanswm Addasedig Ymgynghoriaeth</u>					102	

Ymgynghoriaeth

Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianeg - incwm misoedd cyntaf y flwyddyn ariannol wedi ei lesteirio oherwydd effaith Covid19, gyda chais i ddigolledu'r golled incwm net o £140k wedi ei wneud i Lywodraeth Cymru, sydd eto i'w gymeradwyo. Y gwasanaeth yn parhau i ymgeisio am waith ac felly denu rhagor o incwm ar amrywiol gynlluniau gan sefydliadau allanol, megis Cynghorau eraill a Llywodraeth Cymru.

Gwasanaeth Adeiladu - diffyg incwm yn cael ei leihau gan wariant is ar wasanaethau a chyflenwadau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Tai ac Eiddo	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	381	401	20	0	20	74
Gwasanaethau Tai			0			
Digartrefedd	1,161	1,851	690	0	690	251
Tai Sector Breifat	417	387	(30)	0	(30)	(87)
Eraill	355	304	(51)	0	(51)	(42)
	1,933	2,542	609	0	609	122
Gwasanaethau Eiddo						
Eiddo	3,158	3,146	(12)	0	(12)	(89)
Gofalu, Arlwyo a Glanhau	2	(21)	(23)	0	(23)	(24)
	3,160	3,125	(35)	0	(35)	(113)
Cyfanswm Tai ac Eiddo	5,474	6,068	594	0	594	83
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>				(237)	(237)	
<u>Cyfanswm Addasedig Tai ac Eiddo</u>					357	

Tai ac Eiddo

Rheolaeth - Cynllun arbedion sydd eto i'w wireddu sydd bennaf gyfrifol am y gorwariant ond ei fod yn cael ei leihau gan danwariant ar benawdau eraill.

Gwasanaethau Tai - yn Digartrefedd pwysau sylweddol ar y gyllideb Llety Dros Dro, gyda chyfran helaeth ohono yn deillio o'r argyfwng i symud y digartref oddi ar y stryd, disgwylir y bydd modd i'r Cyngor gael eu digolledu am y gwariant ychwanegol yma gan Lywodraeth Cymru. Tanwariant ar gostau staff yn Digartrefedd ac yn Tai Sector Breifat a thanwariant yn y maes Sipsiwn a Theithwyr dan Eraill, sydd yn cynorthwyo i leddfu'r gorwariant a adroddir ar gyfer y Gwasanaeth Tai.

Gwasanaethau Eiddo - swyddi gwag a secondiadau sydd bennaf gyfrifol am y tanwariant a ragwelir ynghyd â thanwariant ar wasanaethau a chyflenwadau.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adrannau Canolog	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,764	1,733	(31)	0	(31)	(50)
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	6,649	6,564	(85)	0	(85)	(70)
Cefnogaeth Gorfforaethol	7,286	7,358	72	0	72	(100)
Cyfanswm Adrannau Canolog	15,699	15,655	(44)	0	(44)	(220)
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu gwariant/colled incwm yn sgil argyfwng COVID-19</i>						
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)				0	0	
Cefnogaeth Gorfforaethol				(21)	(21)	
Cyfanswm Addasedig Adrannau Canolog					(65)	

Adrannau Canolog

Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol - y rhagolygon diweddaraf yn awgrymu tanwariant o (£31k), gyda chyfran o'r tanwariant sydd yn deillio o swydd wag y Cyfarwyddwr Corfforaethol yn cael ei ddargyfeirio i gyllido gwell darpariaeth lles yn swyddfeydd y Cyngor. Effaith yr argyfwng wedi arwain at leihad yn yr incwm a dderbynnir gan Chyfreithiol.

Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth) - cyfuniad o resymau yn gyfrifol am y tanwariant, gan gynnwys tanwariant un-tro oherwydd swyddi gwag, secondiadau a derbyniad incwm mewn nifer o feysydd. Gwelwyd costau ychwanegol gan yr adran yn deillio o'r argyfwng ar yr ochr gweinyddu grantiau busnes ac hefyd yn y maes technoleg gwybodaeth.

Cefnogaeth Gorfforaethol - cyfyngiadau Covid19 wedi arwain at golledion incwm sydd yn gyfrifol am y rhagolygon gorwariant o £72k, gan gynnwys colled incwm o £80k yn y maes cofrestru priodasau a £7k cyfweliadau am basportau yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol. Effaith Covid19 hefyd wedi cael goblygiadau negyddol ar incwm mewnol yr Argraffdy gyda diffyg o £135k yn cael ei ragweld erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Tanwariant ar swyddi ac ar wasanaethau a chyflenwadau ar draws yr adran sydd yn cynorthwyo'r sefyllfa.

CYLLIDEB REFENIW 2020/21 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Corfforaethol (Dim ond yn adlewyrchu y gwahaniaethau)	Cyllideb Arfaethedig 2020/21	Amcan Sefyllfa 2020/21	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2020/21	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2020/21	Gor/(Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2019/20
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Treth Cyngor	*	*	(441)	441	0	(495)
Gostyngiadau Treth Cyngor	*	*	(297)	297	0	(183)
Costau Cyfalaf	*	*	(250)	250	0	0
Derbyniad Llog			300		300	0
Darpariaeth Gwireddu arbedion Corfforaethol	*	*	(1,644)		(1,644)	0
Eraill gan gynnwys Cyllidebau a Bidiau a ddychwelwyd gan Adrannau	*	*	(689)	389	(300)	(334)
Addasiad Cau Cyrifon 2019/20						1,012
<u>Cyfanswm Corfforaethol</u>	*	*	(3,021)	1,377	(1,644)	0
<i>Derbyniad grant gan Lywodraeth Cymru nad oes eu hangen gan yr Adrannau</i>				(422)	(422)	
<u>Cyfanswm Addasedig Corfforaethol</u>					(2,066)	

Corfforaethol

Treth Cyngor a Premiwm Treth Cyngor - yn wyneb yr argyfwng Covid19 ac felly i osgoi caledi ariannol posib, cafodd pob gweithred adennill ar filiau Treth Cyngor heb eu talu eu hatal am gyfnod o 3 mis tan ddechrau Gorffennaf, ar hyn o bryd felly rhagwelwn sefyllfa ffafriol o dreth ychwanegol o (£441k) ar Dreth Cyngor. Mae'r Cyngor wedi cynllunio i dderbyn £2.7m o Bremiwm Treth y Cyngor yn ystod 2020/21 sydd i'w neilltuo i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai.

Gostyngiadau Treth Cyngor - rhagwelir tanwariant o (£297k) yn dilyn tueddiad o ostyngiad blynyddol yn niferoedd ceisiadau y cynllun Gostyngiad Treth Cyngor (Budd-daliadau) dros y bedair blynedd ddiwethaf, gyda ffigyrau 2019/20 ar eu lefelau isaf ar hyd cynghorau gogledd a chanolbarth Cymru, yn dilyn yr argyfwng Covid19, bu cynnydd o 4% yn niferoedd chwarter cyntaf 2020/21 yng Ngwynedd.

Costau Cyfalaf - polisi rheolaeth trysorlys presennol yn golygu gellid osgoi benthyca allanol sydd yn creu tanwariant yn erbyn y gyllideb costau cyfalaf. Awgrymir y dylid dargyfeirio'r tanwariant i gronfa i ddefnyddio i'r gynorthwyo gydag ariannu'r rhaglen gyfalaf

Derbyniad Llog - yn dilyn ardrawiad Covid19 ar y marchnadoedd arian, rhagwelir leihad yn y derbyniad llog disgwylidig.

Darpariaeth Gwireddu Arbedion Corfforaethol - yn dilyn anallu rhai adrannau i wireddu arbedion mewn rhai meysydd, darpariaeth gorfforaethol wedi ei wneud i'r pwmpas sydd ar gael i'w ddyrannu'n briodol.

Eraill gan gynnwys Cyllidebau a Bidiau a ddychwelwyd gan Adrannau - dychwelyd rhan o fid yn dilyn derbyniad grant, arbedion un-tro corfforaethol eu natur a phwysau ar draws nifer o gyllidebau ddim cymaint â'r hyn a ragwelwyd ac felly'n tanwario eleni.

Argymhellir fod (£250k) yn ymwneud â chostau cyfalaf yn cael ei neilltuo i gronfa ariannu'r rhaglen gyfalaf, gyda'r gweddill y tanwariant net ar gyllidebau Corfforaethol, sef (£1,127k) yn mynd i falansau'r Cyngor i gynorthwyo i wynebu'r her ariannol sydd yn wynebu'r Cyngor yn arbennig felly yn sgil argyfwng Covid19.

Grant gan y Llywodraeth yn Sgîl Argyfwng COVID19

		Cronfa Caledi Llywodraeth Cymru						Saib Swyddi (Furlough)				
		Digolledu Gwariant Ychwanegol			Digolledu Colled Incwm				Cyfraniad at Gyflogau			
Mis	Cais	Gwerth y Cais	Grant Wedi Dderbyn	Cais	Gwerth y Cais	Amcan Gwerth y Cais	Grant Wedi Dderbyn	Cais	Gwerth y Cais		Grant Wedi Dderbyn	
									Byw'n Iach	Gweddill y Cyngor	Byw'n Iach	Gweddill y Cyngor
		£	£		£	£	£		£			
Mawrth	1	20,240	20,240	1	3,675,000		3,271,000	1	133,138	4,930	133,138	4,930
Ebrill	2	508,160	425,230					2		12,280		12,280
Mai	3	903,950	886,570					3	119,329	30,800	119,329	30,800
Mehefin	4	1,117,880	1,068,490					4	124,191	31,670	124,191	31,670
Gorffennaf	5	1,170,880	1,164,640	2		2,096,000		5		25,770		25,770
Awst	6	829,560										
Medi												
CYFANSWM		4,550,670	3,565,170		3,675,000	2,096,000	3,271,000		504,669	105,450	504,669	105,450

Tud. 262

Trosgolwg o'r Holl Geisiadau:

	Gwerth y Cais £	Grant Wedi Dderbyn £
CYFANSWM	8,835,789	7,446,289
Elfen Byw'n Iach	1,158,279	1,158,279
Gweddill y Cyngor	7,677,510	6,288,010

Noder: Mae'r swm a nodir yn Atodiad 1 yn cynnwys colled incwm a gwariant ychwanegol adrannol eu natur, gyda symiau ar faterion corfforaethol a chynlluniau penodol (er enghraifft cynllun Saib Swyddi a chinio ysgol am ddim) eisoes wedi eu dyrannu i'r adrannau perthnasol.

Eitem 11

CYFARFOD:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD:	15 HYDREF 2020
TEITL:	RHAGLEN GYFALAF 2020/21 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2020
PWRPAS:	Adroddiad Monitro ar Wariant ac Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf
GWEITHREDIAD:	Derbyn yr wybodaeth, ystyried y risgiau ynglŷn â'r Rhaglen Gyfalaf, a chraffu penderfyniadau'r Cabinet
AELOD CABINET:	CYNGHORYDD IOAN THOMAS
SWYDDOG CYSWLLT:	FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu graffu rhai materion ariannol gan gynnwys adroddiadau monitro cyllideb, lle'n briodol.
2. Cyflwynwyd yr adroddiad atodol (Rhaglen Gyfalaf 2020/21 - Adolygiad Diwedd Awst 2020) i'r Cabinet ar 13 Hydref 2020 ar gyfer penderfyniadau ynglŷn â'r rhaglen ddiwygiedig a'i ariannu.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid, a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu nodi'r sefyllfa ac unrhyw risgiau yng nghyswllt rhaglen gyfalaf y Cyngor, craffu penderfyniadau'r Cabinet, a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 13/10/2020: Rhaglen Gyfalaf 2020/21 - Adolygiad Diwedd Awst 2020

ADRODDIAD I'R CABINET
13 HYDREF 2020

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Rhaglen Gyfalaf 2020/21 –
Adolygiad Diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2020)

Swyddog Cyswilt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Penderfyniad a geisir

- Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2020) o'r rhaglen gyfalaf.
 - Cymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:
 - defnydd o amryw ffynonellau i ariannu gwir lithriadau gwerth cyfanswm o £3,646,000 o 2019/20,
 - lleihad o £558,000 mewn defnydd o fenthyca,
 - cynnydd o £7,105,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau,
 - dim newid mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf,
 - cynnydd o £53,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw,
 - dim newid mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf, a
 - cynnydd o £283,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.
-

1. Cyflwyniad / Crynodeb

Cyflwynir yr adroddiad technegol yma fel rhan o'r drefn adolygu cyllideb 2020/21. Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig, a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mae crynodeb yn rhan 3 a rhan 4 o'r adroddiad, gyda'r argymhellion yn rhan 6:

Rhan 3: Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £100.326m am y 3 blynedd 2020/21 – 2022/23.

Rhan 4: Ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £10.529m ers y gyllideb agoriadol, gyda £3.646m o'r cynnydd oherwydd llithriadau o 2019/20 (adroddwyd eisoes fel rhan o'r adolygiad diwedd blwyddyn ar 16 Mehefin 2020).

Rhan 5: Manyllder grantiau ychwanegol ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol.

Y Cabinet sydd wedi'u hawdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen arfaethedig (rhan 3) a'i ariannu (rhan 4).

Mae gweddill yr adroddiad er gwybodaeth.

2. Prif Gasgliadau

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa ddiwygiedig yw :

- Fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £44.0m yn 2020/21 ar gynlluniau cyfalaf, gyda £17.1m (39%) ohono wedi'i ariannu trwy ddenu grantiau penodol.
- Mae effaith argyfwng Covid19 a'r cyfnod clo ar y rhaglen gyfalaf i'w weld yn y ffigyrau a adroddir yn Atodiad C, gyda dim ond 13% o'r gyllideb sydd wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst eleni o'i gymharu â 19% dros yr un cyfnod y llynedd.
- Mae £9.4m ychwanegol o wariant arfaethedig wedi'i ail-broffilio o 2020/21 i 2021/22 a 2022/23, ond ni achoswyd unrhyw golled ariannu i'r Cyngor ble gwelwyd cynlluniau yn llithro.

3. Rhaglen Gyfalaf 2020/21 i 2022/23

Gweler isod y rhaglen gyfalaf arfaethedig ddiwygiedig ar ddiwedd Awst 2020.

ADRAN	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYFANSWM	CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB Y GORIADOL	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2020/21	2021/22	2022/23					
	£'000	£'000	£'000	£'000				
Addysg	10,248	13,631	4,632	28,511	2,107	(13)	2,120	
Amgylchedd	3,668	1,009	199	4,876	1,448	(82)	1,530	
Cefnogaeth Gorfforaethol	119	-	-	119	-	-	-	
Cyllid	458	1,237	768	2,463	(23)	(23)	-	
Economi a Chymuned	2,178	609	245	3,032	531	279	252	
Tai ac Eiddo	11,147	9,016	5,052	25,215	3,441	1,447	1,994	
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,648	3,263	1,450	7,361	234	(130)	364	
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,367	250	250	1,867	579	539	40	
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	9,477	2,313	4,765	16,555	2,730	2,619	111	
Ymgynghoriaeth	1,186	6,336	287	7,809	573	101	472	
Corfforaethol	1,518	500	500	2,518	(1,091)	(1,091)	-	
CYFANSWM	44,014	38,164	18,148	100,326	10,529	3,646	6,883	

4. Newidiadau i'r Ffynonellau Ariannu

Mae cynnydd o £10.529m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf dair blynedd ers sefyllfa'r gyllideb wreiddiol. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB AGORIADOL	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2020/21	2021/22	2022/23	CYFANSWM			
	£'000	£'000	£'000	£'000			
Benthyca gyda chefnogaeth	8,116	6,610	6,610	21,336	-	-	-
Benthyca Arall	1,123	4,948	11	6,082	105	663	(558)
Grantiau a Chyfraniadau	17,128	8,765	3,277	29,170	7,634	529	7,105
Derbyniadau Cyfalaf	677	165	13	855	27	27	-
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	1,760	278	-	2,038	56	3	53
Cronfa Cyfalaf	562	4,935	-	5,497	1,439	1,439	-
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	14,648	12,463	8,237	35,348	1,268	985	283
CYFANSWM	44,014	38,164	18,148	100,326	10,529	3,646	6,883

5. Grantiau Ychwanegol

Ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol, ddiwedd Mawrth, llwyddodd y Cyngor i ddenu'r grantiau canlynol ychwanegol o £7,503k. Mae nifer o addasiadau gan gynnwys lleihad o £398k ar gynlluniau oedd yn is na'r amcan gwreiddiol yn dod â chyfanswm y symudiad i £7,105k (gweler Atodiad A am fwy o fanylion) :

- £2,251k Grant Digartrefedd Gwedd II gan Lywodraeth Cymru
- £2,118k Grant Ysgolion Ganrif 21 – Cynlluniau Cyflwr ac Addasrwydd
- £1,310k Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol a'r Gronfa Teithio Llesol gan Lywodraeth Cymru
- £1,032k Grant Llywodraeth Cymru tuag at Gynlluniau Atal Llifogydd
- £230k Grant Cronfa Gofal Canolraddol (ICF) – grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau oedolion
- £165k Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol
- £106k Grant Gwella Mynediad gan Lywodraeth Cymru
- £70k Grant Is-adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru (MALD) i ddatblygu Neuadd Dwyfor
- £68k Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru tuag at ddatblygiadau amgylcheddol
- £53k Grant Capasiti Ymchwydd (Covid) i gynorthwyo datblygiadau

sefydliadau gofal oedolion

- £40k Grantiau Llywodraeth Cymru i'r maes Gofal Plant - Cychwyn Cadarn, Dechrau'n Deg a Gofal Plant
- £39k Grant Cyfoeth Naturiol Cymru tuag at gynllun Llwybr yr Arfordir
- £21k Cyfraniad o'r Gronfa Datblygu Cymunedau Gwledig (RCDF) tuag at gynllun Ad-leoli Segontwm

6. **Argymhellion**

Gofynnir i'r Cabinet:

- dderbyn y rhaglen gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer 2020/21 i 2022/23, a
- cymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol (rhan 4 uchod).

7. **Rhesymau Dros Argymell y Penderfyniad**

Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf, a rhaid i'r Cabinet gymeradwyo'r rhaglen gyfalaf a'r ffynonellau ariannu.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2020/21 – 2022/23.

8. **Ystyriaethau Perthnasol**

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhlygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

9. **Camau Nesaf ac Amserlen**

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen.

Barn yr Aelod Lleol

Dim yn berthnasol.

Barn y Swyddogion Statudol**Y Swyddog Monitro:**

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:

- Atodiad A: Prif newidiadau fesul ffynhonnell ariannu
 - Atodiad B: Symudiadau o 2020/21 i 2021/22
 - Atodiad C: Gwariant 5 mis cyntaf 2020/21
-

Manylion y Prif Newididau

Gweler isod y cynlluniau perthnasol sydd yn achosi'r prif newidiadau i'r ffynonellau ariannu ers yr adolygiad diwethaf :

	2020/21	2021/22- 2022/23
	£'000	£'000
Grantiau a Chyfraniadau		
• Grant Ysgolion Ganrif 21 – Cynlluniau Cyflwr ac Addasrwydd (<i>Adran Addysg</i>).	579	1,539
• Lleihau'r defnydd o grant Targedu Buddsoddiad mewn Adfywio (TRI) i ariannu Cynllun Adnewyddu Bangor (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	(388)	
• Grant Is-Adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru (MALD) i ddatblygu Neuadd Dwyfor (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	70	
• Grantiau Llywodraeth Cymru i'r maes Gofal Plant – Cychwyn Cadarn, Dechrau'n Deg a Gofal Plant - ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau (<i>Adran Plant a Theuluoedd</i>).	40	
• Cronfa Gofal Canolraddol (ICF) - grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau i ddarparu gwelyau dementia ac arbenigol yn ogystal â hwyluso gweithio ar y cyd ag asiantaethau eraill (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>).	230	
• Cyfraniad o'r Gronfa Datblygu Cymunedau Gwledig (RCDF) tuag at gynllun Ad-leoli Segontiw (Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant).	21	
• Grant Capasiti Ymchwydd (Covid) i gynorthwyo datblygiadau cartrefi preswyl a cyfleusterau gofal dydd (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>).	53	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at Gynlluniau Atal Llifogydd - grantiau yn cymryd lle elfen o'r ariannu Menter Benthycia Llywodraeth Leol (LGBI) (<i>Adran Ymgynghoriaeth</i>).	1,032	
• Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol a'r Gronfa Teithio Llesol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau (<i>Adran Amgylchedd</i>).	1,310	

• Grant Cyfoeth Naturiol Cymru tuag at gynllun Llwybr yr Arfordir (<i>Adran Amgylchedd</i>).	39	
• Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru tuag at ddatblygiadau amgylcheddol (<i>Adran Amgylchedd</i>).	68	
• Grant Gwella Mynediad gan Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwella a hyrwyddo hawliau mynediad i dir a mannau gwyrdd (<i>Adran Amgylchedd</i>).	106	
• Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	165	
• Grant Digartrefedd Gwedd II gan Lywodraeth Cymru - nifer o gynlluniau ar draws y Sir (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	2,251	
Benthyciadau Arall		
• Angen llai o gefnogaeth Menter Benthycia Llywodraeth Leol i ariannu cynlluniau Atal Llifogydd oherwydd elfennau bellach yn cael eu hariannu trwy grant (<i>Adran Ymgynghoriaeth</i>).	(558)	
Refeniw Adrannol		
• Ariannu ychwanegol o refeniw tuag at nifer o fan gynlluniau (<i>Amrywiol Adrannau</i>).	53	
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill		
• Cynllun o'r Gronfa Trawsfurfio i ddatblygu Neuadd Dwyfor (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	570	
• <i>Gwaith Uwchraddio Depos a Tanciau Tanwydd</i> (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>).	60	
• Adnewyddu Cerbydau nifer o Unedau Priffyrdd a Bwrdeistrefol (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>).	24	
• Cynlluniau yn y maes Rheoli Gwastraff gan gynnwys sgiplau a cartgylchu (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>).	55	
• Elfen refeniw sydd wedi ei adnabod fel rhan o'r Strategaeth Tai i'w dynnu allan o'r Rhaglen Gyfalaf a'i roi yn erbyn y gyllideb refeniw bellach (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	(126)	(302)

Manylion Ail-broffilio

Gweler isod y prif gynlluniau sydd wedi eu hail-broffilio ers y gyllideb wreiddiol:

	2020/21 £'000	2021/22 £'000
Cynlluniau Ysgolion (Ganrif 21 ac Eraill) (<i>Adran Addysg</i>)	(1,579)	1,579
Adfywio Tref a Glannau Caernarfon (<i>Adran Economi a Chymuned</i>)	(174)	174
Cynlluniau Morwrol a Pharciau Gwledig (<i>Adran Economi a Chymuned</i>)	(135)	135
Cynlluniau Sefydliadau Preswyl Oedolion (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>)	(294)	294
Cynlluniau Sefydliadau Gofal Dydd Oedolion (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>)	(569)	569
Pont Cadfan, Tywyn (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>)	(102)	102
Adnewyddu Cerbydau (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>)	140	(140)
Cynlluniau Atal Llifogydd (<i>Adran Ymgynghoriaeth</i>)	(1,178)	1,178
Cei Aberdyfi (<i>Adran Ymgynghoriaeth</i>)	(1,748)	1,748
Cynlluniau Trafnidiaeth (<i>Adran Amgylchedd</i>)	(353)	353
Ail-wynebu Meysydd Parcio (<i>Adran Amgylchedd</i>)	(219)	219
Pwyntiau Gwefru Cerbydau (<i>Adran Amgylchedd</i>)	(198)	198
Systemau TG arbenigol Adran Amgylchedd (<i>Adran Amgylchedd</i>)	(72)	72
Cynlluniau Addasiadau Swyddfeydd (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(153)	153
Cynlluniau Rheoli Carbon y Cyngor (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(1,167)	1,167
Cynllun Gwaredu Asbestos (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(580)	580
Cynlluniau Ysgogi'r Economi (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(925)	925

Noder:

Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled grant.

Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau presennol heb eu gwella.

Gwariant Cyfalaf 5 Mis Cyntaf 2020/21

CRYNODEB	RHAGLEN GYFALAF BLWYDDYN LAWN (adolygwyd Awst) 2020/21 £'000	GWIR WARIANT 5 MIS HYD AT 31/08/2020 £'000
Addysg	10,248	1,583
Amgylchedd	3,668	217
Cefnogaeth Gorfforaethol	119	5
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	458	94
Economi a Chymuned	2,178	238
Tai ac Eiddo	11,147	1,312
Oedolion, Iechyd a Llesiant	2,648	466
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,367	256
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	9,477	1,109
Ymgynghoriaeth	1,186	255
Corfforaethol	1,518	-
CYFANSWM	44,014	5,535

Noder:

Mae'r gyfran sydd wedi'i wario eleni (13%) yn is na'r sefyllfa adeg yma'r llynedd (gwariant 5 mis 2019/20 yn 19%).

Eitem 12

CYFARFOD: PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

DYDDIAD: 15 HYDREF 2020

TEITL: STRATEGAETH CYLLIDEB 2021/22

PWRPAS: CYNLLUNIO ARIANNOL

AWDUR: DAFYDD L EDWARDS, PENNAETH CYLLID

AELOD CABINET: CYNGHORYDD IOAN THOMAS, AELOD CABINET CYLLID

1. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn craffu rhai materion ariannol, gan gynnwys adroddiadau cyllidebol, lle'n briodol.
2. Cyflwynwyd yr adroddiad atodol (Strategaeth Cyllideb 2021/22) i'r Cabinet ar 13 Hydref 2020.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu nodi'r ansicrwydd yng nghyswllt cyllideb y Cyngor ar gyfer 2021/22, a sylwebu ar y strategaeth.

CYFARFOD: **CABINET**

DYDDIAD: **13 HYDREF 2020**

TEITL: **STRATEGAETH CYLLIDEB 2021/22**

PWRPAS: **CYNLLUNIO ARIANNOL**

AWDUR: **DAFYDD L EDWARDS, PENNAETH CYLLID**

AELOD CABINET: **CYNGHORYDD IOAN THOMAS, AELOD CABINET CYLLID**

Penderfyniad a geisir:

Cymeradwyo trefn ac amserlen llunio Cyllideb 2021/22, tra'n nodi fod cynllunio ariannol yn hynod heriol, ac felly os bydd bwch cyllido i fantoli cyllideb 2021/22, bydd y Cyngor yn defnyddio cyllidebau a cronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau yn y tymor byr.

Cefndir

1. Pwrpas yr adroddiad yma yw rhoi amlinelliad o drefn flynyddol llunio cyllideb am y flwyddyn 2021/22, yn y cyd-destun anghyffredin eleni.

Gwariant y Cyngor

2. Mae cyfrifwyr y Cyngor wrthi'n gwneud y gwaith paratoi'r gyllideb o ran anghenion gwario 2021/22, drwy amcangyfrif effaith cytundebau tâl, chwyddiant arall, addasu cyfraniadau pensiwn ac ymrwymadau gwario eraill.
3. Yn anochel, bydd gwasanaethau'r Cyngor yn cyflwyno sawl cais am adnoddau ychwanegol yn wyneb pwysau anorfod, a bydd y Tîm Rheoli Corfforaethol ac aelodau'r Cabinet yn asesu'r 'bidiau' yma dros y misoedd nesaf.

Grant Llywodraeth

4. Ochr arall y geiniog yw'r adnoddau grant fydd ar gael i'r Cyngor er mwyn ariannu'r ymrwymadau yma. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi eu bwriad i gyhoeddi eu **setliad drafft 2021/22 ar gyfer awdurdodau lleol ar 15 Rhagfyr 2020** (ar ôl cyhoeddi eu Cyllideb Ddrafft 2021-22 nhw eu hunain ar 8 Rhagfyr 2020) a'r **setliad terfynol ar gyfer awdurdodau lleol ar 3 Mawrth 2021** (ar ôl cyhoeddi eu Cyllideb derfynol ar 2 Mawrth 2021). Gall y dyddiadau hyn newid os bydd Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr Llywodraeth y DU yn cael ei ohirio, ac mae Trysorlys EM wedi cadarnhau yn ddiweddar "na fydd Cyllideb yr hydref hwn" er mwyn canolbwyntio ar "gynllun economi gaeaf" i "amddiffyn swyddi" wrth i Brydain fynd i mewn i gyfnod newydd o'r pandemig.
5. Bydd yr amserlen yma'n heriol i awdurdodau lleol, gyda chyfnod estynedig o ansicrwydd ariannol yn sgil cost annisgwyl yr argyfwng Covid-19, ond bydd Cyngor Gwynedd yn cychwyn o sylfaen gyllidol gymharol gadarn.

6. Bydd aelodau a swyddogion yn gwneud gwaith pellach dros y misoedd nesaf er mwyn cwrdd â'r amserlen i baratoi cynnig cyllidebol i'w gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 4 Mawrth 2021.

Ansicrwydd Ariannol

7. Ar hyn o bryd mae yna lawer iawn o ragdybiaethau a diffyg gwybodaeth, tra bod y cyflwr ariannol ac economaidd yn newid yn barhaus, ynghyd ag ymatebion y Llywodraeth. Wrth gynllunio cyllideb 2021/22 y Cyngor, rydym yn gwynebu ansicrwydd ariannol digynsail, yn cynnwys:
- i. Effaith pandemig Covid-19 ar wariant, incwm, cynlluniau cynilo, a chyflymder yr adferiad.
 - ii. Ehangder cefnogaeth y Llywodraeth i osod yn erbyn cost ariannol y pandemig i'r Cyngor (bydd cyllid ychwanegol gan y Llywodraeth yn lliniaru costau ychwanegol yn rhannol, colledion incwm ac o bosib diffygion refeniw o ganlyniad i'r pandemig a'r dirwasgiad yn 2020/21, ond ni fydd yn lliniaru cynigion arbedion na ellir ei gyflawni, ac nid yw cyllid ychwanegol 'Covid' wedi ei adnabod ar gyfer 2021/22).
 - iii. Y dirwasgiad disgwylidig byd-eang wrth i ni ddod allan o gloi i lawr a diwedd y cyfnod pontio Brexit.
 - iv. Mae ardrawiad economaidd ac ariannol Brexit yn parhau i fod yn aneglur ac efallai y bydd angen cynnwys unrhyw bwysau cost i'r Cyngor o fewn cyllidebau presennol.
 - v. Tueddiad fod prisiau wedi cynyddu yn ddiweddar, ond fod hynny wedi'i atal gan bandemig Covid-19.
 - vi. Tueddiad o godiadau cyflog blynyddol uwch.
 - vii. Oedi tebygol gyda'r Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr roedd i fod i gymryd lle yn 2020, a dim arwydd o lefel cyllido craidd / grant erbyn 2021/22 a thu hwnt.
 - viii. Diffyg yn y pŵl cenedlaethol trethi busnes, sydd i'w ddsbarthu i awdurdodau lleol yn 2021/22.
 - ix. Derbyniodd y Cyngor setliad grant mwy ffafriol am 2020/21, na mewn blynyddoedd blaenorol.
 - x. Bydd etholiad Senedd Cymru ym mis Mai 2021.
 - xi. Cynigion heb eu cadarnhau gan y Llywodraeth ar gyfer cyllid hir-dymor cynaliadwy ar gyfer gofal cymdeithasol oedolion.
 - xii. Dim cadarnhad o gyllid ychwanegol ar gyfer beichiau newydd a phwysau galw eraill gan gynnwys gofal cymdeithasol, digartrefedd a mwy o hawliadau am Ostyngiadau Treth Cyngor.

Casgliad

8. O ganlyniad, **mae cynllunio ariannol yn hynod heriol**, gydag ystod o senarios posib yn awgrymu bwlch cyllido ar gyfer 2021/22 a allai fod unrhyw swm hyd at £8m (gan dybio bod rhai o'r risgiau a restrir uchod yn anghydnaws â'i gilydd), gyda'r ystod o ganlyniadau posibl yn cynyddu'n eang y tu hwnt i 2021/22. **Wrth gynllunio ar gyfer 2021/22, os bydd bwlch cyllido fe ddylai sylfaen gyllidol gymharol gadarn Cyngor Gwynedd ganiatáu i ni 'bontio' yn y tymor byr.**

Argymhelliad

9. Deallwn, wrth gwrs, bydd y Cyngor awydd osgoi ystyriaeth dwys a diangen o restrau arbedion a thoriadau gwasanaeth dichonol yn ystod ail don tebygol o'r pandemig Covid-19. Felly, **os bydd bwloch cyllido i fantoli cyllideb 2021/22, argymhellir i'r Cyngor ystyried defnyddio cyllidebau a cronfeydd wrth gefn i liniaru colledion adnoddau**, ynghyd â'r angen i'r dreth Cyngor gynyddu (rhagdybiaeth 3.5%, fel rhagdybiwyd eisoes mewn cynlluniau cyllideb tymor canolig blaenorol).

Camau i'r Dyfodol

10. Mae'n hynod fuddiol ein bod yn gallu defnyddio cronfeydd wrth gefn i liniaru pwysau cyllidebol nawr, mewn argyfwng cenedlaethol. Yn y tymor hwy, bydd angen ailgyflenwi cronfeydd wrth gefn y Cyngor, fel eu bod ar gael pan fydd eu hangen yn y dyfodol.
11. Pan fydd y Cyngor yn wynebu llai o ansicrwydd ariannol, yn ystod 2021, bydd y Swyddog Cyllid Statudol a'r Aelod Cabinet dros Gyllid yn sefydlu cynlluniau cyllideb tymor canolig, gan adolygu unrhyw benderfyniadau a gymerwyd yn flaenorol.
12. Bydd y Cabinet yn derbyn adroddiadau pellach ym mis Rhagfyr 2020 ac ym mis Chwefror 2021, fel mae gwybodaeth ariannu pellach ar gael ac fel mae cynlluniau cyllido ar gyfer 2021/22 yn datblygu.
13. Yn Ionawr, bydd aelodau'r Cabinet yn ystyried ymrwymïadau gwario anorfod y Cyngor yng nghyd-destun y setliad grant drafft, cyn bydd yr Aelod Cabinet Cyllid a'r Pennaeth Cyllid yn ymgynghori gyda holl Aelodau'r Cyngor mewn cyfres o seminarau rhithiol.
14. Gweler amserlen cyllideb y Cyngor yn **Atodiad A**.
15. Byddwn yn ymlynu at yr amserlen flynyddol arferol o adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu (11 Chwefror, i gynnig sylwadau ar risgiau ariannol), y Cabinet (16 Chwefror, i argymhell cyllideb a threth), a'r Cyngor llawn (4 Mawrth, i osod y gyllideb a'r Dreth Cyngor, sydd rhaid ei osod erbyn 11 Mawrth).

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Amlygir sefyllfa ansicr a heriol o ran cynllunio cyllideb ar gyfer 2020/21. Mae cyfres o ddyddiau statudol yn ynghlwm a gosod y gyllideb. Mae'n briodol adrodd ar yr amserlen arfaethedig ar gyfer y mabwysiadu cyllideb 2020/21 gan fod yr amserlen a ragwelir ac fel y nodir yn yr adroddiad a'r potensial i gael ardrawiad ar amserlenni cyfansoddiadol y Cyngor. Mae'n synhwyrol i gadw'r sefyllfa ym dan adolygiad.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

AMSERLEN CYLLIDEB 2021/22

2020	
8 Rhagfyr	Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru
15 Rhagfyr	Setliad Amodol Llywodraeth Cymru i'r awdurdodau lleol - ystyried yr ymhlygiadau i'r Cyngor
2021	
19 Ionawr	Cyfarfod ffurfiol o'r Cabinet – ystyried ymhlygiadau'r Setliad ar Gyllideb y Cyngor
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
?? Ionawr	Seminar Rhithiol ar y Gyllideb i'r Aelodau
11 Chwefror	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu - craffu'r gyllideb ddrafft ac ystyried risgiau perthnasol
16 Chwefror	Cyfarfod ffurfiol o'r Cabinet – ystyried y strategaeth ariannol ac argymell cyllideb i'r Cyngor llawn
2 Mawrth	Cyllideb terfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22
3 Mawrth	Setliad terfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau lleol
4 Mawrth	Cyfarfod y Cyngor llawn - gosod cyllideb a treth 2021/22

Eitem 13

PWYLLGOR

PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU

DYDDIAD

15 HYDREF 2020

TEITL

BLAEN RAGLEN Y PWYLLGOR

PWRPAS YR ADRODDIAD

CYFLWYNO AMLINELLIAD O RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR AM 2020/21

AWDUR

DEWI MORGAN, PENNAETH CYNORTHWYOL (REFENIW A RISG)

GWEITHREDIAD

ER GWYBODAETH

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw rhoi amlinelliad o raglen waith y Pwyllgor am y flwyddyn i ddod, hyd at Gorffennaf 2021, sydd wedi ei gynnwys yn yr Atodiad.
- 1.2 Mae'r rhaglen waith atodol wedi'i gytuno gyda Chadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu mewn cyfarfod ar 17 Medi 2020 gyda'r Aelod Cabinet Cyllid, y Prif Weithredwr, y Pennaeth Cyllid a'r Ymgynghorydd Craffu.
- 1.3 Cynhaliwyd cyfarfod cyffelyb rhwng y Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd ac Aelod Cabinet Cefnogaeth Gorfforaethol, y Prif Weithredwr, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, Pennaeth Gwasanaeth Cyfreithiol a'r Ymgynghorydd Craffu ar 23 Medi 2020. Ni adnabuwyd unrhyw eitem ychwanegol i'w gynnwys ar y flaen raglen.
- 1.4 Fodd bynnag, mae'r eitem hon yn gyfle i holl aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ystyried yr eitemau sydd i'w trafod yn ystod y cyfnod yma, er mwyn cyflawni rôl y Pwyllgor o fewn Fframwaith Lywodraethu'r Cyngor, a rhoi cyfle i'r aelodau baratoi fel bo'r angen.
- 1.5 Wrth gwrs, gall union ffurf y rhaglenni pwyllgor fod yn wahanol erbyn y cyfarfodydd, yn ddibynnol ar amgylchiadau ar y pryd. Gall hyn gynnwys materion sydd wedi codi mewn gwaith archwilio, yr angen i ystyried materion penodol yn y maes llywodraethu ehangach, neu faterion yn codi o rôl craffu'r Pwyllgor mewn perthynas â materion corfforaethol.

2. ARGYMHELLIAD

- 2.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ystyried cynnwys y blaen raglen atodol, holi'r swyddogion am yr eitemau fel bo'r angen, a chynnig sylwadau.

Blaen-raglen Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu hyd at Gorffennaf 2021

30 Tachwedd 2020
Cynnyrch Archwilio Mewnol 1/4/2020 – 31/10/2020
Cynllun Archwilio Mewnol 2020/21
Adroddiad y Gweithgor Gwella Rheolaethau
Rheolaeth Trysorlys 2020/21 – Adolygiad Canol Blwyddyn
Trefniadau Gwrth Dwyll, Gwrth Lygredigaeth a Gwrth Lwgrwobrwyo
Trefniadau Rheoli Risg

11 Chwefror 2021
Strategaeth Ariannol a Chyllideb 2021/22
Strategaeth Cyfalaf 2021/22
Adroddiad y Gweithgor Gwella Rheolaethau
Cyllideb Refeniw 2020/21 – Adolygiad Diwedd Tachwedd
Rhaglen Gyfalaf 2020/21 – Adolygiad Diwedd Tachwedd
Trosolwg Arbedion – Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Cynnyrch Archwilio Mewnol 1/11/2020 – 31/1/2021
Cynllun Archwilio Mewnol 2020/21
Cynllun Archwilio Mewnol Drafft 2021/22
Hunanasesiad o Drefniadau Llywodraethu
Hunanasesiad o Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio

Mai 2021
Trosolwg Arbedion – Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Cynnyrch Archwilio Mewnol 1/2/2021 – 31/3/2021
Adroddiad Blyneddol Pennaeth Archwilio Mewnol 2020/21
Trefniadau Gwrth Dwyll, Gwrth Lygredigaeth a Gwrth Lwgrwobrwyo

Trefniadau Rheoli Risg
Datganiad Llywodraethu Blynyddol Cyngor Gwynedd 2020/21
Adroddiad y Gweithgor Gwella Rheolaethau
Blaen Raglen y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu 2021-2022

Mehfin 2021
Cyfrifon Terfynol 2020/21– Alldro Refeniw
Rhaglen Gyfalaf 2020/21- Adolygiad Diwedd Blwyddyn
Trosolwg Arbedion – Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Rheolaeth Trysorlys 2020/21
Cyfrifon Terfynol Harbyrau Gwynedd 2020/21

Gorffennaf 2021
Cyfrifon Terfynol – Cyngor Gwynedd 2020/21 a) Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig b)(i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" Cyngor Gwynedd b)(ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" (y Cyngor)
Cyfrifon Terfynol – Gronfa Bensiwn Gwynedd 2020/21 a) Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig b)(i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" y Gronfa Bensiwn b)(ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" (y Gronfa Bensiwn)
Cyfrifon Terfynol Harbyrau Gwynedd 2020/21 (dim ond os bydd newid yn dilyn yr archwiliad)
Argymhellion a Chynigion Gwella Adroddiadau Archwilio Allanol